สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

แนวทางการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม

PHRA PATHOM CHEDI AREA CONSERVATION AND IMPROVEMENT NAKHON PATHOM PROVINCE

บงการ นุ้ยเล็ก
BONGKARN NUILEK

QW
ว1144
2649
เลขหมู่.....
เลขทะเบียน 63390
วัน,เดือน,ปี 28 ส.ค. 2549

b. 11635794
i.....

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรม
บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
พ.ศ. 2549

ISBN 974-15-2587-7

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

PHRA PATHOM CHEDI AREA CONSERVATION AND IMPROVEMENT NAKHON PATHOM PROVINCE

BONGKARN NUILEK

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF
MASTER OF INDUSTRIAL EDUCATION IN ARCHITECTURE
SCHOOL OF GRADUATE STUDIES
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

2006

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ISBN 974-15-2587-7

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

COPYRIGHT 2006

SCHOOL OF GRADUATE STUDIES

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อวิทยานิพนธ์	แนวทางการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม
นักศึกษา	นายบงการ นุ้ยเล็ก
รหัสประจำตัว	44064043
ปริญญา	ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	สถาปัตยกรรม
พ.ศ.	2549
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์	ผศ.สมพล ดำรงเสถียร
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม	ผศ.ดร.เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาลักษณะทางกายภาพและสังคมพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม และเพื่อเสนอแนวทางในการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ ในการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้ข้อมูลจากเอกสาร รายงาน การออกแบบสอบถาม การสำรวจภาคสนาม และการออกแบบสัมภาษณ์ โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 200 คน แบ่งเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มคนภายในชุมชน 50 คน กลุ่มผู้ค้าหาบเร่แผงลอย 50 คน กลุ่มนักท่องเที่ยว 50 คน กลุ่มข้าราชการ 30 คน และกลุ่มพระภิกษุ สามเณร 20 รูป และสัมภาษณ์นักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการวางผังและอนุรักษ์ชุมชน จำนวน 3 ท่าน

ผลจากการศึกษาและวิเคราะห์พื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์พบว่า ในปัจจุบันเมืองนครปฐม นอกจากจะมีประวัติศาสตร์ทางโบราณสถานมากมายแล้ว ยังมีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ ซึ่งมีผู้เข้าเที่ยวชมในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก ซึ่งสร้างรายได้ให้กับเมืองนครปฐมไม่น้อย เป็นผลดีกับทางด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะบริเวณศูนย์กลางของเทศบาลเมืองนครปฐมเป็นบริเวณที่กระจุกตัวของแหล่งที่พักอาศัย การบริการต่างๆ สถานที่ราชการที่สำคัญ และเป็นศูนย์กลางพาณิชยกรรมด้านต่างๆ ที่สำคัญของชุมชน ซึ่งในระยะ 10 ปีที่ผ่านมา เริ่มมีความแออัดหนาแน่นของชุมชนที่มีผลมาจากการเพิ่มของประชากร, การเจริญเติบโตและการขยายตัวของกรุงเทพมหานคร ส่งผลให้ได้รับผลกระทบจากการเจริญเติบโตของเมือง โดยสรุปเป็นกรอบแนวความคิด ในการอนุรักษ์และปรับปรุงในด้านต่างๆ ดังนี้

ลักษณะทางกายภาพ โดยจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบ โดยเฉพาะหาบเร่แผงลอยและร้านค้า ควบคู่กับการจัดระบบการจราจร โดยจัดเตรียมพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับจอดรถ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการจราจรติดขัด, การวางมาตรการในการควบคุมอาคารและสิ่งก่อสร้าง โดยควบคุมรูปแบบของสิ่งก่อสร้างใหม่ให้สอดคล้องกับอาคารประวัติศาสตร์ในด้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ต่างๆ เช่น สี, วัสดุ, ความสูง, ระยะร่นของอาคาร, รูปแบบหลังคา, ป้าย ฯลฯ,การส่งเสริมภูมิทัศน์โดยรอบพื้นที่ศึกษา เช่นปรับปรุงสภาพคูคลอง, ทางเท้า โดยมีการปลูกต้นไม้เพื่อสร้างความร่มรื่นและส่งเสริมภูมิสัญลักษณ์ของพื้นที่ โดยการเปิดมุมมองสู่องค์พระปฐมเจดีย์

ลักษณะทางสังคม โดยการจัดระเบียบของกิจกรรมให้มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ เช่น กิจกรรมทางด้านการเกษตรต่างๆ และส่งเสริมให้มีกิจกรรมทางวัฒนธรรมอันดีงาม เพื่อให้คงอยู่ควบคู่กับชุมชนต่อไป

เพื่อให้การอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ สามารถดำเนินการให้เกิดผลตามแนวทางที่กำหนดไว้ จึงควรส่งเสริมมาตรการด้านการสร้างแรงจูงใจให้เกิดความร่วมมือในการอนุรักษ์และปรับปรุงในทางปฏิบัติ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ โดยการดำเนินการจะสามารถตอบสนองความต้องการของคนในพื้นที่ได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญในการอนุรักษ์และปรับปรุงชุมชนให้ประสบความสำเร็จ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Thesis Title	Phra Pathom Chedi Area Conservation and Improvement Nakhon Pathom Province
Student	Mr. Bongkarn Nuilek
Student ID.	44064043
Degree	Master of Industrial Education
Programme	Architecture
Year	2006
Thesis Advisor	Assistant Professor Sompol Dumrongsatian
Thesis Co-Advisor	Assistant Professor Dr. LertLak Klinhom

ABSTRACT

This research had purpose to study the physical, social characteristics of the surrounding area around the Phra Pathom Chedi Pagoda (The Holy First Pagoga) in Nakhon Pathom Province and to suggest guidelines for conservation and improvement of Phra Pathom Chedi's surrounding area. This study was performed by using information from documents, reports, questionnaires and surveying with the sample group consisting of 200 persons that filled out questionnaires. The participants in the sample group were divided into five categories; 50 persons within the community, 50 hawkers and vendors, 50 tourist, 30 civil servants, 20 novices, and in-depth interviewing 3 experts concerned with the conservation and planning of community.

The study results found that, currently, Nakhon Pathom urban has many arcient remains histories and also has many of important traveling places that many travelers came to visit every year. This makes huge income to Nakhon Pathom urban especially for economics around the center of Nakhon Pathom Municipal, the cluster of residences, services, important bureaw and important center of many commercial activities of communities. In this passed decade, starting of communities' density resulted from the increasing of population, growth and extension of Bangkok Metropolitan which effect from urban growth. The summary framework of the conservation and improvement are as follows ;

Physical Characteristics by land using organizing especially the hawkers and street shops, traffic organizing, measures of building and construction controls by control the new construction to harmonize with the historical remains in aspects of color, materials, height, roofing, sign, etc.,

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

vision encouragement such as canal, foot path improvement by trees growing and symbol encouragement by open the perspective to Phra Pathom Jedi Pagoda.

Social Characteristics by activities organizing to have the harmony for people's norm such as agricultural activities and cultural activity encouragement to conserve for communities.

To accomplish and complete operation as a results in guideline of conservation and improvement of Phra Pathom Jedi Pagoda's surroundings, should encourage the measure in motivation aspect to create the corporation of the conservation and provement in practice by concern to the participation of people in this area which these operations should correctly response to their requirements. This is an important condition to accomplish the community conservation and improvement.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สามารถสำเร็จลุล่วงได้ ด้วยคำแนะนำและคำปรึกษาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์สมพล ดำรงเสถียร อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม ซึ่งได้ให้คำแนะนำ และเสนอความคิดเห็นต่างๆ ในการศึกษามาโดยตลอด จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ ที่ได้ให้คำแนะนำและช่วยเหลือในการตรวจสอบข้อมูล ตลอดจนการให้คำปรึกษา ในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ข้อมูลจากหน่วยงานราชการและสถาบันการศึกษาต่างๆ รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน และกลุ่มประชากรที่ได้สละเวลาอันมีค่าในการแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณสมาชิกในครอบครัว และทุกๆ คน ที่ได้ให้กำลังใจและสนับสนุนในทุกๆ ด้าน แก่ผู้ทำวิทยานิพนธ์ตลอดมาจนสำเร็จการศึกษา

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ที่ช่วยประสิทธิ์ประสาทความรู้ตลอดการเป็นนักศึกษาในสถาบันนี้

บงการ นุ้ยเล็ก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

2.3 มาตรฐานสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานสำหรับชุมชน.....30
2.3.1 มาตรฐานถนน.....30
2.3.2 การระบายน้ำ.....30
2.3.3 การจัดเก็บขยะ.....31
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาลักษณะเฉพาะชุมชน.....32
2.4.1 ลักษณะทางกายภาพ.....32
1. การใช้ที่ดิน.....32
2. โครงข่ายการสัญจร.....34
3. ลักษณะทางสถาปัตยกรรม.....37
4. ภูมิทัศน์และภูมิสัญลักษณ์ของเมือง.....38
2.4.2 ลักษณะทางสังคมของชุมชน.....39
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบชุมชนเมือง.....39
2.6 กฎหมายหรือนโยบายที่เกี่ยวข้อง.....40
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....47

บทที่ 3 การดำเนินงานวิจัย.....52
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....52
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....53
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....54
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....55

บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....56
4.1 ลักษณะทางกายภาพและสังคมของพื้นที่บริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์.....56
4.1.1 ข้อมูลทั่วไปจากผู้ตอบแบบสอบถาม.....56
4.1.2 ลักษณะทางกายภาพและสังคม.....65
4.2 แนวทางการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์.....97
4.2.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ ตามความเห็นของคนชุมชนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง.....97

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

4.2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ ตามความเห็นของนักวิชาการทางด้านการอนุรักษ์.....103

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....105

5.1 สรุปผลการวิจัย.....105

5.1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....105

5.1.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....105

5.1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....105

5.1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....106

5.1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....106

5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....107

5.2.1 ลักษณะทางกายภาพและสังคมบริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์.....107

5.2.2 การกำหนดแนวทางการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์.....110

5.3 ข้อเสนอแนะ.....112

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....112

5.3.1.1 ข้อเสนอแนะด้านกายภาพ.....112

5.3.1.2 ข้อเสนอแนะด้านสังคม.....129

5.3.1.3 ข้อเสนอแนะการนำแผนไปสู่การปฏิบัติในการอนุรักษ์และปรับปรุงองค์พระปฐมเจดีย์.....129

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ในครั้งต่อไป.....129

บรรณานุกรม.....131

ภาคผนวก.....134

ภาคผนวก ก เอกสารราชการ/เอกสารติดต่อราชการ.....135

ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....139

ภาคผนวก ค โครงการตัวอย่าง.....165

ประวัติผู้เขียน.....176

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่ หน้า

4.1 แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มชุมชนบริเวณพื้นที่ศึกษา จำนวน 50 คน.....56

4.2 แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้ค้าหาบเร่แผงลอยบริเวณพื้นที่ศึกษา จำนวน 50 คน..... 58

4.3 แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มนักท่องเที่ยวบริเวณพื้นที่ศึกษา จำนวน 50 คน.....60

4.4 แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มข้าราชการบริเวณพื้นที่ศึกษา จำนวน 30 คน.....62

4.5 แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มพระภิกษุ สามเณรบริเวณพื้นที่ศึกษา จำนวน 20 คน.....63

4.6 แสดงการจำแนกข้อมูลและความคิดเห็นของกลุ่มชุมชนบริเวณพื้นที่ศึกษา
ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์.....98

4.7 แสดงการจำแนกข้อมูลและความคิดเห็นของกลุ่มผู้ค้าหาบเร่แผงลอย บริเวณพื้นที่ศึกษา
ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์.....99

4.8 แสดงการจำแนกข้อมูลและความคิดเห็นของกลุ่มนักท่องเที่ยวบริเวณพื้นที่ศึกษา
ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์.....:100

4.9 แสดงการจำแนกข้อมูลและความคิดเห็นของกลุ่มข้าราชการ บริเวณพื้นที่ศึกษา
ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์.....101

4.10 แสดงการจำแนกข้อมูลและความคิดเห็นของกลุ่มพระภิกษุ สามเณรบริเวณพื้นที่ศึกษา
ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์.....102

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญรูป

รูปที่ หน้า

1.1 ผังแสดงการแบ่งเขตเทศบาล และตำบลเมืองนครปฐม....3
1.2 แสดงภาพถ่ายทางอากาศ บริเวณชุมชนเมืองนครปฐม....3
1.3 แสดงลักษณะกิจกรรมและการจราจร บริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์....4
1.4 แสดงสภาพสะพานเจริญศรัทธา ซึ่งเป็นสะพานประวัติศาสตร์ แต่ขาดการดูแลรักษา....5
1.5 แสดงสภาพของคลองเจดีย์บูชา ที่ไม่ได้รับการดูแลรักษา....5
1.6 แสดงสภาพอาคารเก่าที่ขาดการดูแลรักษา บริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์....6
1.7 แสดงลักษณะอาคาร ป้าย ที่ไม่เป็นระเบียบ บริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์....6
1.8 แผนที่แสดงที่ตั้งของพื้นที่ศึกษา....9
1.9 แสดงขอบเขตของพื้นที่ศึกษา....9
2.1 แผนที่เมืองโบราณ แสดงแนวชายฝั่งเดิม และตำแหน่งเมืองนครปฐมเดิม....15
2.2 แผนที่แสดงเมืองนครปฐมเดิม....15
2.3 องค์พระปฐมเจดีย์ในอดีต....16
2.4 สะพานเจริญศรัทธาในอดีต....16
2.5 แสดงองค์พระปฐมเจดีย์ในอดีต....18
2.6 แสดงองค์พระปฐมเจดีย์ในอดีต พ.ศ. 2445....18
2.7 แสดงสภาพแวดล้อมโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ในอดีต....19
2.8 แสดงองค์พระปฐมเจดีย์ในอดีต....19
2.9 แสดงสภาพอาคารเก่าบริเวณองค์พระปฐมเจดีย์....20
2.10 แสดงสภาพอาคารโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์....20
4.1 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินเมืองนครปฐม....65
4.2 แสดงการใช้ประโยชน์อาคาร บริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์....66
4.3 แสดงตำแหน่งอาคาร ประเภทสถานที่ราชการ สถาบันการศึกษาและสถาบันศาสนา....69
4.4 แสดงกิจกรรมบริเวณสถานีรถไฟ ประกอบด้วยหาบเร่แผงลอย....69
4.5 แสดงอาคารสำนักงานเทศบาลนครปฐม บนถนนหน้าพระ....69
4.6 แสดงอาคารที่วาการอำเภอ จังหวัดนครปฐม บนถนนหน้าพระ....70
4.7 แสดงตำแหน่งโรงเรียนราชินี บนถนนหน้าพระ....70
4.8 แสดงตำแหน่งสถานีตำรวจ บนถนนขวาพระ....70

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญรูป (ต่อ)

รูปที่ หน้า

4.9 แสดงตำแหน่งวัดและโรงเรียนวัดพระปฐมเจดีย์วรรมหาวิหาร บนถนนขวาพระ....70

4.10 แสดงตำแหน่งของกิจกรรมประเภทพานิชยกรรม ตลาด 71

4.11 แสดงตลาด บริเวณหน้าสถานีรถไฟ....71

4.12 แสดงตลาด บริเวณถนนพญากง ติดคลองเจดีย์บูชา....71

4.13 แสดงอาคารพาณิชย์ บริเวณถนนทหารบก ติดคลองเจดีย์บูชา....72

4.14 แสดงอาคารพาณิชย์ บริเวณถนนซ้ายพระ....72

4.15 แสดงอาคารพาณิชย์ บริเวณถนนหลังพระ....72

4.16 แสดงอาคารพาณิชย์ บริเวณหลังพระ....72

4.17 แสดงลักษณะกิจกรรมหาบเร่แผงลอย ภายในวัดองค์พระปฐมเจดีย์....73

4.18 แสดงลักษณะกิจกรรมหาบเร่แผงลอย ภายในวัดองค์พระปฐมเจดีย์....73

4.19 แสดงตำแหน่งรูปแบบการขนส่งสาธารณะ บริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์....76

4.20 แสดงตำแหน่งจอดรถโดยสารประจำทาง บริเวณถนนซ้ายพระ ติดคลองเจดีย์บูชา....76

4.21 แสดงลำดับศักย์ของถนน บริเวณชุมชนนคร นครปฐม....77

4.22 แสดงลักษณะเส้นทางการสัญจร บริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์....78

4.23 แสดงลักษณะเส้นทางและถนน บริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์....79

4.24 แสดงถนนทางแยกเส้นถนนเพชรเกษมและถนนเทศา....79

4.25 แสดงลักษณะกิจกรรมบนถนนหน้าสถานีรถไฟ....80

4.26 แสดงลักษณะเส้นทางบนถนนซ้ายพระ....80

4.27 แสดงลักษณะเส้นทาง บนถนนเทศา....80

4.28 แสดงลักษณะเส้นทาง บนถนนหน้าพระไปยังถนนเพชรเกษม....80

4.29 แสดงลักษณะเส้นทาง บนถนนหน้าพระ....81

4.30 แสดงลักษณะเส้นทาง บนถนนหลังพระ....81

4.31 แสดงลักษณะเส้นทาง บนถนนขวาพระ....81

4.32 แสดงลักษณะเส้นทาง บนถนนราชดำเนิน....81

4.33 แสดงตำแหน่งอาคารเก่าแก่ ที่ควรได้รับการฟื้นฟู....84

4.34 แสดงอาคารสถานีรถไฟ....84

4.35 แสดงอาคารพาณิชย์และที่พักอาศัยที่มีรูปแบบเก่าแก่ บริเวณหน้าสถานีรถไฟ....85

4.36 แสดงสะพานเจริญศรัทธา ซึ่งเป็นสะพานเก่าแก่ บริเวณคลองเจดีย์บูชา....85

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญรูป (ต่อ)

รูปที่ หน้า

4.37 แสดงอาคารพานิชและที่พักอาศัยที่มีรูปแบบเก่าแก่ ถนนหน้าพระและถนนทหารบก.....85

4.38 แสดงอาคารพานิชและที่พักอาศัยที่มีรูปแบบเก่าแก่ บริเวณถนนหลังพระ.....86

4.39 แสดงอาคารพานิชและที่พักอาศัยที่มีรูปแบบเก่าแก่ บริเวณถนนหลังพระ.....86

4.40 แสดงระดับการปรับปรุงอาคาร.....87

4.41 แสดงสภาพบรรยากาศบริเวณคลองเจดีย์บูชา บนถนนพญาพานและถนนพญากง.....90

4.42 แสดงสภาพบรรยากาศบริเวณคลองเจดีย์บูชา บนถนนเทศา.....90

4.43 แสดงสภาพทางเท้า และสภาพแวดล้อม บริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์.....91

4.44 แสดงลักษณะป้ายบอกทาง บริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์.....91

4.45 แสดงลักษณะเสาไฟ บริเวณถนนราชดำเนิน.....92

4.46 แสดงลักษณะแนวเส้นขอบฟ้า บริเวณพื้นที่ชุมชนองค์พระปฐมเจดีย์.....93

4.47 แสดงมุมมองสู่องค์พระปฐมเจดีย์ ในทิศทางโดยรอบ.....93

4.48 แสดงมุมมองสู่องค์พระปฐมเจดีย์ จากถนนหน้าสถานีรถไฟ.....94

4.49 แสดงมุมมองสู่องค์พระปฐมเจดีย์ จากถนนหน้าสถานีรถไฟและถนนเทศา.....94

4.50 แสดงมุมมองสู่องค์พระปฐมเจดีย์ จากถนนราชดำเนิน ถนนขวาพระ.....94

5.1 ผังเสนอแนะแนวทางการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระ.....112

5.2 รูปแบบอาคารเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง.....113

5.3 แสดงลักษณะการปรับปรุง เส้นทางตัวอย่าง ถนนซ้ายพระ (ส่วนที่ 1).....116

5.4 แสดงลักษณะการปรับปรุง เส้นทางตัวอย่าง ถนนซ้ายพระ (ส่วนที่ 2).....117

5.5 แสดงลักษณะการปรับปรุง เส้นทางตัวอย่าง ถนนซ้ายพระ (ส่วนที่ 3).....118

5.6 แสดงลักษณะการปรับปรุง เส้นทางตัวอย่าง ถนนซ้ายพระ (ส่วนที่ 4).....119

5.7 ภาพแสดงบรรยากาศก่อนและหลังการปรับปรุง ถนนซ้ายพระ.....120

5.8 ภาพแสดงบรรยากาศก่อนและหลังการปรับปรุง ถนนคนเดิน จากหน้าสถานีรถไฟ.....121

5.9 ภาพแสดงบรรยากาศก่อนและหลังการปรับปรุง ถนนคนเดิน จากคลองเจดีย์บูชา.....122

5.10 ภาพแสดงบรรยากาศก่อนและหลังการปรับปรุง คลองเจดีย์บูชา.....123

5.11 ภาพแสดงบรรยากาศก่อนและหลังการปรับปรุง พื้นที่ขายสินค้า.....124

5.12 ภาพแสดงบรรยากาศก่อนและหลังการปรับปรุง พื้นที่ตั้งแผงขายสินค้า.....125

5.13 หุ่นจำลองการปรับปรุงพื้นที่โครงการ ด้านบน.....126

5.14 หุ่นจำลองการปรับปรุงพื้นที่โครงการ ด้านทิศเหนือ.....127

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญรูป (ต่อ)

รูปที่ หน้า

5.15 หุ่นจำลองการปรับปรุงพื้นที่โครงการ ด้านทิศตะวันออก.....127

5.16 หุ่นจำลองการปรับปรุงพื้นที่โครงการ ด้านทิศใต้.....128

5.17 หุ่นจำลองการปรับปรุงพื้นที่โครงการ ด้านทิศตะวันตก.....128

ค.1 แสดงแนวความคิดในการปรับปรุง จังหวัดนครปฐม..... 167

ค.2 แสดงแนวความคิดในการปรับปรุง ตลาดนางเลิ้ง.....169

ค.3 แสดงแนวความคิดในการปรับปรุงชุมชนท่าเตียน.....171

ค.4 แสดงแนวความคิดในการปรับปรุงชุมชนท่าพระจันทร์.....173

ค.5 แสดงแนวความคิดในการปรับปรุงถนน Joo Chiat.....175

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จังหวัดนครปฐม เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน มีความสำคัญในอดีตที่ผ่านยุคสมัยที่สำคัญต่างๆ หลายสมัย เป็นเมืองที่มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ โดยเคยเป็นเมืองที่รุ่งเรืองมีอารยธรรมมาก่อนในอดีต และเป็นศูนย์กลางของอาณาจักร "ทวาราวดี" ซึ่งเป็นศูนย์กลางทางพุทธศาสนาแห่งแรกของไทย โดยมีหลักฐานที่สำคัญที่แสดงถึงความเจริญทางพุทธศาสนา คือ องค์พระปฐมเจดีย์ที่มีขนาดใหญ่ ซึ่งองค์เดิมก่อสร้างมาตั้งแต่สมัยทวาราวดี และได้เป็นศูนย์กลางของชุมชนเมืองนครปฐมที่ประชาชนนับถือกราบไหว้มาช้านาน เป็นศูนย์กลางทางจิตใจชาวพุทธศาสนาทั่วประเทศ

ภายในบริเวณศูนย์กลางเมืองนครปฐม นอกจากจะมีองค์พระปฐมเจดีย์เป็นศาสนาสถานที่สำคัญแล้ว ยังมีพระราชวังอันเป็นที่ประทับของพระมหากษัตริย์ของไทย ซึ่งได้โปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเป็นที่ประทับยามแปรพระราชฐาน และเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของเมืองนครปฐม เท่าเทียมกับองค์พระปฐมเจดีย์ โดยมีความงดงามทั้งทางด้านสถาปัตยกรรมและประวัติศาสตร์ที่สำคัญส่วนหนึ่งของกรุงรัตนโกสินทร์

ปัจจุบันเมืองนครปฐม นอกจากจะมีประวัติศาสตร์ทางโบราณสถานมากมายแล้ว ยังมีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ ซึ่งมีผู้เข้าเที่ยวชมในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก ซึ่งสร้างรายได้ให้กับเมืองนครปฐมไม่น้อย เป็นผลดีกับทางด้านเศรษฐกิจของจังหวัดนครปฐม และโดยเฉพาะบริเวณศูนย์กลางของเทศบาลเมืองนครปฐม จึงเป็นบริเวณที่กระจุกตัวของแหล่งที่พักอาศัย การบริการต่างๆ สถานที่ราชการที่สำคัญและเป็นศูนย์กลางพาณิชยกรรมด้านต่างๆ ที่สำคัญของชุมชน ซึ่งในระยะ 10 ปีที่ผ่านมา เริ่มมีความแออัดหนาแน่นของชุมชนที่มีผลมาจากการเพิ่มของประชากร, การเจริญเติบโตและการขยายตัวของกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน

ในการเจริญเติบโตที่ไร้ทิศทางและการใช้ที่ดินไม่สอดคล้องกับสภาพทางกายภาพที่เหมาะสม ก่อให้เกิดปัญหาการทำลายรูปแบบลักษณะทางกายภาพของเมืองที่มีลักษณะที่เด่นชัด และมุมมองที่เข้าสู่องค์พระปฐมเจดีย์และสภาพแวดล้อมพื้นที่โดยรอบ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของเมืองได้ถูกทำลายลง ส่งผลให้รูปแบบเฉพาะของผังเมือง ซึ่งประกอบด้วยโครงสร้างที่สำคัญ ได้รับผลกระทบกระเทือนจากการเจริญเติบโตของเมืองเช่นกัน ซึ่งสามารถประมวลปัญหาต่างๆ ที่พบภายในพื้นที่ศึกษาได้ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. การใช้ประโยชน์ที่ดินและการจราจร

- ขาดการจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดิน บริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ ก่อให้เกิดกิจกรรมและอาคารสิ่งก่อสร้างเกิดขึ้นมากมาย ซึ่งก่อให้เกิดทัศนียภาพที่ไม่เหมาะสม

- ระบบการจราจรโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ ยังไม่มีความสัมพันธ์กัน ก่อให้เกิดปัญหาด้านการจราจร เกิดความแออัด โดยเฉพาะในช่วงชั่วโมงเร่งด่วนและช่วงมีงานเทศกาล

2. ด้านการอนุรักษ์ และสถาปัตยกรรม

- ปัญหาการก่อสร้างอาคาร ที่นอกจากจะบดบังองค์พระปฐมเจดีย์แล้ว ยังเป็นการทำลายทัศนียภาพขององค์พระปฐมเจดีย์ เนื่องจากขาดแนวทางและทิศทางในการปรับปรุง

- ขาดการอนุรักษ์และส่งเสริมอาคารเก่าแก่ บริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ ซึ่งมีคุณค่าทาง ด้านสถาปัตยกรรม แต่กลับถูกทำลายและเพิกเฉย

- ขาดการอนุรักษ์และดูแลรักษาคูคลองเก่า ซึ่งถือว่ามีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ตั้งแต่อดีต

- ปัญหาความสกปรก รกรุงรัง อันเนื่องมาจากความไม่เป็นระเบียบของกิจกรรมโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ เช่น หาบเร่แผงลอยตามถนนและริมคลอง

3. ด้านภูมิทัศน์และสิ่งแวดล้อม

- ลักษณะทางภูมิทัศน์ ควรมีการปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ ให้เป็นพื้นที่สีเขียว ที่สะอาดร่มรื่น และจัดทำบาทวิถีให้ต่อเนื่อง น่าเดิน และควรมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

จากปัญหาดังกล่าวที่ได้เกิดขึ้นที่ไร้ทิศทางและการใช้ที่ดินไม่สอดคล้องกับสภาพทางกายภาพที่เหมาะสม ก่อให้เกิดปัญหาการทำลายรูปแบบลักษณะทางกายภาพของเมืองนครปฐมในอนาคต ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาและออกแบบพื้นที่ในบริเวณศูนย์กลางของชุมชน คือบริเวณพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐม ให้เป็นย่านที่มีลักษณะเฉพาะที่สอดคล้องกับการรักษาโครงสร้างทางประวัติศาสตร์ความเป็นมาของพื้นที่ และส่งเสริมความเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของเมืองมิให้เสียไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

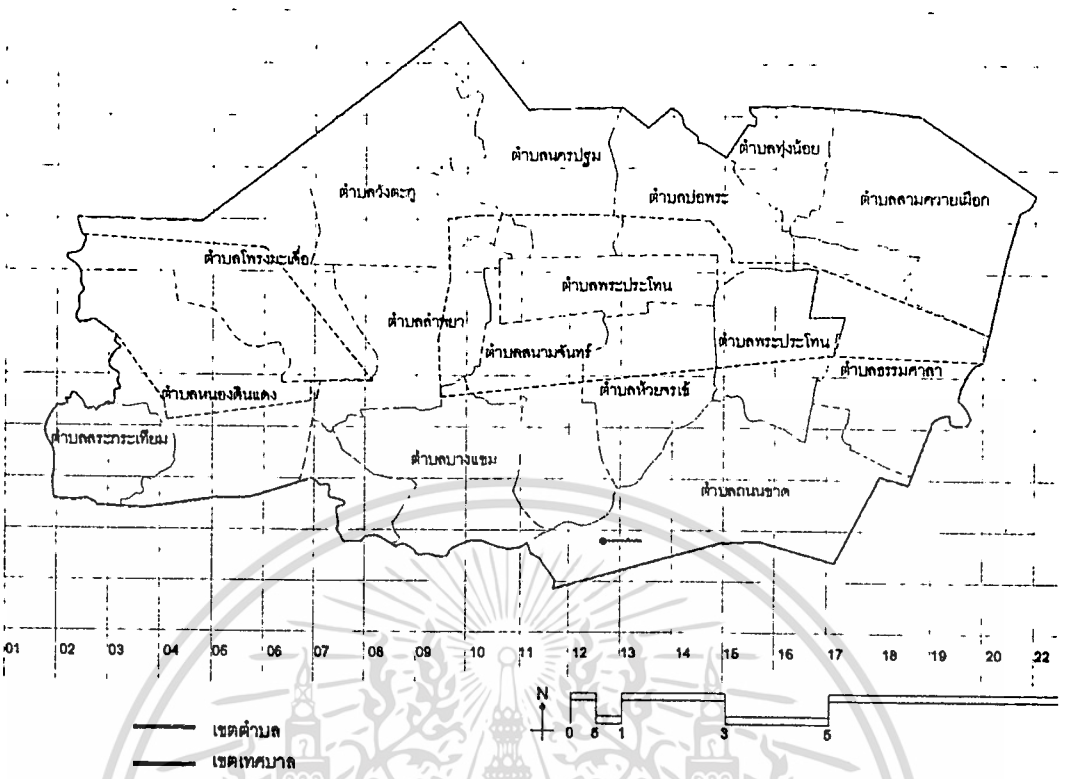

รูปที่ 1.1 ผังแสดงการแบ่งเขตเทศบาล และตำบลเมืองนครปฐม

รูปที่ 1.2 แสดงภาพถ่ายทางอากาศ บริเวณชุมชนเมืองนครปฐม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

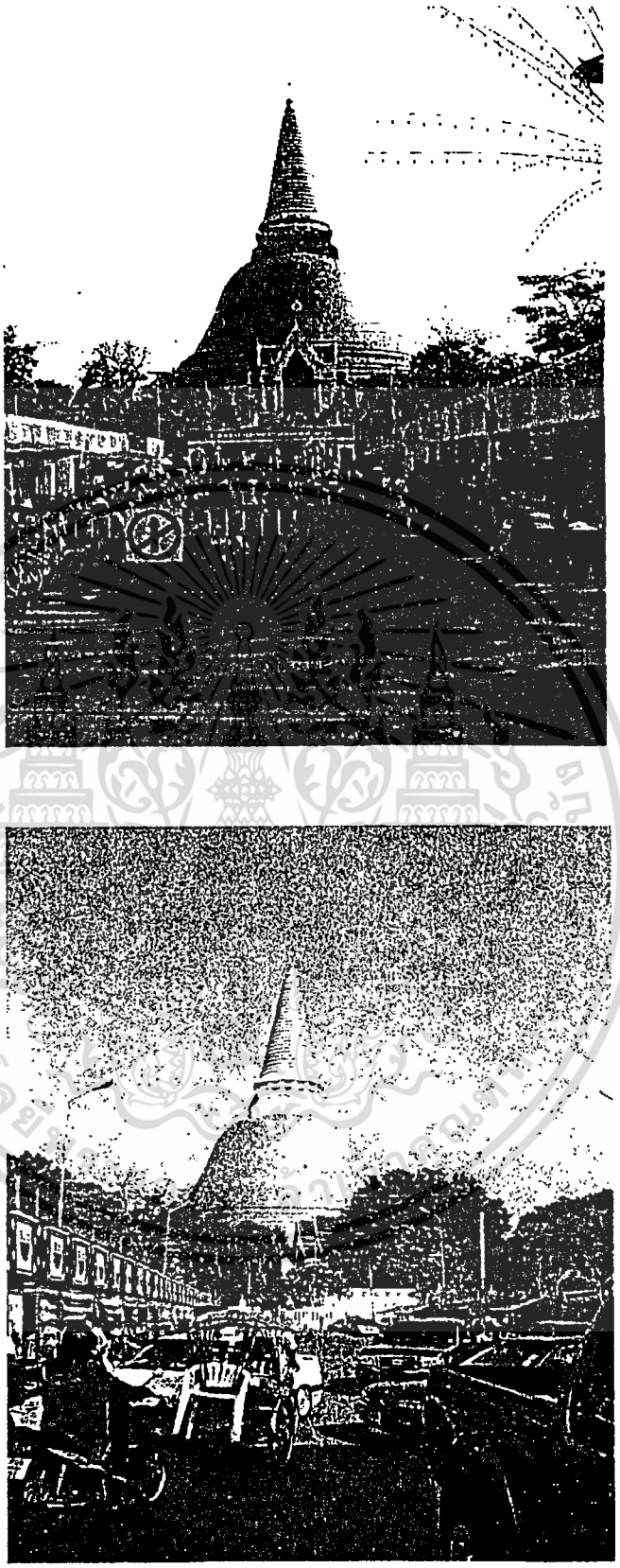

รูปที่ 1.3 แสดงลักษณะกิจกรรมและการจราจร ที่ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยบริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

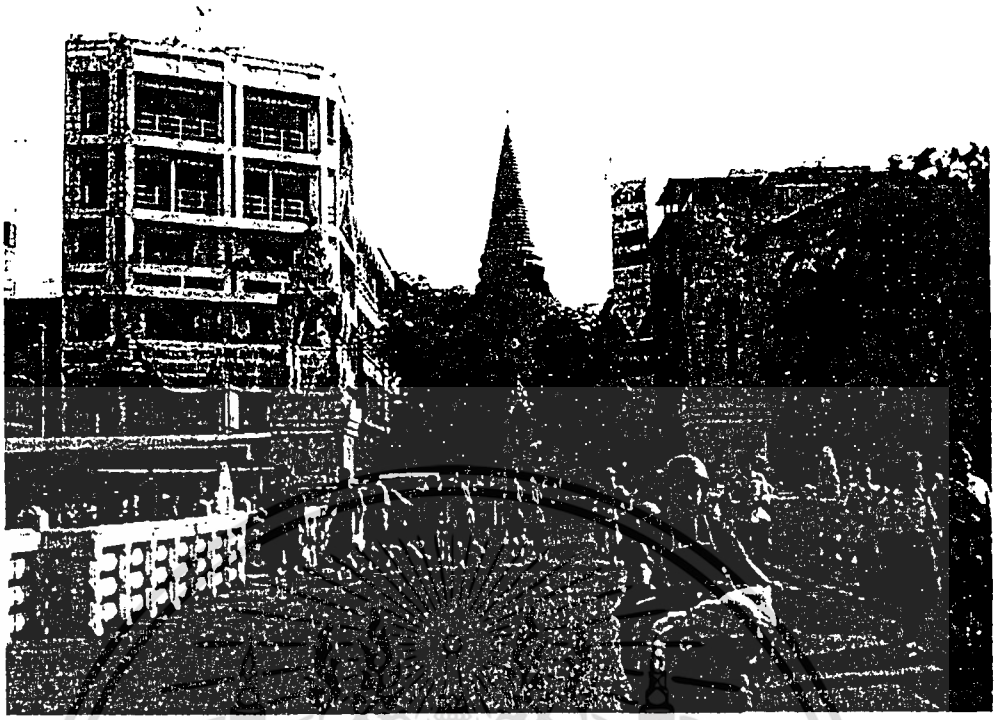

รูปที่ 1.4 แสดงสภาพสะพานเจริญศรัทธา ซึ่งเป็นสะพานประวัติศาสตร์แต่ขาดการดูแลรักษา

รูปที่ 1.5 แสดงสภาพของคลองเจดีย์บูชา ที่ไม่ได้รับการดูแลรักษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

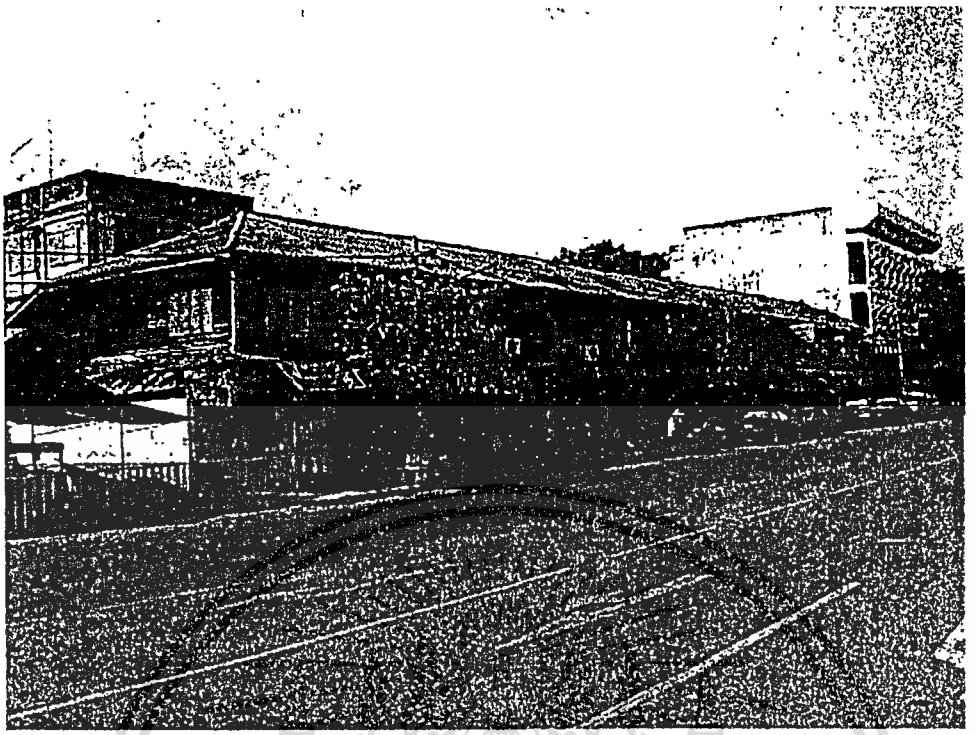

รูปที่ 1.6 แสดงสภาพอาคารเก่าที่ขาดการดูแลรักษา บริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

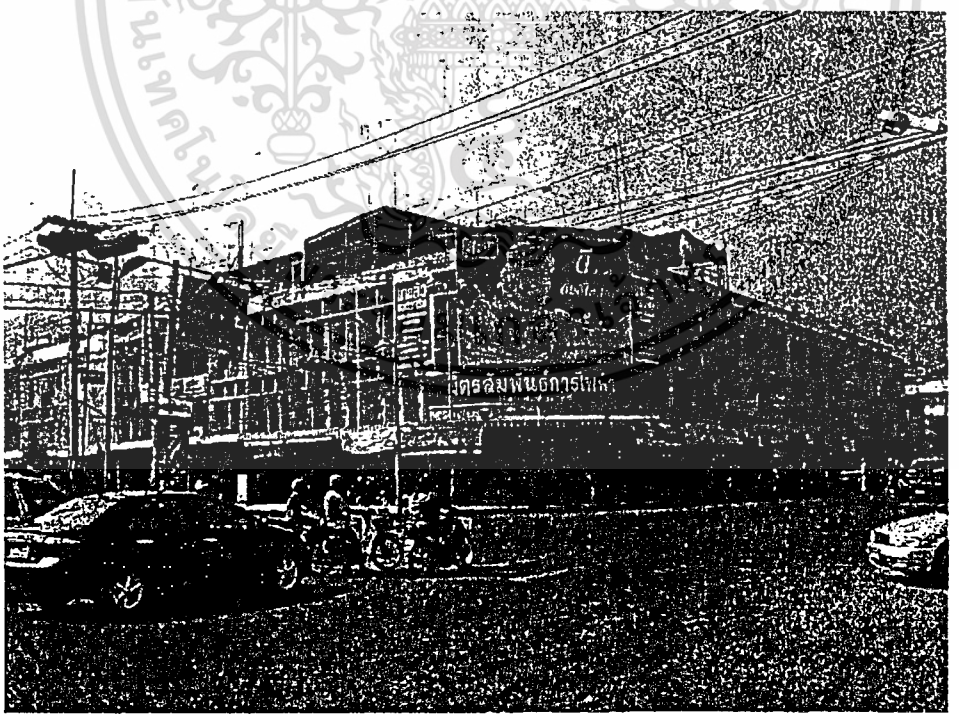

รูปที่ 1.7 แสดงลักษณะอาคาร, ป้าย ที่ไม่เป็นระเบียบ บริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางกายภาพ และลักษณะทางสังคม บริเวณพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม

2. เพื่อเสนอแนวทางในการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม

1.3 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ในการทำวิจัยเรื่อง "แนวทางการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม" ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ในด้านการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและชุมชนของ Wayne O.Attoe (1979 : 25) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและชุมชน เป็นแนวคิดในการป้องกันพื้นที่ซึ่งมีร่องรอยแห่งอดีต สถาปัตยกรรมหรือประวัติศาสตร์สำคัญที่มีความพิเศษ เนื่องจากเป็นกลุ่มอาคาร ทำให้ไม่สามารถอนุรักษ์อาคารเหล่านั้นโดยแยกจากกันได้ วิธีที่ดีที่สุดคือการอนุรักษ์อาคารเหล่านั้นรวมกัน เนื่องจากคุณค่าของความเป็นอาคารนั้นเอง

โดยทั่วไปแนวคิดในการอนุรักษ์ชุมชนเป็นการอนุรักษ์ความเป็นอยู่ทั้งบริเวณ (Living as a whole) คือ ลักษณะเฉพาะของชุมชน หมายถึงเอกลักษณ์ของชุมชน ที่เกิดจากภาพรวมของกลุ่มอาคาร รูปร่างของชุมชน โครงข่ายการสัญจร ขนาด บรรยากาศ กิจกรรมทางสังคมและเศรษฐกิจของชุมชน รวมถึงลักษณะภูมิประเทศ นโยบายทางการเมือง และสถาปัตยกรรม ได้แก่ อาคารและสิ่งก่อสร้างต่างๆ ที่ทำให้เกิดรวมกันเป็นสภาพแวดล้อมของชุมชน

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปเป็นกรอบแนวความคิด ได้ดังนี้

1. ลักษณะทางด้านกายภาพและลักษณะทางสังคม

1.1 ลักษณะทางด้านกายภาพ

1.1.1 การใช้ประโยชน์ที่ดินและการจราจร

1. จัดระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เกิดความเป็นระเบียบ โดยเฉพาะหาบเร่แผงลอยและร้านค้า

2. จัดระบบการจราจรบริเวณโดยรอบพื้นที่องค์พระปฐมเจดีย์ โดยจัดหาพื้นที่สำหรับจอดรถให้เป็นระเบียบ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการจราจรติดขัด

3. จัดเตรียมพื้นที่สำหรับจอดรถในการขนถ่ายสินค้า ให้เป็นสัดส่วน เพื่อลดปัญหาด้านการจราจร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.1.2 การวางมาตรการในการควบคุมอาคารและสิ่งก่อสร้าง

1. ปรับปรุงอาคารและกำหนดมาตรการควบคุมรูปแบบของสิ่งก่อสร้างใหม่ให้สอดคล้องกับอาคารประวัติศาสตร์ในด้านต่างๆ เช่น สี, วัสดุ, ความสูง, ระยะร่นของอาคาร, รูปแบบหลังคา, ป้าย ฯลฯ

1.1.3 การส่งเสริมภูมิทัศน์โดยรอบพื้นที่ศึกษา

1. ปรับปรุงสภาพคูคลอง, ทางเท้า และมีการปลูกต้นไม้เพื่อสร้างความร่มรื่น เป็นต้น

1.1.4 การส่งเสริมภูมิสัญลักษณ์ของพื้นที่

1. การเปิดมุมมองสู่องค์พระปฐมเจดีย์

1.2 ลักษณะทางสังคม

1.2.1 การจัดระเบียบของกิจกรรม ที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ บริเวณชุมชนโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

1.2.2 ส่งเสริมกิจกรรมทางวัฒนธรรมอันดีงาม เพื่อคงอยู่ควบคู่กับเมืองที่มีองค์พระปฐมเจดีย์ อันเป็นโบราณสถานที่มีความสำคัญยิ่งสำหรับประชาชนชาวไทย

2. แนวทางการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

ศึกษาพื้นที่ในเขตเทศบาลเมืองนครปฐม โดยเน้นการศึกษาเฉพาะพื้นที่บริเวณองค์พระปฐมเจดีย์และบริเวณโดยรอบ โดยในการศึกษาขอบเขตของพื้นที่ศึกษา มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	เส้นทางรถไฟสาย ใต้ ต.นครปฐม
ทิศใต้	เส้นทางถนนขวาพระ
ทิศตะวันออก	เส้นทางถนนทหารบกและถนนหน้าพระ
ทิศตะวันตก	ออกจากแนวเส้นทางถนนหลังพระประมาณ 100 เมตร

โดยคิดเป็นพื้นที่ประมาณ 484,456.4 ตารางเมตร หรือ 302.78 ไร่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 1.8 แผนที่แสดงที่ตั้งของพื้นที่ศึกษา

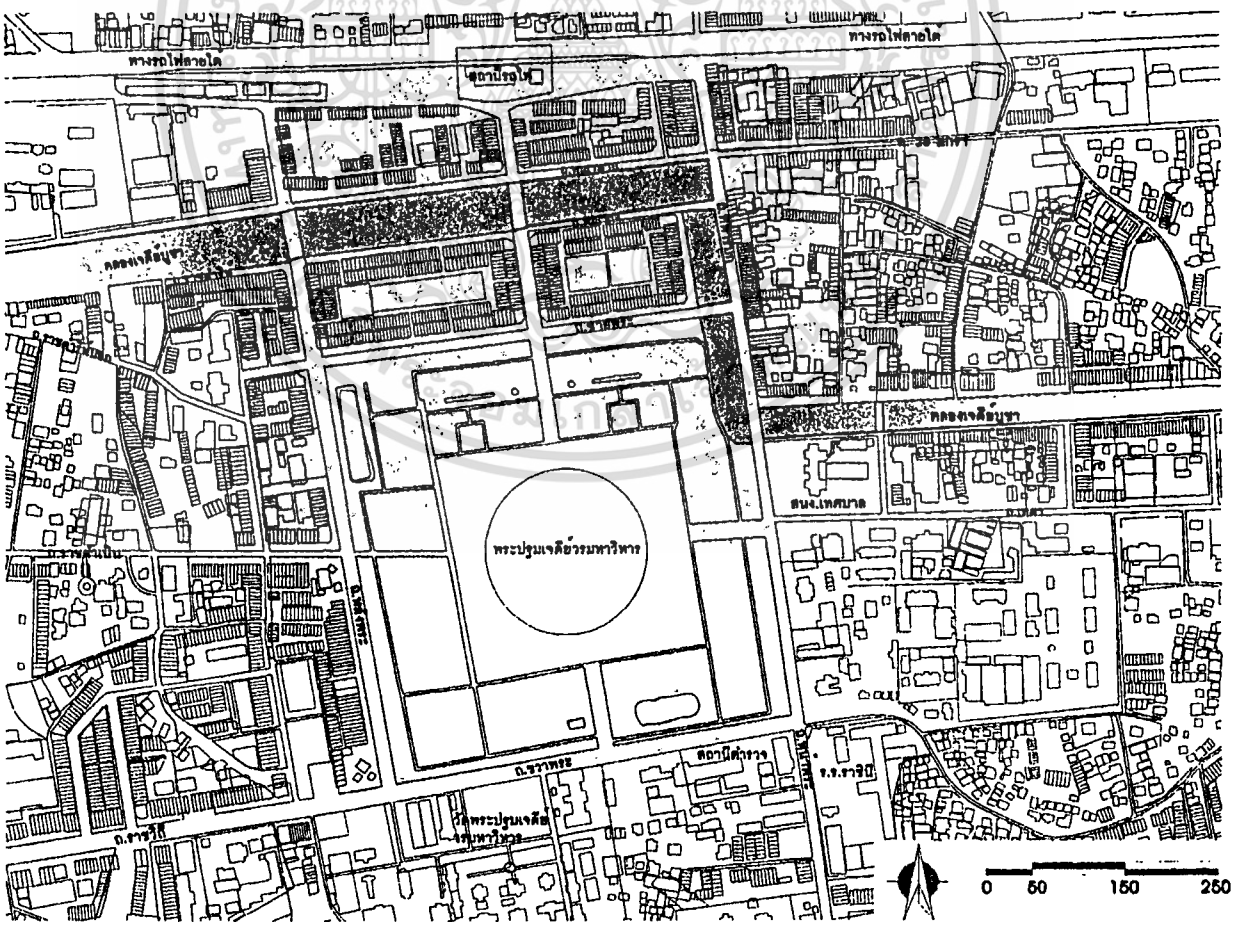

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 1.9 แสดงขอบเขตของพื้นที่ศึกษา

1.4.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา ได้แก่

1. ประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ศึกษา ได้แก่ ประชากรที่อาศัยอยู่บริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ มีจำนวนทั้งสิ้น 1,238 คน จากพื้นที่ศึกษาประมาณ 484,456.4 ตารางเมตร หรือ 302.78 ไร่ (แผนพัฒนาเทศบาลนครปฐม ประจำปี 2546. 2546 : 3)

2. นักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและพัฒนาชุมชน

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่

1. กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยในพื้นที่ศึกษา จำนวน 200 คน โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางตามแบบ Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามความคลาดเคลื่อน ± 10%

2. นักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม มีจำนวน 3 ท่าน

1.4.3 ตัวแปรที่ศึกษา

1. ลักษณะทางด้านกายภาพและสังคม
   - 1.1 ลักษณะทางด้านกายภาพ
     - 1.1.1 การใช้ประโยชน์ที่ดินและการจราจร
     - 1.1.2 การวางมาตรการในการควบคุมอาคารและสิ่งก่อสร้าง
     - 1.1.3 การส่งเสริมภูมิทัศน์โดยรอบพื้นที่ศึกษา
     - 1.1.4 การส่งเสริมภูมิสัญลักษณ์ของพื้นที่
   - 1.2 ลักษณะทางสังคม
     - 1.2.1 การจัดระเบียบของกิจกรรม บริเวณชุมชนโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์
     - 1.2.2 ส่งเสริมกิจกรรมทางวัฒนธรรม
2. แนวทางการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

1.5 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน คือ กำหนดนิยามศัพท์เพื่อใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ดังนี้ คือ

ลักษณะทางด้านกายภาพ หมายถึง สิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบงานสถาปัตยกรรมที่ต้องอนุรักษ์ เพื่อให้งานสถาปัตยกรรมดังกล่าวมีความเด่นสง่างาม สมกับเป็นอาคารที่ต้องอนุรักษ์ การตีความอีกลักษณะหนึ่ง อาจหมายถึงกลุ่มหรือบริเวณที่มีการตั้งถิ่นฐานตามลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และกายภาพของแต่ละแห่ง ซึ่งอาจต้องมีการอนุรักษ์ทั้งบริเวณไว้ให้ครบถ้วนทุกลักษณะนอกเหนือจากลักษณะทางกายภาพ

ลักษณะทางกายภาพของชุมชนที่เกิดจากภาพรวมของการรวมตัวของคนภายในชุมชนเหล่านั้น รวมไปถึงสิ่งต่างๆ ที่ทำให้ชุมชนมีลักษณะที่แตกต่างไปจากชุมชนอื่นๆ จนเกิดเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนได้ ซึ่งประกอบไปด้วย

1. การใช้ประโยชน์ที่ดิน หมายถึง การใช้ประโยชน์ที่ดิน ในการประกอบกิจกรรมต่างๆ โดยในกิจกรรมนั้นๆ จะมีข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์ที่ดิน ควบคุมความหนาแน่น ควบคุมความสูง ตลอดจนข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์ที่ดินที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

2. การจราจร หมายถึง โครงข่ายทางสัญจร หมายถึง ระบบถนนภายในชุมชนที่เชื่อมโยงทั้งภายในตัวชุมชนและภายนอกชุมชน

3. การวางมาตรการในการควบคุมอาคารและสิ่งก่อสร้าง หมายถึง การกำหนดลักษณะและรูปแบบทางสถาปัตยกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่ เช่น รูปแบบสถาปัตยกรรมและสภาพอาคาร, อายุ, วัสดุ, ความสูงและการใช้อาคาร

4. การส่งเสริมภูมิทัศน์ หมายถึง การส่งเสริมลักษณะทางสภาพแวดล้อมโดยรวมของพื้นที่ศึกษา ที่ส่งเสริมให้เมืองมีความน่าอยู่ สวยงาม เช่น สภาพมุมมอง, การจัดสวนหย่อม, การปลูกต้นไม้, ลักษณะแม่น้ำ คูคลอง เป็นต้น ทั้งนี้รวมไปถึงลักษณะทางจินตภาพของพื้นที่ด้วย

4.1 จินตภาพ หมายถึง ภาพรวมของพื้นที่ที่บุคคล จำได้หลังจากที่ได้มาพื้นที่นั้นๆ

5. การส่งเสริมภูมิสัญลักษณ์ของพื้นที่ หมายถึง การให้ความสำคัญกับที่หมายตาของพื้นที่ ในที่นี้หมายถึงองค์พระปฐมเจดีย์ ซึ่งต้องมีการส่งเสริมให้มีความโดดเด่น สง่างาม เช่น การเปิดมุมมองสู่องค์พระปฐมเจดีย์, การรักษาแนวเส้นขอบฟ้าของพื้นที่ เป็นต้น

ลักษณะทางสังคม หมายถึง กิจกรรมทางสังคมและเศรษฐกิจของชุมชน ได้แก่ กลุ่มคนที่อาศัยในชุมชน ประกอบกับการเคลื่อนไหวทำกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน เป็นส่วนประกอบที่ทำให้เมืองมีชีวิตชีวา มีการเคลื่อนไหว บางกิจกรรมทำให้ผู้คนมาเยี่ยมเยียนเมืองนั้น เกิดความน่าสนใจที่จะเข้าไปสัมผัส และเข้าร่วมในกิจกรรมนั้นๆ ด้วย กิจกรรมนี้มิได้หมายถึงเฉพาะงานเทศกาลพิเศษ แต่หมายถึงกิจกรรมประจำวันของคนภายในชุมชนด้วย เช่น กิจกรรมทางการค้า กิจกรรมพักผ่อน การพบปะ การพูดคุย เป็นต้น

การอนุรักษ์ หมายถึง การปรับปรุงหรือป้องกันอาคาร หรือกลุ่มอาคาร และบริเวณใกล้เคียง (Conservation Area) โดยมักจะเป็นอาคารที่มีสถาปัตยกรรมดี และมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ บริเวณดังกล่าวอาจมีขอบเขตตั้งแต่หมู่บ้าน เมืองขนาดเล็ก หรือบางส่วนของเมือง เช่น ถนน ตลาด กลุ่มอาคารใกล้วัด เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แนวทางการอนุรักษ์และปรับปรุงสถาปัตยกรรมและชุมชน หมายถึง การดูแลรักษา การชะลอการเสื่อมสภาพและความชำรุดทรุดโทรมของงานสถาปัตยกรรมประเภทต่างๆ ซึ่งรวมถึงชุมชนต่างๆ ด้วยการอนุรักษ์มีการดำเนินงานหลายระดับ ได้แก่ การป้องกัน การเสื่อมสภาพ การรักษาสภาพการเสริมความมั่นคงแข็งแรง การบูรณะ การจำลองแบบ การสร้างขึ้นใหม่ และการประยุกต์การใช้สอย

แนวทางการอนุรักษ์ด้านสังคม หมายถึง การส่งเสริมวัฒนธรรมทางด้านสังคม ประเพณีที่สังคมนั้นๆ ได้ปฏิบัติสืบต่อกันมาแต่โบราณ เพื่อมิให้สูญหายไป เช่น ประเพณีในแต่ท้องถิ่น ซึ่งมีความแตกต่างกัน ตามความเชื่อของแต่ละพื้นที่

วัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร

เป็นพระอารามหลวงชั้นเอกชนิดราชวรมหาวิหาร ซึ่งมีเพียง 6 วัด เท่านั้น มีองค์พระปฐมเจดีย์เป็นปูชนียสถานเก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย สร้างในสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช มีลักษณะเป็นสถูปรูปบาตรคว่ำ แบบอินเดีย ต่อมาได้ปฏิสังขรณ์ในสมัยรัชกาลที่ 4 ได้โปรดให้ก่อพระเจดีย์ใหม่ห่อหุ้มองค์เดิม จนเป็นพระเจดีย์ที่สูงและใหญ่ที่สุดในประเทศไทย รูปทรงระฆังคว่ำ โครงสร้างเป็นไม้ซุ้มรัดด้วยโซ่ ก่ออิฐถือปูนประดับด้วยกระเบื้อง นอกจากนี้ยังมีสิ่งสำคัญอื่นๆ อีก เช่น พระอุโบสถ พระวิหาร 4 ทิศ พระร่วงโรจนฤทธิ์ กำแพงแก้ว ภาพปูนปั้น พิพิธภัณฑสถาน เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง "แนวทางในการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม" ผู้วิจัยได้ศึกษาในหัวข้อดังต่อไปนี้

2.1 ประวัติความเป็นมาและลักษณะของที่อยู่อาศัยพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

2.1.1 ความเป็นมาของการตั้งถิ่นฐาน

2.1.2 ประวัติองค์พระปฐมเจดีย์

2.1.3 ลักษณะของที่อยู่อาศัยของชุมชนโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์และพัฒนาสถาปัตยกรรมและชุมชน

2.2.1 การอนุรักษ์สถาปัตยกรรม

2.2.2 การอนุรักษ์ชุมชน

2.2.3 องค์กรและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและชุมชน

2.2.4 เกณฑ์ในการพิจารณาเลือกอาคารอนุรักษ์

2.2.5 หลักการวางแผนอนุรักษ์เมืองประวัติศาสตร์

2.2.6 ระดับวิธีการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองเก่า

2.3 มาตรฐานสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานสำหรับชุมชน

2.3.1 มาตรฐานถนน

2.3.2 ระบบน้ำใช้

2.3.3 ระบบน้ำเสีย

2.3.4 การระบายน้ำ

2.3.5 ระบบไฟฟ้า

2.3.6 ระบบป้องกันอัคคีภัย

2.3.7 การจัดเก็บขยะ

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาลักษณะเฉพาะชุมชน

2.4.1 ลักษณะทางด้านกายภาพ

1. การใช้ที่ดิน
2. โครงข่ายการสัญจร
3. ลักษณะทางสถาปัตยกรรม
4. ภูมิทัศน์และภูมิสัญลักษณ์ของเมือง

2.4.2 ลักษณะทางสังคมของชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบชุมชนเมือง

2.6 กฎหมาย นโยบายที่เกี่ยวข้องและมาตรการส่งเสริม

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ประวัติความเป็นมาและลักษณะของที่อยู่อาศัยของชุมชนโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

2.1.1 ความเป็นมาของการตั้งถิ่นฐาน (มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2543 : 12-13)

เมืองนครปฐมเดิมตั้งอยู่ริมทะเล เป็นเมืองเก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งของไทย มีความเจริญมากในสมัยทวาราวดี เพราะเป็นเมืองราชธานีที่สำคัญในสมัยนั้น เป็นแหล่งรับอารยธรรมที่เผยแพร่มาจากอินเดีย ผ่านเข้ามาที่นครปฐมเป็นแหล่งแรก รวมทั้งพุทธศาสนา นครปฐมจึงเป็นศูนย์กลางของความเจริญมีชนชาติต่างๆ อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่เป็นจำนวนมาก

ต่อมาเกิดความแห้งแล้งในเมือง เพราะกระแสน้ำเปลี่ยนเส้นทาง ประชาชนจึงอพยพไปตั้งหลักแหล่งอยู่ริมน้ำ และสร้างเมืองใหม่ขึ้น "นครชัยศรี" หรือ "ศิริชัย" นครปฐมจึงกลายเป็นเมืองร้างมาหลายร้อยปี จนกระทั่งในสมัยที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวขณะที่ยังทรงผนวชอยู่ได้เสด็จธุดงค์ไปพบพระปฐมเจดีย์เข้า ทรงเห็นว่าเป็นเจดีย์องค์ใหญ่ ไม่มีที่ไหนจะเทียบเท่าจึงได้ถวายพระพรพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวขอให้ทรงปฏิสังขรณ์ไว้เป็นเครื่องเชิดชูพระเกียรติ์ แต่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวไม่ทรงโปรด มีพระราชดำรัสว่าเป็นของอยู่ในป่ารก จะปฏิสังขรณ์ขึ้น ก็ดูจะไม่ได้ประโยชน์นัก ครั้งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ครองราชย์ จึงโปรดเกล้าฯ ให้ก่อเจดีย์แบบลังกาครอบเจดีย์องค์เดิมไว้ ทรงปฏิสังขรณ์สิ่งต่างๆ ในบริเวณองค์พระปฐมเจดีย์ให้มีสภาพดีและโปรดเกล้าฯ ให้ขุดคลองเจดีย์บูชา เพื่อให้การคมนาคมสะดวกขึ้น ต่อมาถึงรัชกาลที่ 5 ได้เริ่มทำทางรถไฟสายใต้ แต่ตอนนั้นเมืองนครปฐมยังเป็นป่ารก พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงโปรดเกล้าฯ ให้ย้ายเมืองจากตำบลท่านา อำเภอนครชัยศรีมาตั้งที่บริเวณพระปฐมเจดีย์ เหมือนที่เคยตั้งมาแล้วในสมัยโบราณ เมืองนครปฐมจึงตั้งอยู่ต่อมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดฯ ให้สร้างพระราชวังขึ้นที่ตำบลสนามจันทร์ เป็นที่เสด็จแปรพระราชฐานและโปรดฯ ให้ตัดถนนเพิ่มขึ้นอีกหลายสาย โปรดฯ ให้สร้างสะพานใหญ่ข้ามคลองเจดีย์บูชาขึ้น ทรงพระนามว่า "สะพานเจริญศรัทธา" ต่อมาโปรดฯ ให้เปลี่ยนเมืองนครชัยศรีเป็น "นครปฐม" แต่ชื่อมณฑลยังคงเรียกว่า "มณฑลนครชัยศรี" อยู่กระทั่งยุบเลิกในสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ในปัจจุบันนครชัยศรีมีฐานะเป็นอำเภอหนึ่งขึ้นอยู่กับนครปฐม (เอกสารงานวิชาการ งานศึกษาสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐมหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมท้องถิ่น จังหวัดนครปฐม, สถาบันราชภัฏนครปฐม, เพชรเกษมการพิมพ์ นครปฐม หน้า 9)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

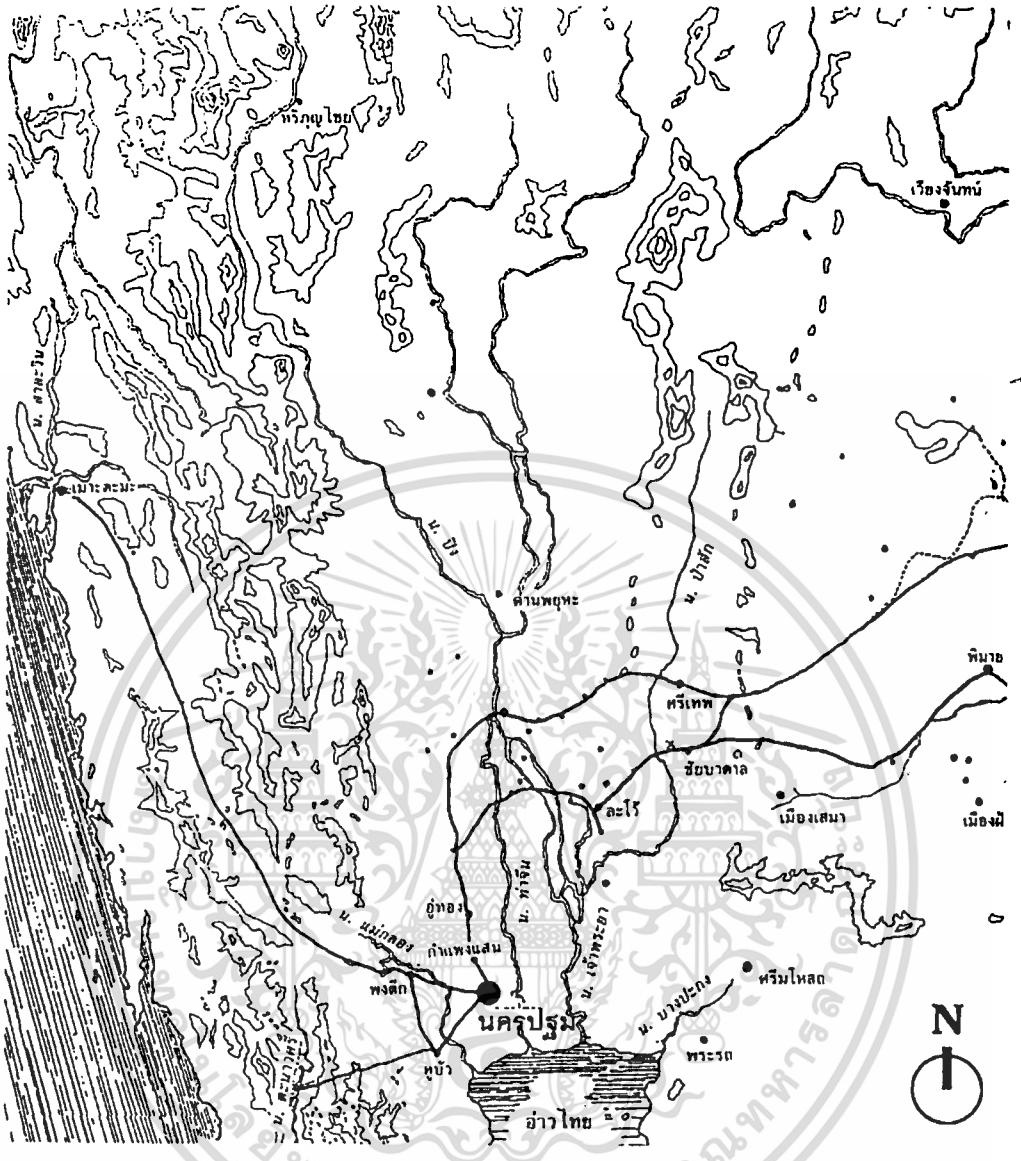

รูปที่ 2.1 แผนที่เมืองโบราณแสดงแนวชายฝั่งทะเลเดิม และตำแหน่งเมืองนครปฐมเดิม

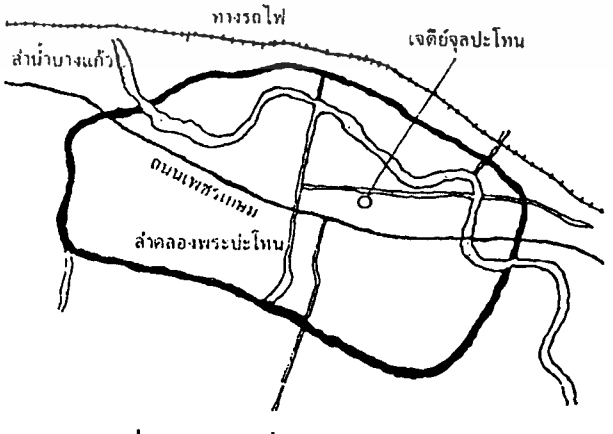

รูปที่ 2.2 แผนที่แสดงตำแหน่งเมืองนครปฐมเดิม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

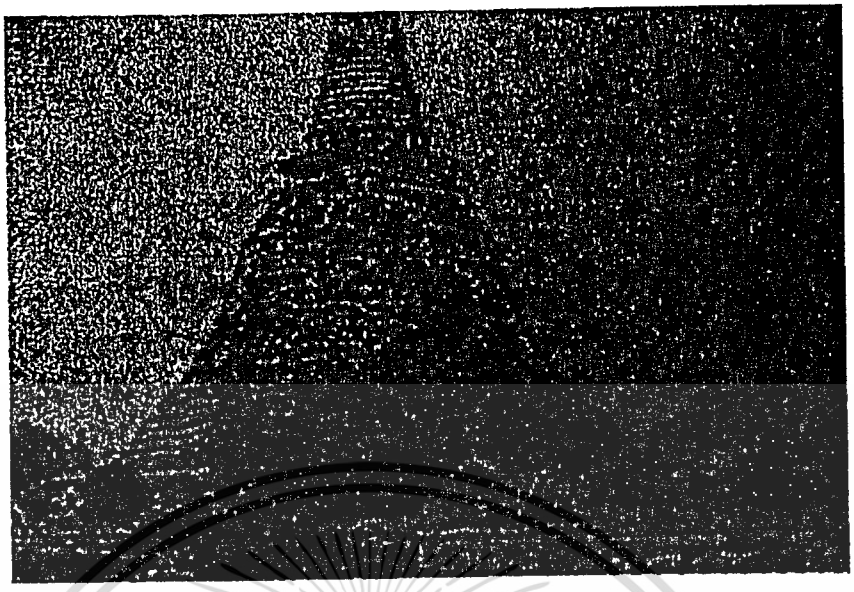

รูปที่ 2.3 องค์พระปฐมเจดีย์ในอดีต

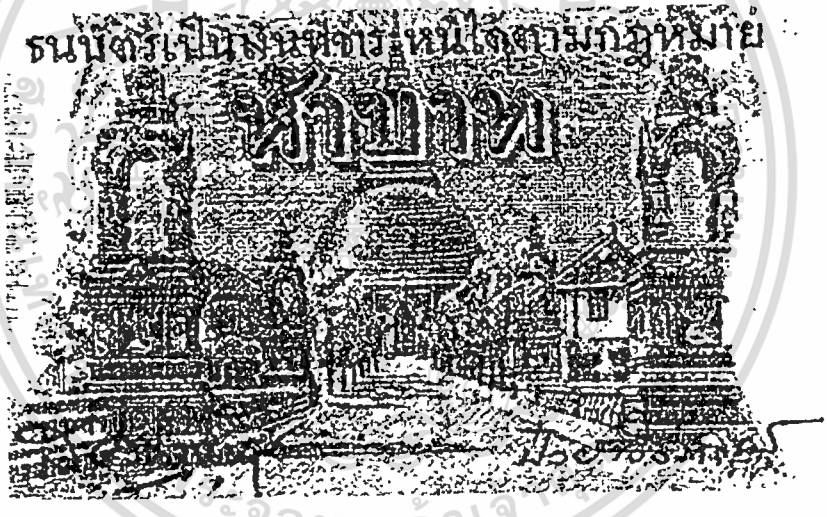

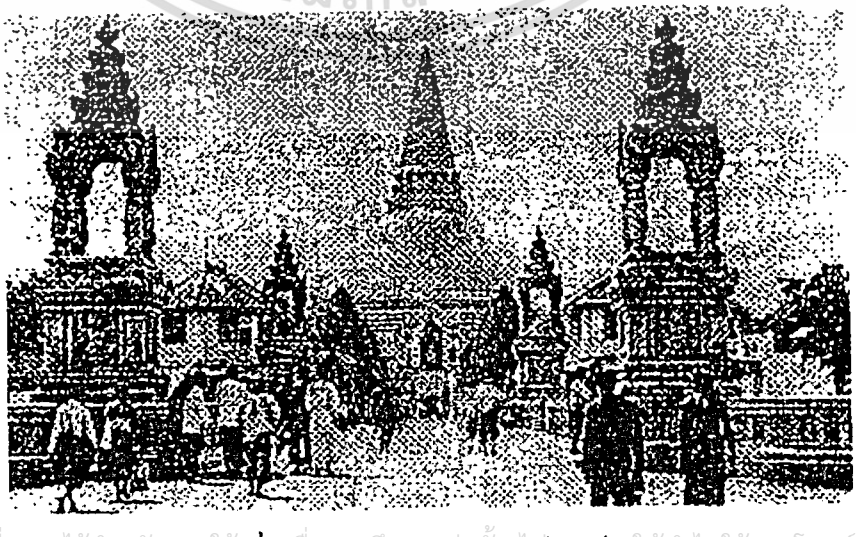

รูปที่ 2.4 สะพานเจริญศรัทธาในอดีต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.2 ประวัติองค์พระปฐมเจดีย์ (มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2543 : 12-13)

วัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร เป็นพระอารามหลวงชั้นเอกชนิดราชวรมหาวิหาร และเป็นพระอารามหลวงที่พิเศษ ซึ่งมีเพียง 6 วัดเท่านั้น วัดพระปฐมเจดีย์แบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 เขต ทิศเหนือเป็นสถานที่ประดิษฐานองค์พระปฐมเจดีย์ ทิศใต้เป็นเขตสังฆาวาส ความสำคัญของวัดนี้ได้แก่ องค์พระปฐมเจดีย์ ซึ่งเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป

องค์พระปฐมเจดีย์เป็นปูชนียสถานเก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย สร้างในสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช ทรงส่งสมณทูตมาประกาศพระพุทธศาสนา นักปราชญ์ในทางโบราณคดีมีความเห็นพ้องต้องกันว่า พระโสณะเถระและพระอุตระเถระ ซึ่งเป็นสมณะทูตได้มาตั้งหลักฐานประกาศพระพุทธศาสนาเป็นครั้งแรก ในราวพุทธศตวรรษที่ 3 เดิมสร้างเป็นสถูปรูปบาตรคว่ำแบบอินเดีย ต่อมาได้ปฏิสังขรณ์เปลี่ยนแปลงรูปไป

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4) เมื่อครั้งทรงผนวชได้เสด็จธุดงค์มานมัสการ ทรงเห็นเป็นเจดีย์ยอดปรางค์สูง 42 วา เมื่อทรงลาผนวชได้เสวยราชสมบัติแล้ว ในราว พ.ศ. 2396 ได้โปรดให้ก่อเจดีย์ใหม่ห่อหุ้มองค์เดิมไว้สูง 120 เมตรกับ 45 ซม. พร้อมวิหารและคตพระระเบียงโดยรอบ งานไม่ทันแล้วเสร็จ ก็เสด็จสวรรคต รัชกาลที่ 5 โปรดให้ปฏิสังขรณ์ต่อมา จัดสร้างหอระฆังและประดับกระเบื้องจนสำเร็จ รัชกาลที่ 6 ปฏิสังขรณ์พระวิหารหลวง เขียนภาพพระเจดีย์องค์เดิมและภาพต่างๆ ไว้ที่ผนัง รื้อมุขวิหารด้านทิศเหนือ สร้างใหม่ เพื่อประดิษฐานพระร่วงโรจนฤทธิ์ ศรีอินทราทิตย์ธรรโมภาส มหาวชิราวุธราชปูชนียบพิตร ในรัชกาลที่ 7 โปรดให้สร้างพระอุโบสถขึ้นใหม่ (สำนักงานจัดประโยชน์และรักษาองค์พระปฐมเจดีย์, 2542 : 26)

องค์พระปฐมเจดีย์ เป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาแต่เดิม มีปาฏิหาริย์หลายครั้ง นับตั้งแต่รัชกาลที่ 4 เป็นต้นมาจนถึงรัชกาลในปัจจุบัน ซึ่งมีบันทึกปรากฏการณ์เป็นหลักฐานอยู่ นอกจากนี้ยังมีประวัติ และตำนานที่เกี่ยวข้องอีกมาก ได้แก่ เรื่องพระปฐมเจดีย์ของท่านเจ้าพระยาทิพากรวงศ์ (ขำ บุนนาค) เรียบเรียงไว้แต่ปีฉลู พ.ศ. 2408 ตำนานพระปฐมเจดีย์ฉบับพระยามหาอรรคนิกรและฉบับนายทอง ตำนานพระปฐมเจดีย์ ฉบับพระยาราชสัมภารากร ฉบับตาปะขาวรอด และตำนานเรื่องพระยากงพระยาพาน

รายละเอียดองค์พระปฐมเจดีย์ เป็นพระเจดีย์ที่สูงและใหญ่สุดในประเทศไทย รูปทรงระฆังคว่ำ โครงสร้างเป็นไม้ซุง รัดด้วยโซ่เส้นมหึมา ก่ออิฐถือปูน ประดับด้วยกระเบื้องปูทับ มีวิหาร 4 ทิศ และกำแพงแก้ว 2 ชั้น ความสูงจากพื้นดินถึงยอดมงกุฎ 120.45 เมตร ฐานโดยรอบวัดได้ 235.50 เมตร เสาหาร 16 ต้น ปล้องไฉน 27 ปล้อง ซุ้มระฆังบนลานองค์พระปฐมเจดีย์ 24 ซุ้ม นอกจากนี้ยังมีพระพุทธรูปที่สำคัญอีกหลายองค์ เช่น พระร่วงโรจนฤทธิ์ฯ พระพุทธรูปศิลาขาว พระพุทธสิหิงส์จำลอง เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
63390

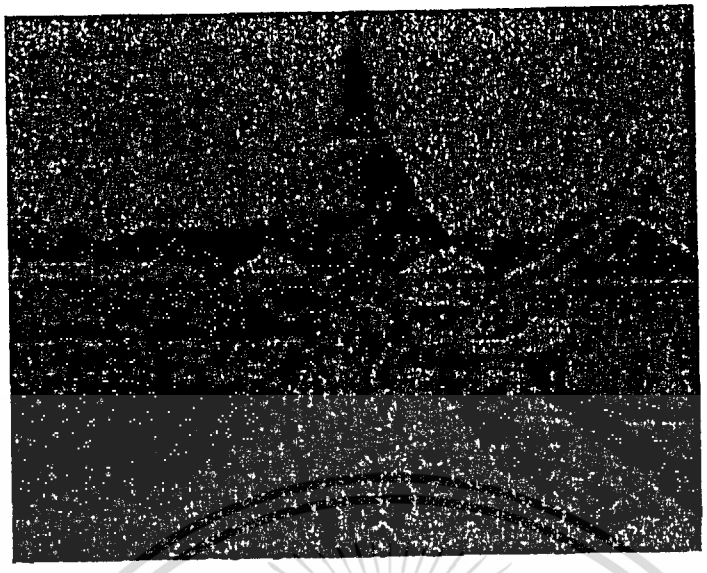

รูปที่ 2.5 แสดงองค์พระปฐมเจดีย์ในอดีต

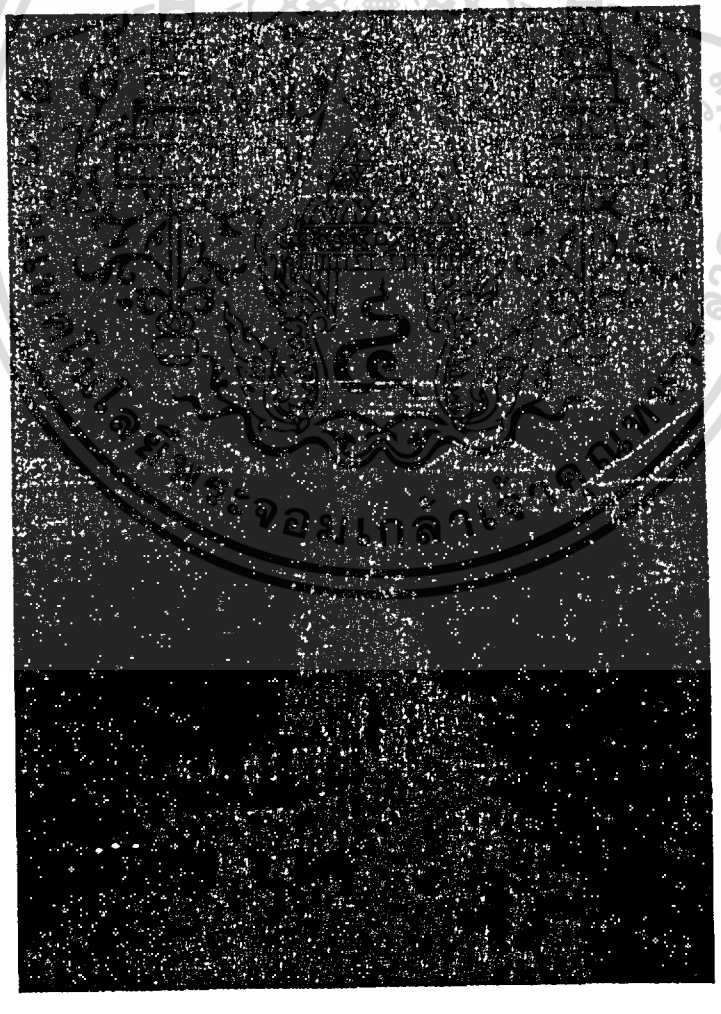

รูปที่ 2.6 แสดงองค์พระปฐมเจดีย์ในอดีต พ.ศ. 2445

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

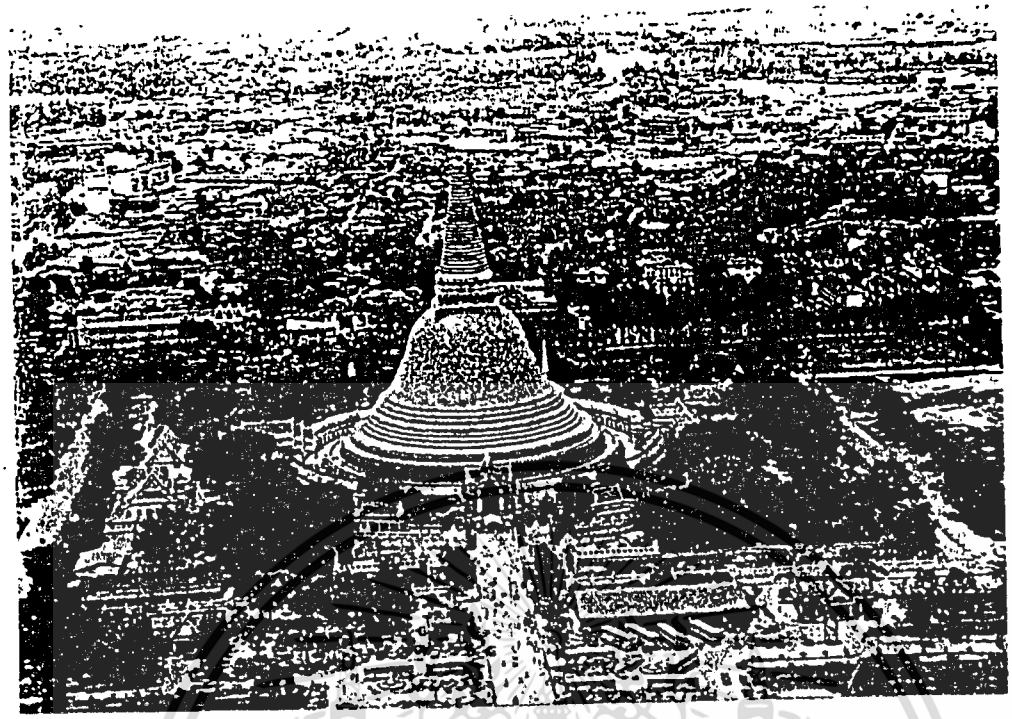

รูปที่ 2.7 แสดงสภาพแวดล้อมโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ในอดีต

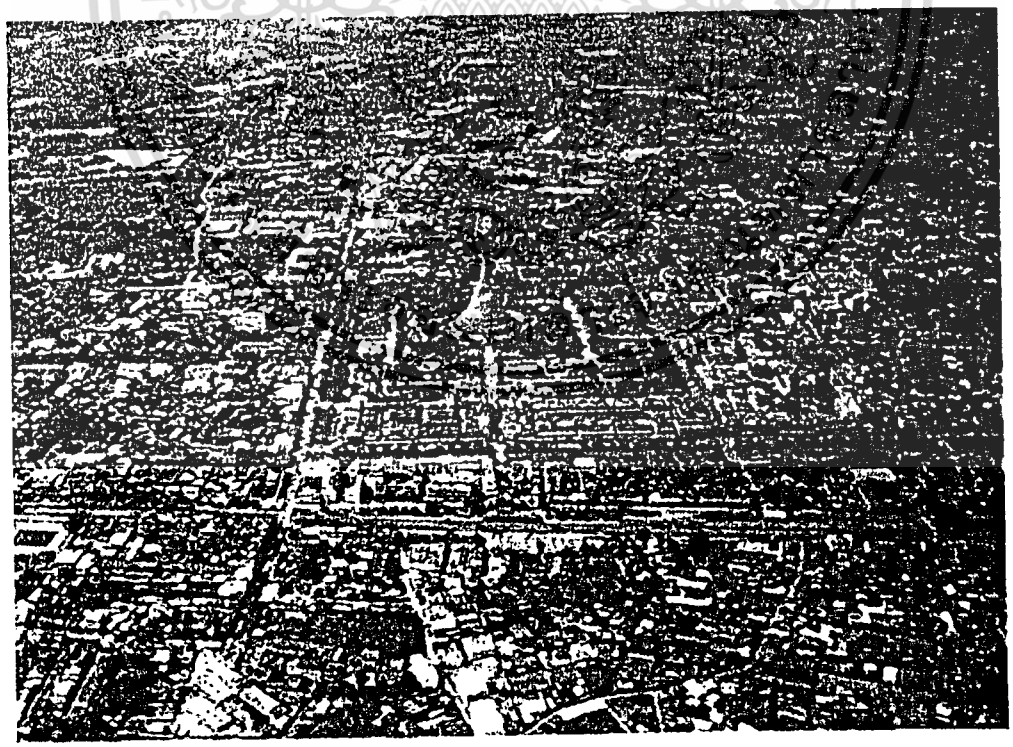

รูปที่ 2.8 แสดงสภาพแวดล้อมโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ในอดีต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.3 ลักษณะของที่อยู่อาศัยของชุมชนโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ (การเคหะแห่งชาติ. 2547 : บทคัดย่อ)

สภาพปัจจุบันของชุมชนต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชนเมืองนครปฐม มีลักษณะเป็นกลุ่มชุมชน โดยในแต่ละกลุ่มชุมชนมีลักษณะของอาคารที่อยู่อาศัย เป็นรูปแบบของกลุ่มบ้านเดี่ยวและตึกแถว โดยมีทั้งอาคารที่เป็นบ้านไม้ อาคารครึ่งปูนครึ่งไม้ และอาคารคอนกรีตทั้งหลัง

พื้นที่บริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ ถือเป็นย่านใจกลางเมืองนครปฐม มีลักษณะของอาคารที่เป็นที่พักอาศัยเป็นส่วนใหญ่ ทั้งบ้านเดี่ยวของผู้มาอาศัยอยู่ในพื้นที่ตั้งแต่แรกเริ่ม และชุมชนเดิมของเมือง มีรูปแบบอาคารตั้งแต่บ้านเดี่ยวคอนกรีต ครึ่งไม้ครึ่งคอนกรีต และบ้านไม้ อยู่ทั่วไปทั้งย่าน และมีกลุ่มของอาคารพาณิชย์กระจุกตัวอยู่ล้อมรอบองค์พระปฐมเจดีย์ และสถานที่ราชการ

การประกอบอาชีพของผู้คนโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ เป็นลักษณะร้านค้า ในลักษณะเป็นกลุ่มอาคารพาณิชย์สูงประมาณ 2-4 ชั้นและมีตลาดของชุมชน ในช่วงมีเทศกาลจะมีกิจกรรมเกิดขึ้นมากมายบริเวณพื้นที่โดยรอบ ก่อให้เกิดหาบเร่แผงลอย บริเวณภายในพื้นที่องค์พระปฐมเจดีย์และตามทางเท้าโดยรอบ

รูปที่ 2.9 แสดงสภาพอาคารเก่าบริเวณองค์พระปฐมเจดีย์

รูปที่ 2.10 แสดงสภาพอาคารโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและชุมชน

การอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและชุมชน หมายถึง การดูแลรักษา การชะลอการเสื่อมสภาพและความชำรุดทรุดโทรมของงานสถาปัตยกรรมประเภทต่างๆ ซึ่งรวมถึงชุมชนต่างๆ ด้วยการอนุรักษ์มีการดำเนินงานหลายระดับ ได้แก่ การป้องกัน การเสื่อมสภาพ การรักษาสภาพ การเสริมความมั่นคงแข็งแรง การบูรณะ การจำลองแบบ การสร้างขึ้นใหม่ และการประยุกต์การใช้สอย (กรมศิลปากร. 2531 : 29-31) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผลการสำรวจ และการศึกษางานสถาปัตยกรรมแต่ละชิ้น แล้วนำมาวิเคราะห์พร้อมทั้งกำหนดกรอบของการอนุรักษ์ว่าจะดำเนินการระดับใด ส่วนการอนุรักษ์ชุมชนซึ่งต้องมีการสอดคล้องกับวิถีชีวิตและระบบเศรษฐกิจสังคมของแต่ละท้องถิ่นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิงการอนุรักษ์ชุมชนด้านกายภาพ ต้องเกี่ยวข้องกับที่ดินของแต่ละบุคคลที่รวมกันเป็นชุมชน ซึ่งเจ้าของที่ดินย่อมมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ทั้งในการพัฒนาและในการอนุรักษ์ การกำหนดกรอบของการอนุรักษ์ชุมชนจึงแตกต่างไปจากการอนุรักษ์งานสถาปัตยกรรมไปด้วย

2.2.1 การอนุรักษ์งานสถาปัตยกรรม (กรมศิลปากร. 2531 : 29-31)

1. ต้องทำการศึกษา ค้นคว้า หาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปกรรม และสถาปัตยกรรม เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานในการกำหนดแนวทาง หลักการและวิธีการอนุรักษ์งานสถาปัตยกรรมแต่ละแห่ง

2. ต้องกำหนดกรอบการอนุรักษ์ให้ชัดเจนว่าจะอนุรักษ์อย่างไร และระดับใด อาจเป็นการสงวนรักษา การปฏิสังขรณ์ หรือการบูรณะ

การกำหนดกรอบการอนุรักษ์เท่ากับเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายและมาตรการการอนุรักษ์งานสถาปัตยกรรม ในกรณีที่มีงานสถาปัตยกรรมที่ต้องอนุรักษ์เป็นกลุ่ม ซึ่งมีอาคารหลายหลังจะต้องกำหนดกรอบการอนุรักษ์งานสถาปัตยกรรมทั้งกลุ่มก้อน แล้วจึงกำหนดกรอบการอนุรักษ์อาคารแต่ละหลังอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งอาคารแต่ละหลังอาจมีกรอบการอนุรักษ์ไม่เท่ากัน อาจเป็นคนละลักษณะ และคนละระดับก็ได้

กรอบการอนุรักษ์งานสถาปัตยกรรมดังกล่าวถูกกำหนดไว้เป็นแนวทาง เพื่อความถูกต้องในการอนุรักษ์ มิให้ทำการอนุรักษ์ระดับใดระดับหนึ่งมากเกินไป เช่น สงวนรักษามากเกินไปหรือบูรณะมากเกินไป จนกระทั่งมีวัสดุใหม่และฝีมือใหม่เข้าไปแทรกแซงอยู่ในงานสถาปัตยกรรมที่จะอนุรักษ์มากเกินไป จนข่มความเก่าของงานสถาปัตยกรรมเดิม ซึ่งอาจทำลายบรรยากาศของอาคารลงไป เป็นต้น

3. ต้องสร้างรูปแบบ กำหนดวิธีการและรายละเอียดต่างๆ ในการอนุรักษ์ตลอดจนการกำหนดวัสดุที่จะนำมาใช้

4. การดำเนินงานในการอนุรักษ์ ส่วนใหญ่กรมศิลปากรเป็นผู้อนุรักษ์งานสถาปัตยกรรมเก่าหรือโบราณสถาน ศาสนสถานและงานของราชการ พร้อมทั้งให้การสนับสนุนด้านวิชาการแก่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

องค์กรและประชาชนที่ร้องขอในอดีตการอนุรักษ์งานสถาปัตยกรรมเก่าหรือโบราณสถานมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา และดำรงคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมเท่านั้น แต่ปัจจุบันมีการขยายวัตถุประสงค์ เพื่อการท่องเที่ยวด้วย ทำให้มีการเพิ่มงบประมาณในการอนุรักษ์งานสถาปัตยกรรมเก่า หรือโบราณสถานมากขึ้น

5. การปรับปรุงภูมิทัศน์ ได้แก่ การทำผังบริเวณพื้นที่งานสถาปัตยกรรมให้สอดคล้องกับประโยชน์ใช้สอยในปัจจุบัน และส่งเสริมให้งานสถาปัตยกรรมโบราณสถานสง่างามตามที่พื้นที่สามารถรองรับได้

2.2.2 การอนุรักษ์ชุมชน (ประสงค์ เอี่ยมอนันต์. 2537 : 25-26)

อาจตีได้สองความหมาย ทั้งชุมชนที่เป็นลักษณะทางกายภาพ ได้แก่ สิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบงานสถาปัตยกรรมที่ต้องอนุรักษ์ เพื่อให้งานสถาปัตยกรรมดังกล่าวมีความเด่นสง่างาม สมกับเป็นอาคารที่ต้องอนุรักษ์ การตีความอีกลักษณะหนึ่ง อาจหมายถึงกลุ่มหรือบริเวณที่มีการตั้งถิ่นฐานตามลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคมและกายภาพของแต่ละแห่ง ซึ่งอาจต้องมีการอนุรักษ์ทั้งบริเวณไว้ให้ครบถ้วนทุกลักษณะนอกเหนือจากลักษณะทางกายภาพ สำหรับกรณีนี้อาจจะกล่าวถึงการอนุรักษ์ชุมชนตามลักษณะทางกายภาพเพื่อปกป้อง คุ้มครองและส่งเสริมงานสถาปัตยกรรมเท่านั้น

เมื่อกล่าวถึงชุมชนในลักษณะดังกล่าวอาจเรียกว่าชุมชนเมือง ซึ่งหมายถึงพื้นที่ส่วนหนึ่งของเมืองหรือทั้งเมืองก็ได้ พื้นที่ดังกล่าวอาจต้องการทั้งการอนุรักษ์และพัฒนาพร้อมกันในเวลาเดียวกัน การพัฒนาบริเวณที่มีงานสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์หรือพื้นที่ที่ควรอนุรักษ์ หรือเท่าที่พื้นที่สามารถรองรับกิจกรรมการพัฒนาได้ การพัฒนาลักษณะนี้เรียกว่า "การพัฒนาเชิงอนุรักษ์" ซึ่งแตกต่างกับ "การพัฒนาเชิงเศรษฐกิจ" ซึ่งสามารถพัฒนาเพื่อการเศรษฐกิจได้อย่างเต็มที่ คือมีการอนุรักษ์น้อย พื้นที่ที่จะพัฒนาสองลักษณะจะแยกจากกันโดยมีพื้นที่เชื่อมต่อ ซึ่งค่อยๆเปลี่ยนแปลงการพัฒนา จากลักษณะหนึ่งไปอย่างอีกลักษณะหนึ่ง

การพัฒนาสิ่งแวดล้อมรอบงานสถาปัตยกรรม เป็นการพัฒนาพื้นที่ซึ่งเจ้าของพื้นที่อาจเป็นเอกชน นิติบุคคล หรือส่วนราชการ ซึ่งโดยสิทธิแล้วสามารถสร้างสิ่งก่อสร้างบนพื้นที่ของตนได้ แต่เมื่อคำนึงถึงความงามของบริเวณ และของชุมชนเมืองจึงต้องกำหนดนโยบาย และมีมาตรการควบคุมการพัฒนา

วิธีดำเนินการพัฒนาเชิงอนุรักษ์ (ศุภชัย เณรจาที. 2547 : 18)

1. ทำการศึกษาและกำหนดกรอบการพัฒนาสูงสุดในเขตสิ่งแวดล้อมงานสถาปัตยกรรม พร้อมทั้งชี้นำการพัฒนาเชิงเศรษฐกิจไปยังบริเวณที่เหมาะสม

2. ทำการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค เช่น ถนน ทางเดิน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ฯลฯ เท่าที่จำเป็น โดยไม่ให้เกินกว่าที่กำหนดกรอบการพัฒนาไว้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ควบคุมการพัฒนาในบริเวณต่างๆ ตามกรอบพัฒนาที่กำหนดไว้ ตลอดจนบริเวณที่เชื่อมต่อกับการพัฒนาเชิงเศรษฐกิจต้องควบคุมให้เกิดความกลมกลืน และการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาต้องเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป

4. ส่งเสริมให้เขตสิ่งแวดล้อมงานสถาปัตยกรรม มีความสง่างามและมีบรรยากาศที่เหมาะสมสอดคล้องกลมกลืนกับงานสถาปัตยกรรมเท่านั้น

2.2.3 องค์กรและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์งานสถาปัตยกรรมชุมชน

การอนุรักษ์งานสถาปัตยกรรมและชุมชนเป็นงานใหญ่ ซึ่งเป็นงานของส่วนรวมมิใช่ของผู้ใดผู้หนึ่ง ฉะนั้นการอนุรักษ์ การดูแลรักษา จึงเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกฝ่าย หน่วยงานทุกหน่วยงานทั้งของรัฐบาลและเอกชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมด้วย ในการเข้ามาดำเนินการนั้นต้องเป็นไปตามบทบาทหน้าที่ จังหวะและช่วงเวลาที่เหมาะสม ดังนั้นจึงต้องมีการประสานงานที่ดี ซึ่งต้องมี 2 หน่วยงานที่คอยประสานงานอีกหน่วยงานหนึ่งด้วยจึงทำให้งานอนุรักษ์งานสถาปัตยกรรมและชุมชนเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายได้ (ศุภชัย เณรจาที. 2547 : 18)

หน่วยงานของรัฐบาล (ศุภชัย เณรจาที. 2547 : 18-20)

1. หน่วยงานส่วนกลาง ต้องมีความรู้และความสำนึกในการอนุรักษ์งานสถาปัตยกรรมและชุมชน เนื่องจากมีอำนาจในการกำหนดนโยบาย เป้าหมายและมาตรการทั้งการพัฒนาและอนุรักษ์ว่าจะให้ดำเนินการภูมิภาคไหน ระดับใด หน่วยงานประเภทนี้ได้แก่

1.1 สภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ซึ่งมีทั้งระดับภูมิภาคและจังหวัด จะเป็นหน่วยงานที่กำหนดเป็นนโยบายว่าในภูมิภาคต่างนั้นๆ จังหวัดใดจะพัฒนาอย่างไร บางจังหวัดที่มีแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม หรือมีแหล่งทางทรัพยากรทางธรรมชาติ การพัฒนาควรกำหนดไว้เลยว่าต้องเป็น "การพัฒนาเชิงอนุรักษ์"

1.2 กรมการผังเมือง ซึ่งเป็นหน่วยงานที่จัดทำแผนพัฒนาทางด้านกายภาพ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ที่ดิน โครงข่ายคมนาคมขนส่ง และโครงการกิจการสาธารณูปโภคอีกทั้งสามารถกำหนดนโยบาย มาตรการและวิธีดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนาด้วย แผนที่กรมการผังเมืองได้ทำไว้มีหลายระดับ ได้แก่ แผนพัฒนาภูมิภาค จังหวัดและเมืองโดยทำเป็นผังภาค ผังโครงสร้างจังหวัด ผังเมืองรวม ผังเมืองเฉพาะ ผังพัฒนาชุมชน ผังตำบลและผังเฉพาะกิจ

1.3 กรมศิลปากร เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติภายใต้แผนพัฒนาการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรมของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในแผนดังกล่าวได้กำหนดแผนงานโครงการต่างๆ ที่จะปกป้องคุ้มครอง และรักษามรดกทางวัฒนธรรมทั้งตัวโบราณสถาน และแหล่งมรดกทางศิลปวัฒนธรรมด้วย ซึ่งได้จัดทำเป็นแผนแม่บทโครงการนครประวัติศาสตร์ อุทยานประวัติศาสตร์ การอนุรักษ์โบราณสถานและการอนุรักษ์แหล่งโบราณคดีต่างๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.4 สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่จัดทำแผนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชุมชน สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และศิลปกรรม ได้จัดทำแผนการจัดการอนุรักษ์และปรับปรุงสภาพแวดล้อมเมืองเก่าที่มีความสำคัญต่างๆ เพื่อปกป้องคุ้มครองเมืองเก่าให้มีการพัฒนาสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตของคนในเมืองเก่า มิให้มีการพัฒนามากเกินไปจนกระทั่งไปทำลายสภาพแวดล้อม โบราณสถาน แหล่งประวัติศาสตร์ บรรยากาศ และวิถีชีวิตของคนในเมืองเก่าเหล่านั้น

1.5 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้จัดทำแผนท่องเที่ยวภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเป็นแผนการท่องเที่ยวทั้งประเทศ ภูมิภาค จังหวัด และแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ที่เป็นธรรมชาติ ประวัติศาสตร์โบราณคดีและชุมชน แผนดังกล่าวจึงมีความสำคัญในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และมาตรการที่จะอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ดังกล่าวมิให้มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภคมากเกินไปจนพื้นที่ไม่สามารถรองรับการพัฒนาได้ ก็จะเป็นการขัดต่อการอนุรักษ์งานสถาปัตยกรรมและชุมชนด้วย

1.6 หน่วยงานกลางที่ปฏิบัติงานกลางเฉพาะบางเรื่อง ได้แก่ กรมทางหลวงแผ่นดิน กรมโยธาธิการ และสำนักงานเร่งรัดและพัฒนาชนบท มีหน้าที่ตัดถนนและขยายถนน แทบทุกครั้งปฏิบัติงานโดยมิได้คำนึงถึงว่าการพัฒนามากเกินไปในบางบริเวณเป็นการทำลายโบราณสถาน ย่านประวัติศาสตร์ และสภาพแวดล้อมทางศิลปกรรม เช่น การตัดถนนใกล้โบราณสถาน หรือขยายถนนในเขตเมืองเก่า หรือย่านเก่าทำให้ขนาดส่วน (Scale) แบบแผนถนน (Street Pattern) และเนื้อเมือง (Urban Fabric) ต้องถูกทำลายไป กรมโยธาธิการสามารถใช้กฎกระทรวงที่ออกตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคารควบคุมสิ่งก่อสร้างในบางบริเวณมิให้ใหญ่โตหรือสูงจนโบราณสถานและทำลายสภาพแวดล้อมของบริเวณโบราณสถาน และย่านประวัติศาสตร์ต่างๆ ต้องเสียไปโดยทำลายเส้นขอบฟ้า (Sky Line) และจินตภาพ (Image) ของเมืองเป็นต้น นอกจากนั้นยังมีการเคหะแห่งชาติ และนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ที่มีหน้าที่จัดหาสถานที่ก่อสร้าง โครงการที่อยู่อาศัยและสถานที่ก่อสร้างนิคมอุตสาหกรรม ตามลำดับในการเลือกสถานที่ก่อสร้างต้องคำนึงถึงมิให้โครงการขนาดใหญ่ดังกล่าวเข้าไปทำลายสภาพแวดล้อมศิลปกรรมด้วย

1.7 หน่วยงานท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่ควบคุมดูแลพื้นที่ที่เป็นที่ตั้งงานสถาปัตยกรรมและชุมชน จึงมีหน้าที่ป้องกันคุ้มครองโบราณสถานและแหล่งศิลปกรรมโดยตรงได้แก่ เทศบาลระดับต่างๆ สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งต้องกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์และเป้าหมายที่จะปกป้องคุ้มครองงานสถาปัตยกรรมชุมชนให้ชัดเจน โดยต้องปรากฏในแผนพัฒนาต่างๆ ว่าบริเวณใดให้มีการพัฒนาลักษณะใด มากหรือน้อยเท่าใด พร้อมทั้งต้องมีมาตรการและวิธีการในการปกป้องคุ้มครองให้ชัดเจน รวมทั้งสร้างมาตรการจูงใจให้รางวัลแก่ผู้ปฏิบัติตามและลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนและไม่ร่วมมือปฏิบัติด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

องค์กรเอกชนและประชาชน (ศุภชัย เณรจาที. 2547 : 20)

1. องค์กรพัฒนาเอกชน (Non – Government Organization) คือองค์กรอิสระมีลักษณะและวัตถุประสงค์เฉพาะตัว องค์กรดังกล่าวเกิดจากการรวมตัวของบุคคล ความคิดและทรัพยากรต่างๆ มาปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์อย่างต่อเนื่อง องค์กรเหล่านี้ได้แก่ มูลนิธิ สมาคมชมรม หรือกลุ่มกิจกรรมต่างๆ สมาชิกขององค์กรมีทั้งนักวิชาการจากส่วนกลาง ส่วนท้องถิ่นและประชาชนในท้องถิ่น การปฏิบัติงานขององค์กรมีวัตถุประสงค์ เป้าหมายและวิธีการชัดเจน ส่วนการตัดสินใจมาจากผลการประชุมของกรรมการบริหารองค์กร

ปัจจุบันรัฐบาลเปิดโอกาสให้องค์กรพัฒนาเอกชนได้เข้าร่วมเป็นกรรมการกับองค์กรของรัฐทุกระดับ และทุกงานที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม วิถีชีวิตของคนและสัตว์ งานขององค์กรพัฒนาเอกชนส่วนใหญ่เป็นการประสานงานระหว่างรัฐบาลกับประชาชนเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกัน ให้ความรู้ สร้างจิตสำนึกและเป็นการประชาสัมพันธ์ด้วย บางครั้งองค์กรพัฒนาเอกชนดังกล่าวก็ทำหน้าที่ตรวจสอบการปฏิบัติงานของรัฐบาลและนำข้อมูลมาประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจด้วย

1. นักวิชาการอิสระหรือผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ ผู้มีความรู้ในท้องถิ่นที่มิได้เป็นสมาชิกขององค์กรพัฒนาเอกชน ส่วนมากมักเป็นผู้อาวุโส ข้าราชการบำนาญ ครู อาจารย์ที่มีความสนใจและเอาใจใส่ดูแลรักษาท้องถิ่นของตน สำหรับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและชุมชนนั้น ต้องประกอบด้วยบุคลากรจากหลายฝ่ายในวงการวิชาการและวิชาชีพ ได้แก่ สถาปนิกและนายช่างออกแบบชุมชนเมือง วิศวกร นักประวัติศาสตร์ นักวิชาการ (ด้านต่างๆ) และช่างฝีมือด้านต่างๆ ซึ่งบุคลากรดังกล่าวต้องมีการศึกษาอบรม และฝึกฝนมาทางด้านการอนุรักษ์ และต้องมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมด้วย

สรุป

องค์กรและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์งานสถาปัตยกรรม และชุมชนมีมาก เนื่องจากลักษณะงานอนุรักษ์ต้องการความรู้ ความชำนาญ ประสบการณ์ และความร่วมมือจากบุคคลทุกฝ่ายและทุกองค์กรที่เกี่ยวข้อง บุคลากรกลุ่มต่างๆ มีดังนี้

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ ผู้มีความรู้ด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศิลปกรรม

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ ผู้มีความรู้ด้านรูปแบบอาคาร ประวัติศาสตร์ศิลปะ การสำรวจและเขียนแบบด้วยการวัด

กลุ่มที่ 3 ได้แก่ ผู้กำหนดนโยบาย เป้าหมาย และมาตรการในการอนุรักษ์งานสถาปัตยกรรมและชุมชน

กลุ่มที่ 4 ได้แก่ ผู้ดำเนินการอนุรักษ์ มีทั้งสถาปนิก วิศวกร และผู้ทำงานช่างฝีมือด้านต่าง ๆ ช่างก่อสร้าง ช่างโยธา ช่างเขียนแบบ ช่างศิลปกรรม และช่างอื่นๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กลุ่มที่ 5 ได้แก่ ผู้มีความรู้ด้านการจัดการเพื่อกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และมาตรการในการใช้ประโยชน์จากงานสถาปัตยกรรมและชุมชนที่ได้อนุรักษ์ไว้ ซึ่งการใช้ประโยชน์ดังกล่าวต้องไม่ทำลายสิ่งที่ได้อนุรักษ์สภาพแวดล้อม บรรยากาศ และวิถีชีวิตในชุมชนนั้นๆ

ส่วนองค์กรที่เกี่ยวข้องมีทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งมีทั้งหน่วยงานส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น

การอนุรักษ์งานสถาปัตยกรรมและชุมชนต้องมีบุคลากรที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย จึงจำเป็นต้องมีการประสานงานที่ดี เพื่อให้การปฏิบัติงานดำเนินการไปตามวัตถุประสงค์ ตามวาระและตามงบประมาณที่กำหนด นอกจากนี้การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ และการดูแลรักษาเพื่อให้ประชาชนได้รับทราบนโยบายและการปฏิบัติงานทุกระยะของงานนั้น เป็นสิ่งจำเป็นต้องปฏิบัติอย่างยิ่ง และช่วงปฏิบัติงานควรจัดกิจกรรม และนิทรรศการให้ประชาชนและเยาวชนได้รับทราบวิธีปฏิบัติงานของนักอนุรักษ์ โดยให้ชมการปฏิบัติงานจริงบ้าง และจัดคำอธิบายเพื่อความเข้าใจบ้าง จึงเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนและเยาวชนเห็นคุณค่าการอนุรักษ์ และสามารถกระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์และรักษามรดกทางศิลปกรรมได้มาก ทั้งในด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี เศรษฐกิจ สังคม การบริหาร การปกครอง สถาปัตยกรรม ศิลปกรรม และเทคโนโลยีของช่วงเวลานั้น ซึ่งจะทำให้ได้แนวร่วมในการอนุรักษ์งานสถาปัตยกรรมและชุมชนมากยิ่งขึ้น

2.2.4 เกณฑ์ในการเลือกอาคารอนุรักษ์

ในการพิจารณาพื้นที่ที่ควรอนุรักษ์นั้น Nahoum Cohen (1998 : 27) ได้ให้ความเห็นว่าเอกลักษณ์ของแต่ละพื้นที่จะต้องประกอบไปด้วย 2 ส่วนสำคัญ คือ

1. คุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ คือ ในแง่ความงาม ความพึงพอใจของคน

2. คุณค่าทางประวัติศาสตร์ คือ ในแง่ประวัติศาสตร์ ความเป็นสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรม

ในส่วนของสถาปัตยกรรม Alan Dobby (1978 : 33-34) ได้เสนอเกณฑ์ในการเลือกสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ไว้ 8 ประการ คือ

1. งานสถาปัตยกรรมนั้นมีคุณค่าทางศิลปะอย่างสูง ทั้งรูปทรง สีสัน องค์ประกอบทางศิลปะ

2. งานสถาปัตยกรรมนั้นแสดงให้เห็นความริเริ่มสร้างสรรค์ หรือแนวความคิดใหม่ๆ ในศาสตร์ของสถาปัตยกรรม

3. งานสถาปัตยกรรมนั้นแสดงออกถึงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการก่อสร้างเป็นจุดเชื่อมต่อของพัฒนาการ

4. งานสถาปัตยกรรมนั้นเกี่ยวเนื่องกับประวัติศาสตร์แห่งชาติ เป็นอาคารสำคัญทางประวัติศาสตร์ หรือเป็นตัวแทนทางวัฒนธรรมของยุคสมัยต่างๆ

5. งานสถาปัตยกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับบุคคลหรือเหตุการณ์สำคัญที่เป็นภาพลักษณ์อุดมคติของสังคมในยุคสมัยต่างๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. งานสถาปัตยกรรมนั้นมีความสำคัญต่อท้องถิ่น สร้างความต่อเนื่องของชุมชน

7. งานสถาปัตยกรรมนั้นเป็นงานสถาปัตยกรรมท้องถิ่น แสดงออกถึงวัฒนธรรมประเพณีและวิวัฒนาการของชุมชนนั้น

8. งานสถาปัตยกรรมนั้นเป็นส่วนสนับสนุนภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อมโดยรวมหรืออยู่ใกล้เคียงกับอาคารที่มีความสำคัญมากๆ

ในขณะที่ Catanese (1979 : 309-313) ได้กล่าวถึงการเลือกอาคารที่จะทำการอนุรักษ์ว่าสามารถพิจารณาได้จากเกณฑ์ 6 ประการ ดังนี้

1. มีความงามเป็นหลักที่ยอมรับ
2. มีความเป็นแบบแผน สามารถเป็นตัวแทนของสิ่งเดียวกันที่เสื่อมสลายไปแล้ว
3. เป็นสิ่งที่หายาก หรือมีเพียงชิ้นสุดท้าย
4. มีคุณค่าในเชิงประวัติศาสตร์
5. เป็นการรักษาความต่อเนื่องทางพื้นที่ประวัติศาสตร์ป้องกันไม่ให้บริเวณต่อเนื่องถูกทำลาย
6. มีความเป็นที่สุด เช่น เก่าแก่ที่สุด

จากการกำหนดคุณค่าของอาคารอนุรักษ์ข้างต้นจะเห็นได้ว่า ทั้ง Alan Dobby และ Catanese ได้ให้ความสำคัญแก่คุณค่าในด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และคุณค่าด้านการรับรู้ความงามเป็นหลัก ต่อมา Sir.Bernard M.Feilden ได้กำหนดการพิจารณาคุณค่าของโบราณสถานโดยมีการพิจารณาถึงคุณค่าในด้านประโยชน์ใช้สอยอีกด้วย ซึ่งเป็นการมองอาคารอนุรักษ์ในลักษณะที่เป็นทรัพยกรที่มีอยู่อย่างหนึ่ง สามารถนำมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่คนในท้องถิ่นได้ Bernard M.Feilden (1994 : 3) ได้แบ่งคุณค่าของโบราณสถานไว้ดังนี้

1. คุณค่าทางด้านอารมณ์ความรู้สึก สามารถแบ่งออกเป็น
   - 1.1 คุณค่าในด้านความเป็นเอกลักษณ์
   - 1.2 คุณค่าในด้านความต่อเนื่องทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม
   - 1.3 คุณค่าในด้านจิตใจและความเชื่อ
   - 1.4 คุณค่าในความเป็นสัญลักษณ์
2. คุณค่าทางด้านวัฒนธรรม สามารถแบ่งออกเป็น
   - 2.1 คุณค่าในฐานะที่เป็นบันทึก หลักฐานทางประวัติศาสตร์
   - 2.2 คุณค่าทางด้านโบราณคดี ความมีอายุเก่าแก่และเป็นสิ่งที่หาได้ยาก
   - 2.3 คุณค่าทางด้านความงาม
   - 2.4 คุณค่าทางด้านสถาปัตยกรรม
   - 2.5 ความสำคัญของอาคารที่มีต่อภูมิทัศน์ของเมือง
   - 2.6 คุณค่าทางด้านนิเวศวิทยาและวิทยาศาสตร์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. คุณค่าทางด้านประโยชน์ใช้สอย สามารถแบ่งออกเป็น

3.1 เป็นอาคารที่ยังมีประโยชน์ใช้สอย

3.2 เป็นอาคารที่มีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจ

3.3 คุณค่าทางด้านสังคม

3.4 คุณค่าทางด้านการเมือง

จากเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกอาคารอนุรักษ์ข้างต้น ผู้วิจัยได้สรุปมาเป็นแนวทางในการพิจารณา โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. ด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม
2. ด้านสุนทรียศาสตร์
3. ด้านสังคม

2.2.5 หลักการวางแผนอนุรักษ์เมืองประวัติศาสตร์

Feilden (อ้างใน ยงธนิศร์ พิมลเสถียร. 2542 : 9) ได้กำหนดหลักการวางแผนการอนุรักษ์เมืองประวัติศาสตร์ แบ่งเป็น 4 ประการ คือ

1. การผนวกแผนการอนุรักษ์ไว้ในแผนการพัฒนาเมือง

เนื่องจากในการอนุรักษ์จำเป็นต้องมีการวางแผน ปฏิบัติในหลายด้าน ใน Washington Charter ยังได้กำหนดถึงเป้าหมายของการจัดทำแผนอนุรักษ์ไว้ว่า ในการอนุรักษ์ที่จะประสบความสำเร็จนั้นจะต้องกำหนดให้แผนการอนุรักษ์เมืองหรือพื้นที่ทางประวัติศาสตร์รวมอยู่ในนโยบาย และแผนปฏิบัติของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในทุกๆ ระดับ

2. การควบคุมความเปลี่ยนแปลง

ในการควบคุมอัตราการเติบโต การพัฒนาเมืองสมัยใหม่ จะต้องมีมาตรการที่เหมาะสม เช่น การกำหนดขนาด รูปแบบอาคาร ปริมาณการจราจร โครงสร้างสาธารณูปโภค เป็นต้น

3. การออกแบบสิ่งก่อสร้างที่เกิดขึ้นใหม่

การออกแบบอาคารใหม่หรือการต่อเติมส่วนของอาคาร ควรมีพื้นฐานจากการวิเคราะห์ที่ชัดเจนและเป็นระบบ โดยเฉพาะในเรื่องเนื้อเมือง (Urban Fabric) และหน้าที่ใช้สอย โดยนำหลักการออกแบบชุมชนเมือง และความงามมาประยุกต์ใช้

4. การบริหารการจัดการ

ในการบริหารจัดการเมืองเก่าที่ยังมีกิจกรรมดำเนินอยู่ (Living City) จะต้องคำนึงถึงเครื่องมือทางพลวัตร (Dynamic Political Instruments) มากกว่าวิธีการทำให้เมืองหยุดนิ่ง (Static or Technical Means) ในการบริหารจัดการเมืองเก่าที่ยังมีกิจกรรมดำเนินอยู่จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมากกว่าการสงวนรักษากายภาพแต่เพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ในการจัดทำแผนการอนุรักษ์เมืองยังจำเป็นที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากคนใน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ท้องถิ่น และหน่วยงานในท้องถิ่นด้วย ใน Washington Charter ได้กล่าวว่าสิ่งสำคัญในการวางแผนการอนุรักษ์คือ จะต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น และคำนึงถึงความต้องการผลประโยชน์ของคนในท้องถิ่นเป็นอันดับแรก

2.2.6 ระดับวิธีในการอนุรักษ์ฟื้นฟูเมืองเก่า (ศุภชัย เณรจาที. 2547 : 24-25)

ในการอนุรักษ์ฟื้นฟูที่อนุรักษ์ในระดับเมืองนั้นไม่สามารถอนุรักษ์เฉพาะพื้นที่ของตัวชุมชนเก่าเองได้ แต่จะต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบอื่นๆ ด้วยเนื่องจากในแต่ละพื้นที่จะมีลักษณะและองค์ประกอบแตกต่างกันไป ทำให้วิธีการที่จะนำมาใช้ในการอนุรักษ์ฟื้นฟูเมืองเก่ามีความหลากหลายแตกต่างกันออกไปด้วย กระบวนการในการฟื้นฟูเมืองเก่าหรือ Urban Renewal นี้หมายถึงกระบวนการที่พื้นที่ขนาดใหญ่ของเมืองปรับตัวของมันทีละน้อย จนทำให้ลักษณะของพื้นที่เปลี่ยนไปจากเดิม ทั้งนี้เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมที่เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย หรืออีกนัยหนึ่งหมายความถึง การวางแผนพื้นที่เสื่อมโทรมให้กลับมาใช้ได้ใหม่โดยใช้เทคนิคและวิธีการต่างๆ ตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่และควรมีการอนุรักษ์อาคารและสิ่งปลูกสร้างในพื้นที่ โดยเทคนิคและวิธีการที่เหมาะสมด้วย

ในกระบวนการอนุรักษ์ฟื้นฟูเมือง Chapin and Kiser (1979 : 271-275) และ Burns (1963 : 14-15) ได้แบ่งวิธีการออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. การอนุรักษ์ (Conservation)

หมายถึง การสงวนรักษาพื้นที่ที่ยังมีสภาพดีในแง่ของการใช้ที่ดินและจำนวนประชากร แต่ต้องการมาตรการป้องกันที่เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง เพื่อรักษาสภาพอันดีนั้นไว้ และอาจต้องการการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานหรือบริการสาธารณะที่เหมาะสมด้วย ซึ่งเทคนิคและวิธีการที่นำมาใช้จะขึ้นอยู่กับข้อมูลพื้นฐานในด้านต่างๆ หรือหากเปรียบเทียบกับอาคารในพื้นที่อนุรักษ์ อาจหมายถึงการฟื้นฟูอาคารใดๆ ก็ตาม ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลคุณค่าทางประวัติศาสตร์ หรือเหตุผลอื่นๆ ก็ได้ โดยจะเน้นวิธีการทำให้สามารถรักษาโครงสร้างของอาคารให้อยู่ได้ แต่ในการซ่อมแซมอาคารไม่จำเป็นต้องเข้มงวดวิธีการว่าจะถูกต้องตามหลักทางประวัติศาสตร์ หรือมีการรักษาโครงสร้างดั้งเดิมทั้งหมด แต่จะคำนึงถึงความเหมาะสม ทั้งด้านความแข็งแรงของอาคาร การรักษาความต่อเนื่องของด้านหน้าอาคาร (Facade) และการใช้อาคารที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

2. การฟื้นฟู (Rehabilitation)

หมายถึง การปรับปรุงพื้นที่เมืองเดิม ที่กำลังเสื่อมโทรมให้กลับมาใช้งานได้ใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจรวมถึงมาตรการต่างๆ ด้วย เช่น มาตรการลดความหนาแน่นของประชากรลง การเวนคืนกลุ่มอาคารและพื้นที่รกร้าง การซ่อมแซมและการบูรณะใหม่ การปรับปรุงสาธารณูปโภค การตัดถนนใหม่ การจัดสวนสาธารณะ และแม้กระทั่งการทำความสะอาดในพื้นที่ หรืออาจหมายถึงการสงวนรักษาบริเวณ กลุ่มของอาคารหรือสิ่งก่อสร้าง ให้รอดพ้นจากการเสื่อมสลาย การทำความ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สะอาด การเสริมความแข็งแรง วิธีการ Rehabilitation ยังรวมถึงการรักษาอาคารให้มีอายุยืนยาว โดยการซ่อมแซมโครงสร้างเดิมของอาคารด้วย

3. การพัฒนารื้อสร้างใหม่ (Redevelopment)

หมายถึง กระบวนการซึ่งเกี่ยวข้องกับการสะสาง รื้อ ที่ดินและอาคารที่เสื่อมโทรมลงให้มีโครงสร้างใหม่ทั้งหมด โดยกระทำตามแผนที่ได้เตรียมไว้ ซึ่งโครงสร้างใหม่นี้จะมีความแตกต่างโดยสิ้นเชิงกับโครงสร้างเดิมก่อนที่จะมีการทำใหม่ นอกจากนั้นยังรวมไปถึงการปรับปรุงหรือการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินและการกระจายตัวของประชากรเดิม ให้มีรูปแบบใหม่ด้วย ซึ่งกระบวนการของ Urban Redevelopment ถือว่าเป็นเทคนิคหนึ่งของ Urban Renewal ที่เน้นถึงการรื้อโครงสร้างเก่าออกหมด แล้วสร้างโครงสร้างใหม่ขึ้นมาให้มีความแตกต่างจากโครงสร้างเดิม ทั้งนี้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการรองรับ (Capacity) ให้มีสภาพที่เหมาะสมกับความต้องการในยุคนั้นๆ

จากการศึกษาแนวคิดการอนุรักษ์ฟื้นฟูเมืองเก่า แสดงให้เห็นว่าในการอนุรักษ์ นอกจากจะต้องมีการพิจารณาถึงคุณค่าของสถาปัตยกรรมในพื้นที่ศึกษาแล้ว ยังต้องคำนึงถึงปัจจัยด้านอื่นๆ ด้วย เช่น สภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ตลอดจนข้อจำกัดด้านกฎหมายและนโยบายของเจ้าของที่ดิน และยังต้องมีการจัดการที่เหมาะสมอีกด้วย

2.3 มาตรฐานสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานสำหรับชุมชน

(เกณฑ์และมาตรฐาน การวางและจัดทำผังเมืองรวม พ.ศ. 2539. 2540 : 42-49)

2.3.1 มาตรฐานถนน

มาตรฐานของถนนที่ใช้ในโครงการตามมาตรฐานของการเคหะแห่งชาติ มีขนาดดังนี้

1. ถนนสายประธาน (ถนนเอก) หรือถนนทางเข้าโครงการ มีความกว้างของเขตทางเท่ากับ 15.00 เมตร หรือ 17.00 เมตร ผิวจราจรกว้าง 10.00 เมตร หรือ 12.00 เมตร

2. ถนนรอง (ถนนโท) แยกจากถนนสายประธาน โดยรับการจราจรจากถนนย่อย มีเขตทางกว้าง 12.00 เมตร หรือ 14.00 เมตร มีผิวจราจร 8.00 เมตร หรือ 10.00 เมตร

3. ถนนย่อย เข้าสู่อาคารพักอาศัย มีเขตทางกว้าง 8.00 เมตร หรือ 9.00 เมตร มีผิวจราจร 6.00 เมตร

4. ถนนย่อยสำหรับโครงการ ผู้มีรายได้น้อย มีขนาดแคบสุดของทางกว้าง 6.50 เมตร ผิวจราจรกว้าง 4.00 เมตร บางโครงการจัดเป็นทางเดินเท้าถึงทางจักรยาน เพื่อลดค่าลงทุนด้านสาธารณูปโภค

2.3.2 การระบายน้ำ (Drainage) (ศุภชัย เณรจาที. 2547 : 28)

การระบายน้ำในที่นี้ หมายถึง การระบายน้ำฝน น้ำฝนเป็นน้ำทิ้งที่ค่อนข้างสะอาด จึงไม่จำเป็นต้องบำบัด แต่เนื่องเราจะระบายน้ำทิ้งประเภทน้ำอาบและซักล้างลงไปพร้อมๆ กับน้ำฝน

เอกสารนี้มีลิขสิทธิ์ ห้ามนำไปใช้เพื่อการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จึงทำให้น้ำที่ระบายทิ้งไม่สะอาดเท่าที่ควร จำเป็นต้องมีการตักขยะและผง เป็นระยะ ตั้งแต่ภายในบริเวณบ้าน จุดก่อนออกไปลงท่อสาธารณะ และการระบายน้ำฝนจากชุมชน ไปตาท่อสาธารณะ เนื่องจากขยะ เศษกระดาษ ใบไม้ อาจลงสู่ท่อระบายน้ำได้ตลอด ซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดการอุดตัน จึงจำเป็นต้องมีบ่อพักไว้ดักขยะก่อน ระบบระบายน้ำแบ่งออกเป็น 2 ระบบ ดังนี้

1. รางเปิด (Open Ditach) รางระบายน้ำทำเป็นรูปตัวยู ขนาดจะเล็กใหญ่และลึกเพียงใดขึ้นอยู่กับการคำนวณปริมาณน้ำฝน รางระบายน้ำจะมีความลึกต่างกัน ลาดไปสู่ปลายทาง รางเปิดนั้นมีข้อดี ข้อเสีย คือ ราคาประหยัดกว่า สามารถตรวจสอบได้ง่ายว่ามีการอุดตันที่ตรงไหน การขุดลอกทำความสะอาด สะดวกและง่าย แต่ข้อเสียที่เปิดไว้รับขยะอะไรต่อมิอะไรได้ง่ายเช่นกัน

2. ท่อปิด (Pipe) ท่อจะเป็นทรงกลม ฝังลงใต้ดินเป็นท่อนๆ สวมกันต่อ ๆ ไป มีบ่อพักเป็นระยะ สำหรับตรวจเปิด ขนาดท่อจะเปลี่ยนไปตามปริมาณน้ำที่จะระบายเป็นขนาดที่วัดจากเส้นผ่าศูนย์กลาง ระยะของบ่อพักไม่ควรเกิน 5 เมตร และท่อขนาดเล็กที่สุดไม่ควรเล็กกว่า 20 ซม. วัสดุที่ใช้ทำท่อขนาดเล็ก เป็นท่อซีเมนต์ แต่ขนาดใหญ่จะเป็นท่อคอนกรีต

2.3.3 การจัดเก็บขยะ (ศุภชัย เณรจาที. 2547 : 30)

ขยะจากที่พักอาศัยจำเป็นต้องมีการกำจัดออกไป ในอดีตที่ยังมีที่ว่างมากอาจใช้วิธีเผาขยะ เนื่องจากท้องถิ่นอาจมีกำลังจัดเก็บไม่เพียงพอ แต่ปัจจุบันชุมชนหนาแน่นมากขึ้น โอกาสจะใช้วิธีเผาไหม้ไม่มี ทั้งการเผายังเป็นการรบกวนบ้านข้างเคียง จึงต้องเร่งให้ทางเทศบาลเพิ่มขีดความสามารถในการจัดเก็บ และประชาชนควรให้ความร่วมมือในการทิ้งด้วย เพื่อสะดวกต่อการจัดเก็บ ด้วยการแยกขยะเป็นพวกดังนี้

1. ขยะเปียก ได้แก่ ขยะที่มาจากเศษอาหาร พืชผักและผลไม้ที่ทิ้งจากการปรุงอาหารประจำวัน ขยะสดเหล่านี้เมื่อทิ้งข้ามวัน จะเกิดเชื้อจุลินทรีย์ ทำให้เกิดการเน่าเหม็น และมีกลิ่น น่ารังเกียจ ปริมาณขยะในแต่ละวัน ประมาณได้ 0.6 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน ดังนั้นวันหนึ่งๆ ในแต่ละบ้านจะมีขยะ 2-3 กิโลกรัม

2. ขยะแห้ง ได้แก่ ขยะและสิ่งของที่ทิ้ง เช่น กระดาษ หนังสือพิมพ์ เศษผ้า ของที่ไม่ใช้แล้ว ซึ่งขยะชนิดนี้ทำลายได้ง่าย โดยการเผา

3. ขยะแห้งที่ทำลายไม่ได้โดยการเผา มักเป็นวัสดุที่ใช้แล้ว เช่น พลาสติก โลหะ เศษแก้ว ขยะประเภทนี้ หากได้รับการคัดแยกไว้จะสามารถนำกลับไปเป็นวัตถุในการผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพไม่สูงเท่าวัตถุดิบใหม่ ซึ่งเรียกว่า “Recycle” เพื่อลดต้นทุนในการผลิต

4. พืชหรือต้นไม้และเศษหญ้า ถ้าตัดทิ้งแล้วปล่อยให้แห้งก็สามารถเผาเป็นปุ๋ยได้เช่นเดียวกับขยะแห้ง การทิ้งไว้ให้เทศบาลเก็บ ควรมัดให้เป็นกำพร้อมที่จะยกใส่รถได้ง่าย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การเก็บและทำลาย

การเก็บขยะเป็นหน้าที่โดยตรงของเทศบาล ซึ่งปกติจะจัดรถออกเก็บตามชุมชนอยู่แล้ว ปัจจุบันถังรองรับเป็นหน้าที่ของแต่ละบ้าน สุดแต่ใครจะหาอะไรมาใส่รองรับ บางทีก็ใส่ถุงผูกแขวนไว้ตามเสาไฟฟ้า ซึ่งไม่เป็นสิ่งที่น่าดูนักและโอกาสที่ขยะจะกระจัดกระจาย สกปรกก็เป็นไปได้ บางชุมชนจัดถังขยะมาตรฐานของชุมชน มีฝาปิดตั้งไว้เป็นระเบียบเรียบร้อยดี แต่หากสามารถกำหนดวันหรือเวลาทิ้งได้ยิ่งดี อย่างที่ต่างประเทศทำกันจะไม่จำเป็นต้องนำขยะมาทิ้งไว้หน้าบ้านให้สัตว์คุ้ยเขี่ยในจุดที่รถขยะเข้าไปรับไม่ถึงหน้าบ้านไม่ได้ ก็ควรใช้ถังขยะรวม ดังเช่นที่ใช้เก็บตามตลาดสด แต่ไม่ควรทิ้งไว้จนส่งกลิ่นเหม็น ควรมีมาตรการนำไปกำจัด

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะเฉพาะของชุมชน

Wayne O. Attoe (1979 : บทคัดย่อ) ที่ได้กล่าวๆ ไว้ว่า การอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและชุมชนเป็นแนวคิดในการป้องกันพื้นที่ ซึ่งมีร่องรอยแห่งอดีตสถาปัตยกรรม หรือประวัติศาสตร์สำคัญที่มีความพิเศษเนื่องจากเป็นกลุ่มอาคาร ทำให้ไม่สามารถอนุรักษ์อาคารเหล่านั้นโดยแยกจากกันได้ วิธีที่ดีที่สุดคือ การอนุรักษ์อาคารเหล่านั้นรวมกัน เนื่องจากคุณค่าของความเป็นกลุ่มอาคารนั้นเอง

โดยทั่วไปแนวคิดในการอนุรักษ์ชุมชน เป็นการอนุรักษ์ความเป็นอยู่ทั้งบริเวณ (Living as a Whole) คือ ลักษณะเฉพาะของชุมชน หมายถึง เอกลักษณ์ของชุมชน ที่เกิดจากภาพรวมของกลุ่มอาคารรูปร่างของชุมชน โครงข่ายการสัญจร ขนาด บรรยากาศ และกิจกรรมทางสังคม และเศรษฐกิจของชุมชน รวมถึงลักษณะภูมิประเทศ และนโยบายทางการเมืองด้วย และสถาปัตยกรรมได้แก่ อาคารและสิ่งก่อสร้างต่างๆ ที่ทำให้เกิดรวมกันเป็นสภาพแวดล้อมของชุมชน

2.4.1 ลักษณะทางด้านกายภาพ

1. การใช้ที่ดิน (ศุภชัย เณรจาที. 2547 : 31-32)

การใช้ที่ดิน คือ การใช้พื้นที่ดินอย่างเป็นประโยชน์มากที่สุด โดยให้สิ้นปริมาณและเสื่อมคุณภาพอย่างน้อยที่สุด เพื่อให้ได้รับผลอย่างแน่นอน ในด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความเจริญทางวัฒนธรรม และมาตรฐานการครองชีพอย่างสูงสุดเท่าที่จะเป็นไปได้ สำหรับปวงชนในถิ่นนั้นๆ

การกำหนดแนวทางและรูปแบบการใช้ที่ดินในเมืองมาจากนโยบายการใช้ที่ดิน โดยรูปแบบการใช้ที่ดินที่เหมาะสมในอนาคตต้องคำนึงถึง

1. รูปแบบการใช้ที่ดินของเมืองที่มีอยู่ในปัจจุบัน ที่ตั้งกิจกรรม ตลอดจนความสัมพันธ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่เกี่ยวเนื่องของกิจกรรมเหล่านั้น (Linkage) ปัจจัยเหล่านี้จะบอกให้ทราบถึงแนวโน้มของทิศทางการขยายตัวและรูปแบบการใช้ที่ดินในอนาคต

2. แนวโน้มในการพัฒนาทางเศรษฐกิจและการขยายตัวของประชากรเมืองในอนาคต ซึ่งเป็นแนวทางสำหรับการคาดประมาณการณ์การใช้ที่ดินของเมืองในอนาคต

3. ลักษณะรูปแบบการใช้ที่ดินสำหรับเมืองในอนาคตขึ้นอยู่กับ

3.1 วัตถุประสงค์ของการวางแผน ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาระดับชาติ ระดับภาค และแผนพัฒนาพื้นที่ชนบทที่อยู่โดยรอบ

3.2 ข้อจำกัด (Constraints) ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและกายภาพ ซึ่งมีผลต่อการพัฒนา ขยายตัวของเมือง และมีผลต่อรูปแบบและโครงสร้างของเมืองในอนาคต

3.3 ระดับมาตรฐานความเป็นอยู่ ซึ่งนักผังเมืองจะเป็นผู้กำหนด โดยพิจารณาความสัมพันธ์กับความเป็นไปได้ทางด้านงบประมาณการพัฒนาเองของท้องถิ่น

การใช้ที่ดินจะต้องมีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน (Land Characteristics) และกิจกรรม (Activities) บนที่ดินบริเวณที่วางผัง ข้อมูลเหล่านี้จะใช้ในรูปแบบการวิเคราะห์ รูปแบบการใช้ที่ดินที่ผ่านมาในอดีตและใช้เป็นกรอบในการกำหนดรูปแบบผังการใช้ที่ดินในระยะยาว ผังการใช้ที่ดินจะต้องประกอบด้วยลักษณะ (Character) คุณภาพ (Quality) และรูปแบบ (Pattern) ของสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ สำหรับกิจกรรมของประชาชนและองค์กรต่างๆ ภายในพื้นที่วางผัง โดยการวางผังที่ดินขึ้นอยู่กับการคาดประมาณประชากรที่เชื่อถือได้ การคาดประมาณเศรษฐกิจที่มีเหตุผล และความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ที่ดินประเภทต่างๆ ในเมือง

ลักษณะการใช้ที่ดิน (ศุภชัย เณรจาที. 2547 : 32-33)

การกระจายการใช้ที่ดินในเขตเมือง สามารถแบ่งพื้นที่ออกเป็น 3 ส่วน ตามหน้าที่หลัก ได้แก่

1. ศูนย์กลางเมือง คือ พื้นที่ที่ใช้เป็นย่านการค้า การบริการ และการบริการทางสังคมบางประการ ซึ่งกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ จะรวมอยู่อย่างหนาแน่น และมีการก่อรูปซับซ้อน เป็นศูนย์กลางการบริการต่างๆ เท่าที่เมืองจะตอบสนองได้ ศูนย์กลางเมืองควรประกอบด้วยกิจกรรมที่สำคัญคือ ร้านค้า สำนักงาน ธนาคาร ที่ทำการหน่วยงานบริหาร สถานที่ราชการและอาคารที่สำคัญทางสังคมและวัฒนธรรม

2. ย่านอุตสาหกรรม คือ บริเวณที่เป็นที่ตั้งประกอบกิจกรรมของอุตสาหกรรมการผลิตและอุตสาหกรรมการบริการขนาดใหญ่ พร้อมทั้งเป็นที่ตั้งของโกดังเก็บสินค้าและสถานีจ่ายไฟฟ้าหรือแก๊ส

3. ย่านพักอาศัย คือ บริเวณสำหรับให้ประชากรอยู่อาศัย ซึ่งจะประกอบด้วย อาคารพักอาศัยแบบต่างๆ รวมทั้งการใช้ที่ดินอื่นๆ เช่น ย่านการค้าประจำท้องถิ่น โรงเรียน ที่ว่างและอุตสาหกรรมบริการขนาดเล็ก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. ที่ว่าง เป็นส่วนที่แทรกอยู่ในส่วนต่างๆ ของพื้นที่ที่กล่าวมาข้างต้น รวมทั้งบริเวณที่สามารถนำมาใช้สำหรับพักผ่อนหย่อนใจ ได้แก่ สวนสาธารณะและสนามเด็กเล่น รวมถึงพื้นที่บริเวณชานเมือง ซึ่งส่วนใหญ่จะได้แก่ สวนผลไม้ สนามกอล์ฟ และพื้นที่เกษตรกรรม

การใช้ที่ดินในเมืองต่างๆ จะมีความแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมดังที่ Doxiadis ที่กล่าวไว้ว่า "คนต้องการใช้ที่ดินต่างประเภทและขนาด โดยขึ้นอยู่กับกาลเวลา ภายใต้สิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ที่แตกต่างออกไป"

การกำหนดที่ตั้งการใช้ที่ดินประเภทต่างๆ (ศุภชัย เฌรจาที. 2547 : 32-33)

แนวคิดหรือหลักการในการพิจารณาเลือกพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการใช้ที่ดินแต่ละประเภท มีหลักการที่ควรคำนึงถึง ดังต่อไปนี้

1. ความสะดวกสบาย
2. ความสัมพันธ์กับบริเวณอื่นๆ
3. มีพื้นที่ที่เพียงพอ
4. มีความสะดวกในการติดต่อเดินทาง
5. ประหยัดการลงทุนและพัฒนา
6. สามารถพัฒนาได้ตามความหนาแน่นของประชากรตามที่ต้องการ

2. โครงข่ายการสัญจร (พิโรจน์ พลับรู้การ. 2530 : 54-59)

เส้นทางสัญจรภายในเมืองมีหลายประเภท ได้แก่ ถนน ทางเดินเท้า ทางจักรยาน ที่จอดรถอื่นๆ ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะทำการศึกษาระบบการสัญจรดังนี้

1. ระบบถนน ถนนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของเมืองทำหน้าที่ในการเชื่อมต่อของกิจกรรมต่างๆ ของเมืองเข้าด้วยกันและยังเป็นส่วนใช้เชื่อมโยงเข้ากับระบบสัญจรอื่นได้ด้วย ประเภทต่างๆ ของถนน แบ่งได้ทั้งหมด 5 ระดับ ได้แก่

1.1 ทางด่วน (Express Way) เป็นถนนที่มีการควบคุมการเข้าออก โดยสมบูรณ์ ซึ่งสามารถใช้สัญจรเพื่อเชื่อมต่อทั้งภายในเมืองหรือออกไปสู่รอบนอกได้

1.2 ถนนสายประธาน (High Way) เป็นถนนที่เชื่อมต่อระหว่างจังหวัดต่อจังหวัดหรือเชื่อมต่อในระดับภูมิภาค เป็นถนนที่มีขนาดความกว้างมาก ควรมีการควบคุมการเข้าออก เนื่องจากปริมาณของรถ ความเร็วและชนิดของรถมีปริมาณค่อนข้างมาก และใช้ความเร็วสูง

1.3 ถนนสายหลัก (Arterial Street) เป็นถนนที่เชื่อมต่อจากถนนสายประธาน เข้ามายังเขตเมือง และเป็นถนนสายหลักภายในเมือง รถที่ใช้จะมีปริมาณปานกลางถึงสูง เนื่องจากเป็นถนนสายที่รวมของถนนสายรองที่เชื่อมต่อกัน ถนนสายหลักนี้ใช้เชื่อมต่อกันระหว่างย่านต่อย่านภายในเมือง

1.4 ถนนสายรอง (Collector Street) เป็นถนนที่แยกออกจากถนนสายหลัก มีการสัญจรปานกลาง ใช้สัญจรเพื่อเชื่อมต่อกันระหว่างย่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.5 ถนนสายย่อย (Local Street) เป็นถนนที่แยกมาจากถนนสายรอง เพื่อเข้าสู่สถานที่ต่างๆ มีปริมาณการสัญจรที่เบาบางกว่าถนนประเภทอื่นๆ

ข้อพิจารณาในการปรับปรุง

1. ลำดับความสำคัญของถนน เนื่องจากระบบของถนนจะทำหน้าที่ในการถ่ายเทปริมาณการใช้ยานพาหนะ จากถนนสายหนึ่งมายังถนนอีกสายหนึ่ง ดังนั้นการลำดับศักย์ของถนนจึงถือเป็นปัจจัยสำคัญในการพิจารณาการปรับปรุงก่อน

2. ขนาดของถนนที่เหมาะสมกับปริมาณการจราจร ขนาดของถนนนอกจากจะกำหนดเป็นมาตรฐาน โดยคิดจากปริมาณการจราจรที่ถนนสายนั้นจะสามารถรองรับได้ แล้วยังอาจกำหนดได้จากการกำหนดปริมาณการใช้จากกลุ่มกิจกรรมที่เกิดขึ้น

3. ความสะดวกและความปลอดภัย เช่น ความสะดวกในระยะเลี้ยว มีระบบป้ายบอกทางที่ชัดเจน สังเกตได้จากระยะไกล ความไม่สับสนในเรื่องทางแยกและทิศทาง จุดตัดของถนนที่มีมุมปาดเลี้ยวที่ปลอดภัย

4. ความสวยงาม ความสวยงามของถนนสามารถพิจารณาได้จากสภาพของถนน รวมทั้งอุปกรณ์และองค์ประกอบอื่นๆ เช่น ผิวถนนและความสวยงามของถนนจะดูได้จากการมองเห็นภาพอื่นๆ จากถนน เช่น อาคารและสิ่งประกอบที่ดูกลมกลืนมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

2. ทางเดินเท้า (Pedestrian Way) (พิโรจน์ พลับรู้การ. 2530 : 54-59) แบ่งประเภท ดังนี้

2.1 ทางเท้าขนานไปกับแนวถนน เป็นทางเท้าที่ขนานไปกับแนวของถนนต่างๆ ในเมือง

2.2 ทางเท้าชนิดที่เป็นทางลัด เป็นทางเท้าที่มักจะรู้กันเฉพาะกลุ่ม ลัดไปตามซอยหรือด้านหลังของอาคาร ทางลัดเหล่านี้ล้วนอาจได้รับการส่งเสริมให้เข้าอยู่ในระบบทางเท้าของเมือง โดยปรับปรุงสภาพแวดล้อม เพื่อเพิ่มความคล่องตัวให้กับระบบการสัญจรของเมืองได้

2.3 ทางเท้าระหว่างอาคารพาณิชย์ หรือย่านทางเดินเท้า เป็นทางที่คนสามารถเดินทางติดต่อกันได้ทั้งบริเวณ โดยมีการสัญจรทางรถเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งบริเวณดังกล่าวอาจมีกิจกรรมที่ดึงดูด ทั้งในเชิงพาณิชย์หรือนันทนาการก็ได้

2.4 ทางเท้าชั่วคราว ได้แก่ การปิดถนนบางสายในวันพิเศษ เพื่อใช้เป็นทางเดินเท้าหรือเพื่อกิจกรรมนันทนาการ

ข้อพิจารณาในการปรับปรุง

1. ความต่อเนื่องของทางเดินเท้า โดยพิจารณาจากจุดหมายของผู้คน ดังนั้นการเดินเท้าจากบริเวณต่างๆ ไปยังพื้นที่จุดหมายจึงเป็นสิ่งสำคัญ รวมทั้งการสัญจรไปเชื่อมต่อกับการสัญจรรูปแบบอื่นๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ความปลอดภัย เป็นการคำนึงถึงการสัญจรทางเท้ากับการสัญจรระบบอื่น ซึ่งอาจแยกจากกันอย่างชัดเจนในบางจุด เช่น จุดตัดของถนนควรมีระบบการป้องกันและควบคุมที่ดีพอ

3. ขนาดของทางเท้าที่เพียงพอ โดยคิดจากปริมาณของผู้ใช้ รวมไปถึงการเผื่อพื้นที่ไว้สำหรับกิจกรรมต่างๆ บนทางเท้านั้น เช่น การพักผ่อน จุดคอยรถประจำทาง บริเวณขายเครื่องดื่ม เป็นต้น

4. การเพิ่มทางเท้าในเมือง สามารถทำได้หลายกรณี เช่น

4.1 ยกเลิกช่องจอดรถในแนวถนนนั้น โดยจัดหาที่จอดรถในบริเวณอื่นแทน

4.2 กรณีมีความหนาแน่นของทางเท้าด้านเดียว อาจพิจารณาเพิ่มความกว้างทางเท้าขึ้นอีกด้าน

4.3 กรณีถนนมีเกาะกลาง อาจพิจารณาลดขนาดเกาะกลางถนนลง ซึ่งไม่มีผลกระทบต่อการสัญจร โดยเพิ่มขนาดของทางเท้าขึ้น

4.4 การพัฒนาทางเดิน ระหว่างหลังอาคาร ซึ่งต้องอาศัยการวางแผน ความร่วมมือที่ดีของประชาชน

4.5 การเพิ่มทางเดินลัด เพื่อลดภาระของทางเดินเท้าหลัก เช่น การเพิ่มทางเดินเลียบแม่น้ำ

4.6 การจัดระเบียบทางเดินเท้า รวมถึงการจัดระเบียบของสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ด้วย

นอกจากนี้ยังมีรายละเอียดปลีกย่อยอื่นๆ ซึ่งเป็นข้อพิจารณาที่สำคัญ เช่น ผิวพื้นของทางเดินเท้า ซึ่งต้องเน้นถึงความต่อเนื่อง และความปลอดภัย การซ่อมแซมสาธารณูปโภค ความสะดวกในการใช้ของคนพิการ รวมถึงการเข้าถึงได้ของรถบริการบางประเภท ซึ่งมีขีดจำกัดในการให้บริการ และสุดท้ายคือความสวยงามของทางเดินเท้า ดังนั้นทางเดินเท้าที่สวยงาม ไม่ใช่เพียงแต่มีความสะอาด ทุกอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย ความสวยงามอาจหมายถึง ความมีชีวิตชีวาของทางเดินเท้า การกำหนดกิจกรรมที่เหมาะสมให้กับทางเดินเท้า การควบคุมรูปแบบ การจัดระเบียบ สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่ส่งผลต่อความน่าใช้ของทางเดินเท้าได้เป็นอย่างดี

3. ที่จอดรถ (พิโรจน์ พลับรู้การ. 2530 : 54-59) แบ่งตามประเภทได้ดังนี้

3.1 ที่จอดรถชั่วคราว ได้แก่ ที่จอดรถส่งคน ส่งของ ที่จอดรถประจำทาง รถรับจ้าง

3.2 ที่จอดรถริมถนน ควรคำนึงถึงปริมาณของรถ อุปสรรคในการเข้าออก รวมถึงโอกาสเกิดอุบัติเหตุ ทั้งจากยานพาหนะและคนเดินเท้า

3.3 ที่จอดรถนอกแนวถนน คือ ที่จอดรถที่เตรียมไว้โดยเฉพาะ สามารถเชื่อมต่อกับถนนได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.4 อาคารจอดรถ ได้แก่ การจัดสร้างอาคารสำหรับจอดรถเป็นชั้นๆ ข้อควรคำนึงที่สำคัญคือ สถานที่ตั้ง จำนวนและปริมาณการเข้าออก ซึ่งอาจส่งผลต่อความล่าช้า ในการสัญจรของเส้นทาวถนนอื่นด้วย

ข้อพิจารณาในการปรับปรุง

1. การจัดตำแหน่งที่จอดรถ ควรให้สัมพันธ์กับจุดปลายทาง โดยปกติจะอยู่ในระยะเวลาประมาณ 2 นาที ในระยะทาง 200 เมตร

2. การจัดหาบริเวณจอดรถ ประเภทที่จอดรถนอกแนวถนนควรคำนึงถึงสภาพของที่จอดรถ เช่น อาจใช้ด้านหลังของอาคารพาณิชย์ พื้นที่รกร้างว่างเปล่า พื้นที่ใต้ทางด่วน เป็นต้น

3. มุมมอง ปัญหาที่พบบ่อย คือ การจอดรถด้านหน้าอาคาร ทำให้มุมมองของที่จอดรถไปบดบังทัศนียภาพของอาคาร โดยเฉพาะรถขนาดใหญ่ และมีการจอดเป็นจำนวนมาก

4. การเตรียมพื้นที่รองรับจากสถานที่จอดรถรู้จุดหมายปลายทาง โดยเฉพาะกลุ่มคนเป็นจำนวนมาก เพื่อรวมตัวกันเดินทางไปยังจุดหมายปลายทาง

5. ความปลอดภัย ในเรื่องระยะเลี้ยวและระยะมองเห็น โดยเฉพาะการเข้าออก จากที่จอดรถสู่ถนนภายนอก

6. ความสวยงามด้านภูมิทัศน์ เพื่อลดความแห้งแล้งของที่จอดรถ อาจใช้ต้นไม้เข้าช่วยหรือใช้การเล่นระดับของที่จอดรถกับอาคารด้านหลัง เพื่อลดการบดบังและช่วยส่งเสริมทัศนียภาพให้น่าดูมากขึ้น

3. ลักษณะทางสถาปัตยกรรม (ประสงค์ เอี่ยมอนันต์ . 2528 : บทคัดย่อ)

งานสถาปัตยกรรม หมายถึง สิ่งปลูกสร้างที่เป็นอาคาร การตกแต่งภายในอาคาร การวางผังชุมชนเมือง ซึ่งเป็นงานศิลปะประยุกต์ มีทั้งงานศิลปะและวิทยาศาสตร์รวมอยู่ด้วยกัน เป็นงานออกแบบที่ต้องคำนึงถึงความงามและประโยชน์ใช้สอยต่างๆ งานสถาปัตยกรรมอาจรวมไปถึงการออกแบบวิธีการก่อสร้างด้วย ดังนั้นสถาปัตยกรรมแต่ละชิ้นจึงมีความงามทางศิลปะ และประโยชน์ใช้สอยไม่เท่ากัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเภทของงานสถาปัตยกรรมนั้นด้วย เช่น งานสถาปัตยกรรมประเภทอาคารอยู่อาศัยเป็นอาคารที่มีศิลปะถูกต้องกับรสนิยมเฉพาะตนมากที่สุด ซึ่งผิดกับอาคารสาธารณะบางประเภท เช่น อาคารสำนักงาน ร้านค้า หรือโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งต้องสนองประโยชน์ใช้สอยมากกว่าศิลปกรรม แต่อาคารสาธารณะบางประเภท เช่น อาคารทางศาสนายังคงมีลักษณะศิลปกรรม รสนิยม และคติความเชื่อของประชาชนแต่ละชุมชน

นอกจากนี้ลักษณะของสถาปัตยกรรมยังขึ้นอยู่กับ ลักษณะภูมิประเทศ ดินฟ้าอากาศ วัสดุก่อสร้างและเทคนิคการก่อสร้าง ระบบเศรษฐกิจและสังคม การบริหารการปกครอง การคมนาคมขนส่ง ประเพณีและวัฒนธรรม วิถีชีวิตและรสนิยม ของประชาชนแต่ละท้องถิ่น (ประสงค์ เอี่ยมอนันต์ : 2528 : บทคัดย่อ) ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้จะทำการศึกษาถึงลักษณะงานสถาปัตยกรรมชุมชนโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ในด้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. รูปแบบทางสถาปัตยกรรม (Architectural Style Richness & Colour) ที่สะท้อนถึงการออกแบบของยุคสมัยของช่างในชุมชนนั้น รวมถึงการใช้งาน

2. ช่วงอายุอาคาร (Age Range of Building) ช่วงอายุอาคารที่มีความใกล้เคียงกัน หรือแตกต่างกัน และช่วงอายุอาคารที่ใช้งานได้กับใช้งานไม่ได้แล้ว

3. วัสดุและพื้นผิวของอาคาร (Building Material & Textures) วัสดุและพื้นผิวที่ใช้กับอาคารได้จากท้องถิ่นหรือในยุคสมัยนั้น มีความชัดเจนรูปแบบเฉพาะเจาะจงกับอาคารในพื้นที่ของชุมชนนั้น

4. เงื่อนไขข้อกำหนดของอาคาร (Building Condition) มีอาคารอยู่ในช่วงอายุหรือสภาพทรุดโทรม หรือเป็นอาคารที่สำคัญทางประวัติศาสตร์

5. กลุ่มอาคาร (Group of Buildings) ได้แก่ กลุ่มของอาคารเดียวหรืออาคารที่ต่อเชื่อมกันโดยลักษณะทางสถาปัตยกรรม หรือลักษณะทางภูมิประเทศซึ่งมีคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ หรือศิลปะ

4. ภูมิทัศน์และภูมิสัญลักษณ์ของเมือง

โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทาง ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมภูมิทัศน์และภูมิสัญลักษณ์ของเมือง คือองค์พระปฐมเจดีย์ โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมโดยรอบ เพื่อให้เมืองมีความเป็นเอกลักษณ์ และง่ายต่อการจดจำ โดยศึกษาเรื่อง จินตภาพของเมือง

จินตภาพของเมือง (The Image of City)

Kevin Lynch (1960 : 203-214) ได้สรุปองค์ประกอบที่สำคัญไว้ 5 ประการ ที่เป็นสิ่งที่ควรใช้คิดถึงภาพพจน์ของเมืองดังนี้ คือ

1. เส้นทาง (Path) ประกอบด้วยถนนสายสำคัญๆ เป็นถนนประธานและถนนสายรองในระดับเมือง จะมีข่ายของถนนใหญ่ แต่ในระดับหมู่บ้านจะมีข่ายของถนนเล็ก สำหรับอาคารหลังหนึ่งจะมีข่ายถนนใหญ่อยู่หลายสาย ที่ประชาชนใช้ไปมายังที่นั้น และข่ายของถนนหลัก (High Way) เป็นข่ายทาง (Path Way) สำหรับเมืองทั้งเมือง หรือแม้กระทั่งทางเท้าของบริเวณมหาวิทยาลัยก็เป็นทาง Path Way ของมหาวิทยาลัยด้วย

2. เส้นขอบเขต (Edges) เมืองจะประกอบไปด้วยอำเภอและส่วนสุดท้าย หรือส่วนปลายสุดของอำเภอจะเป็นริม (Edges) ของเมืองนั้นๆ แต่บางอำเภอจะไม่มีขอบเขตที่แน่ชัด ซึ่งจะค่อยๆ กลืนหายไปในอำเภออื่น สำหรับเมืองอำเภอสองอำเภอจะพบกันที่ริม (Edges) จะมีลักษณะเป็นตะเข็บ (Searm)

3. ศูนย์รวม (Node) จะเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมแม้ว่าที่ศูนย์กลางที่เห็นนั้นเป็นจุดเด่นของเมือง (Landmark) เช่นกัน แต่ก็ยังมีข้อแตกต่างกันที่จุดประสงค์ของการใช้กิจกรรมที่หมายตา (Landmark) เป็นวัตถุที่มองเห็น แต่ศูนย์รวม (Node) เป็นศูนย์กลางของกิจกรรม (Hub of Activity) ตัวอย่างเช่น บริเวณอนุสาวรีย์คุณหญิงโม เป็นทั้ง Landmark และเป็นทั้ง Node

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. ย่าน (Districts) สำหรับเมืองหนึ่งๆ จะประกอบไปด้วยหมู่บ้านและอำเภอ ศูนย์กลางของเมือง เมืองส่วนบน ใจกลางเมือง ส่วนพักอาศัยภายในเมือง บริเวณวิทยาลัย ส่วนเหล่านี้นับว่าเป็นย่าน (Districts) ซึ่งบางครั้งได้มีการกำหนดขอบเขตของบริเวณอย่างชัดเจน เช่น บริเวณมหาวิทยาลัย บริเวณปะปนกัน เช่น ในเมือง

5. จุดหมายตา (Landmark) สำหรับสิ่งที่เด่นของเมืองจะเป็นจุดหมายตา ซึ่งจุดหมายตา (Landmark) บางอันใหญ่โต และสามารถมองเห็นได้ในระยะไกล เช่น ตึก Empire State Building เสาวิทยุ แต่สำหรับจุดหมายตา (Landmark) บางอย่างเล็กมากและเห็นได้เมื่ออยู่ใกล้ เช่น หอนาฬิกา บ้านหรือแม้กระทั่งรูปปั้นเล็กๆ ที่อยู่ในสวน จุดหมายตา (Landmark) ที่ดีจะเห็นชัด และเข้ากันได้กับองค์ประกอบอื่นๆ ในบริเวณนั้นด้วย

2.4.2 ลักษณะทางสังคมของชุมชน

ลักษณะทางสังคมของชุมชน ได้แก่ กลุ่มคนที่อาศัยในชุมชน ประกอบกับการเคลื่อนไหวทำกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน เป็นส่วนประกอบที่ทำให้เมืองมีชีวิตชีวา มีการเคลื่อนไหว บางกิจกรรมทำให้ผู้คนมาเยี่ยมเยียนเมืองนั้น เกิดความน่าสนใจที่จะเข้าไปสัมผัส และเข้าร่วมในกิจกรรมนั้นๆ ด้วย กิจกรรมนี้มิได้หมายถึงเฉพาะงานเทศกาลพิเศษ แต่หมายถึงกิจกรรมประจำวันของคนภายในชุมชนด้วย เช่น กิจกรรมทางการค้า กิจกรรมพักผ่อน การพบปะ การพูดคุย เป็นต้น (กองวางแผนการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2531 : 21)

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบชุมชนเมือง

ทฤษฎีภาพกับพื้น (Figure-Ground Theory) (กำธร กุลชล. 2540 : 195)

แนวคิดนี้เกิดจากจิตวิทยาเกสตัสท์ และเป็นเทคนิคที่ใช้กันมาก่อนยุคปฏิวัติอุตสาหกรรม โดยแสดงความสัมพันธ์ระหว่างส่วนทึบ ซึ่งแทนอาคาร และสิ่งก่อสร้างอื่นๆ กับส่วนโปร่ง ซึ่งแทนพื้นที่โล่ง ในการออกแบบชุมชนเมืองใดก็ตาม หากส่วนทึบสัมพันธ์กับส่วนโปร่ง ก็จะเกิดรูปทรงที่ดี หากไม่สัมพันธ์กันแล้ว ก็จะเกิดพื้นที่สูญหาย ดังนั้น จึงต้องคำนึงถึงสภาพพื้นที่ว่างรอบๆ อาคาร หรือรอบๆ พื้นที่ที่จะทำการออกแบบ ซึ่งจะเกิดขึ้นหลังจากการกำหนดมวลของอาคารแล้ว ทำควบคู่กันไปด้วย

สาระสำคัญของลักษณะดังกล่าวเน้นการสร้าง และจัดความสัมพันธ์ระหว่างมวลและที่ว่างโดยรอบ ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การเพิ่ม (Adding) การลด (Subtracting) การเปลี่ยนรูปแบบทางกายภาพ (Changing The Pattern) เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดลำดับศักดิ์ อันจะส่งผลให้โครงสร้างของชุมชนชัดเจนขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทฤษฎีความเชื่อมโยง (Linkage Theory) (กำธร กุลชล. 2540 : 199)

การเคลื่อนที่ การเดินทาง ภายในช่องทางก่อให้เกิดรูปทรงของชุมชน ความสำคัญของการเคลื่อนไหวเป็นส่วนในการสนับสนุน ในการเชื่อมโยงกัน องค์ประกอบอื่นๆ ของชุมชนเมืองเข้าด้วยกัน ซึ่งแนวการเชื่อมโยงดังกล่าว จะอยู่ในลักษณะของถนน ทางเดินเท้า พื้นที่โล่งเป็นแนวยาว (Linear Space) หรือรูปลักษณะอื่นที่คล้ายคลึงกัน

การสร้างความเชื่อมโยงมักจะสัมพันธ์กับโครงข่าย (Network) ซึ่งมีความสอดคล้องกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทฤษฎีการเชื่อมโยงจะเน้นความสำคัญที่โครงข่ายการคมนาคม (Circulation Network) มากกว่าทฤษฎีภาพกับพื้น (Figure-Ground Theory)

ทฤษฎีการสร้างสถานที่ (Place Theory) (กำธร กุลชล. 2540 : 203)

ทรานซิก ได้อ้างอิงนักทฤษฎีสาขาภูมิสถาปัตยกรรม และสถาปัตยกรรม โดยรวบรวมเป็นเนื้อหา เกี่ยวกับอาคารสถานที่ที่มีความหมาย ต้องมีจิตวิญญาณ ซึ่งสะท้องถึงวัฒนธรรมของท้องถิ่น การออกแบบชุมชนเมืองควรตอบสนองความต้องการของมนุษย์ คงไว้ซึ่งประวัติศาสตร์ และสร้างสถานที่ให้มีคุณภาพ

สาระสำคัญของทฤษฎี คือ การออกแบบพื้นที่โล่งโดยมีพื้นฐานทางวัฒนธรรม การสื่อความหมาย ซึ่งสัมพันธ์กับลักษณะทางสังคมมากกว่าลักษณะทางกายภาพ ซึ่งจะประกอบกันและแสดงออกในลักษณะของจินตภาพ (Image) ของชุมชนเมือง อย่างไรก็ดี จินตภาพดังกล่าวสามารถจำแนกออกเป็นองค์ประกอบทางกายภาพตามทฤษฎีของ Kevin lynch คือ เส้นทาง (Path) ที่หมายตา (Land Mark) ขอบเขต (Edge) จุดรวมกิจกรรม (Node) ย่าน (District)

2.6 กฎหมายหรือนโยบายที่เกี่ยวข้อง

เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้มาตรการทางกฎหมายเพื่อเป็นเครื่องมือในการควบคุม กำกับ ดูแล ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการอาคารที่อยู่อาศัยและ การส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมบริเวณย่านอนุรักษ์ ดังนี้

1. แผนพัฒนาการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม (สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ. 2530 : 9-15)

สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ได้เสนอแผนพัฒนาการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เนื่องจากในปัจจุบันนี้ สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมได้รับความเสียหายและถูกทำลายทั้งทางตรงและทางอ้อม จากการเสื่อมโทรมไปตามกาลเวลา และสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติจากบุคคลทางกลุ่มที่มีพฤติกรรมอันมิชอบด้วยกฎหมาย และจากการพัฒนาที่ขาดการ ศึกษาเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ทำให้มรดกทางวัฒนธรรมอันมีค่าของชาติสูญหายและทรุดโทรมไปหลายแห่ง อาทิ ความสั่นสะเทือน อันเกิดจากการก่อสร้างอาคาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่อยู่ใกล้เคียงโบราณสถาน การเปลี่ยนแปลงตามสภาพแวดล้อมหรือภูมิสถาปัตยกรรมของโบราณสถานที่ก่อให้เกิดทัศนวิสัยที่ไม่ดีต่อโบราณสถาน การรื้อกำแพงเมืองโบราณ หรือการสร้างขึ้นเพื่อการผลิตการะแสไฟฟ้า โดยขาดการ ศึกษาในเรื่องของมารดกทางวัฒนธรรม เป็นต้น

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีความเห็นว่า แผนนี้มีประโยชน์ต่อการดำเนินการอนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมทั่วประเทศ จึงได้เสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อการพิจารณาเห็นชอบในหลักการ และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำแผนไปปฏิบัติเป็นการเร่งด่วน

2. พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 (นิจ หิญชีระนันท์. 2539 : 39-44)

เป็นกฎหมายที่ว่าด้วยการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมทุกอย่าง ทั้งสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ และสภาพแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นมา กฎหมายสิ่งแวดล้อมมีขอบเขตครอบคลุมถึงกฎหมายลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาสภาวะมลพิษ การจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพ พลานามัย สภาวะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม รวมทั้งการยกระดับคุณภาพชีวิตของมนุษย์ในสังคม โดยการกำหนดมาตรการป้องกันและติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมในโครงการต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น

ในกรณีของการอนุรักษ์เมือง กฎหมายฉบับนี้ได้ให้อำนาจกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ออกประกาศกระทรวงในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งให้เป็นเขตอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ซึ่งอาจมีมาตรการคุ้มครองป้องกัน ให้พื้นที่อนุรักษ์ฯ ยังคมมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม มาตรการดังกล่าวได้แก่ การกำหนด F.A.R, O.S.R. หรือ รูปทรง หรือลักษณะของอาคาร ความมุ่งหมายของประกาศกระทรวงประการหนึ่ง คือเพื่อให้หน่วยงานท้องถิ่นได้ใช้เป็นแนวทางในการออกกฎหมายท้องถิ่นหรือข้อบังคับ หรือแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนา ช่องทางของการออกกฎหมายดังกล่าวเป็นช่องทางที่ใช้กันได้ทั่วประเทศ และเป็นประโยชน์อย่างมากสำหรับหน่วยงานหรือองค์กรท้องถิ่น

นอกจากนั้นกฎหมายฉบับนี้ยังได้กำหนดการใช้เงินจากกองทุนสิ่งแวดล้อมด้วย (มาตรา 22-มาตรา 31) โดยมีหลักการว่า "ควรจะมุ่งการใช้จ่ายในลักษณะที่จะสามารถมีเงินทุนหมุนเวียนคืนกลับเข้ากองทุนสิ่งแวดล้อมได้ ในรูปเงินให้กู้ดอกเบี้ยต่ำเป็นอันดับแรก สำหรับเงินอุดหนุนนั้นคงจะให้ได้เฉพาะกรณีที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง และไม่สามารถแสวงหาเงินจากแหล่งอื่นได้แล้วเท่านั้น"

ในการช่วยเหลือแบบให้เปล่า สำหรับส่วนราชการ มักจะเป็นโครงการระบบบำบัดน้ำเสียหรือของเสียรวม แต่หากเป็นองค์กรเอกชน ที่จดทะเบียนเป็นองค์กรด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ จะเป็นโครงการใดๆ ก็ได้ที่เกี่ยวกับการส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตามที่คณะกรรมการกองทุนสิ่งแวดล้อมเห็นสมควร นอกจากนั้นยังมีกรณีของเงินกู้ด้วย ซึ่งส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับการจัดการกำจัดของเสีย หรือการย้ายโรงงาน หรือสถานประกอบการไม่ได้เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมเท่าใดนัก

เอกสารนี้ได้รับอนุญาตให้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 และ พ.ศ. 2535 (นิจ หิญชีระนันท์. 2539 : 39-44)

กฎหมายฉบับนี้ถือได้ว่าเป็นกฎหมายที่เน้นการอนุรักษ์ในเชิงสงวนรักษาอย่างแท้จริง โดยส่วนที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์เมือง นั่นคือความหมายของคำว่า "โบราณสถาน" ซึ่งในมาตรา 4 ให้ความหมายว่า หมายถึง "อสังหาริมทรัพย์ซึ่งโดยอายุ หรือโดยลักษณะแห่งการก่อสร้าง หรือโดยหลักฐานเกี่ยวกับประวัติของอสังหาริมทรัพย์นั้นเป็นประโยชน์ในทางศิลปะ ประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี"

ในมาตรา 7 อธิบดีกรมศิลปากร มีอำนาจในการประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถาน โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา นอกจากการประกาศแล้ว อธิบดีกรมศิลปากรยังมีอำนาจในการ "กำหนดเขตที่ดิน" ตามที่เห็นสมควร โดยให้ถือว่าเป็นโบราณสถานด้วย ในเขตโบราณสถาน ในมาตรา 7 ทวิ ได้ห้ามมิให้ผู้ใดปลูกสร้างอาคารตามกฎหมายวาด้วยการควบคุมการก่อสร้าง ในมาตรา 9 มาตรา 10 และมาตรา 11 จะเป็นการบำรุงรักษาโบราณสถานให้มีสภาพดีอยู่เสมอ โดยเจ้าของหรือผู้ครอบครองให้แจ้งกรมศิลปากร หากพบว่ามีการชำรุด หักพังหรือเสียหาย และกรมศิลปากรสามารถทำการซ่อมแซมหรือบูรณะโบราณสถานใด ๆ ก็ได้

4. พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 และ พ.ศ.2535 (นิจ หิญชีระนันท์. 2539 : 39-44)

พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร ถือได้ว่าเป็นกฎหมายที่มีประสิทธิภาพมากในการควบคุมการพัฒนาในเขตเมืองอนุรักษ์ เนื่องจากในอดีตที่ผ่านมา กฎหมายที่เกี่ยวข้องต่างๆ เช่น กฎหมายผังเมืองหรือกฎหมายโบราณสถาน ยังไม่มีการนำมาใช้บังคับอย่างเต็มที่

นอกจากเหตุผลทางด้านความปลอดภัย การสาธารณสุข การจราจรแล้ว กฎหมายฉบับนี้ยังมีวัตถุประสงค์ให้มีการควบคุมการพัฒนาอาคาร เพื่อประโยชน์ทางด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การผังเมือง และการสถาปัตยกรรมด้วย แม้จะไม่ได้กล่าวถึงการอนุรักษ์โดยตรง แต่มาตรการต่างๆ ที่ใช้กันในปัจจุบันก็มีการนำมาปรับใช้ในพื้นที่อนุรักษ์ด้วย

กฎหมายฉบับนี้ได้ให้อำนาจแก่รัฐมนตรี (ว่าการกระทรวงมหาดไทย) มีอำนาจออกกฎกระทรวง (มาตรา 8) หรือ ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่น (มาตรา 9 ซึ่งแก้ไขตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535) ในเรื่องต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติควบคุมอาคารได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการจัดผลประโยชน์ และควบคุมสิ่งก่อสร้างเขตโบราณสถานของกรมศิลปากร (สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ. 2530 : 52)

ข้อ 3 เขตที่ดินโบราณสถานของชาติที่จะนำมาจัดหาผลประโยชน์ตามระเบียบนี้ ได้แก่ เวนคืนที่ดิน ซึ่งมีระยะห่างจากตัวหรือซากของโบราณสถาน หรือบริเวณโบราณสถาน ซึ่งได้กำหนดไว้ในการประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถาน เป็นระยะไม่น้อยกว่า 20 เมตร

เมื่อได้ทำการก่อสร้างสิ่งปลูกสร้าง หรือเข้าใช้ประโยชน์ในเขตที่ดินของโบราณสถานแล้ว อาคาร สิ่งปลูกสร้างที่ก่อสร้าง หรือบริเวณที่ได้เข้าใช้ประโยชน์ต้องไม่ทำให้เสียความงามหรือทำลายคุณค่าของโบราณสถานและต้องอยู่ในบริเวณที่เหมาะสม โดยไม่ทำลายสภาวะแวดล้อม หรือเป็นบริเวณที่ต้องห้ามทำการก่อสร้างตามกฎหมาย

ข้อ 4 ผู้ประสงค์จะเช่าที่ดิน อาคาร สิ่งปลูกสร้าง หรือเข้าใช้ประโยชน์ในเขตที่ดินโบราณสถาน ต้องแสดงความจำนงเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อเช่าหรือเข้าใช้ประโยชน์ต่ออธิบดีกรมศิลปากรหรือผู้ทำการแทน

ผู้ประสงค์จะก่อสร้างหรือต่อเติมอาคาร สิ่งปลูกสร้าง ลงบนที่ดินโบราณสถาน ต้องแสดงความจำนงต่ออธิบดีกรมศิลปากรหรือผู้ทำการแทนเป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมกับส่งแบบแปลนของอาคารสิ่งปลูกสร้าง ที่จะทำการก่อสร้างหรือต่อเติมเพื่อประกอบการพิจารณา

ให้ผู้ได้อนุมัติจากอธิบดีกรมศิลปากรหรือผู้ทำการแทน ให้ทำการเช่าสิ่งก่อสร้าง สิ่งปลูกสร้างหรือเข้าใช้ประโยชน์ในเขตที่ดินโบราณสถาน ทำสัญญากับกรมศิลปากรตามแบบและเงื่อนไขที่กรมศิลปากรเป็นผู้กำหนด ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้อนุมัติ

ข้อ 5 การก่อให้เกิดการโอน เปลี่ยนแปลง หรือระงับสิทธิในตัว หรือทรัพย์สิงที่เช่า หรือที่ดินโบราณสถานที่เข้าใช้ประโยชน์ของผู้เป็นคู่สัญญากับกรมศิลปากร ภายหลังที่ได้ทำสัญญาแล้ว ต้องแจ้งต่ออธิบดีกรมศิลปากรหรือผู้ทำการแทนเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อขออนุญาตก่อนทำการนั้น

บทลงโทษ ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย หรือทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้สูญหายหรือไร้ประโยชน์ ซึ่งโบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้ว ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 6 เดือน ถึง 6 ปี และปรับไม่เกิน 20,000 บาท

6. กฎกระทรวงใช้บังคับผังเมืองรวมนครปฐม พ.ศ. 2544 (มหาวิทยาลัยศิลปากร 2543 : 9-11)

เสนอให้มีการปรับปรุง หรือออกข้อกำหนดผังการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตามกฎกระทรวงใช้บังคับผังเมืองรวมนครปฐม พ.ศ. 2544 ด้วยการกำหนดให้การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรมสามารถใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยประเภทอาคารขนาดใหญ่ หรืออาคารสูงได้ในโครงการที่อยู่อาศัยที่ดำเนินการโดยการเคหะแห่งชาติ หรือจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล กรมธนารักษ์ และส่วนราชการอื่นที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติมอบหมายให้ดำเนินการได้ ให้เป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการอื่น โดยมีเงื่อนไข

เอกสารนี้มีลิขสิทธิ์ ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้ใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จะต้องจัดทำรายงานการศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการและผ่านความเห็นชอบจากสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยจะต้องอยู่ห่างจากแม่น้ำ ลำคลอง คลองชลประทาน เขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม คลังสินค้า คลังน้ำมันเชื้อเพลิงและโรงงานอุตสาหกรรม เป็นรัศมีไม่น้อยกว่า 2 กิโลเมตร

7. พระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. 2543 และข้อกำหนดการจัดสรรที่ดินจังหวัดนครปฐม พ.ศ. 2545 (การเคหะแห่งชาติ. 2547 : 23-48)

ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. 2543 และข้อกำหนดการจัดสรรที่ดินจังหวัดนครปฐม พ.ศ. 2545 โดยการควบคุมกำกับดูแล การใช้บังคับทางกฎหมายว่าด้วยการจัดสรรที่ดินและข้อกำหนดการจัดสรรที่ดินจังหวัดนครปฐมอย่างเคร่งครัด เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคและสร้างมาตรฐานที่อยู่อาศัยที่ดีสำหรับชุมชน โดยการ

1. ปรับปรุงแก้ไขข้อกำหนดการจัดสรรที่ดิน ให้โครงการจัดสรรที่ดินอยู่อาศัยต้องอยู่ในพื้นที่เขตผังเมืองรวม เพื่อให้สามารถควบคุมและส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ ให้สอดคล้องกับเป้าหมายด้านประชากร และความพร้อมในด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ไม่ให้เมืองขยายตัวออกไปไกลเกินความจำเป็นจนกลายเป็นปัญหาและภาระให้หน่วยงานของรัฐต้องตามไปแก้ไข

2. ออกข้อกำหนดหรือมาตรการพิเศษที่เป็นข้อยกเว้น หรือแก้ไขเพิ่มเติมในกฎหมายว่าด้วยการการจัดสรรที่ดิน ในกรณีการจัดสรรที่ดินที่เป็นโครงการแบ่งปันที่ดิน(Land Sharing) ที่ดำเนินการโดยเจ้าของที่ดิน หรือชุมชน องค์กรสถาบันชุมชน หรือหน่วยงานของรัฐเพื่อแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยในชุมชนแออัด โดยให้ผู้อยู่อาศัยในที่ดินแปลงเดิมหรือการแบ่งแปลงที่ดินใหม่มีโอกาสได้รับกรรมสิทธิ์ที่ดินเป็นของตนเองด้วยการเช่าซื้อ ถึงแม้ว่าจะไม่ได้มาตรฐานตามข้อกำหนดการจัดสรรที่ดิน แต่ก็สามารถจัดการให้มีสาธารณูปโภคและสาธารณูปการตามความจำเป็นขั้นพื้นฐานเพื่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมการอยู่อาศัยที่ดีขึ้นกว่าเดิมได้ โดยถือว่าการการแบ่งแปลงที่ดินย่อยดังกล่าวไม่เข้าข่ายการจัดสรรที่ดินตามกฎหมายว่าด้วยการจัดสรรที่ดิน

8. นโยบายการพัฒนาจังหวัดนครปฐม ประจำปี 2546 (สำนักพัฒนาเทศบาลนครปฐม ประจำปี 2546. 2546 : 4-1)

1. จังหวัดนครปฐมได้ถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่เป้าหมายของการพัฒนาตามแผนพัฒนาและสังคมแห่งชาติ ให้เป็นจังหวัดในภาคปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร เป็นแหล่งรองรับการขยายตัวของกรุงเทพมหานคร ส่งผลให้จังหวัดนครปฐมเป็นศูนย์กลางทางภาคตะวันตก และเป็นจุดเริ่มต้นของประตูสู่ภาคใต้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จะต้องจัดทำรายงานการศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการและผ่านความเห็นชอบจากสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยจะต้องอยู่ห่างจากแม่น้ำ ลำคลอง คลองชลประทาน เขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม คลังสินค้า คลังน้ำมันเชื้อเพลิงและโรงงานอุตสาหกรรม เป็นรัศมีไม่น้อยกว่า 2 กิโลเมตร

7. พระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. 2543 และข้อกำหนดการจัดสรรที่ดินจังหวัดนครปฐม พ.ศ. 2545 (การเคหะแห่งชาติ. 2547 : 23-48)

ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. 2543 และข้อกำหนดการจัดสรรที่ดินจังหวัดนครปฐม พ.ศ. 2545 โดยการควบคุมกำกับดูแล การใช้บังคับทางกฎหมายว่าด้วยการจัดสรรที่ดินและข้อกำหนดการจัดสรรที่ดินจังหวัดนครปฐมอย่างเคร่งครัด เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคและสร้างมาตรฐานที่อยู่อาศัยที่ดีสำหรับชุมชน โดยการ

1. ปรับปรุงแก้ไขข้อกำหนดการจัดสรรที่ดิน ให้โครงการจัดสรรที่ดินอยู่อาศัยต้องอยู่ในพื้นที่เขตผังเมืองรวม เพื่อให้สามารถควบคุมและส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ ให้สอดคล้องกับเป้าหมายด้านประชากร และความพร้อมในด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ไม่ให้เมืองขยายตัวออกไปไกลเกินความจำเป็นจนกลายเป็นปัญหาและภาระให้หน่วยงานของรัฐต้องตามไปแก้ไข

2. ออกข้อกำหนดหรือมาตรการพิเศษที่เป็นข้อยกเว้น หรือแก้ไขเพิ่มเติมในกฎหมายว่าด้วยการการจัดสรรที่ดิน ในกรณีการจัดสรรที่ดินที่เป็นโครงการแบ่งปันที่ดิน(Land Sharing) ที่ดำเนินการโดยเจ้าของที่ดิน หรือชุมชน องค์กรสถาบันชุมชน หรือหน่วยงานของรัฐเพื่อแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยในชุมชนแออัด โดยให้ผู้อยู่อาศัยในที่ดินแปลงเดิมหรือการแบ่งแปลงที่ดินใหม่มีโอกาสได้รับกรรมสิทธิ์ที่ดินเป็นของตนเองด้วยการเช่าซื้อ ถึงแม้ว่าจะไม่ได้มาตรฐานตามข้อกำหนดการจัดสรรที่ดิน แต่ก็สามารถจัดการให้มีสาธารณูปโภคและสาธารณูปการตามความจำเป็นขั้นพื้นฐานเพื่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมการอยู่อาศัยที่ดีขึ้นกว่าเดิมได้ โดยถือว่าการการแบ่งแปลงที่ดินย่อยดังกล่าวไม่เข้าข่ายการจัดสรรที่ดินตามกฎหมายว่าด้วยการจัดสรรที่ดิน

8. นโยบายการพัฒนาจังหวัดนครปฐม ประจำปี 2546 (สำนักพัฒนาเทศบาลนครปฐม ประจำปี 2546. 2546 : 4-1)

1. จังหวัดนครปฐมได้ถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่เป้าหมายของการพัฒนาตามแผนพัฒนาและสังคมแห่งชาติ ให้เป็นจังหวัดในภาคปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร เป็นแหล่งรองรับการขยายตัวของกรุงเทพมหานคร ส่งผลให้จังหวัดนครปฐมเป็นศูนย์กลางทางภาคตะวันตก และเป็นจุดเริ่มต้นของประตูสู่ภาคใต้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. จากสภาพดินและแหล่งน้ำในจังหวัดมีความอุดมสมบูรณ์ ทำให้สามารถเลือกพืชเศรษฐกิจมาปลูกเป็นพืชเสริมรายได้ ได้แก่ เกษตรกรได้มากมายหลายชนิด นอกจากนี้ยังมีสถาบันที่เกี่ยวข้องกับภาคเกษตรกรรมโดยตรง ซึ่งสามารถใช้เป็นแหล่งค้นคว้า วิจัยและพัฒนา เพื่อพัฒนาการเกษตรกรรมของจังหวัดได้เป็นอย่างดี

3. จากพื้นฐานภาคเกษตรกรรมของจังหวัดนครปฐม เป็นแหล่งผลิตทางการเกษตรในด้านกสิกรรม การประมง ปศุสัตว์ และยังมีการพัฒนาที่ดินในรูปของโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งนับเป็นโอกาสอย่างยิ่งต่อนักลงทุนที่จะดำเนินการธุรกิจทางด้านอุตสาหกรรม

4. จากสภาพการขยายตัวของจังหวัดนครปฐมทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว สืบเนื่องจากการกระจายความเจริญของกรุงเทพมหานครสู่จังหวัดนครปฐม เกิดการจับจ่ายใช้สอยในด้านการบริการที่มีอัตราสูงขึ้น มีสถาบันทางการเงินการธนาคาร ซึ่งมีอยู่จำนวนมากแพร่กระจายทั่วทั้งจังหวัด เกิดความสะดวกในการประกอบกิจกรรมทางพาณิชกรรมอย่างสะดวก

5. จังหวัดนครปฐมมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทั้งทางโบราณสถาน สถาปัตยกรรมแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ จำนวนถึง 22 แห่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง "พระปฐมเจดีย์" นอกจากนี้สถานที่ท่องเที่ยว อาทิ สวนสามพราน ฟาร์มจระเข้ หุ่นขี้ผึ้งไทย ที่สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาชมได้อย่างต่อเนื่อง

6. ประชากรของจังหวัดนครปฐมค่อนข้างมีคุณภาพ มีการศึกษาค่อนข้างสูง จึงเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่จะเอื้อต่อการพัฒนาจังหวัด สอดคล้องกับภาครัฐที่สถาบันระดับอุดมศึกษาในพื้นที่ทั้ง 5 แห่งได้ให้ความสนใจต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของจังหวัด นอกจากนี้

7. การที่จังหวัดนครปฐมเป็นเขตปริมณฑลของกรุงเทพมหานครเป็นประตูสู่จังหวัดทางภาคตะวันตกและภาคใต้ ทำให้เกิดโครงข่ายการคมนาคมที่สามารถติดต่อกับจังหวัดต่างๆ กับกรุงเทพมหานครได้รอบทิศทางและมีความสะดวกรวดเร็ว โอกาสที่จะบรรลุภารกิจที่วางไว้ก็สามารถทำได้สะดวก

9. นโยบายการพัฒนาอำเภอเมืองนครปฐม(2545-2549) มุ่งเน้นในการพัฒนาคน ชุมชน และปรับโครงสร้างการพัฒนาให้เข้าสู่ดุลยภาพ

(สำนักพัฒนาเทศบาลนครปฐม ประจำปี 2546. 2546 : 6-1)

- โครงการขุดสระน้ำเพื่อการเกษตร
- โครงการถ่ายโอนการปรับขยายระบบประปาชนบทให้แก่ท้องถิ่น
- โครงการพัฒนาที่ดินอำเภอ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาล

(สำนักพัฒนาเทศบาลนครปฐม ประจำปี 2546. 2546 : 4-1)

1. ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
   - บริการโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ทางเท้า ท่อระบายน้ำ ไฟฟ้า ประปา
   - จัดระบบผังเมืองเขตเทศบาล การใช้ที่ดินที่มีสัดส่วนเหมาะสม
2. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
   - พัฒนาสวนสาธารณะ อาคารบ้านเรือน อนุรักษ์ ปลูกต้นไม้ ไม้ดอก ไม้ประดับ
   - จัดระบบกำจัดขยะมูลฝอย ระบบกำจัดน้ำเสีย
   - จัดระบบทางกายภาพของเมือง
3. ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ
   - ก่อสร้างโรงฆ่าสัตว์ ที่ได้มาตรฐาน
   - จัดพื้นที่ตลาดสดที่เหมาะสม
   - ส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อสร้างรายได้
4. ด้านสังคม
   - ส่งเสริมการอนุรักษ์ วัฒนธรรมอันดีงามของชาติและท้องถิ่น

โครงการ/แผนงาน ประจำปี 2546

(สำนักพัฒนาเทศบาลนครปฐม ประจำปี 2546. 2546 : 6-11)

สาขาโครงสร้างพื้นฐาน

- โครงการก่อสร้างถนน 2 ฝั่งถนนสระแก้ว
- โครงการก่อสร้างสะพาน ค.ส.ล.ข้ามคลองเจดีย์บูชา
- โครงการสร้างเขื่อนกันดิน ทางเท้าโคมไฟ ริมคลองห้วยจระเข้ ถึงถนนเพชรเกษม

สาขาพัฒนาสิ่งแวดล้อม

- โครงการคัดแยกขยะมูลฝอย
- โครงการรักษ์สิ่งแวดล้อม/อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

สาขาพัฒนาสังคม

- โครงการปรับปรุงสุขาภิบาล โรงงานผลิตอาหาร
- โครงการจักภูมิทัศน์ ประกวดการจัดระเบียบตลาดรอบคลองเจดีย์บูชา

ศักยภาพและแนวโน้มในการพัฒนาของชุมชนเมืองนครปฐมในอนาคต

แนวโน้มในอนาคตชุมชนเมืองนครปฐมจะเป็นเมืองศูนย์กลางทางการเกษตรและอุตสาหกรรมการเกษตร โดยมีการพัฒนาด้านภูมิทัศน์และสภาพทางกายภาพ โครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พื้นที่อนุรักษ์ เพื่อเป็นรายได้เสริมในการท่องเที่ยว และสนับสนุนกิจกรรมด้านการค้า สิ่งของที่ระลึก และพืชผลประจำท้องถิ่น

อาจกล่าวได้ว่าชุมชนเมืองนครปฐมมีการพัฒนาชุมชนให้เป็นเมืองที่มีศักยภาพในการรองรับและส่งเสริมกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มหาวิทยาลัยศิลปากร (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "โครงการรักษาเอกลักษณ์ของสถาปัตยกรรมท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อม เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว จังหวัดนครปฐม"

นครปฐมเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน มีการพัฒนาหลายยุคหลายสมัย ตั้งแต่ทวาราวดี อยุธยา และรัตนโกสินทร์ โดยเฉพาะในช่วงรัชกาลที่ 4-6 ส่งผลให้มีรูปแบบสถาปัตยกรรมท้องถิ่นที่หลากหลายและมีความสมบูรณ์อยู่หลายแห่ง แต่ยังขาดการส่งเสริมและวางกรอบในการพัฒนาที่ถูกต้อง หากได้มีการเตรียมพร้อมทั้งทางด้านสาธารณูปโภคพื้นฐานและการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการฟื้นฟูและรักษาศิลปวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของสถาปัตยกรรมท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อม ให้เหมาะสม ก็จะทำให้จังหวัดนครปฐมเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญอีกแห่งหนึ่ง อีกทั้งยังเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชนและรักษาวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรมที่ดีงามของชุมชนให้คงอยู่ต่อไป

โครงการวิจัยนี้มุ่งเน้นการวิจัยในเชิงปฏิบัติ (Implementation Research) เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของภาครัฐ เอกชน และชุมชนพื้นถิ่น ในเรื่องที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ที่สามารถจะนำเอาข้อมูลต่างๆ จากการวิจัยดังกล่าวไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติได้ทันท่วงที เช่น แผนที่เส้นทางท่องเที่ยว ข้อมูลเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม สำหรับมัคคุเทศก์ เป็นต้น รวมถึงจุดประกายให้ชุมชนท้องถิ่นเข้าใจในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่มุ่งเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและบริหารการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ด้วยตัวของพวกเขาเอง

โครงการวิจัยนี้ มีเป้าหมายเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของภาครัฐ เอกชนและชุมชนพื้นถิ่น ในเรื่องที่เกี่ยวกับ การท่องเที่ยว ที่สามารถจะนำเอาข้อมูลต่างๆ จากการวิจัยดังกล่าวในแนวทางการปฏิบัติได้ทันท่วงที เช่น

- แผนที่เส้นทางท่องเที่ยว รวมถึงทรัพยากรที่มีศักยภาพในการท่องเที่ยว เพื่อเป็นทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำหรับการประชาสัมพันธ์
- ข้อมูลเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม สำหรับชาวบ้านที่ควรรู้ เพื่อใช้อ้างอิงถึงผู้ประกอบการท่องเที่ยว และมัคคุเทศก์
- ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เด่นๆ ของหมู่บ้านต่างๆ ที่ชาวบ้านสามารถนำไปใช้เสนอเป็นโครงการ ตามนโยบายของรัฐ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ข้อมูลโครงการพัฒนาท้องถิ่นให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่ทั้งหน่วยงานท้องถิ่นและชาวบ้าน สามารถนำมาใช้เป็นแนวทาง (Guide Line) ในการปฏิบัติจริงต่อไปได้ทันที

- รวมถึงการประชุมรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่าย และอบรมสัมมนาเพื่อจุดประกายให้ชุมชนท้องถิ่น เข้าใจในศักยภาพของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของตนเอง และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่มุ่งเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และบริหารการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นที่มีอยู่ด้วยตัวของพวกเขาเอง โดยมีภาครัฐเป็นผู้กำกับดูแล (Monitoring) และสนับสนุนหน่วยงานบริหารท้องถิ่นอยู่ห่าง ๆ ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะทำให้ทรัพยากรท้องถิ่นเหล่านั้น ถูกนำมาใช้อย่างมีความเข้าใจอย่างถูกต้องร่วมกัน และมีมูลค่าเพิ่มในด้านเศรษฐกิจ อันจะนำไปสู่การท่องเที่ยวและการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

ศุภชัย เฉรจาที (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "โครงการ แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาสถาปัตยกรรมชุมชนนางเลิ้ง "ย่านนางเลิ้ง เป็นย่านพาณิชยกรรมเก่าแก่แห่งหนึ่ง ปัจจุบันจัดอยู่ในเขตกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นนอกเป็นย่านการค้าและแหล่งบันเทิงเก่าแก่มาตั้งแต่ปลายรัชกาลที่ 5 มีลักษณะของชุมชนเก่าที่หาได้ยากในปัจจุบัน นอกจากนี้ลักษณะทางสถาปัตยกรรมในย่านนางเลิ้งยังมีความต่อเนื่องกับพื้นที่ในเขตอนุรักษ์ใกล้เคียงด้วย คือมีตึกแถวประวัติศาสตร์ ซึ่งมีรูปแบบกลมกลืนกับตึกแถวกลุ่มอื่นๆ ในเขตกรุงรัตนโกสินทร์ จึงถือเป็นชุมชนที่มีความเชื่อมโยงทั้งทางกายภาพเศรษฐกิจสังคม และวัฒนธรรมกับชุมชนเก่าแห่งอื่นในกรุงรัตนโกสินทร์ถือเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์แห่งหนึ่งของกรุงเทพมหานคร

สภาพย่านนางเลิ้งในปัจจุบันทรุดโทรมลงกว่าในอดีตมากทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและสภาพทางกายภาพ ทั้งนี้เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงจากพัฒนาการของเมืองประกอบกับการขาดนโยบายในการอนุรักษ์และพัฒนาที่ชัดเจน ซึ่งลักษณะเช่นนี้อาจทำให้ชุมชนถูกผลักดันไปสู่การพัฒนาแบบเมืองสมัยใหม่ได้ ดังจะเห็นได้จากในระยะที่ผ่านมามีความพยายามรื้อย้ายอาคารเพื่อปลูกสร้างอาคารพาณิชย์สมัยใหม่อยู่เนือง ๆ ความพยายามเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในย่านนางเลิ้งที่เกิดขึ้นหลายต่อหลายครั้ง สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากความต้องการฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจ

ในอดีตที่ผ่านมาย่านนางเลิ้งเป็นย่านที่ไม่เคยได้รับความสนใจในด้านการอนุรักษ์มาก่อนในแผนแม่บทเพื่อการอนุรักษ์ และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ก็มิได้กำหนดพื้นที่ย่านนางเลิ้งเป็นพื้นที่อนุรักษ์ ทั้งนี้นาจะเนื่องมาจากขาดการศึกษาคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของพื้นที่อย่างเพียงพอ ทำให้เป็นการมองข้ามความสำคัญของย่านนางเลิ้งไป ซึ่งหากพิจารณาถึงมรดกทางวัฒนธรรมที่หลงเหลืออยู่ในย่านนางเลิ้งในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นสถาปัตยกรรม ลักษณะชุมชนแล้ว นับได้ว่านางเลิ้งเป็นย่านประวัติศาสตร์แห่งหนึ่งของเมืองกรุงเทพมหานคร การอนุรักษ์เป็นการฟื้นฟูกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่ได้ทางหนึ่ง ซึ่งจะช่วยให้สามารถรักษาอาคารประวัติศาสตร์และสภาพชุมชนเก่าไว้ได้และยังเป็นส่วนที่จะช่วยรักษา ส่งเสริมภาพลักษณ์ของเมืองเก่ากรุงรัตนโกสินทร์ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาโครงการวางผังเฉพาะแห่งในพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ บริเวณท่าเตียน-ปากคลองตลาด"

พื้นที่บริเวณท่าเตียนและปากคลองตลาดเป็นพื้นที่ต่อเนื่องริมแม่น้ำเจ้าพระยาในเขตเกาะรัตนโกสินทร์ชั้นใน ถือว่าเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม และวัฒนธรรม ซึ่งปัจจุบันมีความขัดแย้งกันระหว่างการอนุรักษ์กับการพัฒนาค่อนข้างมาก ทั้งในลักษณะกิจกรรมและสภาพทางกายภาพ

หน่วยงานที่รับผิดชอบทางด้านนโยบายโดยตรง คือ คณะกรรมการโครงการกรุงรัตนโกสินทร์ ได้ให้ภาพรวมในการปรับปรุงเชิงอนุรักษ์ในส่วนพื้นที่ริมน้ำ โดยแบ่งออกเป็นประเด็นใหญ่ ๆ ได้ 3 ประเด็น คือ

1. การอนุรักษ์อาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรม
2. การรื้อย้ายอาคารที่ไม่มีคุณค่าเพื่อปรับปรุงพื้นที่นันทนาการ และสนับสนุนการท่องเที่ยว
3. การเปลี่ยนแปลงกิจกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับบริเวณพื้นที่อนุรักษ์ในเมือง

แนวนโยบายดังกล่าวได้รวมถึงบริเวณท่าเตียนและปากคลองตลาดด้วย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติให้เป็นผล คือ กรุงเทพมหานคร ได้เคยมีแผนปับปรุงพื้นที่บริเวณนี้มาแล้ว แต่ไม่สามารถดำเนินงานได้ เนื่องจากมีข้อปัญหาและอุปสรรคหลายประการ ได้แก่ การขาดหลักเกณฑ์และข้อกำหนดในรายละเอียดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ปัญหากรรมสิทธิ์ที่ดินที่ซับซ้อนและเป็นตัวแปรที่มีผลต่อการพัฒนาปรับปรุงพื้นที่ ในด้านความยินยอมของผู้อาศัยและเจ้าของที่ดิน ซึ่งส่งผลถึงค่าใช้จ่ายในกรณีมีการเวนคืน การยอมรับของประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านของการจัดการกำหนดกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เหมาะสม และการรองรับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนไปของสังคม

ประเด็นปัญหาและอุปสรรค์ดังกล่าว ทำให้จะต้องมีการศึกษาโครงการปรับปรุงพื้นที่บริเวณท่าเตียน-ปากคลองตลาด อย่างละเอียดอีกครั้งหนึ่ง โดยมีเป้าหมายให้ได้มาซึ่งรูปแบบที่เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงที่หน่วยงานท้องถิ่นสามารถปฏิบัติได้จริง

ด้วยเหตุผลดังกล่าว สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร จึงได้จัดทำโครงการเพื่อเสนอแนวทางพัฒนาการปรับปรุงในรูปแบบการวางผังที่มุ่งสู่การปฏิบัติจริง โดยโครงการนี้ใช้ชื่อว่า โครงการวางผังเฉพาะแห่งในพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ บริเวณท่าเตียน-ปากคลองตลาด โดยใช้แนวทางผสมผสานระหว่างหลักการทฤษฎีทางผังเมือง นโยบายของรับและความคิดเห็นของประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับพื้นที่ ทั้งนี้เพื่อเป็นผังที่ได้รับการยอมรับจากทุกฝ่าย และแน่นอนต้องมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริงมากที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "โครงการวางผังเฉพาะแห่งในพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ บริเวณชุมชนท่าพระจันทร์"

ชุมชนท่าพระจันทร์ หมายถึง พื้นที่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาจากถนนแนวถนนมหาราช ชุมชนท่าพระจันทร์เป็นส่วนหนึ่งของเกาะรัตนโกสินทร์ และเป็นบริเวณที่ใกล้ชิดต่อพระบรมมหาราชวังและสถานที่สำคัญอื่นๆ ตัวชุมชนท่าพระจันทร์เองก็มีพื้นที่ซึ่งมีความสำคัญเกี่ยวข้องกับทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมของชาติเป็นอย่างยิ่ง มีศักยภาพที่มีพลังมากในทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม พื้นที่หลายๆ ส่วนของเกาะรัตนโกสินทร์ ซึ่งชุมชนท่าพระจันทร์ก็เป็นพื้นที่หนึ่งที่ยังมีข้อด้อย ความทรุดโทรมของชุมชน ความไม่เรียบร้อยไม่น่าดู ปัญหาทางด้านสภาพแวดล้อมซึ่งต่างล้วนสะท้อนถึงความเสื่อมถอยลดบทบาทลงโดยรวมของย่าน

บทบาทอันเด่นชัดยิ่งของย่านที่จะมีความเกี่ยวข้องกับด้านการท่องเที่ยว การให้บริการต่อผู้คนในพื้นที่และต่อผู้คนที่ผ่านเข้าออก ต่อไปยังพื้นที่อื่นต่างต้องการดูแล การฟื้นฟูให้มีประสิทธิภาพในด้านการใช้สอยรับกับบทบาทที่มีของย่านไปพร้อมๆ กับให้มีความน่าดู ความเป็นระเบียบเรียบร้อยเหมาะรับกับการเป็นส่วนหนึ่งของเกาะรัตนโกสินทร์อันมีความสำคัญยิ่งทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศิลปกรรมของชาติ

การให้ความสำคัญของเกาะรัตนโกสินทร์อย่างจริงจัง เริ่มต้นในปี พ.ศ. 2492 โดยได้มีการทยอยขึ้นประกาศขึ้นทะเบียนสถานที่สำคัญทั้งในเกาะกรุงรัตนโกสินทร์ และพื้นที่ต่อเนื่องจนถึงปี พ.ศ.2523 จำนวน 98 แห่ง เป็นโบราณสถาน การดำเนินการที่น่าสนใจในลำดับต่อมาก็คือในปี พ.ศ.2515 สมาคมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อมได้จัดทำ "โครงการปรับปรุงและอนุรักษ์บริเวณเมืองเก่าของกรุงเทพมหานคร (เกาะรัตนโกสินทร์)" การพิจารณาต่อโครงการดังกล่าวนี้ได้มีความก้าวหน้าจนถึง ปี พ.ศ.2519 กระทรวงมหาดไทยได้แต่งตั้งคณะกรรมการอนุรักษ์สิ่งก่อสร้างที่มีค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปกรรมและสถาปัตยกรรม ภายในเขตกรุงเทพมหานคร ให้กำหนดนโยบายวางแผนการบูรณะปรับปรุงให้ทันกำหนดสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี ในปี พ.ศ. 2525 ซึ่งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเสนอให้จัดทำเป็นรูปโครงการแบบผสมผสานที่มีการครอบคลุมในหลายๆ ด้าน อีกทั้งมีคณะกรรมการระดับชาติขึ้นดูแล ซึ่งก็ได้มีมติเห็นชอบแต่งตั้ง คณะกรรมการโครงการเกาะรัตนโกสินทร์ ในปี พ.ศ. 2521

ต่อมาได้ขยายพื้นที่ให้ครอบคลุมไปถึงคลองรอบกรุง หรือคลองบางลำพู พร้อมเปลี่ยนชื่อเป็น คณะกรรมการโครงการกรุงรัตนโกสินทร์ โดยมีการดำเนินการที่สำคัญ 2 ประการ คือ

- อนุรักษ์และปรับปรุงโบราณสถาน ประวัติศาสตร์สถานศิลปวัฒนธรรม
- การวางผังแม่บทการใช้ที่ดินและกำหนดเกณฑ์ควบคุมการก่อสร้างอาคาร

วัตถุประสงค์ของโครงการปรับปรุงบริเวณชุมชนท่าพระจันทร์ เพื่อการพัฒนาเชิงอนุรักษ์อันเป็นวิการดำเนินการอนุรักษ์ที่ยอมรับ ถือกันว่าได้ผล โดยเป็นการช่วยให้เขตเมืองเก่าหรือพื้นที

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความต้องการอนุรักษ์ที่มีสภาวะทางเศรษฐกิจที่ก้าวหน้าได้ มีสภาพแวดล้อมที่ดี ในขณะเดียวกันก็มีความเหมาะสมเกื้อกูลต่อสถานที่สำคัญ ตลอดจนส่วนต่างๆ ที่มีอยู่ในเขตเมืองเก่า หรือในพื้นที่นั้นๆ ด้วย โดยมีเป้าหมายเพื่อจัดทำผลการศึกษาและแผนปฏิบัติการที่มีรายละเอียดสมบูรณ์ ซึ่งได้ผ่านการพิจารณาจากฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ คณะกรรมการรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร ส่วนราชการ หน่วยงาน หรือองค์การที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยแผนปฏิบัติการดังกล่าวมีเป้าหมายของการจัดทำแผนในช่วงระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี ซึ่งเป็นขนาดระยะเวลาของแผนระยะสั้น-ระยะปานกลาง

ยุทธศาสตร์การพัฒนาเมือง (1997 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "โครงการปรับปรุงพื้นที่ถนน จูเชียส (Joo Chiat) ประเทศสิงคโปร์"

โครงการปรับปรุงพื้นที่ถนนจูเชียส (Joo Chiat) มีแผนงานเพื่อมุ่งเน้นการปรับปรุงและส่งเสริมสภาพแวดล้อม บริเวณพื้นที่ถนนจูเชียส (Joo Chiat) โดยเน้นการปรับปรุงเส้นทางสำหรับคนเดิน, เส้นทางสำหรับยวดยานพาหนะ, อาคารเก่าและภาพรวมของถนน (Street Furniture) และคำนึงถึงลักษณะเฉพาะของพื้นที่ เพื่อส่งเสริมให้เป็นเส้นทางการค้าขายที่มีชีวิตชีวา ดึงดูดผู้คนให้มาท่องเที่ยว

เส้นทางของถนนจูเชียส (Joo Chiat) เชื่อมต่อระหว่างพื้นที่ศูนย์กลางการค้า 2 แห่ง คือ

- เมืองเกแลง (Geylang) ทางเหนือ
- เมืองพาเรด (Parade) ทางใต้

ซึ่งเมืองเกแลง Geylang เป็นเมืองที่ประกอบด้วยตลาดขายอาหาร, ตลาดขายของ, แผงลอย, ร้านค้า, เสื้อผ้า, ของประดับตกแต่ง บรรยากาศดี และเมืองพาเรด (Parade) เป็นศูนย์กลางทางการค้า โดยพื้นที่รอบๆ มีทั้งอาคารสาธารณะและที่อยู่อาศัย ถือเป็นพื้นที่ริมทะเลที่มีความสวยงาม

วิสัยทัศน์ในการปรับปรุง เพื่อเป็น "เส้นทางวัฒนธรรม และส่งเสริมกิจกรรมให้เป็นถนนคนเดินเพื่อดึงดูดให้ผู้คนมาท่องเที่ยว "โดยคำนึงถึงองค์ประกอบหลัก 5 ประการ คือ

1. เส้นทางสำหรับคนเดิน (Pedestrian Network)
2. การเข้าถึงของยวดยานพาหนะ (Vehicular Access)
3. รูปทรงอาคาร (Building Form)
4. ภาพรวมของหลังคา (Roofscape)
5. ภาพรวมของถนน (Streetscape)

การปรับปรุงพื้นที่เน้นหลักการเพื่อการอนุรักษ์ เพื่อฟื้นฟูสภาพวัฒนธรรมของพื้นที่ โดยคำนึงถึงกิจกรรมการพัฒนาควบคู่กับการรักษาวัฒนธรรมเก่าแก่ คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยการนำความรู้จากในอดีต และเทคโนโลยีในปัจจุบันมาผสมผสาน เพื่อรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมดั้งเดิม โดยพยายามรักษารูปแบบเดิม เช่น ลักษณะทางเข้า (Facade) ลักษณะภายนอกอาคาร ต้องอาศัยความเข้าใจทางสถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์และการจัดการที่ดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3
การดำเนินงานวิจัย

การดำเนินครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อกำหนดแนวทางอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษา สำรวจ สอบถาม สัมภาษณ์ และบันทึกภาพ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวิจัย และเป็นแนวทางในการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จากการวิจัยครั้งนี้เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของผู้วิจัย โดยได้กำหนดขั้นตอนในการวิจัยไว้ดังนี้ คือ

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 ลักษณะของเครื่องมือ

3.2.2 การตรวจสอบเครื่องมือ

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา ได้แก่

1. ประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ศึกษา ได้แก่ ประชาชนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ในพื้นที่บริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม มีจำนวนทั้งสิ้น 1,238 คน (แผนพัฒนาเทศบาลนครปฐม ประจำปี 2546. 2546 : 3)

2. นักวิชาการที่เกี่ยวข้องและมีความรู้ทางด้านการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

1. กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม เป็นกลุ่มประชากรและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ในพื้นที่ศึกษาจำนวน 200 คน โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางตามแบบ Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามความคลาดเคลื่อน ± 10%

การสุ่มตัวอย่างผู้วิจัยใช้ การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเจาะจงเลือกเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่ทำกิจกรรมภายในพื้นที่ศึกษาจำนวน 200 คน ดังนี้ กลุ่มชุมชนภายในพื้นที่ศึกษา 50 คน, กลุ่มผู้ค้าหาบเร่แผงลอยภายในพื้นที่ศึกษา 50 คน, กลุ่มนักท่องเที่ยว 50 คน, กลุ่มข้าราชการ 30 คนและพระภิกษุ สามเณร 20 รูป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. นักวิชาการที่เกี่ยวข้อง และมีความรู้ทางด้านการอนุรักษ์ และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม จำนวน 3 ท่าน ดังนี้

1. นายวัชรานนท์ พยัฆนันทน์ สถาปนิก 8 หัวหน้ากลุ่มสถาปัตยกรรม

2. นายพิทักษ์ คุณโณ นักผังเมือง 4 กองผังเฉพาะ แผนกอนุรักษ์ กรมโยธาธิการและผังเมือง

3. นายรุสลัน โตะแปเราะ นักผังเมือง 4 สำนักผังประเทศ ผังภาค กลุ่มงานผังประเทศ ผังภาคกรมโยธาธิการและผังเมือง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 ลักษณะของเครื่องมือ ประกอบด้วย

3.2.1.1 การสำรวจ เป็นการสำรวจข้อมูลในด้านกายภาพและสังคมของชุมชนโดยรอบพื้นที่องค์พระปฐมเจดีย์ โดยมีประเด็นในการสำรวจ ดังนี้

1. ลักษณะทางด้านกายภาพและสังคมของชุมชนโดยรอบพื้นที่องค์พระปฐมเจดีย์

1.1 ลักษณะทางด้านกายภาพ

1.1.1 การใช้ประโยชน์ที่ดินและการจราจร

1.1.2 รายละเอียดทางด้านสถาปัตยกรรม เช่น สภาพอาคาร, วัสดุ, สีและความสูงอาคาร

1.1.3 สภาพภูมิทัศน์ของพื้นที่ศึกษา

1.1.4 สภาพภูมิสัญลักษณ์ของพื้นที่

1.2 ลักษณะทางสังคมของชุมชน

1.2.1 การจัดระเบียบของกิจกรรม บริเวณพื้นที่ศึกษา

1.2.2 กิจกรรมที่ส่งเสริมทางด้านวัฒนธรรม

3.2.1.2 แบบสอบถาม เป็นการสอบถามกลุ่มตัวอย่าง คือกลุ่มประชาชนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ในพื้นที่บริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ โดยมีประเด็นในการสอบถาม ดังนี้

1. ลักษณะทางด้านกายภาพและสังคมของชุมชนโดยรอบพื้นที่องค์พระปฐมเจดีย์

1.1 ลักษณะทางด้านกายภาพ

1.1.1 การใช้ประโยชน์ที่ดินและการจราจร

1.1.2 รายละเอียดทางด้านสถาปัตยกรรม เช่น สภาพอาคาร, วัสดุ, สีและความสูงอาคาร

1.1.3 สภาพภูมิทัศน์ของพื้นที่ศึกษา

1.1.4 สภาพภูมิสัญลักษณ์ของพื้นที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.2 ลักษณะทางสังคมของชุมชน

1.2.1 การจัดระเบียบของกิจกรรม บริเวณพื้นที่ศึกษา

1.2.2 กิจกรรมที่ส่งเสริมทางด้านวัฒนธรรม

2. แนวทางการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

3.2.1.3 แบบสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์นักวิชาการที่เกี่ยวข้องในการอนุรักษ์ โดยมีประเด็นในการสัมภาษณ์ดังนี้

1. แนวทางในการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม

3.2.2 การตรวจสอบเครื่องมือ

3.2.1 เครื่องมือเมื่อสร้างเสร็จแล้ว ผู้วิจัยได้ให้อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม ร่วมมือตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบอีกครั้ง

3.2.2 เมื่อดำเนินการแก้ไขแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แล้ว ผู้วิจัยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและภาษาของวิทยานิพนธ์

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1 รวบรวมข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับสภาพเบื้องต้นของพื้นที่ศึกษา บริเวณชุมชนโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ เช่น ที่ตั้ง จำนวนประชากร การถือครองที่ดิน สภาพสาธารณูปโภค เป็นต้น รวมถึงประวัติความเป็นมาของชุมชน

3.3.2 ศึกษาภาพรวมของชุมชนภายในพื้นที่โครงการ จากข้อมูลทุติยภูมิข้างต้น ทางด้านกายภาพและทางด้านสังคม เพื่อศึกษาถึงสาเหตุที่ก่อให้เกิดสภาพปัญหาต่างๆ รวมทั้งความสัมพันธ์ของพื้นที่กับบริเวณข้างเคียง

3.3.3 กำหนดขอบเขตพื้นที่ของการทำโครงการ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางในการทำการวิจัย คือโครงการ" แนวทางการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์" เพื่อให้เกิดความชัดเจน และสามารถประเมินความเป็นไปได้ในการปฏิบัติงานได้จริง

3.3.4 การลงภาคสนามในพื้นที่ศึกษา โดยใช้การสำรวจและแบบสอบถาม โดยการออกแบบสอบถาม เพื่อรวบรวมข้อมูล ในด้านกายภาพและสังคม เพื่อให้สามารถนำมาวิเคราะห์หาแนวทางในการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ได้อย่างเหมาะสม

3.3.5 การนำผลที่ได้จากการสำรวจ ,แบบสอบถามและจากการสัมภาษณ์ นำมาสรุป เพื่อทำการวิเคราะห์ แจกแจงศักยภาพและแนวทางการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3.6 เสนอแนวทางการอนุรักษ์ และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ที่เหมาะสม โดยพิจารณาจากผลการสำรวจและวิเคราะห์ เพื่อให้ได้แนวทางที่มีเหตุมีผล และสามารถนำไปเป็นต้นแบบของผู้ที่สนใจได้นำไปขยายผลได้ต่อไป

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถาม ที่รวบรวมมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยจำแนกการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสำรวจ และแบบสัมภาษณ์จะดำเนินการ โดยการใช้การสังเคราะห์ข้อมูล

2. ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบสอบถาม ดำเนินการโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ร้อยละ

เมื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แล้วนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลมาสรุปเป็นผลและนำมาเป็นข้อมูลในการเสนอแนวทางการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4
การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย เรื่องแนวทางการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่บริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทางกายภาพ และลักษณะทางสังคม บริเวณพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม และนำเสนอเป็นแนวทางในการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม

4.1 ลักษณะทางกายภาพและสังคมของพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

4.1.1 ข้อมูลทั่วไปจากผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม เป็นกลุ่มประชาชนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ศึกษา จำนวน 200 คน ดังนี้ กลุ่มชุมชนภายในพื้นที่ศึกษา 50 คน, กลุ่มผู้ค้าหาบเร่แผงลอยภายในพื้นที่ศึกษา 50 คน, กลุ่มนักท่องเที่ยว 50 คน, กลุ่มข้าราชการ 30 คนและพระภิกษุ สามเณร 20 รูป .

ตารางที่ 4.1 แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มชุมชนบริเวณพื้นที่ศึกษา จำนวน 50 คน

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
1) เพศ		
ชาย	22	44
หญิง	28	56
รวม	50	100
2) อายุ		
อายุต่ำกว่า 30 ปี	22	44
อายุ 30 – 39 ปี	22	44
อายุ 40 – 49 ปี	4	8
อายุ 50 ปี ขึ้นไป	2	4
รวม	50	100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
3) การศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	3	6
ต่ำกว่าปริญญาตรี	34	68
ปริญญาตรี	13	26
สูงกว่าปริญญาตรี	-	-
รวม	50	100
4) ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ภายในพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์		
ต่ำกว่า 1 ปี	5	10
1 – 5 ปี	11	22
5 – 10 ปี	8	16
มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป	26	52
รวม	50	100
5) ในบ้านหรือร้านของท่านมีกิจการค้าประเภทใด		
อยู่อาศัยอย่างเดียว	39	78
ค้าขาย	6	12
ธุรกิจส่วนตัว	5	10
รวม	50	100
6) การถือครองที่ดิน		
เป็นเจ้าของ	22	44
เช่า	28	56
รวม	50	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นกลุ่มชุมชนภายในบริเวณพื้นที่ศึกษามีทั้งหมด 50 คน โดยแบ่งเป็นชายร้อยละ 44 เป็นหญิงร้อยละ 56 ส่วนใหญ่อายุไม่เกิน 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 88 มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 68 อาศัยอยู่ภายในบริเวณพื้นที่ศึกษามากกว่า 10 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 52 การถือครองที่ดินส่วนใหญ่เป็นผู้เช่า คิดเป็นร้อยละ 56 โดยร้อยละ 78 เช่าเพื่อการอยู่อาศัยเพียงอย่างเดียว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.2 แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้ค้าหาบเร่แผงลอยบริเวณพื้นที่ศึกษา จำนวน 50 คน

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
1) เพศ		
ชาย	27	54
หญิง	23	46
รวม	50	100
2) อายุ		
อายุต่ำกว่า 30 ปี	24	48
อายุ 30 – 39 ปี	16	32
อายุ 40 – 49 ปี	5	10
อายุ 50 ปี ขึ้นไป	5	10
รวม	50	100
3) การศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	10	20
ต่ำกว่าปริญญาตรี	33	66
ปริญญาตรี	7	14
สูงกว่าปริญญาตรี	-	-
รวม	50	100
4) ระยะเวลาที่ค้าขายอยู่ภายในพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์		
ต่ำกว่า 1 ปี	12	24
1 – 5 ปี	17	34
5 – 10 ปี	13	26
มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป	8	16
รวม	50	100
5) ประเภทสินค้าหรือบริการที่ขาย		
อาหาร	26	52
ผัก ผลไม้ ดอกไม้	15	30
อื่นๆ (สลากกินแบ่งรัฐบาล)	9	18
รวม	50	100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
6) ช่วงเวลาที่ขายของ		
เช้า	17	34
กลางวัน	10	20
เย็น	2	4
ทั้งวัน	19	38
อื่นๆ เช่น ช่วงเทศกาล	2	4
รวม	50	100
7) สาเหตุที่เลือกมาค้าขายบริเวณนี้		
ใกล้บ้าน	18	36
เป็นย่านท่องเที่ยวมีกำลังซื้อสูง	9	18
พื้นที่สามารถตั้งแผงได้สะดวก	17	34
อื่นๆ เช่น ไม่ต้องเสียค่าเช่า, เป็นเจ้าของแผง	6	12
รวม	50	100
8) รูปแบบของการขาย		
ไม่มีที่ตั้งแน่นอน	24	48
มีที่ตั้งแน่นอน	26	52
รวม	50	100

จากตารางที่ 4.2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ค้าหาบเร่แผงลอยบริเวณพื้นที่ศึกษามีทั้งหมด 50 คน โดยแบ่งเป็นชายร้อยละ 54 เป็นหญิงร้อยละ 46 ส่วนใหญ่อายุไม่เกิน 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 48 มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 66 ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ภายในบริเวณพื้นที่ศึกษาเป็นเวลา 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 34 กิจการที่ค้าขายส่วนใหญ่เป็นอาหาร คิดเป็นร้อยละ 52 โดยส่วนใหญ่ค้าขายทั้งวัน คิดเป็นร้อยละ 38 สาเหตุที่เลือกมาค้าขายบริเวณพื้นที่ศึกษา เนื่องจากอยู่ใกล้ที่พักอาศัย คิดเป็นร้อยละ 36 และรูปแบบของการขาย ส่วนใหญ่มีที่ตั้งแผงที่แน่นอน คิดเป็นร้อยละ 52

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.3 แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มนักท่องเที่ยวบริเวณพื้นที่ศึกษา จำนวน 50 คน

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
1) เพศ		
ชาย	28	56
หญิง	22	44
รวม	50	100
2) อายุ		
อายุต่ำกว่า 30 ปี	20	40
อายุ 30 – 39 ปี	18	36
อายุ 40 – 49 ปี	4	8
อายุ 50 ปี ขึ้นไป	8	16
รวม	50	100
3) การศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	9	18
ต่ำกว่าปริญญาตรี	12	24
ปริญญาตรี	22	44
สูงกว่าปริญญาตรี	7	14
รวม	50	100
4) ที่พักอาศัยปัจจุบัน		
จังหวัดนครปฐม	24	48
ต่างจังหวัด	26	52
รวม	50	100
5) เหตุผลที่มาท่องเที่ยวบริเวณองค์พระปฐมเจดีย์		
มาไหว้องค์พระปฐมเจดีย์	36	72
มาในงานเทศกาล เช่น เทศกาลอาหาร	9	18
อื่นๆ เช่น มาติดต่อธุระ, เยี่ยมญาติ, ทานอาหาร ฯลฯ	5	10
รวม	50	100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
6) จำนวนครั้งในการมาเที่ยวบริเวณองค์พระปฐมเจดีย์	4	8
1 ครั้ง	29	58
1 – 5 ครั้ง	13	26
มากกว่า 5 ครั้ง	4	8
รวม	50	100
7) ระยะเวลาในการมาท่องเที่ยว		
1 วัน	45	90
1 - 5 วัน	3	6
มากกว่า 5 วัน	2	4
รวม	50	100
8) ช่วงเวลาที่มาท่องเที่ยว		
ช่วงเทศกาล	19	38
ไม่แน่นอน	38	76
อื่นๆ	3	6
รวม	50	100

จากตารางที่ 4.3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวบริเวณพื้นที่ศึกษามีทั้งหมด 50 คน โดยแบ่งเป็นชายร้อยละ 56 เป็นหญิงร้อยละ 44 ส่วนใหญ่อายุไม่เกิน 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 40 มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 44 ส่วนใหญ่มาจากต่างจังหวัด คิดเป็นร้อยละ 52 เหตุผลที่มาท่องเที่ยว เพื่อมาไหว้องค์พระปฐมเจดีย์ คิดเป็นร้อยละ 72 ส่วนใหญ่มาเที่ยวแล้วประมาณ 1-5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 58 ระยะเวลาในการมาเที่ยวแต่ละครั้งมักไม่เกิน 1 วัน คิดเป็นร้อยละ 90 และจะมาท่องเที่ยวไม่แน่นอน แล้วแต่โอกาส คิดเป็นร้อยละ 76

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.4 แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มข้าราชการบริเวณพื้นที่ศึกษา จำนวน 30 คน

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
1) เพศ		
ชาย	13	43
หญิง	17	57
รวม	30	100
2) อายุ		
อายุต่ำกว่า 30 ปี	8	27
อายุ 30 – 39 ปี	11	37
อายุ 40 – 49 ปี	7	23
อายุ 50 ปี ขึ้นไป	4	13
รวม	30	100
3) การศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	7	23
ปริญญาตรี	21	70
สูงกว่าปริญญาตรี	2	7
รวม	30	100
4) ที่พักอาศัยปัจจุบัน		
จังหวัดนครปฐม	26	87
ต่างจังหวัด	4	13
รวม	30	100
5) ระยะเวลาที่ประกอบอาชีพอยู่บริเวณองค์พระปฐมเจดีย์		
ต่ำกว่า 1 ปี	4	13
1 -5 ปี	5	17
5 – 10 ปี	5	17
มากกว่า 10 ปี	16	53
รวม	30	100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
6) ระยะเวลาที่ทำงานต่อวัน		
ต่ำกว่า 8 ชั่วโมง	3	10
8 ชั่วโมง	23	77
มากกว่า 8 ชั่วโมง	4	13
รวม	30	100
7) การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในการปรับปรุงพื้นที่		
เคย	8	27
ไม่เคย	22	73
รวม	30	100

จากตารางที่ 4.4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นกลุ่มข้าราชการบริเวณพื้นที่ศึกษามีทั้งหมด 30 คน โดยแบ่งเป็นชายร้อยละ 43 เป็นหญิงร้อยละ 57 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30-39 ปี คิดเป็นร้อยละ 37 มีการศึกษาส่วนใหญ่ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 70 และพักอาศัยอยู่ภายในจังหวัดนครปฐม คิดเป็นร้อยละ 87 ส่วนใหญ่มาประกอบอาชีพอยู่บริเวณพื้นที่ศึกษามากกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 53 มีระยะเวลาในการทำงานประมาณ 8 ชั่วโมงต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 77 และส่วนใหญ่ไม่เคยมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเพื่อปรับปรุงพื้นที่บริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ บางส่วนเคยมี เช่น การปรับปรุงสภาพแวดล้อม

ตารางที่ 4.5 แสดงข้อมูลทั่วไปของพระภิกษุ สามเณร บริเวณพื้นที่ศึกษา จำนวน 20 รูป

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
1) จำนวนพรรษา		
ต่ำกว่า 1 พรรษา	-	-
1 -5 พรรษา	9	45
5 – 10 พรรษา	7	35
มากกว่า 10 พรรษา	4	20
รวม	20	100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
2) ระดับการศึกษาทางธรรม		
นักธรรมโท	6	30
นักธรรมเอก	10	50
เปรียญธรรม	4	20
รวม	20	100
3) ภูมิลำเนาเดิม		
จังหวัดนครปฐม	6	30
ต่างจังหวัด	14	70
รวม	20	100
4) สถานที่จำวัดปัจจุบัน		
วัดพระปฐมเจดีย์วรมหาวิหาร	20	100
รวม	20	100
5) ระยะเวลาที่จำวัด อยู่ภายในพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์		
1 -5 ปี	8	40
5 – 10 ปี	7	35
มากกว่า 10 ปี	5	25
รวม	20	100
6) การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในการปรับปรุงพื้นที่		
เคย	9	45
ไม่เคย	11	55
รวม	20	100

จากตารางที่ 4.5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นกลุ่มพระภิกษุ สามเณร ที่วัดพระปฐมเจดีย์ มีทั้งหมด 20 รูป โดยส่วนใหญ่มีจำนวนพรรษามากกว่า 10 พรรษา คิดเป็นร้อยละ 20 มีระดับการศึกษาส่วนใหญ่ ระดับนักธรรมเอก คิดเป็นร้อยละ 50 ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ต่างจังหวัด คิดเป็นร้อยละ 70 มีระยะเวลาที่จำวัด 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 40 และร้อยละ 55 ไม่เคยมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในการปรับปรุงพื้นที่บริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1.2 ลักษณะทางกายภาพและสังคม

1. ลักษณะทางกายภาพ

1.1 การใช้ประโยชน์ที่ดินและการจราจร

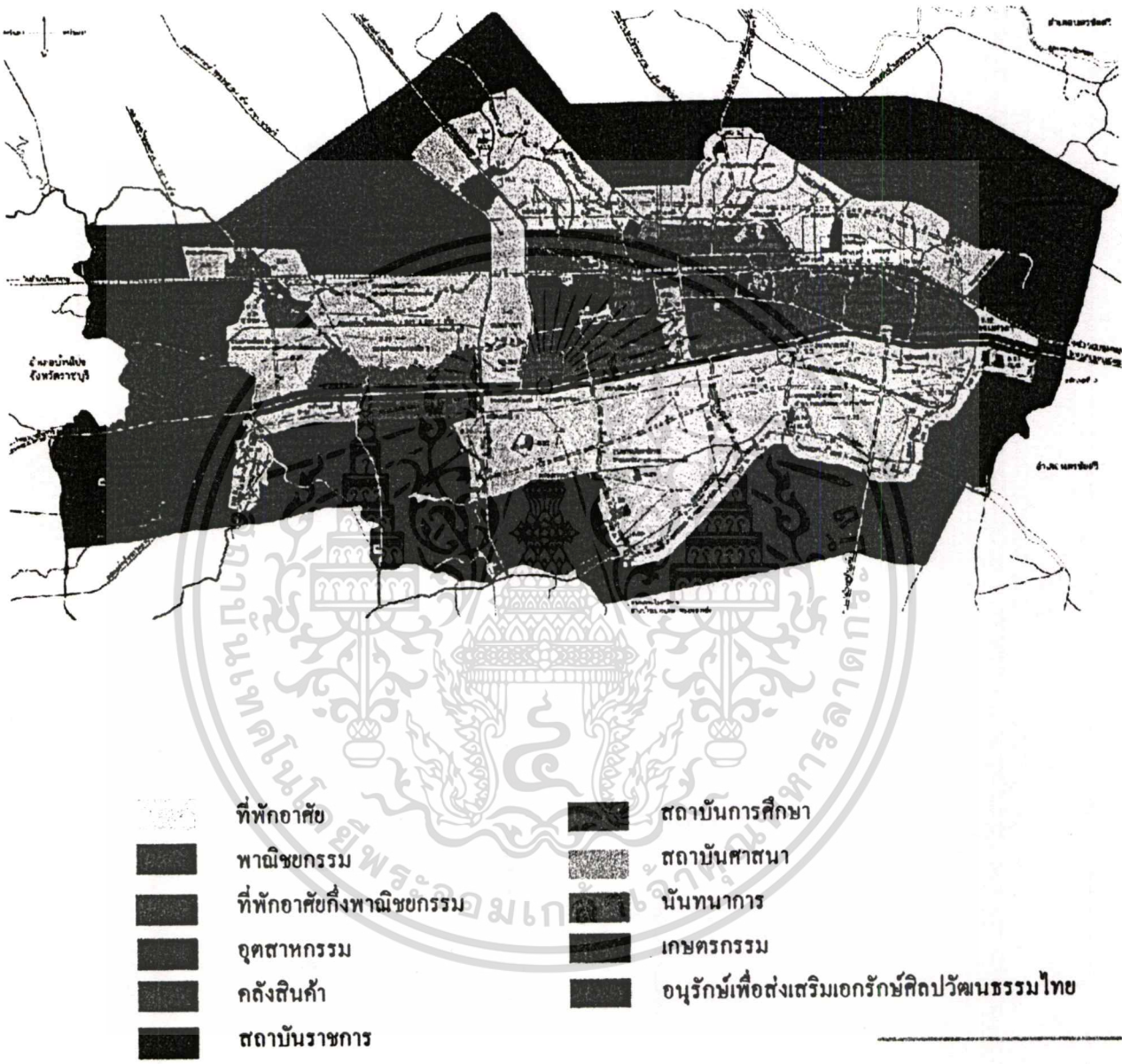

รูปที่ 4.1 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินเมืองนครปฐม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

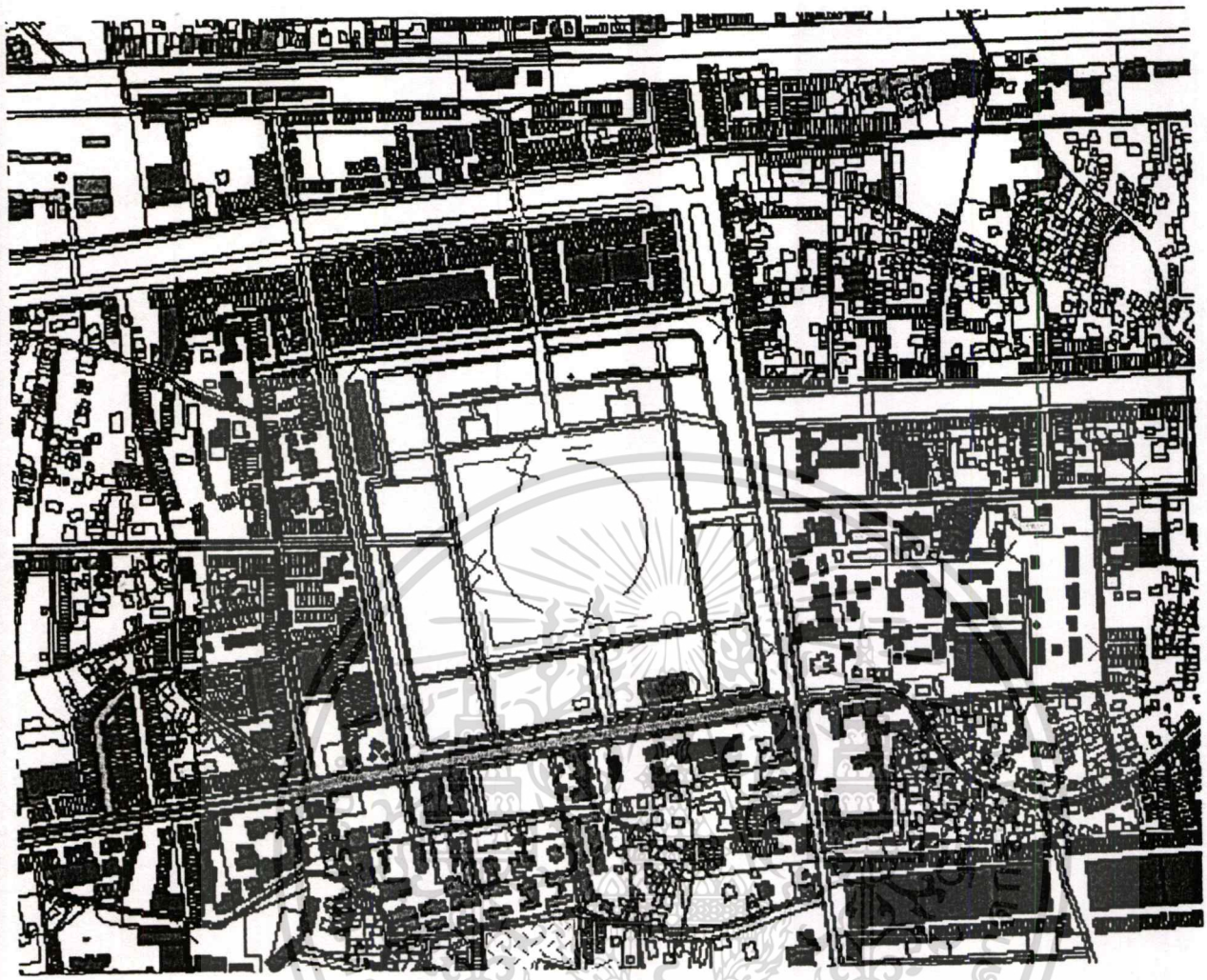

ที่พักอาศัย
พาณิชยกรรม
ที่พักอาศัยกึ่งพาณิชยกรรม
อุตสาหกรรม
คลังสินค้า
สถาบันราชการ
สถาบันการศึกษา
สถาบันศาสนา
นันทนาการ
เกษตรกรรม
อนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย

รูปที่ 4.2 แสดงการใช้ประโยชน์อาคาร บริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ก. การใช้ประโยชน์ที่ดิน

การถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดิน

การถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดิน ในเขตเทศบาลเมืองนครปฐม ส่วนใหญ่เป็นกรรมสิทธิ์ของทางราชการ เช่น ที่รถไฟ เขตราชการ ที่ปฏิรูป ที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม ที่ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ที่ราชพัสดุ ส่วนที่ดินอื่นๆ จะเห็นที่ดินแปลงเล็กๆ ในส่วนที่ของราชการนั้น ได้แบ่งให้ประชาชนสร้างอาคารพักอาศัย ตลาดสด ทำให้ผู้เช่าที่ไม่ได้เป็นเจ้าของอย่างแท้จริง ไม่มีการปรับปรุงให้มีสภาพที่ดีขึ้น สภาพในปัจจุบันในชุมชนมีความชำรุด ทรุดโทรม และมีบางส่วนได้ย้ายออกไป เพื่อไปตั้งหลักแหล่งอยู่บริเวณรอบนอกเขตเทศบาล และมีการก่อสร้างโครงการบ้านจัดสรร อาคารพาณิชย์ ห้างสรรพสินค้า เกิดขึ้นมากมาย

สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน

สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินในบริเวณเขตชุมชนเมือง และบริเวณรอบนอกเขตชุมชนเมืองนครปฐมมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมซึ่งเป็นชุมชนเกษตรกรรม เริ่มมีระบบการใช้ประโยชน์ที่ดินปะปนกัน เช่น มีทั้งการเกษตร ร้านค้า อุตสาหกรรม ที่อยู่อาศัย และการปศุสัตว์ อยู่ภายในบริเวณเดียวกัน

ประชากรอยู่อาศัยอย่างหนาแน่นในบริเวณชุมชนเมืองนครปฐม โดยเฉพาะบริเวณพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินมีทั้งการอยู่อาศัยผสมกับพาณิชยกรรม ซึ่งเป็นอาคารพาณิชย์เป็นส่วนใหญ่และมีการค้าขายรวมกัน รวมถึงมีพื้นที่ราชการ, โบราณสถานที่สำคัญของจังหวัดคือองค์พระปฐมเจดีย์ และวัดส่งผลให้ได้รับผลกระทบจากปัญหาสภาพแวดล้อม การจราจร ปัญหาพื้นที่จอดรถที่ขาดระเบียบ และมลพิษต่างๆ ตามมา เช่น จากปัญหาขยะ ปัญหาการกำจัดน้ำเสีย ปัญหากลิ่นเหม็น

<u>จุดเด่น</u>

1. เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวทางโบราณสถาน ที่สำคัญของประเทศ มีประวัติศาสตร์ที่เก่าแก่ ทำให้มีเศรษฐกิจที่สามารถเลี้ยงคนในชุมชนได้
2. เป็นเส้นทางผ่านไปสู่ภูมิภาคต่างๆ ได้ ทั้งทางรถโดยสารและทางรถไฟ
3. เป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะทางด้านการเกษตรกรรม

<u>ปัญหา</u>

1. ขาดการจัดระเบียบที่ดิน ทำให้เกิดปัญหาความไม่เป็นระเบียบ เช่น ปัญหาหาบเร่แผงลอย, ปัญหาความไม่เป็นระเบียบของพื้นที่จอดรถ ฯลฯ
2. ความไม่เป็นระเบียบของป้ายโฆษณาสินค้าต่างๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อโบราณสถานและความงดงามของพื้นที่
3. สถานที่สำหรับเป็นที่ตั้งตลาดกลางทางการค้า บริเวณรอบองค์พระปฐมเจดีย์ไม่เป็นระเบียบพื้นที่คับแคบ ก่อให้เกิดปัญหาจราจรติดขัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. ปัญหามลพิษจากการจราจร เนื่องจากเป็นพื้นที่ซึ่งเป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินเกี่ยวกับด้านพาณิชกรรมสูง จึงมีความหนาแน่นของยวดยานพาหนะค่อนข้างสูง เกิดปัญหาการจราจรติดขัดโดยเฉพาะช่วงมีงานเทศกาล

5. น้ำทิ้งจากปศุสัตว์ ส่งผลให้เกิดปัญหาเรื่องน้ำเน่าเสีย เป็นการทำลายทัศนียภาพของเมืองเป็นอย่างมาก ซึ่งควรได้รับการดูแลและแก้ไข

6. น้ำทิ้งจากอาคารบ้านเรือน และการทิ้งสิ่งปฏิกูลลงสู่คลองเจดีย์บูชา ทั้งจากบ้านเรือนและร้านค้า จึงควรมีมาตรการควบคุมมลภาวะต่างๆ จากการประกอบกิจการต่างๆ อย่างเคร่งครัด โดยอาจมีการกำหนดบริเวณ หรือเขตการใช้ที่ดินไม่ให้ปะปนกัน เพื่อจะสามารถใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

<u>แนวทางแก้ไข</u>

1. กำหนดแนวทางในการจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดิน เช่น การวางผังพื้นที่ทั้งภายในและบริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ รวมถึงพื้นที่ตลาดโดยรอบ

2. ปรับปรุงกิจกรรมหาบเร่ แผงลอย หรือกิจกรรมการค้าขายที่ให้เหมาะสม เพื่อให้มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและเอกลักษณ์ของชุมชน

3. จัดระเบียบหาบเร่ แผงลอย

4. ปรับปรุงระบบระบายน้ำเสียให้เชื่อมต่อกับโครงการบำบัดน้ำเสีย

5. ให้ผู้คนในชุมชนมีจิตสำนึกในการช่วยกันดูแลรักษาคูคลองเก่าแก่ของพื้นที่

6. รณรงค์ เพื่อส่งเสริมการรักษาความสะอาด ลดปริมาณการทิ้งขยะมูลฝอย มีถังขยะตามจุดต่าง ๆ ให้เพียงพอ

7. จัดระเบียบพื้นที่สำหรับจอดรถ ให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย และช่วยลดปัญหาการจราจรติดขัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

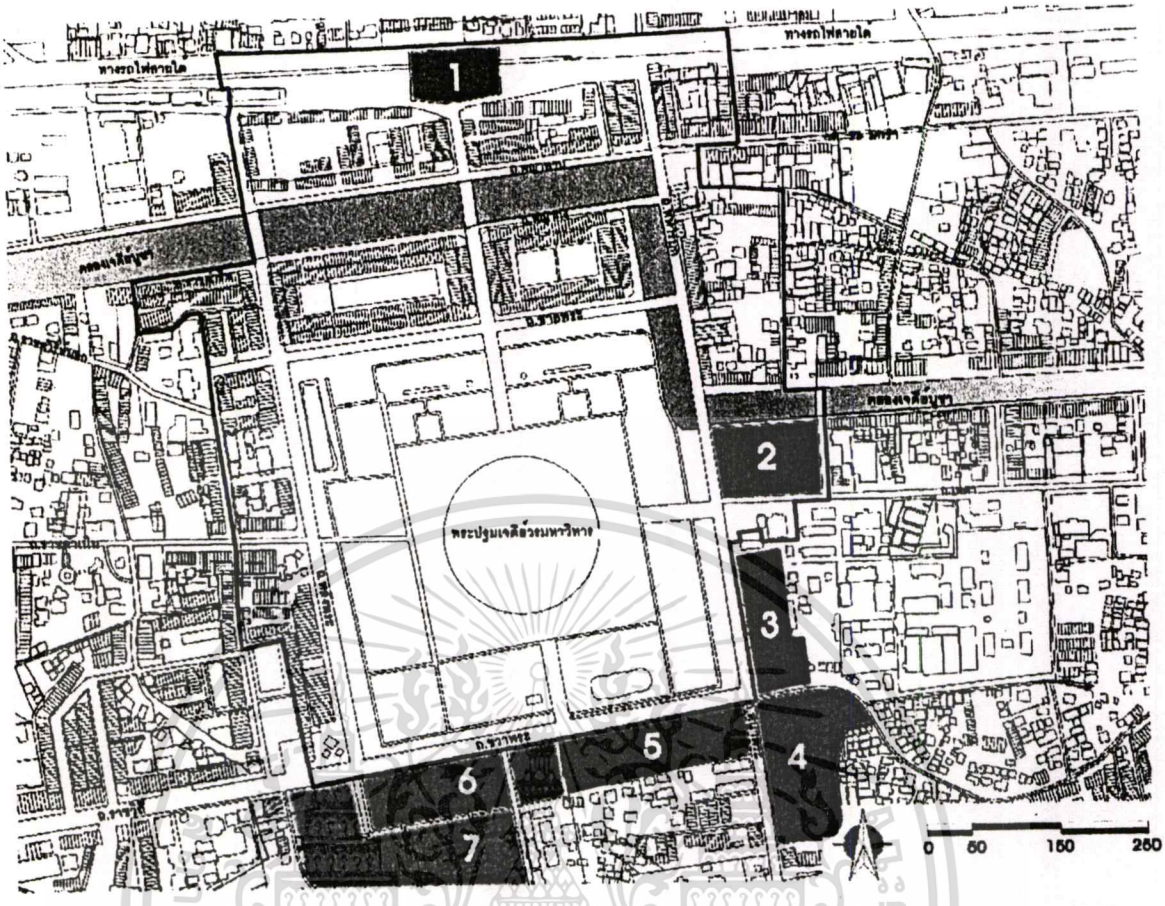

รูปที่ 4.3 แสดงตำแหน่งอาคาร ประเภทสถานที่ราชการ, สถาบันการศึกษาและสถาบันศาสนา

รูปที่ 4.4 (หมายเลข 1) แสดงกิจกรรมบริเวณสถานีรถไฟ ประกอบด้วยตลาดและหาบเร่แผงลอย

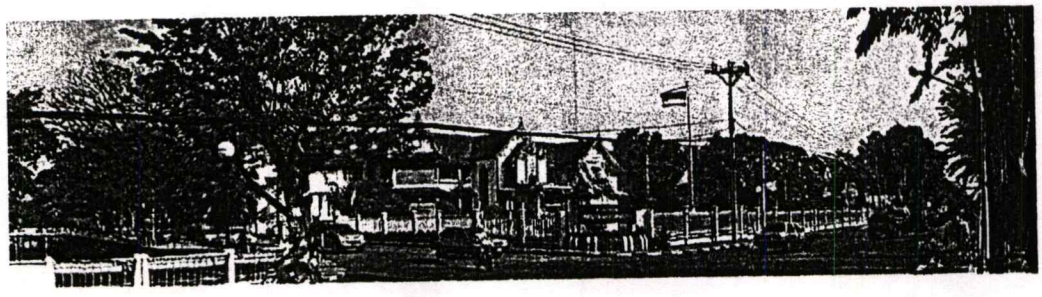

รูปที่ 4.5 (หมายเลข 2) แสดงอาคารสำนักงานเทศบาลนครนครปฐม บนถนนหน้าพระ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

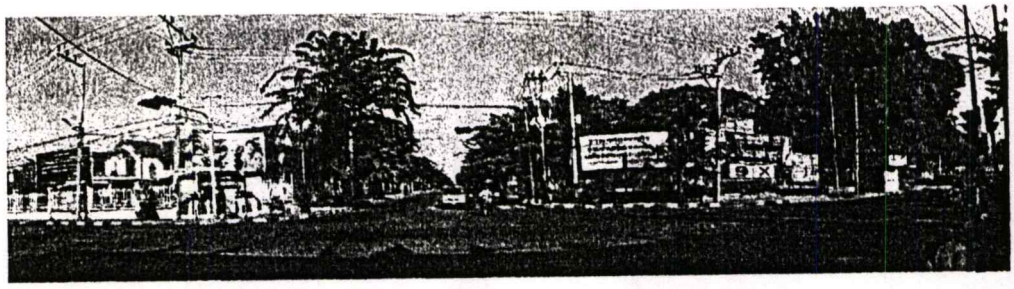

รูปที่ 4.6 (หมายเลข 3) แสดงอาคารสำนักงานอัยการจังหวัดนครปฐม บนถนนหน้าพระ

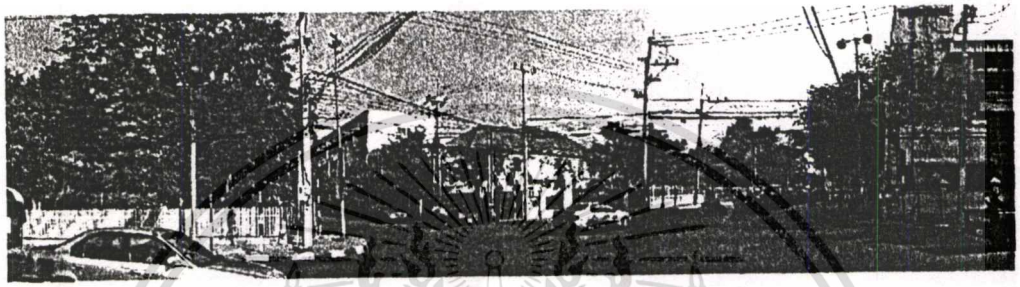

รูปที่ 4.7 (หมายเลข 4) แสดงตำแหน่งโรงเรียนราชินี บนถนนหน้าพระ

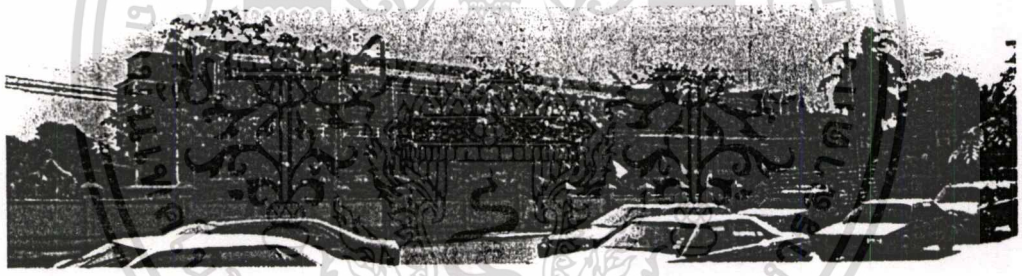

รูปที่ 4.8 (หมายเลข 5) แสดงตำแหน่งสถานีตำรวจ บนถนนขวาพระ

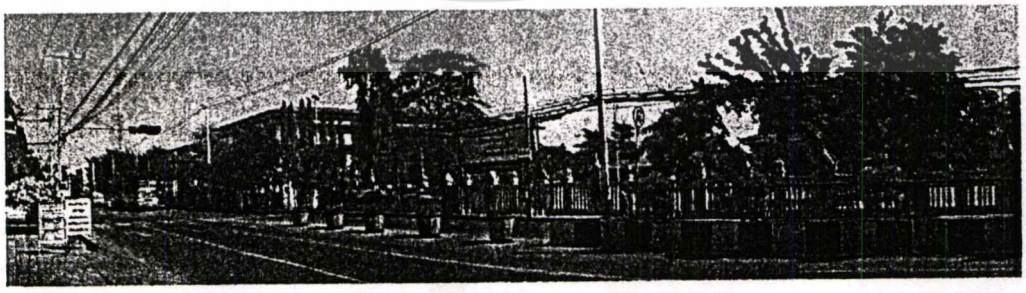

รูปที่ 4.9 (หมายเลข 6-7) แสดงตำแหน่งวัดและโรงเรียนวัดพระปฐมเจดีย์ วรมหาวิหาร บนถนนขวาพระ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

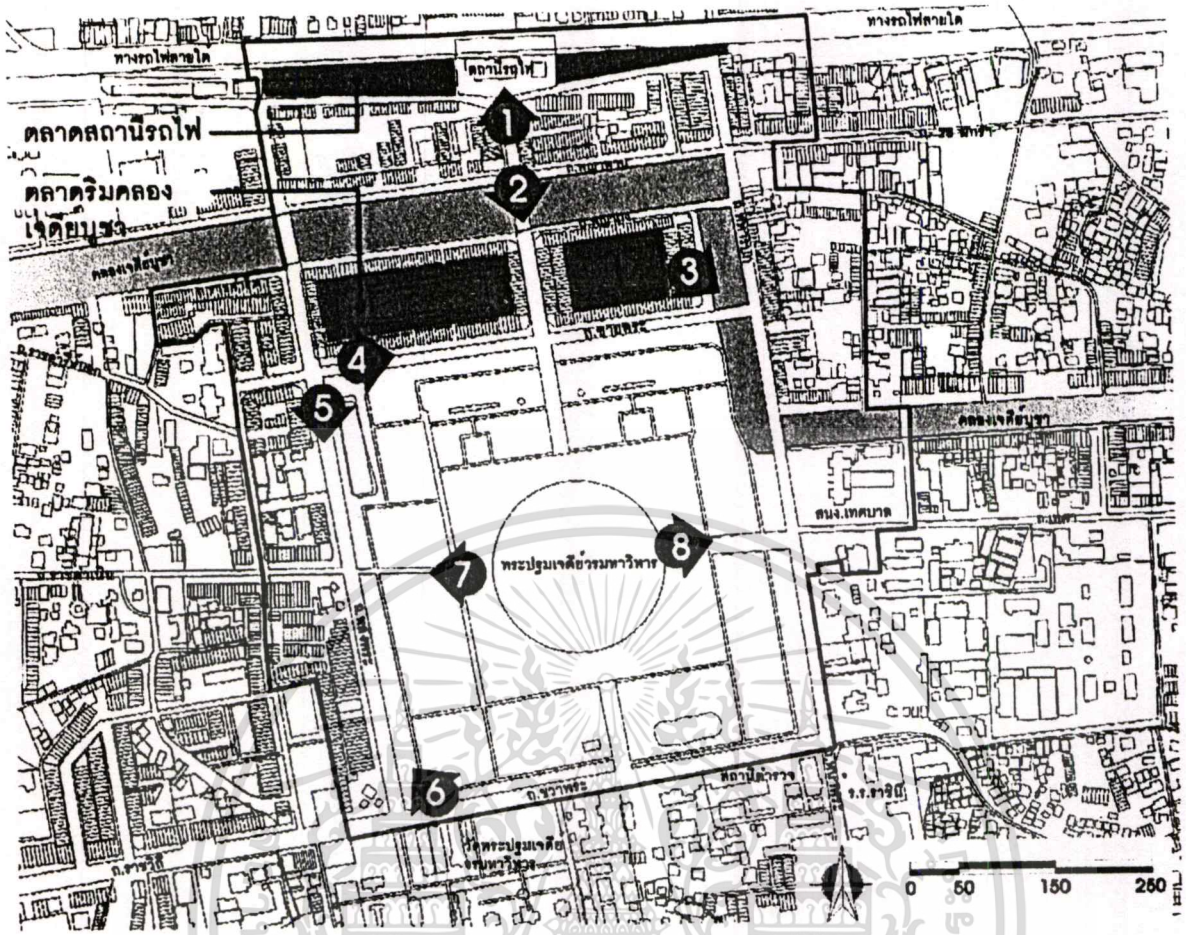

รูปที่ 4.10 แสดงตำแหน่งของกิจกรรมประเภทพานิชยกรรม, ตลาด บริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

รูปที่ 4.11 (หมายเลข 1) แสดงตลาดแบบชั่วคราว บริเวณหน้าสถานีหน้ารถไฟ

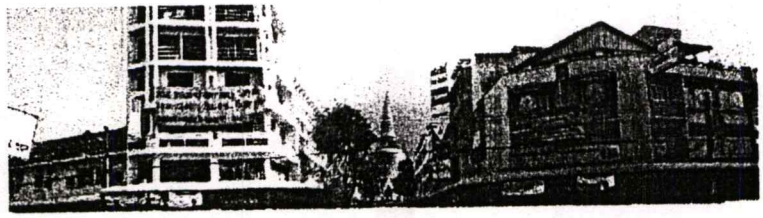

รูปที่ 4.12 (หมายเลข 2) แสดงตลาดแบบถาวร บริเวณถนนพญากง ติดคลองเจดีย์บูชา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

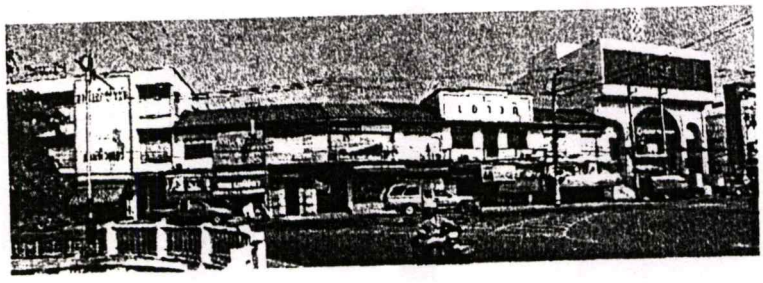

รูปที่ 4.13 (หมายเลข 3) แสดงอาคารพาณิชย์ บริเวณถนนทหารบก ติดคลองเจดีย์บูชา

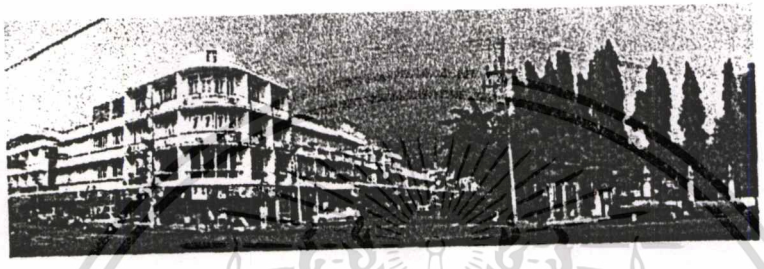

รูปที่ 4.14 (หมายเลข 4) แสดงอาคารพาณิชย์ บริเวณถนนซ้ายพระ

รูปที่ 4.15 (หมายเลข 5) แสดงอาคารพาณิชย์ บริเวณถนนหลังพระ

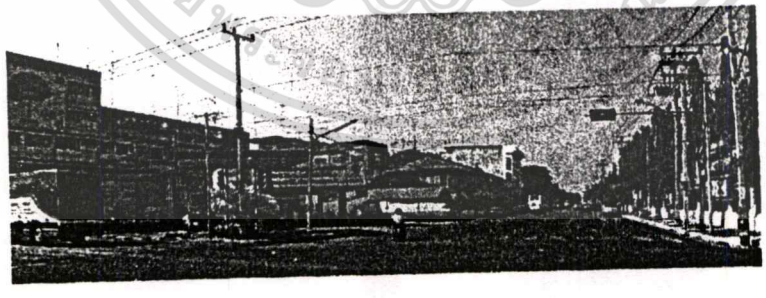

รูปที่ 4.16 (หมายเลข 6) แสดงอาคารพาณิชย์ บริเวณถนนหลังพระ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.17 (หมายเลข 7) แสดงลักษณะกิจกรรมหาบเร่แผงลอย ภายในวัดองค์พระปฐมเจดีย์

รูปที่ 4.18 (หมายเลข 8) แสดงลักษณะกิจกรรมหาบเร่แผงลอย ภายในวัดองค์พระปฐมเจดีย์

ข. การจราจร

รูปแบบการขนส่งสาธารณะ

ลักษณะการขนส่งสาธารณะภายในบริเวณพื้นที่ชุมชนเมืองนครปฐม ประกอบไปด้วยเส้นทางรถไฟ ซึ่งเป็นเส้นทางเชื่อมต่อจากกรุงเทพฯ ไปยังภาคใต้ และภาคตะวันตก โดยเส้นทางรถไฟจะขนานไปกับพื้นที่ศึกษา และสถานีรถไฟ ตั้งอยู่บริเวณทิศเหนือขององค์พระปฐมเจดีย์ นอกจากนั้นยังมีสถานีขนส่งผู้โดยสารเส้นทางกรุงเทพฯ-นครปฐม อยู่ภายในบริเวณชุมชนแต่ประชากรมักไม่นิยมเข้าไปใช้บริการภายในพื้นที่ศึกษาจะมีที่จอดรถโดยสารประจำทาง กรุงเทพฯ-นครปฐม ซึ่งไม่ได้จอดภายในสถานีขนส่ง และมีบริการอื่นๆ เช่น รถจักรยานยนต์รับจ้าง, สามล้อเครื่อง ซึ่งยังขาดการจัดระเบียบ ทำให้เกิดปัญหาการจราจร และความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย สรุปรูปแบบการขนส่งสาธารณะได้ ดังนี้

1. สถานีรถไฟตั้งอยู่ในชุมชนเทศบาลทางด้านเหนือ ซึ่งเป็นจุดรับส่งสินค้าและประชาชนที่จะโดยสารจากกรุงเทพฯ ไปยังภาคใต้ และภาคตะวันตก
2. สถานีรถขนส่งผู้โดยสารตั้งอยู่บนถนนมรรคา มีพื้นที่ 5 ไร่ อยู่ในเขตเทศบาล ซึ่งเป็นจุดหรือสถานีลงเวลาของรถโดยสารที่วิ่งผ่านจังหวัดนครปฐม ซึ่งปัญหา คือ ประชาชน ยังไม่นิยม เข้ามาใช้บริการของสถานี
3. บริเวณถนนพญาพาน มีที่จอดรถโดยสารกรุงเทพฯ-นครปฐม ซึ่งไม่ได้จอดในสถานีขนส่งผู้โดยสาร ก่อให้เกิดปัญหาความไม่เป็นระเบียบของการจราจร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. บริเวณตลาด ถนนพญากงมีที่จอดรถจักรยานยนต์รับจ้าง และรถรับจ้างทั่วไป ซึ่งควรมีการจัดระเบียบ เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย

5. บริเวณถนนซ้ายพระ ติดถนนทหารบก มีตำแหน่งจอดรถโดยสาร สำหรับเดินทางภายในชุมชน ทำให้เกิดปัญหาการจราจรติดขัด

6. บริเวณหน้าสถานีรถไฟ มีรถรับจ้างทั่วไป เช่น รถจักรยานยนต์รับจ้าง, สามล้อเครื่อง เป็นต้น ควรมีการจัดระเบียบ เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย

โครงข่ายการสัญจร

ลักษณะโครงข่ายการสัญจรโดยรวม บริเวณพื้นที่เทศบาลนครปฐมมีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกับพื้นที่ศึกษา มีถนนเพชรเกษมเป็นสายประธาน มีลักษณะ ดังนี้

เส้นทางหลัก ได้แก่ ถนนขวาพระ, ถนนทหารบก, ถนนเทศา, ถนนหลังพระ, ถนนขวาพระ, ถนนริมคลองวัดพระงาม, ถนนพญาพาน, ถนนราชวิถีและถนน 25 มกรา

เส้นทางรอง ได้แก่ ถนนราชดำเนิน, ถนนราชดำริห์, ถนนซ้ายพระ, ถนนพญากง, ถนนหลังสถานีรถไฟ, ถนนหน้าสถานีรถไฟ, ถนนพิพิธประสาทและถนนทิพากร

โครงข่ายการสัญจรภายในชุมชนเมืองนครปฐม มีรูปแบบโดยรวมเป็นตาราง สภาพถนนย่อยตามซอยต่างๆ มีลักษณะเป็นเส้นทางแคบๆ ถนนโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ ถือเป็นเส้นทางสายเศรษฐกิจของชุมชน มีเส้นทางการจราจร 4 เลนส์ ขนาดกว้างประมาณ 12 เมตร มีกิจกรรมต่างๆ โดยรอบ เช่น ตลาด และมีการค้าขายอยู่ทั่วไป ทั้งตามอาคารพาณิชย์ซึ่งมีอยู่โดยรอบตามเส้นทางถนน และหาบเร่แผงลอย ซึ่งควรมีการจัดระเบียบ โดยเฉพาะการจัดระเบียบพื้นที่สำหรับจอดรถ เพื่อไม่ให้เกิดความพลุกพล่าน และปัญหาการจราจรติดขัด

<u>จุดเด่น</u>

1. ถนนเทศาเป็นถนนสายหลักโดยมีพระปฐมเจดีย์เป็นจุดหมายตา
2. มีถนนเพชรเกษมเป็นทางเลี่ยงเมืองไปสู่จังหวัดข้างเคียง
3. มีเส้นทางการสัญจรทางรถไฟ ซึ่งสามารถโดยสารจากกรุงเทพฯ ไปยังภาคใต้ และภาคตะวันตก และมีถนนเชื่อมต่อที่นำสายตาจากสถานีรถไฟ ที่ควรได้รับการปรับปรุง

<u>ปัญหา</u>

1. มีเส้นทางรถไฟเป็นแนวกันการขยายตัวของเมือง
2. มีถนนเทศา ซึ่งเป็นถนนหลักแต่ขาดความชัดเจน
3. มีถนนเพชรเกษมซึ่งเป็นเส้นทางผ่านเมืองเก่าอาจทำลายเมืองเก่า
4. ถนนสายย่อยภายในขาดการรับรู้ในทิศทางการสัญจรที่ชัดเจน
5. สภาพการจราจรมักจะติดขัด โดยเฉพาะช่วงเวลาเทศกาลหรือเวลาเร่งด่วน
6. ลักษณะถนน ขาดการปรับปรุง เพื่อส่งเสริมองค์พระปฐมเจดีย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7. สภาพทางเดิน พื้นผิวไม่เรียบ และมีหาบเร่แผงลอย ขาดความต่อเนื่อง

8. ขาดการจัดระเบียบของพื้นที่จอดรถ เช่น พื้นที่สำหรับรับ ส่งสินค้า

9. เส้นทางการสัญจรภายในพื้นที่ศึกษาทำให้เกิดความสับสน เนื่องจากยังไม่สัมพันธ์กัน

<u>แนวทางแก้ไข</u>

1. ปรับปรุงทัศนียภาพตามแนวถนน เพื่อส่งเสริมองค์พระปฐมเจดีย์

2. ปรับปรุงสภาพทางเท้า ส่งเสริมภูมิทัศน์ เช่น ปลูกต้นไม้ และจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย และพื้นที่สำหรับจอดรถบริการ

3. จัดเตรียมพื้นที่สำหรับจอดรถ

4. ส่งเสริมถนนที่เป็นแนวแกนที่สำคัญเช่น ถนนเส้นที่นำสู่สถานีรถไฟ โดยมีมาตรการควบคุมอาคารควบคู่กันอีกด้วย

5. จัดระเบียบที่จอดรถสาธารณะ และพื้นที่สำหรับจอดรถ รับ ส่งสินค้า เพื่อลดปัญหาการจราจรติดขัด

6. ปรับปรุงเส้นทางการสัญจร เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์กัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

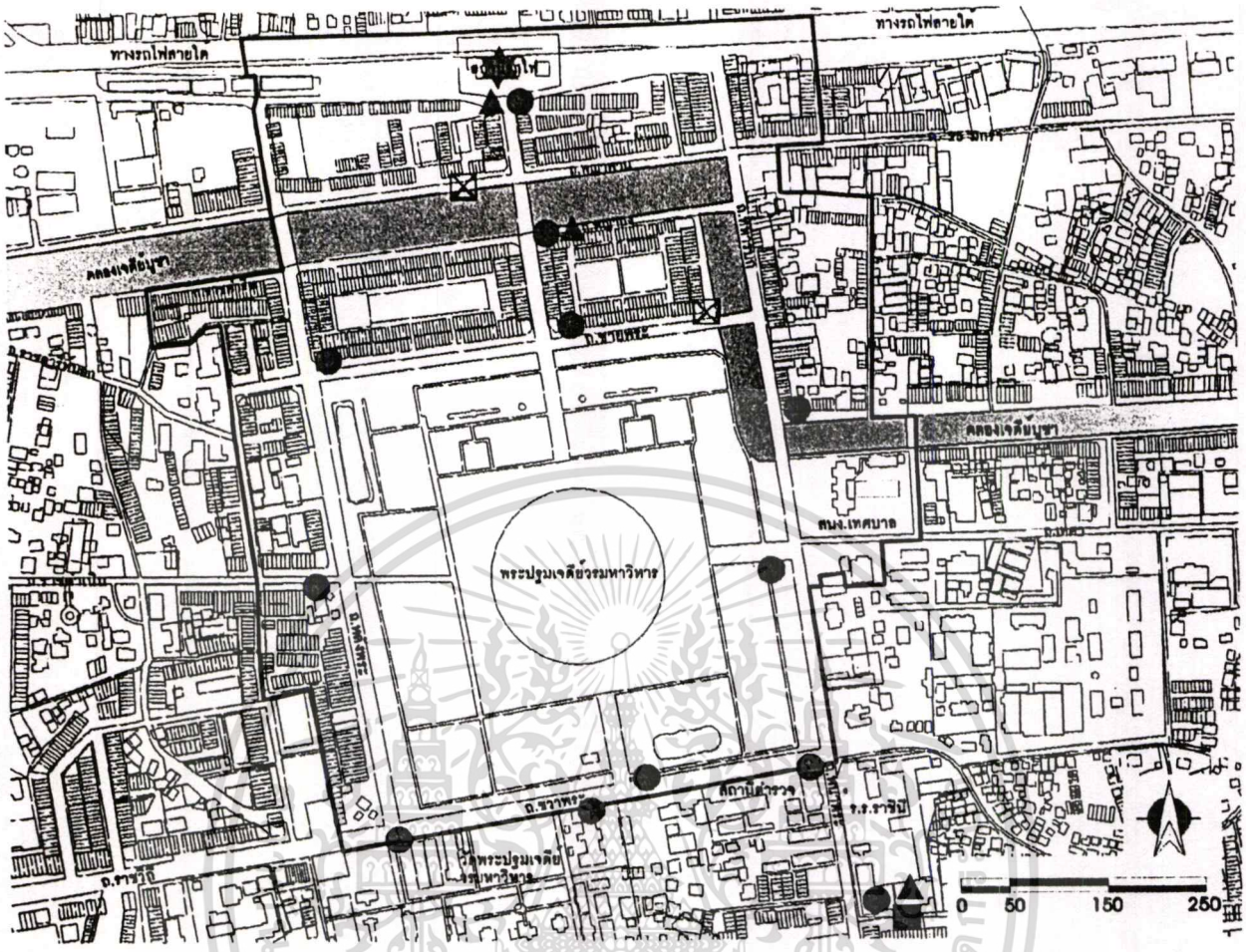

รูปที่ 4.19 แสดงตำแหน่งของรูปแบบการขนส่งสาธารณะ บริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

- ตำแหน่งรถจักรยานยนต์รับจ้าง
- ตำแหน่งสามล้อเครื่อง
- ตำแหน่งสถานีขนส่งผู้โดยสาร
- ตำแหน่งสถานีรถไฟ
- ตำแหน่งจอดรถโดยสารประจำทาง

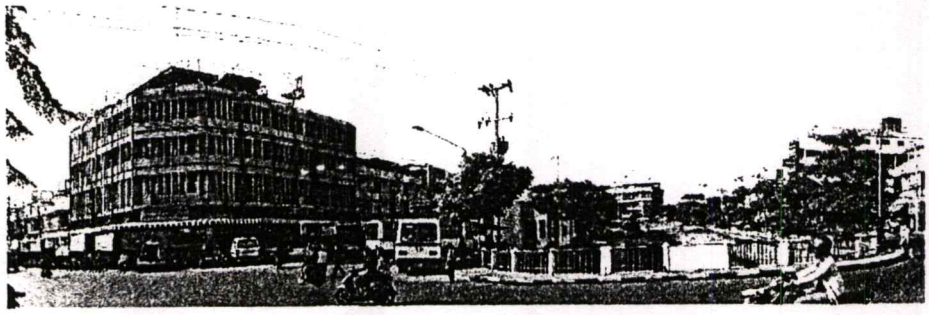

รูปที่ 4.20 แสดงตำแหน่งจอดรถโดยสารประจำทาง บริเวณถนนซ้ายพระ ติดคลองเจดีย์บูชา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

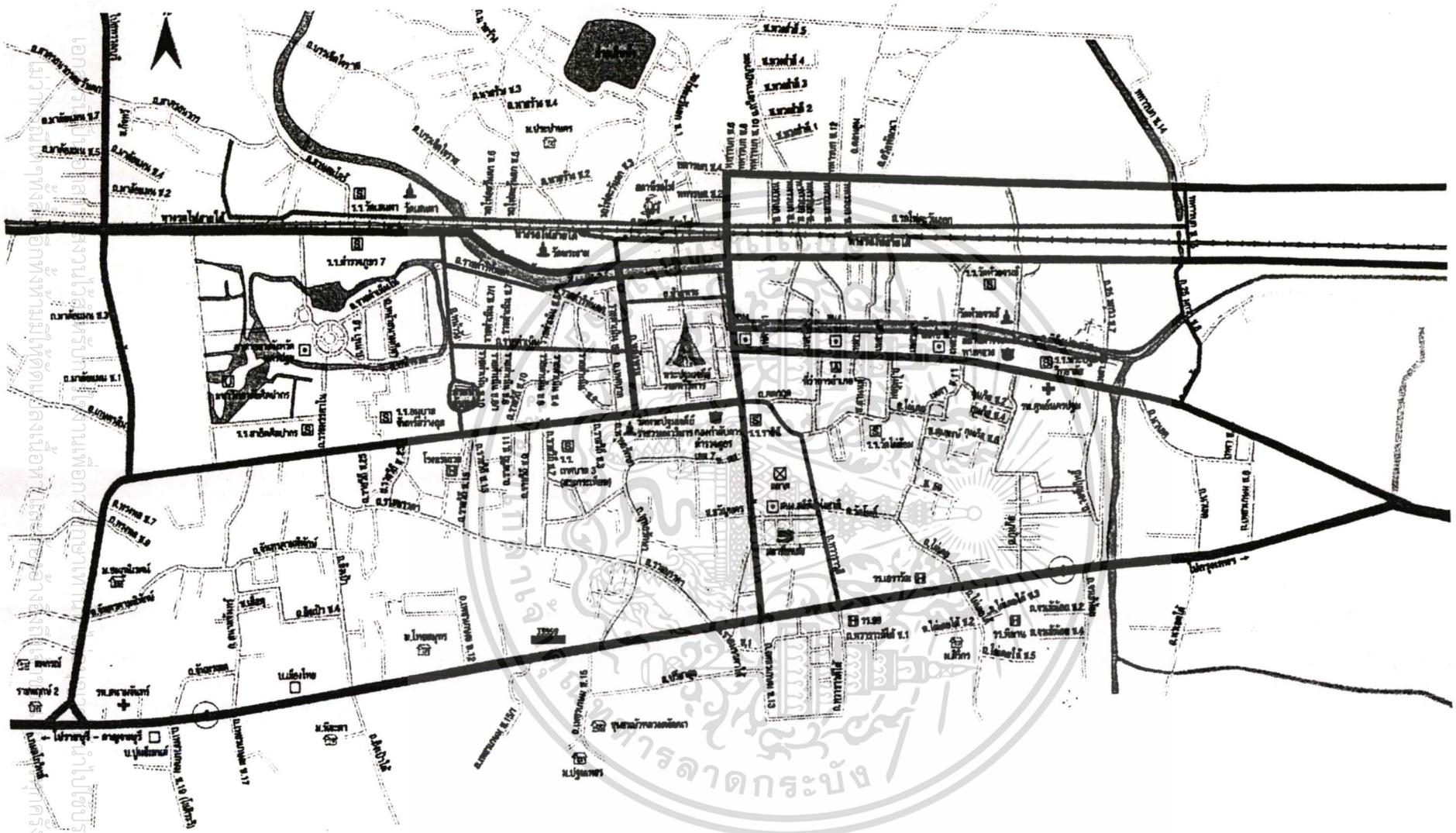

รูปที่ 4.21 แสดงลำดับศักย์ของถนน บริเวณชุมชนนคร นครปฐม

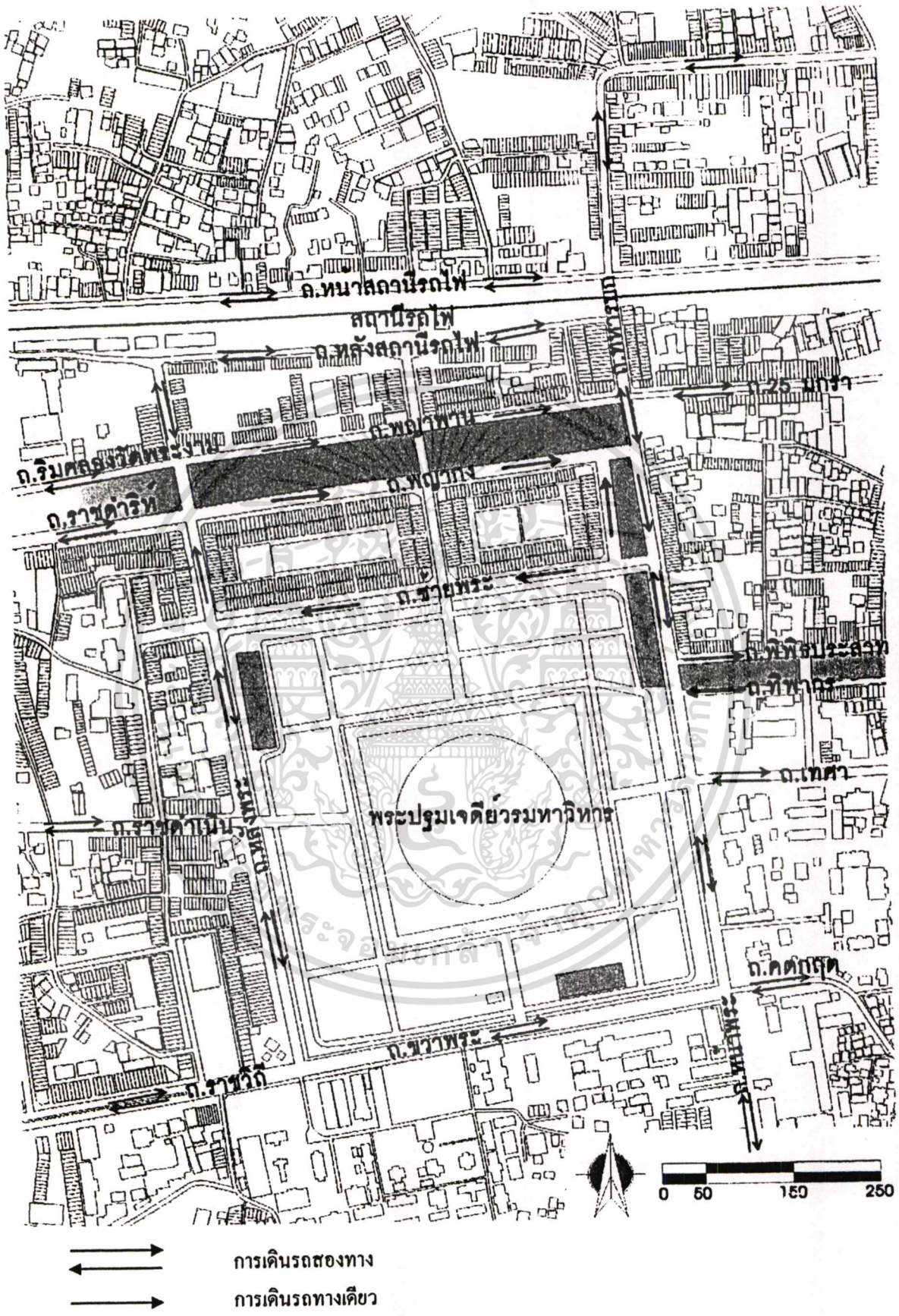

รูปที่ 4.22 แสดงลักษณะเส้นทางการสัญจร บริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

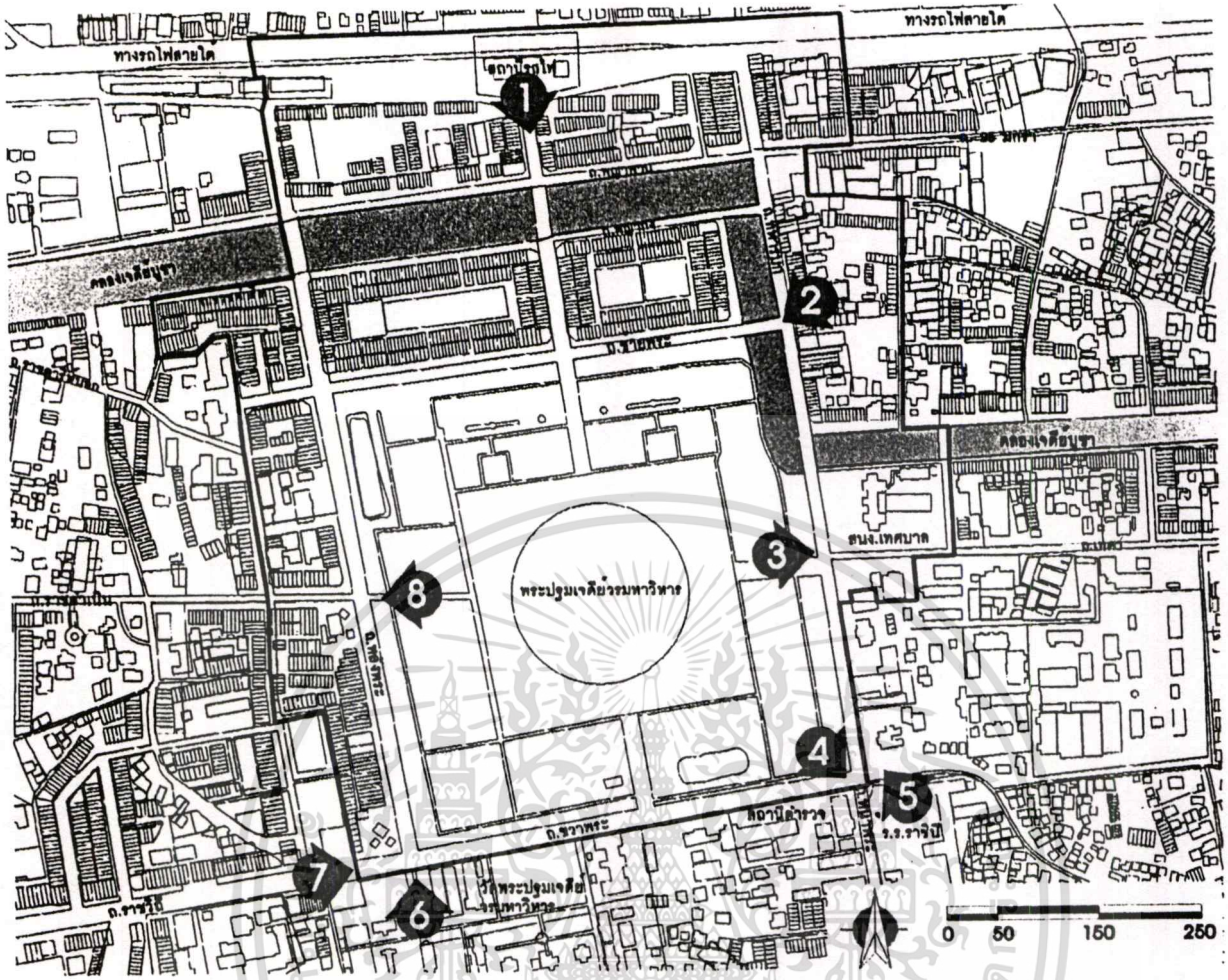

รูปที่ 4.23 แสดงลักษณะเส้นทางและถนน บริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

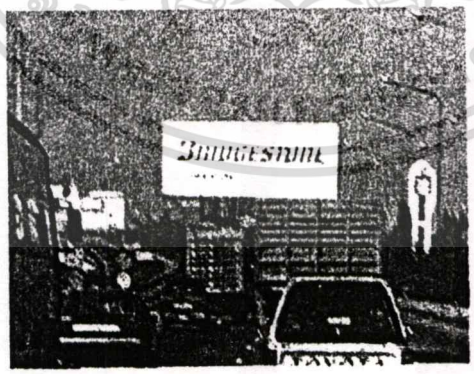

รูปที่ 4.24 แสดงถนนทางแยกเส้นถนนเพชรเกษมและถนนเทศา เพื่อเข้าสู่พื้นที่ชุมชนย่านองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

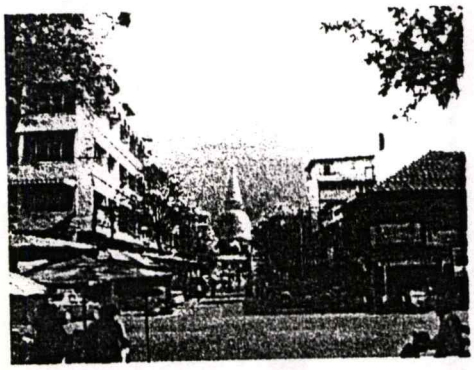

รูปที่ 4.25 (หมายเลข 1) แสดงลักษณะกิจกรรมบนถนนหน้าสถานีรถไฟ ไปยังองค์พระปฐมเจดีย์ เป็นถนนกว้างประมาณ 12 เมตร มีการปลูกต้นไม้ประดับข้างทาง

รูปที่ 4.26 (หมายเลข 2) แสดงลักษณะเส้นทางบนถนนซ้ายพระ

รูปที่ 4.27 (หมายเลข 3) แสดงลักษณะเส้นทางบนถนนเทศา

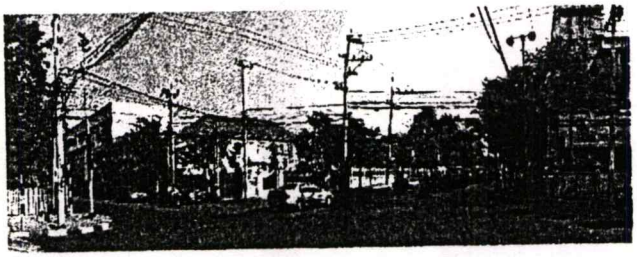

รูปที่ 4.28 (หมายเลข 4) แสดงลักษณะเส้นทางบนถนนหน้าพระไปยังถนนเพชรเกษม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

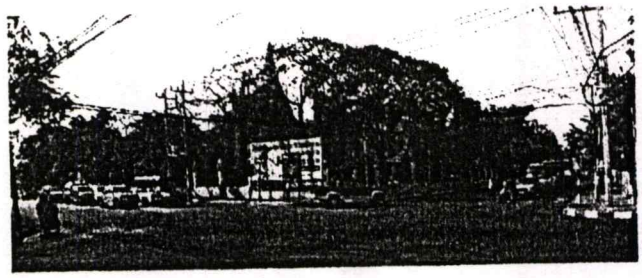

รูปที่ 4.29 (หมายเลข 5) แสดงลักษณะเส้นทางบนถนนหน้าพระ

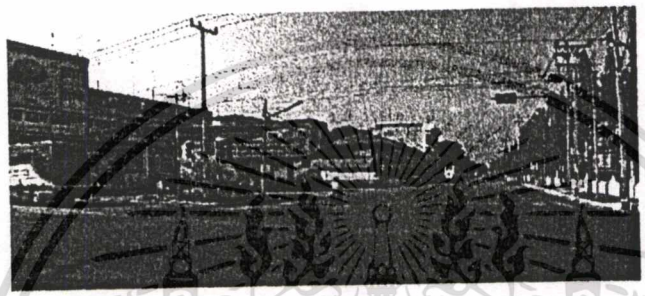

รูปที่ 4.30 (หมายเลข 6) แสดงลักษณะเส้นทางบนถนนหลังพระ

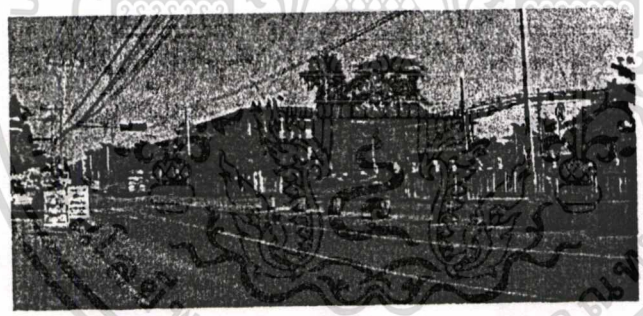

รูปที่ 4.31 (หมายเลข 7) แสดงลักษณะเส้นทางบนถนนขวาพระ

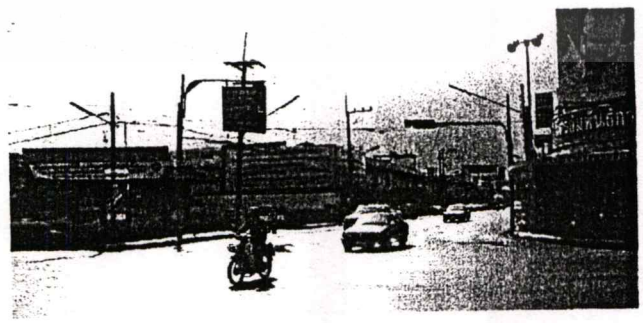

รูปที่ 4.32 (หมายเลข 8) แสดงลักษณะเส้นทางบนถนนราชดำเนิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.2 ลักษณะทางสถาปัตยกรรมและสิ่งก่อสร้าง

ลักษณะโดยทั่วไปของย่านที่อยู่อาศัยรวมของชุมชนเมืองนครปฐม มีลักษณะที่เป็นกลุ่มของอาคาร โดยจะเป็นอาคารที่มีความสูงประมาณ 4-8 ชั้น ส่วนมากจะเป็นกลุ่มของอาคารหอพักนักศึกษา โดยจะเกาะกลุ่มในพื้นที่ที่ใกล้เคียงกับสถานศึกษาที่มีอยู่ในเมืองนครปฐม เช่น มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม และวิทยาลัยอาชีวะนครปฐม เป็นต้น ส่วนในย่านของโรงแรมของเมืองนครปฐม จะรวมกลุ่มอยู่ตามสถานที่ต่างๆ ที่เป็นศูนย์กลางของเมือง เช่น ตลาดและสถานีขนส่ง และอยู่ตามถนนสายหลักของเมือง

จากการศึกษาชุมชนต่างๆในที่มีอยู่ในชุมชนเมืองนครปฐม จะกระจายอยู่ตามพื้นที่ในชุมชนเมืองนครปฐม และจะหนาแน่นในส่วนของพื้นที่ที่เป็นศูนย์กลางของชุมชนเมืองนครปฐม โดยจากการลงพื้นที่สำรวจของเทศบาลเมืองนครปฐม พบว่าชุมชนที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองนครปฐม มีจำนวน 75 ชุมชน โดยที่กระจายอยู่ทั่วไปในเมือง สภาพปัจจุบันของชุมชนต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชนเมืองนครปฐม มีลักษณะเป็นกลุ่ม โดยในแต่ละกลุ่มชุมชนมีลักษณะของอาคารที่อยู่อาศัย เป็นรูปแบบของกลุ่มบ้านเดี่ยวและตึกแถว โดยมีทั้งอาคารที่เป็นบ้านไม้ อาคารครึ่งปูนครึ่งไม้ และอาคารคอนกรีตทั้งหลัง

ย่านที่อยู่อาศัยแบบผสมที่มีอยู่ในชุมชนเมืองนครปฐม กำหนดให้เป็นย่านที่มีลักษณะของอาคารและกลุ่มอาคารที่เป็นตึกแถว อาคารพาณิชย์ และบ้านแถว โดยที่ตั้งของย่านนี้ จะอยู่ตามจุดศูนย์กลางของเมือง โดยเฉพาะในพื้นที่ย่านพาณิชกรรมของเมือง ลักษณะและรูปแบบของอาคารที่มีอยู่ในย่านนี้ จะเป็นอาคารพาณิชย์เป็นส่วนใหญ่ เป็นอาคารคอนกรีต มีความสูงตั้งแต่ 2-5 ชั้น โดยย่านนี้จะเกาะไปตามแนวถนนที่เป็นย่านชุมชน และย่านพาณิชกรรมของเมือง โดยย่านที่อยู่ในเขตพื้นที่ศึกษา คือย่านองค์พระ ในย่านนี้จะอยู่ในพื้นที่ใจกลางของเมืองนครปฐม ที่เป็นศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจของเมืองนครปฐม โดยจะมีกลุ่มของอาคารพาณิชย์กระจุกตัวอยู่ล้อมรอบของตัวองค์พระปฐมเจดีย์

สภาพอาคารบริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ โดยทั่วไปเป็นอาคารพาณิชย์ 2-5 ชั้น ยกเว้นบริเวณถนนขวาพระและถนนหน้าพระ เป็นสถานที่ราชการ อาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่ขาดการควบคุม ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งทางด้านรูปทรงหน้าอาคาร, หลังคา, สีและการใช้วัสดุที่ทำให้เกิดความกลมกลืนและสวยงาม บางอาคารก่อสร้างบดบังมุมมองที่ควรส่งเสริมองค์พระปฐมเจดีย์ และมีการติดตั้งป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ โดยขาดการควบคุม ทำให้เกิดทัศนียภาพที่ไม่น่ามอง นอกจากนี้ยังมีอาคารเก่า ซึ่งควรอนุรักษ์เหลืออยู่ไม่มาก มีสภาพชำรุด ทรุดโทรม ขาดการดูแล อยู่ปะปนกับอาคารพาณิชย์ ทำให้เกิดความไม่น่าดู ดังนั้นควรมีการฟื้นฟู เพื่อส่งเสริมสภาพแวดล้อมและองค์พระปฐมเจดีย์ จากการสอบถามกลุ่มประชากรที่อาศัยอยู่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาสภาพอาคาร คือ มีสภาพเก่าแก่ทรุดโทรม ผุพัง ยากต่อการปรับปรุง โดยเฉพาะอาคารไม้ ควรมีการรื้อในส่วน เพื่อสร้างใหม่ให้มีความมั่นคง แข็งแรง และมีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จุดเด่น

1. ศักยภาพของพื้นที่ เนื่องจากมีประวัติศาสตร์อันยาวนาน และมีองค์พระปฐมเจดีย์ ซึ่งเป็นโบราณสถานที่สำคัญของประเทศ รวมทั้งมีคูคลองเก่าแก่ที่ควรค่าแก่การรักษา ดังนั้นจึงเป็นโอกาสอันดีที่ควรส่งเสริมสภาพ พื้นที่โดยรอบ โดยเฉพาะการอนุรักษ์อาคารสถาปัตยกรรมเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์

ปัญหา

1. ความทรุดโทรมของอาคารเก่า เนื่องจากผุพังตามกาลเวลา ส่วนใหญ่เป็นอาคารไม้
2. การต่อเติมอาคารด้วยวัสดุ หรือรูปแบบที่ไม่ผสมกลมกลืนของเดิมหรือป้ายโฆษณา
3. ขาดแนวทาง ในการควบคุมการปรับปรุงและพัฒนารูปแบบอาคารที่แน่ชัด ทำให้เกิดการทำลายทัศนียภาพทัศนียภาพโดยรวม

7. เกิดอาคารสมัยใหม่จำนวนมากและบดบังอาคารเก่าที่สำคัญ และบดบังองค์พระปฐมเจดีย์ ทำให้อาคารประวัติศาสตร์ถูกรื้อทำลายลงเรื่อยๆ

8. มีอาคารชั่วคราว หาบเร่แผงลอยเกิดขึ้นจำนวนมาก ทำให้ขาดความเป็นระเบียบ เกิดความแออัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

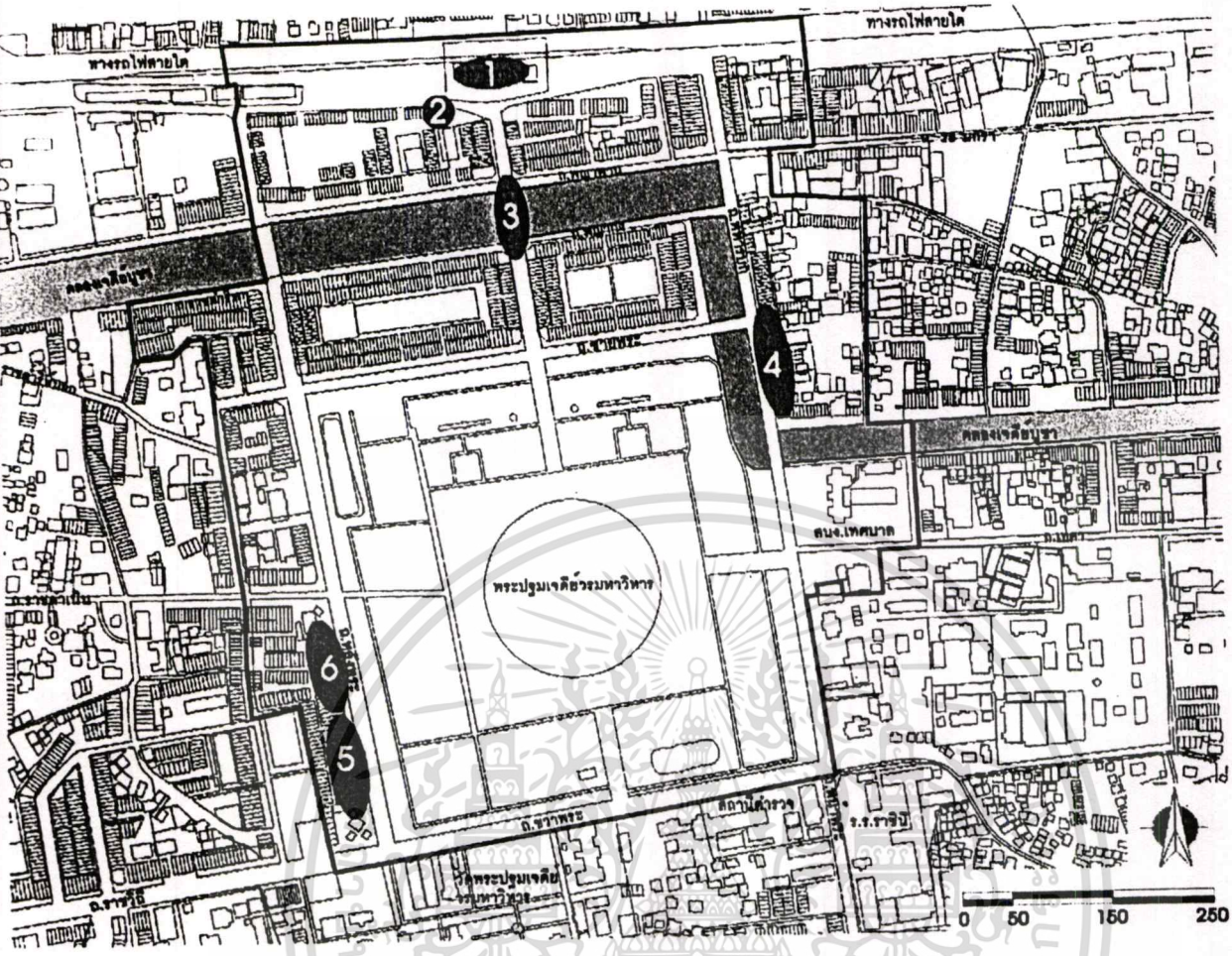

รูปที่ 4.33 แสดงตำแหน่งอาคารรูปแบบเก่าแก่ดั้งเดิม

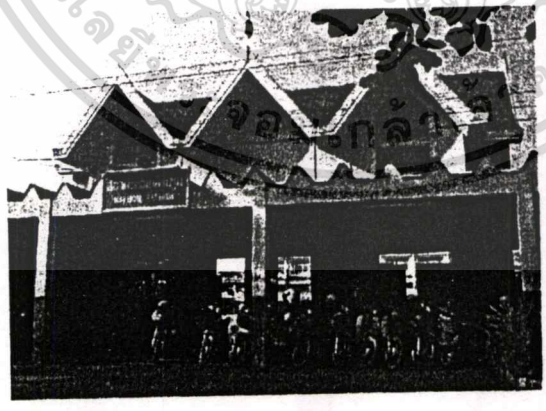

รูปที่ 4.34 (หมายเลข 1) แสดงอาคารสถานีรถไฟ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

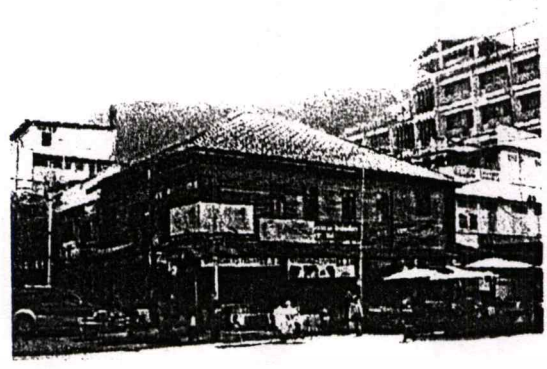

รูปที่ 4.35 (หมายเลข 2) แสดงอาคารพานิชและที่พักอาศัยที่มีรูปแบบเก่าแก่ บริเวณหน้าสถานีรถไฟ

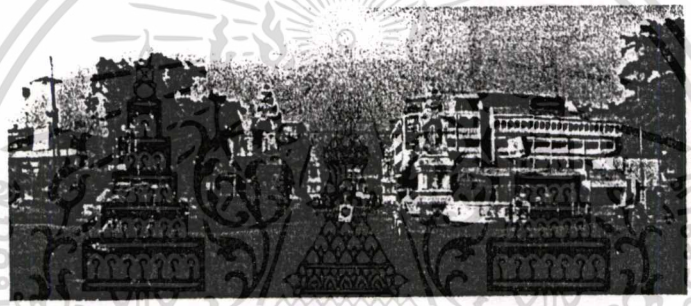

รูปที่ 4.36 (หมายเลข 3) แสดงสะพานเจริญศรัทธา ซึ่งเป็นสะพานเก่าแก่ บริเวณคลองเจดีย์บูชา

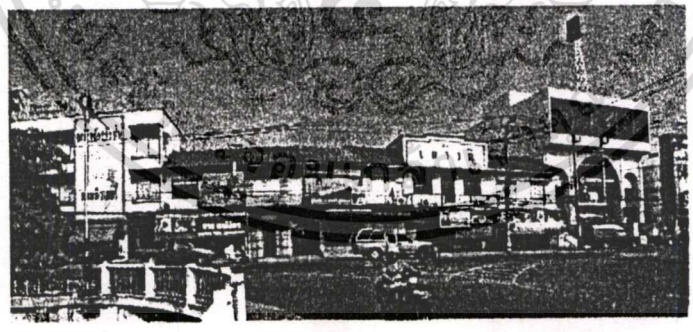

รูปที่ 4.37 (หมายเลข 4) แสดงอาคารพานิชและที่พักอาศัยที่มีรูปแบบเก่าแก่ บริเวณถนนหน้าพระติดกับถนนทหารบก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

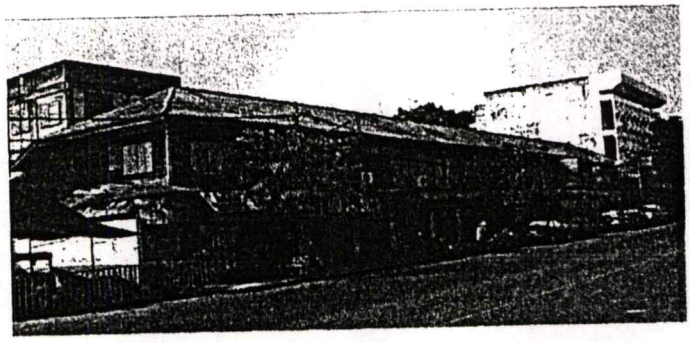

รูปที่ 4.38 (หมายเลข 5) แสดงอาคารพานิชและที่พักอาศัยที่มีรูปแบบเก่าแก่ บริเวณถนนหลังพระ

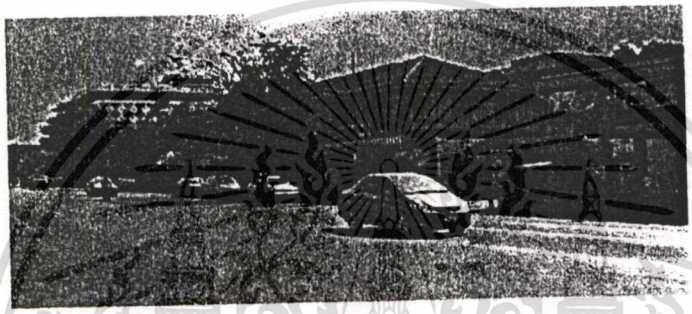

รูปที่ 4.39 (หมายเลข 6) แสดงอาคารพานิชและที่พักอาศัยที่มีรูปแบบเก่าแก่ บริเวณถนนหลังพระ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

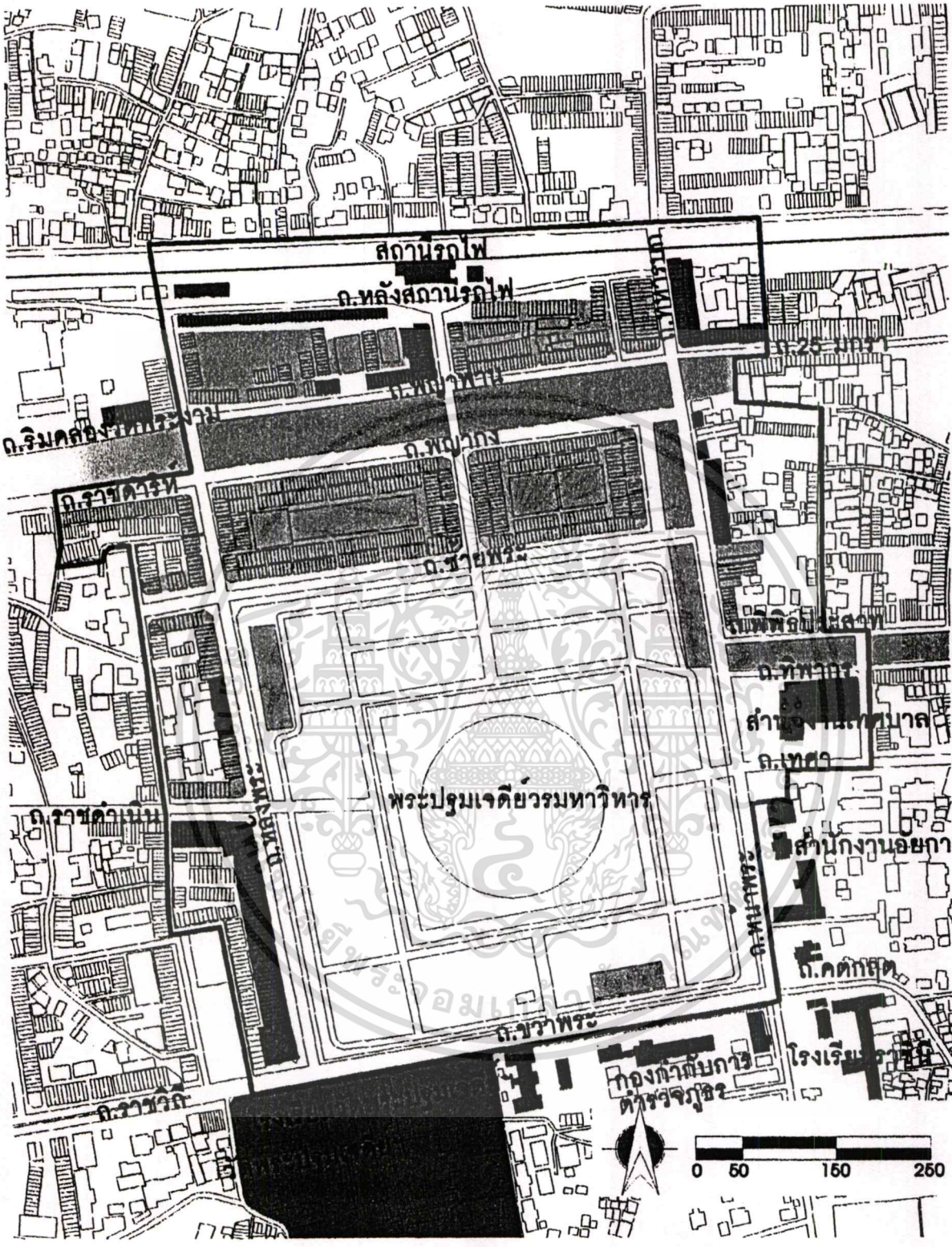

รูปที่ 4.40 แสดงระดับการปรับปรุงอาคาร

- อาคารที่ควรได้รับการอนุรักษ์
- อาคารที่ควรได้รับการปรับปรุง
- อาคารที่ควรรื้อ เพื่อสร้างใหม่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แนวทางแก้ไข

1. ปรับปรุงสภาพอาคารและบำรุงรักษาอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยการกำหนดมาตรการแนวทางการซ่อมแซมอาคารหรือแนวทางการก่อสร้างที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2. กำหนดมาตรฐาน ลักษณะ รูปแบบ เช่น ความสูง ระยะร่น สี วัสดุ ของการต่อเติมให้เป็นแนวทางเดียวกัน และผสมกลมกลืนกับอาคารเก่า หรืออาคารประวัติศาสตร์

3. มีมาตรการควบคุมป้ายโฆษณา เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย

4. กำหนดแนวทางให้แน่ชัด ในระดับการปรับปรุงอาคาร ผู้วิจัยมีแนวทางในการปรับปรุงอาคาร 3 ระดับ ดังนี้

- อาคารอนุรักษ์ ได้แก่ อาคารประเภทอาคารราชการ ซึ่งมีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบไทย ใช้วัสดุที่คงทน ควรได้รับการอนุรักษ์ และดูแลรักษาให้คงสภาพดีต่อไป

- อาคารที่ได้รับการปรับปรุง ได้แก่ อาคารพานิช ซึ่งเป็นอาคารคอนกรีต มีความสูง ประมาณ 2-4 ชั้น สามารถปรับปรุงได้ โดยเพิ่มเอกลักษณ์ความเป็นพื้นถิ่นได้หรือความเป็นไทย เพื่อให้เกิดความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม

- อาคารที่ควรรื้อ เพื่อสร้างใหม่ ได้แก่ อาคารที่มีสภาพเก่า และผุพัง ส่วนใหญ่เป็นอาคารไม้ ซึ่งมีอายุมากกว่า 50 ปี จากการสำรวจปัญหาของคนในพื้นที่พบว่า มีปัญหามากยากต่อการซ่อมแซม ดังนั้น ควรมีการรื้อ เพื่อสร้างใหม่ แต่สร้างให้มีความมั่นคงแข็งแรง และมีความกลมกลืนต่อสภาพแวดล้อม ตามแนวทางหรือมาตรการที่กำหนดได้

5. การปรับปรุงอาคารควรคำนึงถึงความสวยงาม เช่น มีการแก้ปัญหาเรื่องการซ่อนคอมเพรสเซอร์ และการซ่อนเสาอากาศโทรทัศน์ เพื่อไม่ให้เกิดความไม่เป็นระเบียบ ดังเช่นในปัจจุบัน

6. การทำกันสาดด้านหน้าอาคาร เพื่อให้เกิดความสะดวกในการเดิน และควรมีแนวทางในการปรับปรุงให้มีทิศทางเดียวกัน

7. อาคารที่มีการสร้างใหม่ ควรคำนึงถึงการเข้า ออก ของตัวอาคาร เพื่อเผื่อพื้นที่สำหรับอดรถขนของ โดยควรมีพื้นที่สำหรับจอดรถขนของด้านหลังอาคาร เพื่อไม่ให้เกิดความไม่เป็นระเบียบ และช่วยลดปัญหาการจราจร ดังเช่นในปัจจุบัน

1.3 ลักษณะทางภูมิทัศน์ของพื้นที่

สภาพแวดล้อมโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ ถือว่าเป็นพื้นที่เปิดโล่งที่สามารถใช้ประโยชน์หรือทำกิจกรรมที่สำคัญของเมืองได้เป็นอย่างดี ดังจะเห็นจากการมีกิจกรรมหรือเทศกาลที่จัดขึ้นภายในบริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ ซึ่งพื้นที่ภายในกำแพงวัด มีประตูออกสู่ถนนภายนอกได้ทั้งสี่ด้าน มีการปลูกต้นไม้ และคลองภายใน แต่ยังขาดความร่มรื่นเท่าที่ควร และปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน คือ ปัญหาในเรื่องการจัดระเบียบของพื้นที่ เช่น ในกรณีที่มีงานเทศกาลต่างๆ ก่อให้เกิดความไม่เป็นระเบียบ การจราจรติดขัด ดังนั้นควรมีการปรับปรุงผังพื้นที่ เพื่อรองรับกิจกรรมต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น เป็นการสร้างความเป็นระเบียบมากยิ่งขึ้น

เอกสารนี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สภาพภายนอกกำแพงวัด เป็นถนนล้อมรอบทั้งสี่ด้าน และมีถนนตัดระหว่างถนนที่ล้อมรอบ ทั้งสี่ด้าน ซึ่งเป็นส่วนที่ดี ที่สามารถสร้างมุมมอง เพื่อส่งเสริมองค์พระปฐมเจดีย์ได้ แต่ในปัจจุบันยังขาดการส่งเสริม สภาพถนนรวมถึงทางเท้า ควรได้รับการปรับปรุงให้มีความกลมกลืน และร่มรื่น น่าเดินมากกว่าปัจจุบัน รวมถึงส่วนประกอบอื่นๆ เช่น ป้ายบอกเส้นทาง, เสาไฟฟ้า, ม้านั่ง, ป้ายโฆษณา, ถังขยะ ฯลฯ รวมทั้งการจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดินควบคู่ไปด้วย เช่น พื้นที่สำหรับหาบเร่แผงลอย หรือพื้นที่จอดรถภายนอก เพื่อสร้างความเป็นระเบียบและสวยงามแก่พื้นที่

ควรมีการจัดพื้นที่ว่างบริเวณหัวมุมถนน เพื่อเป็นพื้นที่สีเขียว ไม่มีสิ่งก่อสร้างที่บดบังองค์พระปฐมเจดีย์ และให้ความสำคัญกับถนนที่สามารถส่งเสริมองค์พระปฐมเจดีย์ เช่น ถนนเส้นที่นำไปสู่สถานีรถไฟ และถนนเทศา เป็นต้น

ในปัจจุบันยังขาดการส่งเสริมและฟื้นฟูคูคลองเก่า ซึ่งแสดงถึงแนวเมืองเก่า (ทวาราวดี) ในปัจจุบันมีสภาพทรุดโทรม แห้งแล้ง ควรมีการสร้างบรรยากาศให้น่าดึงดูด เช่น ปรับปรุงภูมิทัศน์ สร้างกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับพื้นที่คูคลองเก่า

การระบายน้ำและบำบัดน้ำเสีย

ระบบการระบายน้ำของเทศบาลนครปฐมเป็นระบบการรับน้ำฝนและน้ำทิ้ง จากอาคารบ้านเรือน ลงท่อเดียว ซึ่งเดิมจะระบายลงคลองเจดีย์บูชา แต่ในปัจจุบันระบายลงท่อ แล้วสูบต่อไปยังบ่อพักน้ำเสีย ซึ่งอยู่ที่ตำบลถนนขาด ซึ่งปัจจุบันยังขาดระบบการระบายน้ำที่ดี เช่น รางระบายน้ำ ท่อระบายน้ำ ในหลายพื้นที่ ซึ่งเป็นปัญหาทำให้เกิดน้ำท่วม รวมทั้งท่อระบายที่มีมาแต่เดิมนั้น มีขนาดเล็ก และระดับความลาดเอียงของท่อไม่สอดคล้อง ซึ่งทางเทศบาลกำลังทำการแก้ไขและปรับปรุง

<u>จุดเด่น</u>

1. สภาพแวดล้อมโดยรวม ทั้งเส้นทางการสัญจร พื้นที่สีเขียว และสภาพอาคารค่อนข้างดีอยู่แล้ว แต่ขาดการดูแล เอาใจใส่ หากได้รับการปรับปรุงและมีการกำหนดมาตรการ ในการเจริญเติบโตในอนาคต จะช่วยให้เป็นเมืองที่น่าอยู่ควบคู่กับเอกลักษณ์ของท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

2. พื้นที่บริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ เป็นพื้นที่เปิดโล่ง ที่เป็นศูนย์รวมสำหรับรองรับกิจกรรมที่สำคัญของชุมชนได้ และมีคูคลองเก่าที่ช่วยส่งเสริมประวัติศาสตร์เก่าแก่ของพื้นที่ หากได้รับการดูแลและปรับปรุงอย่างเหมาะสม ช่วยดึงดูดผู้คนให้มาท่องเที่ยว เป็นการสร้างเศรษฐกิจให้กับชุมชน

<u>ปัญหา</u>

1. ขาดการดูแลรักษาคูคลองเก่าแก่ของพื้นที่
2. ขาดการส่งเสริมพื้นที่สวนสาธารณะหรือสวนหย่อม ตามจุดต่างๆ
3. ภายในพื้นที่วัดพระปฐมเจดีย์ ควรได้รับการปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้มีความร่มรื่นและมีมาตรการในการรักษาความสะอาด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. บริเวณสถานีรถไฟ ควรมีการปรับปรุงสภาพแวดล้อม เช่น หาบเร่แผงลอย และส่งเสริมสภาพบรรยากาศให้ดีขึ้น

5. ขาดการส่งเสริมองค์ประกอบที่ช่วยสร้างความเป็นเอกลักษณ์ของเมือง เช่น ป้ายท่องเที่ยว, เสาไฟ, ถังขยะ, ที่นั่ง, ทางเท้า ฯลฯ

<u>แนวทางแก้ไข</u>

1. มีมาตรการในการดูแลรักษาและส่งเสริมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับคูคลองเก่าแก่ เพื่อฟื้นฟูสภาพคูคลองเก่าแก่ของพื้นที่

2. ส่งเสริมภูมิทัศน์ พื้นที่สวนสาธารณะ สร้างความร่มรื่นและความเป็นระเบียบสวยงามแก่พื้นที่

3. ส่งเสริมองค์ประกอบต่างๆ ที่ช่วยส่งเสริมเอกลักษณ์ของเมือง เช่น ป้ายท่องเที่ยว, เสาไฟ, ถังขยะ, ที่นั่ง, ทางเท้า ฯลฯ ให้มีความกลมกลืน เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

รูปที่ 4.41 แสดงสภาพบรรยากาศบริเวณคลองเจดีย์บูชา บนถนนพญาพานและพญากง ซึ่งยังขาดการดูแลรักษา

รูปที่ 4.42 แสดงสภาพบรรยากาศบริเวณคลองเจดีย์บูชา บนถนนเทศา ซึ่งยังขาดการดูแลรักษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.43 แสดงสภาพทางเท้า และสภาพแวดล้อม บริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

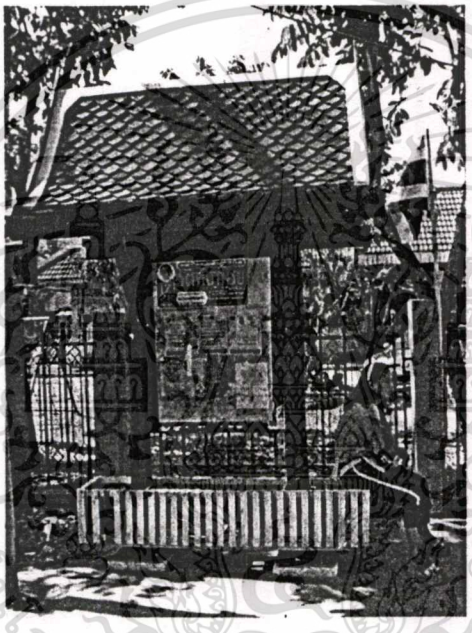

รูปที่ 4.44 แสดงลักษณะป้ายบอกทาง บริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ ซึ่งยังขาดการดูแลรักษา ทำให้มีสภาพเสื่อมโทรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.45 แสดงลักษณะเสาไฟ บริเวณถนนราชดำเนิน

1.4 ลักษณะทางภูมิสัญลักษณ์ของพื้นที่

ภูมิสัญลักษณ์ (Landmark) ที่สำคัญของพื้นที่ศึกษา หรือจุดหมายตาหลัก คือ องค์พระปฐมเจดีย์ ซึ่งถ้ามองภาพรวม จะเห็นว่าในกรณีที่จะเข้าสู่ตัวเมืองนครปฐมจะมีจุดหมายตารองได้แก่ หอนาฬิกา ซึ่งทำให้ทราบว่ากำลังจะเข้าสู่จังหวัดนครปฐม

องค์พระปฐมเจดีย์ เป็นเจดีย์ที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย มีความสูงจากพื้นดินถึงยอดมงกุฎ 126.85 เมตร เป็นโบราณสถานที่สำคัญของประเทศ ทำให้กลายเป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญของพื้นที่ ด้วยความสูงที่สามารถสังเกตเห็นได้ง่าย ทำให้เป็นจุดหมายตาหลักของผู้คนที่สัญจรบริเวณพื้นที่ดังกล่าว มีเส้นทางที่เข้าสู่ตัวองค์พระปฐมเจดีย์ได้ทุกด้าน ทั้งสี่ด้าน และมีถนนโดยรอบ แต่ในปัจจุบันยังขาดการส่งเสริม เช่น การเปิดมุมมองสู่องค์พระปฐมเจดีย์ จากแนวถนน บางจุดถูกบดบังจากตัวอาคาร และควรมีการส่งเสริมสภาพแวดล้อมภายในพื้นที่วัด โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ เนื่องจากยังไม่มีการจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดิน เช่น หาบเร่แผงลอย พื้นที่จอดรถ และสิ่งแวดล้อมต่างๆ

<u>จุดเด่น</u>

1. มีองค์พระปฐมเจดีย์เป็นจุดหมายตาหลักที่มีความชัดเจนที่สุดของเมือง
2. มีหอนาฬิกาเป็นจุดสังเกตระหว่างทางแยกที่จะเข้าตัวเมือง

<u>ปัญหา</u>

1. บริเวณจุดหมายตาหลัก (พระปฐมเจดีย์) มีสภาพที่อยู่อาศัยแออัดและขาดระเบียบ
2. สภาพอาคารและสิ่งแวดล้อมยังไม่ส่งเสริมองค์พระปฐมเจดีย์ เท่าที่ควร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ขาดพื้นที่ว่างสำหรับเปิดมุมมอง สู่องค์พระปฐมเจดีย์ เช่น เส้นทางถนนเทศา

<u>แนวทางแก้ไข</u>

1. ควบคุมอาคารสิ่งก่อสร้าง เพื่อมิให้บดบังองค์พระปฐมเจดีย์
2. ส่งเสริมแนวแกนเส้นถนน และพื้นที่ว่าง เพื่อเปิดมุมมองสู่องค์พระปฐมเจดีย์

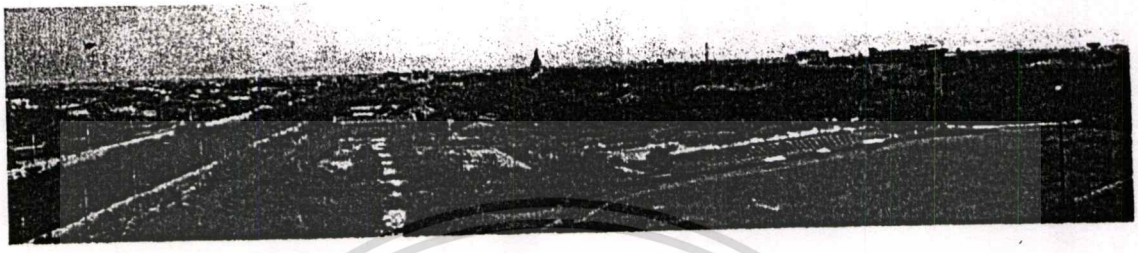

รูปที่ 4.46 แสดงลักษณะแนวเส้นขอบฟ้า บริเวณพื้นที่ชุมชนองค์พระปฐมเจดีย์

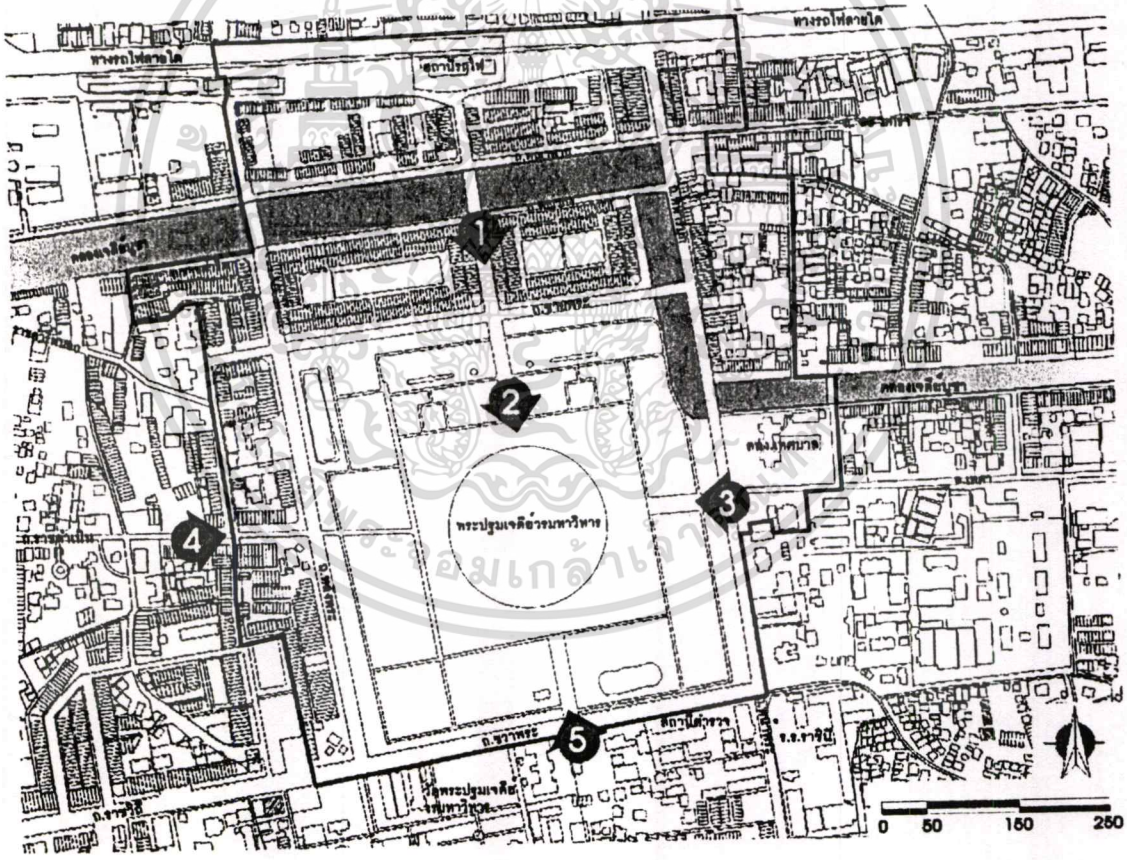

รูปที่ 4.47 แสดงมุมมองสู่องค์พระปฐมเจดีย์ ในทิศทางโดยรอบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

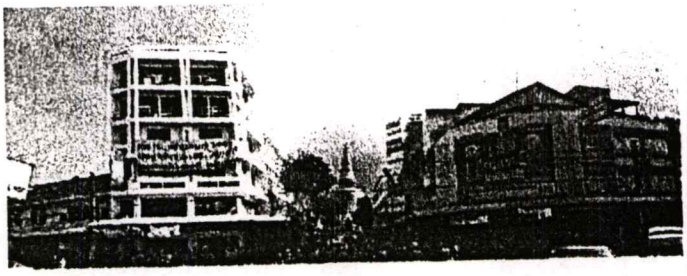

รูปที่ 4.48 (หมายเลข 1) แสดงมุมมองสู่องค์พระปฐมเจดีย์ จากถนนหน้าสถานีรถไฟ

รูปที่ 4.49 (หมายเลข 2-3) แสดงมุมมอง จากถนนหน้าสถานีรถไฟ, ถนนเทศา

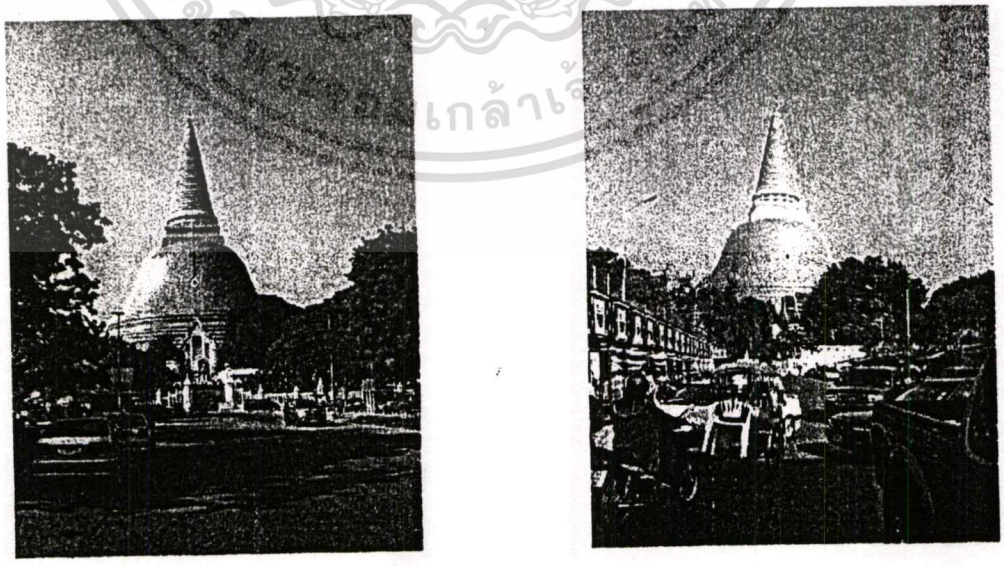

รูปที่ 4.50 (หมายเลข 4-5) แสดงมุมมอง จากถนนราชดำเนิน, ถนนขวาพระ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ลักษณะทางสังคม

2.1 ลักษณะความสัมพันธ์ของกิจกรรมต่างๆ ภายในพื้นที่

ประชากรเมืองนครปฐมประกอบไปด้วยคนไทยที่มีเชื้อสายของบรรพบุรุษเชื้อชาติต่างๆ เช่น ไทย จีน ลาว มอญ เขมร ภาษาพูดมักมีเสียงที่เรียกกันว่า "เหน่อ"ปนอยู่บ้าง ปัจจุบันประชากรทุกกลุ่มเป็นคนไทย สัญชาติไทย ชาวเมืองนครปฐมนับถือศาสนาพุทธ มีความเชื่อในหลักธรรม คำสอนแห่งพุทธศาสนา ก่อให้เกิดประเพณีที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาอย่างแนบแน่น เช่น ประเพณีแห่งสงกรานต์ ที่หมู่บ้านวัดโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง งานนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์ราชวรวิหาร เป็นต้น ตลอดจนมีความเชื่อในสิ่งที่มองไม่เห็น ลี้ลับ ไม่สามารถอธิบายได้ เช่น เชื่อในเรื่องของการทรงเจ้าเข้าผี อำนาจของผีบรรพบุรุษ ความเชื่อด้านโชคลาภ พระภิกษุผู้ทรงฌาณอันแก่กล้าที่มีชีวิตอยู่ เชื่อในอำนาจอันทรงคุณของพระพุทธรูปสำคัญๆ ตามวัดต่างๆ เช่น พระร่วงโรจนฤทธิ์ที่องค์พระปฐมเจดีย์หลวงพ่อเงินวัดดอนยายหอม ความเชื่อเหล่านี้เป็นความสุขทางใจของชาวบ้านได้ระดับหนึ่ง แต่มิใช่ว่าเขาเหล่านั้นจะไม่ประพฤติปฏิบัติตามแนวทางของพระพุทธศาสนา การนับถือหลักธรรมคำสอนในศาสนายังคงมีอยู่ตลอดไป ถือเป็นที่พึ่งทางใจของชาวบ้านได้อย่างดี ก่อให้เกิดความสุขในสังคมได้ตลอดมา ชาวเมืองนครปฐมนิยมส่งลูกหลานให้ได้รับการศึกษาเป็นส่วนใหญ่ จนเป็นเหตุให้อาชีพเกษตรกรรมเป็นหน้าที่ของผู้สูงอายุบุตรหลานที่จบการศึกษาแล้วมักเข้าทำงานในภาคธุรกิจ และอุตสาหกรรมเป็นส่วนใหญ่ ที่นาและสวนถูกสร้างบ้านจัดสรรมากขึ้น ทำให้เยาวชนเห็นห่างจากกิจกรรมทางธรรมะปฏิบัติ คาดว่าสภาวะทางสังคมของชาวนครปฐมจะเปลี่ยนไปจากเดิม

ประชากรส่วนใหญ่ของอำเภอเมืองนครปฐมร้อยละ 85 ประกอบอาชีพในทางเกษตรกรรม ได้แก่ การทำนา การทำไร่ ทำสวนผลไม้ และการเลี้ยงสัตว์ แต่ความเจริญทางด้านอุตสาหกรรม และด้านพณิชยกรรม และการขยายตัวของเขตเมือง ได้ทำให้พื้นที่ที่ใช้เพื่อการเกษตรและความสำคัญของการ เกษตรลดลงจากเดิม ประชากรร้อยละ15 ประกอบอาชีพอื่นๆ

รายได้เฉลี่ย 35,000 - 40,000 บาท / ครอบครัว

รายได้ประชาชนต่อคนเฉลี่ย 10,000 - 20,000 บาท / ปี

พื้นที่บริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ มีตลาด สำหรับขายของสด อาหาร หรือผักผลไม้ที่เป็นสินค้าจากการเกษตร จากคนภายในจังหวัด และช่วงเวลามีงานเทศกาล จะมีอาหารหรือขนมขึ้นชื่อของจังหวัดตั้งวางขายอยู่ทั่วไป ดังนั้น ควรมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการนำสินค้าจากคนในชุมชนมาขาย เพื่อสร้างรายได้และส่งเสริมเศรษฐกิจภายในชุมชน

<u>จุดเด่น</u>

1. มีการประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม มีผลผลิตจากอุตสาหกรรมการเกษตรสูงได้แก่ การทำนา การทำไร่ ทำสวนผลไม้ และการเลี้ยงสัตว์ ซึ่งสามารถส่งเสริมกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เพื่อให้ชุมชนอยู่ได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ประชากรมีรายได้สูง มีผลผลิตจากอุตสาหกรรมการเกษตรสูง

3. ศักยภาพทางด้านเศรษฐกิจของพื้นที่ชุมชนเมืองนครปฐม สามารถที่ส่งเสริมทางด้านการแปรรูปสินค้าประเภทการเกษตร เนื่องจากเป็นศูนย์รวมของการผลิตเนื่องจากมีโรงงานรองรับการแปรรูปได้

ปัญหา

1. สภาพมลภาวะทางอากาศที่เกิดจากปศุสัตว์ และการสัญจร

2. ขาดการจัดเตรียมพื้นที่สำหรับจำหน่ายหรือแสดงสินค้าทางการเกษตร ฯลฯ เพื่อให้คนในชุมชนสามารถมาจำหน่ายได้

3. ขาดการจัดระเบียบตลาด หาบเร่แผงลอย

แนวทางแก้ไข

1. ส่งเสริมการลงทุนในด้านการอุตสาหกรรม การเกษตรกรรม และการผลิตสร้างกิจกรรมให้เกิดความน่าสนใจที่จะสามารถดึงดูดคนให้เข้ามาท่องเที่ยว เพื่อสร้างเศรษฐกิจแก่ชุมชน

2. พัฒนาให้เป็นศูนย์กลางทางด้านการผลิตอาหาร หรือศูนย์จำหน่ายอาหาร สินค้าทางการเกษตร โดยมีการจัดเตรียมพื้นที่สำหรับรองรับ

2.2 ลักษณะทางวัฒนธรรมของชุมชน

นครปฐมมีชาวพื้นเมืองซึ่ง หมายถึงคนในท้องถิ่นอยู่ในหมู่บ้านตำบลต่างๆ ทั่วจังหวัด ตั้งหลักแหล่งสืบวงศ์ตระกูลมาหลายชั่วอายุคน คนที่ย้ายมาใหม่ เรียกคนต่างถิ่น มักอยู่ในอำเภอเมือง ที่มีที่ตั้งของสถานที่ราชการ บุคคลเหล่านี้มักมีอาชีพรับราชการ ค้าขาย ประกอบอาชีพอุตสาหกรรม มีความสัมพันธ์แบบหลวมๆ ไม่แนบแน่น เหมือนชาวพื้นเมือง คนจีนในเขตเมืองมีวัฒนธรรมในการกินเจในเทศกาลกินเจ ซึ่งจัดขึ้นใน ประมาณเดือนมกราคมของทุกปี นับเป็นงานที่ใหญ่มาก นอกจากนี้เทศกาลตรุษจีนก็มีความสำคัญ บริษัทห้างร้านต่างๆ ปิดกิจการในช่วงเทศกาลดังกล่าว เนื่องจากชาวนครปฐมส่วนใหญ่ เป็นคนไทยเชื้อสายจีน

ในอำเภอเมืองนครปฐมมีชาวโซ่ง หรือไทยดำ ซึ่งอพยพมาจากแคว้นสิบสองจุไทยตอนเหนือของประเทศลาว อยู่ที่ตำบลดอนยายหอม หมู่ที่ 7 บ้านดอนขนาด หมู่ที่ 9 บ้านสะแกราย ตำบลสระกระเทียม หมู่ที่ 9 บ้านดอนทราย ชาวไทยโซ่งอพยพมาตั้งถิ่นฐาน ตั้งแต่สมัยพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว จนถึงรัชกาลที่ 6 โปรดเกล้าให้มีการตั้งนามสกุลขึ้น โดยใช้ คำว่า "เพชร" นำหน้านามสกุล มีประเพณีที่สำคัญ คือ

1. ประเพณีเสนเรือน เป็นการเซ่นไหว้ผีเรือน ทำเป็นประจำทุกปี

2. ประเพณีการกินดอง หรือการแต่งงาน

3. ประเพณีเฮ็ดแฮว หรืองานศพ อำเภอเมือง เป็นที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระปฐมเจดีย์ ตั้งอยู่ทาง ทิศใต้ขององค์พระปฐมเจดีย์ เป็นที่รวบรวมโบราณวัตถุ ซึ่งขุดได้จากบริเวณพระปฐมเจดีย์ ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 มีอายุระหว่างศตวรรษที่ 11 - 16 นั่นคือ สมัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทวาราวดี

จุดเด่น

1. มีประวัติศาสตร์และประเพณีทางวัฒนธรรมอันเก่าแก่ที่สืบทอดกันมาช้านาน

2. มีองค์พระปฐมเจดีย์เป็นศูนย์กลางและเอกลักษณ์ของพื้นที่

3. มีพื้นที่โล่ง คือบริเวณวัดพระปฐมเจดีย์ ที่สามารถใช้จัดกิจกรรมสำคัญทางศาสนาสำหรับชุมชน

ปัญหา

1. ยังไม่มีการส่งเสริมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม เท่าที่ควร

2. กรณีมีงานหรือเทศกาลยังขาดการจัดระเบียบ หรือมีรูปแบบที่ไม่แน่ชัด ควรมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของชุมชนผสมผสานด้วย

แนวทางแก้ไข

1. ส่งเสริมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมอันดีของชุมชน และมีการประชาสัมพันธ์เพื่อปลุกจิตสำนึกแก่คนในชุมชน ให้เห็นคุณค่าร่วมกัน

2. ควรมีการจัดเตรียมพื้นที่สำหรับรองรับการจัดกิจกรรมสำหรับชุมชน

4.2 แนวทางการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

4.2.1 วามคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ตามความเห็นของชุมชนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

เป็นการศึกษาถึงแนวทางและความคิดเห็น จากการสอบถามประชาชนในชุมชนย่านองค์พระปฐมเจดีย์ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ โดยประกอบด้วยกลุ่มประชาชนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ศึกษาจำนวน 200 คน โดยศึกษาประเด็นดังต่อไปนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.6 แสดงการจำแนกข้อมูลและความคิดเห็นของกลุ่มชุมชนบริเวณพื้นที่ศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จำนวน 50 คน

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
1) การอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์		
เห็นด้วย	17	34
ไม่เห็นด้วย	1	2
ไม่มีความเห็น	32	64
2) รูปแบบของการก่อสร้างอาคาร		
รูปแบบเก่าสมัยดั้งเดิม	23	46
รูปแบบอิทธิพลตะวันตก	1	2
รูปแบบที่กลมกลืนกับอาคารเก่าข้างเคียง	26	52
3) การปรับปรุงอาคารเก่าภายในพื้นที่		
บูรณะซ่อมแซมให้คงสภาพเดิม	35	70
บูรณะซ่อมแซมให้สอดคล้องกับการใช้งาน	12	24
รื้อสร้างใหม่	3	6
4) รูปแบบการปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์		
ปรับปรุงอาคาร สิ่งก่อสร้างและการควบคุมป้ายโฆษณา	8	16
ปรับปรุงแนวแกนเส้นถนน เพื่อเปิดมุมมองสู่องค์พระปฐมเจดีย์	14	28
ออกมาตรการควบคุมสิ่งก่อสร้าง เพื่อมิให้บดบังองค์พระปฐมเจดีย์	11	22
ปรับปรุงสภาพแวดล้อม เช่น ถนน ทางเท้า คลอง	21	42
จัดระเบียบหาบเร่แผงลอย	23	46

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ ของกลุ่มชุมชนบริเวณพื้นที่ศึกษามีทั้งหมด 50 คน โดยเห็นด้วยกับการปรับปรุงพื้นที่ร้อยละ 34 และไม่มีความเห็น ร้อยละ 64 เห็นด้วยกับการปรับปรุงรูปแบบอาคารใหม่ให้มีความกลมกลืนกับอาคารเก่าเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 52 โดยให้บูรณะซ่อมแซมให้คงสภาพเดิม คิดเป็นร้อยละ 70 และรูปแบบของการปรับปรุงต้องการให้จัดระเบียบหาบเร่แผงลอยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46 และปรับปรุงด้านสภาพแวดล้อม เช่น ถนน ทางเท้า คลอง รองลงมา คิดเป็นร้อยละ 42

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.7 แสดงการจำแนกข้อมูลและความคิดเห็นของกลุ่มผู้ค้าหาบเร่แผงลอย บริเวณพื้นที่ศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จำนวน 50 คน

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
1) การอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์		
เห็นด้วย	21	42
ไม่เห็นด้วย	19	38
ไม่มีความเห็น	10	20
2) รูปแบบของการก่อสร้างอาคาร		
รูปแบบเก่าสมัยดั้งเดิม	8	16
รูปแบบอิทธิพลตะวันตก	4	8
รูปแบบที่กลมกลืนกับอาคารเก่าข้างเคียง	38	76
3) การปรับปรุงอาคารเก่าภายในพื้นที่		
บูรณะซ่อมแซมให้คงสภาพเดิม	12	24
บูรณะซ่อมแซมให้สอดคล้องกับการใช้งาน	22	44
รื้อสร้างใหม่	16	32
4) รูปแบบการปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์		
ปรับปรุงอาคาร สิ่งก่อสร้างและการควบคุมป้ายโฆษณา	39	78
ปรับปรุงแนวแกนเส้นถนน เพื่อเปิดมุมมองสู่องค์พระปฐมเจดีย์	34	68
ออกมาตรการควบคุมสิ่งก่อสร้าง เพื่อมิให้บดบังองค์พระปฐมเจดีย์	31	62
ปรับปรุงสภาพแวดล้อม เช่น ถนน ทางเท้า คลอง	25	50
จัดระเบียบหาบเร่แผงลอย	14	28

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ ของกลุ่มผู้ค้าหาบเร่แผงลอย บริเวณพื้นที่ศึกษามีทั้งหมด 50 คน โดยเห็นด้วยกับการปรับปรุงพื้นที่ร้อยละ 42 และ เห็นด้วยกับการปรับปรุงรูปแบบอาคารใหม่ให้มีความกลมกลืนกับอาคารเก่าเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 76 โดยให้บูรณะซ่อมแซมให้สอดคล้องกับการใช้งาน คิดเป็นร้อยละ 44 และรูปแบบของการปรับปรุงต้องการให้ปรับปรุงอาคาร สิ่งก่อสร้างและการควบคุมป้ายโฆษณามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 78 และปรับปรุงแนวแกนเส้นถนน เพื่อเปิดมุมมองสู่องค์พระปฐมเจดีย์ รองลงมา คิดเป็นร้อยละ 68

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.8 แสดงการจำแนกข้อมูลและความคิดเห็นของกลุ่มนักท่องเที่ยว บริเวณพื้นที่ศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จำนวน 50 คน

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
1) การอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์		
เห็นด้วย	31	62
ไม่เห็นด้วย	18	36
ไม่มีความเห็น	1	2
2) รูปแบบของการก่อสร้างอาคาร		
รูปแบบเก่าสมัยดั้งเดิม	30	60
รูปแบบอิทธิพลตะวันตก	-	-
รูปแบบที่กลมกลืนกับอาคารเก่าข้างเคียง	20	40
3) การปรับปรุงอาคารเก่าภายในพื้นที่		
บูรณะซ่อมแซมให้คงสภาพเดิม	32	64
บูรณะซ่อมแซมให้สอดคล้องกับการใช้งาน	18	36
รื้อสร้างใหม่	-	-
4) รูปแบบการปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์		
ปรับปรุงอาคาร สิ่งก่อสร้างและการควบคุมป้ายโฆษณา	29	58
ปรับปรุงแนวแกนเส้นถนน เพื่อเปิดมุมมองสู่องค์พระปฐมเจดีย์	15	30
ออกมาตรการควบคุมสิ่งก่อสร้าง เพื่อมิให้บดบังองค์พระปฐมเจดีย์	26	52
ปรับปรุงสภาพแวดล้อม เช่น ถนน ทางเท้า คลอง	25	50
จัดระเบียบหาบเร่แผงลอย	28	56

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ ของกลุ่มนักท่องเที่ยว บริเวณพื้นที่ศึกษามีทั้งหมด 50 คน โดยเห็นด้วยกับการปรับปรุงพื้นที่ร้อยละ 62 และเห็นด้วยกับการปรับปรุงรูปแบบอาคารใหม่ให้มีรูปแบบเก่าสมัยดั้งเดิมเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 60 โดยให้บูรณะซ่อมแซมให้คงสภาพเดิม คิดเป็นร้อยละ 64 และรูปแบบของการปรับปรุงต้องการให้ปรับปรุงอาคาร สิ่งก่อสร้างและการควบคุมป้ายโฆษณามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58, ปรับปรุงด้านการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย คิดเป็นร้อยละ 56, การออกมาตรการควบคุมสิ่งก่อสร้าง เพื่อมิให้บดบังองค์พระปฐมเจดีย์ ร้อยละ 52 และปรับปรุงสภาพแวดล้อม เช่น ถนน ทางเท้า คลอง คิดเป็นร้อยละ 50

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.9 แสดงการจำแนกข้อมูลและความคิดเห็นของกลุ่มข้าราชการบริเวณพื้นที่ศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จำนวน 30 คน

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
1) การอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์		
เห็นด้วย	26	87
ไม่เห็นด้วย	4	13
ไม่มีความเห็น	-	-
2) รูปแบบของการก่อสร้างอาคาร		
รูปแบบเก่าสมัยดั้งเดิม	12	40
รูปแบบอิทธิพลตะวันตก	-	-
รูปแบบที่กลมกลืนกับอาคารเก่าข้างเคียง	18	60
3) การปรับปรุงอาคารเก่าภายในพื้นที่		
บูรณะซ่อมแซมให้คงสภาพเดิม	8	27
บูรณะซ่อมแซมให้สอดคล้องกับการใช้งาน	16	53
รื้อสร้างใหม่	6	20
4) รูปแบบการปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์		
ปรับปรุงอาคาร สิ่งก่อสร้างและการควบคุมป้ายโฆษณา	20	67
ปรับปรุงแนวแกนเส้นถนน เพื่อเปิดมุมมองสู่องค์พระปฐมเจดีย์	16	53
ออกมาตรการควบคุมสิ่งก่อสร้าง เพื่อมิให้บดบังองค์พระปฐมเจดีย์	16	53
ปรับปรุงสภาพแวดล้อม เช่น ถนน ทางเท้า คลอง	17	57
จัดระเบียบหาบเร่แผงลอย	18	60

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ ของกลุ่มข้าราชการ บริเวณพื้นที่ศึกษามีทั้งหมด 30 คน โดยเห็นด้วยกับการปรับปรุงพื้นที่ร้อยละ 87 และเห็นด้วยกับการปรับปรุงรูปแบบอาคารใหม่ให้มีรูปแบบที่กลมกลืนกับอาคารเก่าข้างเคียงเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 60 โดยให้บูรณะซ่อมแซมให้คงสภาพเดิม คิดเป็นร้อยละ 53 และรูปแบบของการปรับปรุงต้องการให้ปรับปรุงอาคาร สิ่งก่อสร้างและการควบคุมป้ายโฆษณามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 67, ปรับปรุงด้านการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย คิดเป็นร้อยละ 60, ปรับปรุงสภาพแวดล้อม เช่น ถนน ทางเท้า คลอง คิดเป็นร้อยละ 57

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.10 แสดงการจำแนกข้อมูลและความคิดเห็นของกลุ่มพระภิกษุ สามเณรบริเวณพื้นที่ศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จำนวน 20 รูป

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
1) การอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์		
เห็นด้วย	20	100
ไม่เห็นด้วย	-	-
2) รูปแบบของการก่อสร้างอาคาร		
รูปแบบเก่าสมัยดั้งเดิม	12	60
รูปแบบอิทธิพลตะวันตก	-	-
รูปแบบที่กลมกลืนกับอาคารเก่าข้างเคียง	8	40
3) การปรับปรุงอาคารเก่าภายในพื้นที่		
บูรณะซ่อมแซมให้คงสภาพเดิม	14	70
บูรณะซ่อมแซมให้สอดคล้องกับการใช้งาน	6	30
รื้อสร้างใหม่	-	-
4) รูปแบบการปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์		
ปรับปรุงอาคาร สิ่งก่อสร้างและการควบคุมป้ายโฆษณา	12	60
ปรับปรุงแนวแกนเส้นถนน เพื่อเปิดมุมมองสู่องค์พระปฐมเจดีย์	3	15
ออกมาตรการควบคุมสิ่งก่อสร้าง เพื่อมิให้บดบังองค์พระปฐมเจดีย์	18	90
ปรับปรุงสภาพแวดล้อม เช่น ถนน ทางเท้า คลอง	9	45
จัดระเบียบหาบเร่แผงลอย	3	15

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ ของกลุ่มพระภิกษุ สามเณรบริเวณพื้นที่ศึกษามีทั้งหมด 20 รูป โดยทั้งหมดเห็นด้วยกับการปรับปรุงพื้นที่ และเห็นด้วยกับการปรับปรุงอาคารให้มีรูปแบบเก่าสมัยดั้งเดิมเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 60 โดยให้บูรณะซ่อมแซมให้คงสภาพเดิม คิดเป็นร้อยละ 70 และรูปแบบของการปรับปรุงต้องการให้ออกมาตรการควบคุมสิ่งก่อสร้าง เพื่อมิให้บดบังองค์พระปฐมเจดีย์ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 90, ปรับปรุงอาคาร สิ่งก่อสร้างและการควบคุมป้ายโฆษณา คิดเป็นร้อยละ 60, ปรับปรุงสภาพแวดล้อม เช่น ถนน ทางเท้า คลอง คิดเป็นร้อยละ 45

ผลสรุปข้อมูลจากการความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ ของกลุ่มตัวอย่างภายในพื้นที่ศึกษา พบว่าความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่ โดยต้องการให้มีการปรับปรุงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และศาสนา เพื่อส่งเสริมองค์พระปฐมเจดีย์ เช่น มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อม ปลูกต้นไม้เพื่อสร้างความร่มรื่นภายในบริเวณวัดองค์พระปฐมเจดีย์, จัดระเบียบหาบเร่แผงลอยและที่จอดรถให้เป็นระเบียบ ควบคู่กับการส่งเสริมวัฒนธรรมอันดีของชุมชน และสร้างเศรษฐกิจแก่คนภายในชุมชน เช่น เป็นแหล่งค้าขายสินค้า, อาหารต่างๆ แก่ผู้ที่มาท่องเที่ยว

4.2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ตามความเห็นของนักวิชาการทางด้านการอนุรักษ์

เป็นการศึกษาถึงแนวทางและความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ นักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จำนวน 3 ท่าน โดยศึกษาตามประเด็นดังต่อไปนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ นักวิชาการทั้ง 3 ท่าน แสดงความคิดเห็นว่า ควรอนุรักษ์และปรับปรุง โดยมีแนวทางที่ถูกต้องและเหมาะสมในการอนุรักษ์องค์พระปฐมเจดีย์อันเป็นโบราณสถานที่สำคัญ และคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ โดยการดำเนินการจะต้องสามารถตอบสนองความต้องการของคนในพื้นที่ได้อย่างถูกต้อง

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ นักวิชาการทั้ง 3 ท่าน แสดงความคิดเห็นว่า แนวทางต่างๆ ที่จะนำมาใช้กับโครงการว่าควรมีการคำนึงถึงสภาพปัจจุบันของพื้นที่ศึกษาในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคตที่เป็นไปได้ โดยต้องมีการศึกษาถึงประวัติความเป็นมาของพื้นที่ และศักยภาพในการปรับปรุงหรือพัฒนา โดยไม่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตหรือขนบธรรมเนียมประเพณีเก่าแก่ของคนในชุมชน ซึ่งสาระสำคัญอยู่ที่การส่งเสริมองค์พระปฐมเจดีย์ เป็นหลักสำคัญ เช่น การสร้างอาคารที่ไม่บดบังองค์พระปฐมเจดีย์, การรักษาสภาพแวดล้อม อาคาร ถนน ตลาดเก่าแก่ การปรับปรุงสภาพถนนและการจราจรที่ไม่ส่งผลการทบต่อองค์พระปฐมเจดีย์ เป็นต้น

3. ความคิดเห็นของนักวิชาการเกี่ยวกับองค์กร บุคลากรและหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ โดยได้แนะนำองค์กรที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. เจ้าของที่ดิน (สำนักทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์)
2. ประชาชนในชุมชนย่านองค์พระปฐมเจดีย์
3. สำนักผังเมือง
4. เทศบาลนครนครปฐม
5. กรมศิลปากร
6. หน่วยงานเอกชนและหน่วยงานอิสระ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เนื่องจากการถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดินในเขตเทศบาลเมืองนครปฐม ส่วนใหญ่เป็นกรรมสิทธิ์ของทางราชการ เช่น ที่รถไฟ เขตราชการ ที่ปฏิรูป ที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม ที่ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ที่ราชพัสดุ ส่วนที่ดินอื่นๆ จะเห็นที่ดินแปลงเล็กๆ ในส่วนที่ของราชการนั้นได้แบ่งให้ประชาชนสร้างอาคารพักอาศัย ตลาดสด ทำให้ผู้เช่าที่ไม่ได้เป็นเจ้าของอย่างแท้จริง โดยการปรับปรุงเป็นงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ซึ่งเป็นงานส่วนรวม โดยเฉพาะแกนนำและคนในชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานด้วย โครงการจึงจะประสบผลสำเร็จ

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้มาตรการส่งเสริม เพื่อให้การอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์สามารถบรรลุได้ตามวัตถุประสงค์ นักวิชาการได้แสดงความคิดว่าควรมีมาตรการหรือแรงจูงใจในการมีส่วนร่วม และจะต้องสามารถตอบสนองความต้องการของคนในพื้นที่ได้อย่างถูกต้อง โดยการออกมาตรการหรือข้อบังคับต่างๆ ควรมีการศึกษาให้ดีเสียก่อน มีการทำประชาพิจารณ์เพื่อให้ประชากรในพื้นที่เข้าใจ เพราะการควบคุมสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่นั้น อาจเกิดความไม่เข้าใจ หรือต่อต้านให้เกิดความล่าช้า ควรเน้นมาตรการสร้างแรงจูงใจในการขอความร่วมมือจากคนในพื้นที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย เรื่องแนวทางการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่บริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทางกายภาพ และลักษณะทางสังคม บริเวณพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม และนำเสนอเป็นแนวทางในการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางกายภาพ และลักษณะทางสังคม บริเวณพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม

2. เพื่อเสนอแนวทางในการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม

5.1.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเจาะจงเลือกเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่ทำกิจกรรมภายในพื้นที่ศึกษาจำนวน 200 คน ดังนี้ กลุ่มชุมชนภายในพื้นที่ศึกษา 50 คน, กลุ่มผู้ค้าหาบเร่แผงลอยภายในพื้นที่ศึกษา 50 คน, กลุ่มนักท่องเที่ยว 50 คน, กลุ่มข้าราชการ 30 คนและพระภิกษุ สามเณร 20 รูป

2. นักวิชาการที่เกี่ยวข้องและมีความรู้ทางด้านการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม จำนวน 3 ท่าน

5.1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. การสำรวจ เป็นการสำรวจข้อมูลในด้านกายภาพและสังคมของชุมชนบริเวณองค์พระปฐมเจดีย์ โดยมีประเด็นในการสำรวจ ดังนี้

1.1 ลักษณะทางด้านกายภาพ

1.1.1 การใช้ประโยชน์ที่ดินและการจราจร

1.1.2 ด้านสถาปัตยกรรม เช่น สภาพอาคาร, วัสดุ, สีและความสูงอาคาร

1.1.3 สภาพภูมิทัศน์ของพื้นที่ศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.1.4 สภาพภูมิสัญลักษณ์ของพื้นที่

1.2 ลักษณะทางสังคมของชุมชน

1.2.1 การจัดระเบียบของกิจกรรม บริเวณพื้นที่ศึกษา

1.2.2 กิจกรรมที่ส่งเสริมทางด้านวัฒนธรรม

2. แบบสอบถาม เป็นการสอบถามกลุ่มตัวอย่าง คือกลุ่มประชาชนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ในพื้นที่บริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ โดยมีประเด็นในการสอบถาม ดังนี้

2.1 ลักษณะทางด้านกายภาพและสังคมของชุมชนโดยรอบพื้นที่องค์พระปฐมเจดีย์

2.1.1 ลักษณะทางด้านกายภาพ

2.1.2 ลักษณะทางสังคมของชุมชน

2.2 แนวทางการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

3. แบบสัมภาษณ์ แนวความคิดของนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับแนวทางในการอนุรักษ์

5.1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. รวบรวมข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับสภาพเบื้องต้นของพื้นที่ศึกษา เช่น ที่ตั้ง จำนวนประชากร การถือครองที่ดิน สภาพสาธารณูปโภค เป็นต้น รวมถึงประวัติความเป็นมาของชุมชน

2. ศึกษาภาพรวมของชุมชนภายในพื้นที่โครงการ ทั้งทางด้านกายภาพและทางด้านสังคม เพื่อศึกษาถึงสาเหตุที่ก่อให้เกิดสภาพปัญหาต่างๆ รวมทั้งความสัมพันธ์ของพื้นที่กับบริเวณข้างเคียง

3. กำหนดขอบเขตพื้นที่ของการทำโครงการ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางในการทำการวิจัย คือโครงการ" แนวทางการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์" เพื่อให้เกิดความชัดเจน และสามารถประเมินความเป็นไปได้ในการปฏิบัติงานได้จริง

4. การลงภาคสนามในพื้นที่ศึกษา โดยใช้การสำรวจและแบบสอบถาม โดยการออกแบบสอบถาม เพื่อรวบรวมข้อมูล ในด้านกายภาพและสังคม เพื่อให้สามารถนำมาวิเคราะห์หาแนวทางในการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ได้อย่างเหมาะสม

5. การนำผลที่ได้จากการสำรวจ ,แบบสอบถามและจากการสัมภาษณ์ นำมาสรุปเพื่อทำการวิเคราะห์ แจกแจงศักยภาพและแนวทางการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่

6. เสนอแนวทางการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ที่เหมาะสม โดยพิจารณาจากผลการสำรวจและวิเคราะห์ เพื่อให้ได้แนวทางที่มีเหตุมีผล และสามารถนำไปเป็นต้นแบบของผู้ที่สนใจได้นำไปขยายผลได้ต่อไป

5.1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถาม ที่รวบรวมมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยจำแนกการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสำรวจ และแบบสัมภาษณ์จะดำเนินการ โดยการใช้การสังเคราะห์ข้อมูล

2. ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบสอบถาม ดำเนินการโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ร้อยละ

เมื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ แล้วนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลมาสรุปเป็นผล และนำมาเป็นข้อมูลในการเสนอแนวทางการอนุรักษ์ และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผล และข้อเสนอแนะการนำเสนอแนวทางในการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ ดังต่อไปนี้

5.2.1 ลักษณะทางกายภาพและสังคมบริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

1. ลักษณะทางกายภาพ

1.1 การใช้ประโยชน์ที่ดินและการจราจร

ประชากรอยู่อาศัยอย่างหนาแน่นในบริเวณชุมชนเมืองนครปฐม โดยเฉพาะบริเวณพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินมีทั้งการอยู่อาศัยผสมกับพาณิชยกรรม ซึ่งเป็นอาคารพาณิชย์เป็นส่วนใหญ่และมีการค้าขายรวมกัน รวมถึงมีพื้นที่ราชการ, โบราณสถานที่สำคัญของจังหวัดคือองค์พระปฐมเจดีย์ และวัดส่งผลให้ได้รับผลกระทบจากปัญหาสภาพแวดล้อม การจราจร ปัญหาพื้นที่จอดรถที่ขาดระเบียบ และมลพิษต่างๆ ตามมา เช่น จากปัญหาขยะ แนวทางในการแก้ปัญหาเรื่องการใช้ประโยชน์ที่ดิน ควรมีมาตรการเพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมองค์พระปฐมเจดีย์และสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยแก่พื้นที่ โดยมีแนวทาง ดังนี้

1. กำหนดแนวทางในการจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยการวางผังพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินภายในเขตพื้นที่องค์พระปฐมเจดีย์ชั้นนอก ซึ่งแต่เดิมเป็นพื้นที่โล่งว่าง กิจกรรมในปัจจุบันมีการค้าขายแบบตั้งแผงขายอาหาร สลากกินแบ่งรัฐบาล ต้นไม้ ฯลฯ ลักษณะแนวทางในการปรับปรุง โดยการสร้างเอกลักษณ์ ความเป็นระเบียบเรียบร้อย จัดระเบียบการจอดรถ ลักษณะการตั้งแผง ลักษณะของแผงขายสินค้า และสร้างความร่มรื่นแก่พื้นที่โดยการปลูกต้นไม้ รวมถึงการปรับปรุงคลองภายในให้มีความสัมพันธ์และเชื่อมต่อกัน ซึ่งในปัจจุบันขาดความเป็นพื้นที่สีเขียวและมีสภาพอากาศที่ค่อนข้างร้อน

2. ปรับปรุงตลาดบริเวณคลองเจดีย์บูชาด้านฝั่งตลาด เนื่องจากในปัจจุบันมีสภาพแออัดมาก ลักษณะของตลาดทึบและอึดอัด ควรได้รับการออกแบบตลาดให้เป็น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สถานที่สำหรับขายสินค้า มีสภาพที่น่าเข้าไปจับจ่ายใช้สอย ผู้วิจัยได้นำเสนอให้มีแนวทางในการปรับปรุง เพื่อให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวที่ดินทางมาท่องเที่ยวบริเวณองค์พระปฐมเจดีย์ โดยสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาจับจ่ายใช้สอยได้อย่างสะดวก

3. จัดระเบียบการจอดรถ เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย โดยการเว้นช่องหรือระยะทางเดินเท้าเพื่อให้มีพื้นที่สำหรับจอดรถที่เป็นระเบียบ ตามจุดต่างๆ เช่น ถนนที่มีอาคารพาณิชย์ หรือค้าหรือค้าขาย เพื่อให้ผู้ที่มาท่องเที่ยวสามารถจอดรถได้อย่างสะดวก

4. จัดระเบียบการจอดรถสาธารณะ เนื่องจากปัจจุบันมีรถโดยสารประจำทาง จอดตามจุดต่างๆ ซึ่งสร้างความไม่เป็นระเบียบให้แก่พื้นที่ แนวทางในการปรับปรุง ควรสร้างพื้นที่สำหรับจอดรถโดยสาร ที่สามารถเชื่อมต่อกับการขนส่งสาธารณะประเภทอื่นๆ ได้ และสามารถให้ผู้คนที่เดินทางมาท่องเที่ยว สามารถมาท่องเที่ยวที่องค์พระปฐมเจดีย์ได้อย่างสะดวก โดยปรับปรุงควบคู่กับเส้นทางการสัญจรภายในบริเวณพื้นที่

5. สร้างเอกลักษณ์สำหรับพื้นที่ โดยสร้างถนนที่เป็นถนนสายสำคัญของพื้นที่ คือถนนเส้นจากหน้าสถานีรถไฟมายังองค์พระปฐมเจดีย์ เพื่อสร้างเป็นถนนคนเดิน และเป็นเส้นทางที่จะเชื่อมโยงไปยังแหล่งจับจ่ายซื้อของของพื้นที่ได้อย่างสะดวก

6. ปรับปรุงเส้นทางการสัญจร เพื่อไม่ให้เกิดความสับสน

1.2 ลักษณะทางสถาปัตยกรรมและสิ่งก่อสร้าง

การปรับปรุงการใช้งานอาคาร ควรให้มีการใช้งานตามกิจกรรมที่เหมาะสมกับลักษณะอาคารและโครงสร้าง รูปแบบอาคารควรยึดถือลักษณะและรูปแบบรายละเอียดดั้งเดิม รวมทั้งสี และวัสดุ สำหรับอาคารที่มีการเปลี่ยนแปลง โดยที่มีการสร้างอาคารขึ้นมาใหม่ ต้องปรับปรุงหรืออัดแปลงอาคารให้มีความกลมกลืนกับอาคารอื่นๆ การก่อสร้างสิ่งใหม่ๆ จะต้องเคารพรูปแบบการวางผังแบบดั้งเดิม มีรูปแบบที่กลมกลืนไม่ทำลายทัศนียภาพโดยรวม และควรพิจารณาถึงความจำเป็นและผลกระทบถึงสิ่งแวดล้อมในด้านต่างๆ โดยมีแนวทางการปรับปรุง ดังนี้

1. ปรับปรุงสภาพอาคารและบำรุงรักษาอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยการกำหนดมาตรการแนวทางการซ่อมแซมอาคารหรือแนวทางการก่อสร้างที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2. กำหนดมาตรฐาน ลักษณะ รูปแบบ เช่น ความสูง ระยะร่น สี วัสดุ ของการต่อเติมให้เป็นแนวทางเดียวกัน และผสมกลมกลืนกับอาคารเก่า

3. มีมาตรการควบคุมป้ายโฆษณา และการก่อสร้างที่คำนึงถึงความสวยงาม เช่น การออกแบบเพื่อไม่ให้เห็นคอมเพรสเซอร์ และมีการกำหนดการระบายน้ำ หรือแนวทางในการทำรางน้ำ เพื่อ ให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยและไม่เกิดความสกปรกและความไม่น่าดู

4. กำหนดแนวทางให้แน่ชัด ในระดับการปรับปรุงอาคาร ผู้วิจัยมีแนวทางในการปรับปรุงอาคาร 3 ระดับ ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- อาคารอนุรักษ์ ได้แก่ อาคารประเภทอาคารราชการ ซึ่งมีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบไทย ใช้วัสดุที่คงทน ควรได้รับการอนุรักษ์ และดูแลรักษาให้คงสภาพดีต่อไป

- อาคารที่ได้รับการปรับปรุง ได้แก่ อาคารพานิช ซึ่งเป็นอาคารคอนกรีต มีความสูง ประมาณ 2-4 ชั้น สามารถปรับปรุงได้ โดยเพิ่มเอกลักษณ์ความเป็นพื้นถิ่นได้หรือความเป็นไทย เพื่อให้เกิดความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม

- อาคารที่ควรรื้อ เพื่อสร้างใหม่ ได้แก่ อาคารที่มีสภาพเก่า และผุพัง ส่วนใหญ่เป็นอาคารไม้ ซึ่งมีอายุมากกว่า 50 ปี จากการสำรวจปัญหาของคนในพื้นที่พบว่า มีปัญหามาก ยากต่อการซ่อมแซม ดังนั้น ควรมีการรื้อ เพื่อสร้างใหม่ แต่สร้างให้มีความมั่นคงแข็งแรง และมีความกลมกลืนต่อสภาพแวดล้อม ตามแนวทางหรือมาตรการที่กำหนดได้

5. การปรับปรุงอาคารควรคำนึงถึงความสวยงาม เช่น มีการแก้ปัญหาเรื่องการซ่อนคอมเพรสเซอร์ และการซ่อนเสาอากาศโทรทัศน์ เพื่อไม่ให้เกิดความไม่เป็นระเบียบ ดังเช่นในปัจจุบัน

6. การทำกันสาดด้านหน้าอาคาร เพื่อให้เกิดความสะดวกในการเดิน และควรมีแนวทางในการปรับปรุงให้มีทิศทางเดียวกัน

7. อาคารที่มีการสร้างใหม่ ควรคำนึงถึงการเข้า ออก ของตัวอาคาร เพื่อเผื่อพื้นที่สำหรับจอดรถขนของ โดยควรมีพื้นที่สำหรับจอดรถขนของด้านหลังอาคาร เพื่อไม่ให้เกิดความไม่เป็นระเบียบ และช่วยลดปัญหาการจราจร ดังเช่นในปัจจุบัน

1.3 ลักษณะทางภูมิทัศน์ของพื้นที่

1. มีมาตรการในการดูแลรักษาและส่งเสริมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับคูคลองเก่าแก่ เพื่อฟื้นฟูสภาพคูคลองเก่าแก่ของพื้นที่

2. ส่งเสริมภูมิทัศน์ พื้นที่สวนสาธารณะ เช่น การปลูกต้นไม้สร้างความร่มรื่นและความเป็นระเบียบ สวยงามแก่พื้นที่

3. ส่งเสริมองค์ประกอบต่างๆ ที่ช่วยส่งเสริมเอกลักษณ์ของเมือง เช่น อุปกรณ์ประดับถนน (Street furniture) ได้แก่ ป้ายท่องเที่ยว, เสาไฟ, ถังขยะ, ที่นั่ง, ทางเท้า ฯลฯ ให้มีความกลมกลืน เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

1.4 ลักษณะทางภูมิสัญลักษณ์ของพื้นที่

1. ควบคุมความสูงของอาคารสิ่งก่อสร้าง เพื่อมิให้บดบังองค์พระปฐมเจดีย์ โดยกำหนดให้อาคารที่จะก่อสร้างขึ้นใหม่มีความสูงได้ไม่เกิน 4 ชั้น

2. ส่งเสริมแนวแกนเส้นถนน และพื้นที่ว่าง เพื่อเปิดมุมมองสู่องค์พระปฐมเจดีย์ เช่น ถนนบริเวณจากหน้าสถานีรถไฟมาขังองค์พระปฐมเจดีย์ ควรมีการปรับปรุง เพื่อให้เป็น เส้นทางที่มีความสำคัญ เนื่องจากผ่านคลองเก่า และมีตลาดซึ่งสามารถปรับปรุงเป็นถนนคนเดิน และเป็นแหล่งจับจ่าย ซื้อของ สำหรับนักท่องเที่ยว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ลักษณะทางสังคม

พื้นที่บริเวณองค์พระปฐมเจดีย์มีลักษณะความสัมพันธ์ของกิจกรรมต่างๆ ภายในพื้นที่ทั้งกิจกรรมทางศิลปะและวัฒนธรรมอันดีของชุมชน ซึ่งควรค่าแก่การรักษาสืบทอดมายังคนรุ่นหลัง แนวทางในการปรับปรุง มีดังนี้

1. ส่งเสริมกิจกรรมทางวัฒนธรรม มีการประชาสัมพันธ์ โดยเน้นให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วม ซึ่งภายในชุมชนมีพื้นที่ที่เป็นลานกิจกรรมที่เหมาะสมอยู่แล้ว คือ บริเวณลานภายในพื้นที่องค์พระปฐมเจดีย์

2. ส่งเสริมการลงทุนในด้านการอุตสาหกรรม การเกษตรกรรม และการผลิตสร้างกิจกรรมให้เกิดความน่าสนใจที่จะสามารถดึงดูดคนให้เข้ามาท่องเที่ยว เช่น เป็นแหล่งขายสินค้าของชุมชนเพื่อสร้างเศรษฐกิจแก่ชุมชน

5.2.2 การกำหนดแนวทางการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

ในการวางแผนการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จะต้องมีการประเมินผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อกำหนดวิธีการหรือแนวทางในการอนุรักษ์และปรับปรุง ซึ่งการประเมิน เพื่อนำมาสู่แนวทางในการเสนอแนะนั้น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากการลงศึกษาพื้นที่เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาภายในบริเวณศึกษา และจากแบบสอบถามที่ได้สอบถามความคิดเห็นจากกลุ่มประชากรภายในพื้นที่ศึกษา รวมทั้งจากนักวิชาการที่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ซึ่งได้นำเสนอแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อโครงการวิจัย และได้นำแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบชุมชนเมืองมาเป็นหลักการในการกำหนดแนวทาง ดังนี้

ทฤษฎีภาพกับพื้น (Figure-Ground Theory) (กำธร กุลชล. 2540 : 195)

แนวคิดนี้เกิดจากจิตวิทยาเกสตัลท์ โดยแสดงความสัมพันธ์ระหว่างส่วนทึบ ซึ่งแทนอาคาร และสิ่งก่อสร้างอื่นๆ กับส่วนโปร่ง ซึ่งแทนพื้นที่โล่ง ในการออกแบบชุมชนเมืองใดก็ตาม หากส่วนทึบสัมพันธ์กับส่วนโปร่ง ก็จะเกิดรูปทรงที่ดี หากไม่สัมพันธ์กันแล้ว ก็จะเกิดพื้นที่สูญหาย ดังนั้น จึงต้องคำนึงถึงสภาพพื้นที่ว่างรอบๆ อาคาร หรือรอบๆ พื้นที่ที่จะทำการออกแบบซึ่งจะเกิดขึ้นหลังจากการกำหนดมวลของอาคารแล้ว ทำควบคู่กันไปด้วย

สาระสำคัญของลักษณะดังกล่าวเน้นการสร้าง และจัดความสัมพันธ์ระหว่างมวลและที่ว่างโดยรอบ ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การเพิ่ม (Adding) การลด (Subtracting) การเปลี่ยนรูปแบบทางกายภาพ (Changing The Pattern) เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดลำดับศักดิ์ อันจะส่งผลให้โครงสร้างของชุมชนชัดเจนขึ้น

ทฤษฎีความเชื่อมโยง (Linkage Theory) (กำธร กุลชล. 2540 : 199)

การเคลื่อนที่ การเดินทาง ภายในช่องทางก่อให้เกิดรูปทรงของชุมชน ความสำคัญของการเคลื่อนไหวเป็นส่วนในการสนับสนุน ในการเชื่อมโยงกัน องค์ประกอบอื่นๆ ของชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เมืองเข้าด้วยกัน ซึ่งแนวการเชื่อมโยงดังกล่าว จะอยู่ในลักษณะของถนน ทางเดินเท้า พื้นที่โล่งเป็นแนวยาว (Linear Space) หรือรูปลักษณะอื่นที่คล้ายคลึงกัน

การสร้างความเชื่อมโยงมักจะสัมพันธ์กับโครงข่าย (Network) ซึ่งมีความสอดคล้องกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทฤษฎีการเชื่อมโยงจะเน้นความสำคัญที่โครงข่ายการคมนาคม (Circulation Network) มากกว่าทฤษฎีภาพกับพื้น (Figure-Ground Theory)

ทฤษฎีการสร้างสถานที่ (Place Theory) (กำธร กุลชล. 2540 : 203)

ทรานซิก ได้อ้างอิงนักทฤษฎีสาขาภูมิสถาปัตยกรรม และสถาปัตยกรรม โดยรวบรวมเป็นเนื้อหา เกี่ยวกับอาคารสถานที่ที่มีความหมาย ต้องมีจิตวิญญาณ ซึ่งสะท้องถึงวัฒนธรรมของท้องถิ่น การออกแบบชุมชนเมืองควรตอบสนองความต้องการของมนุษย์ คงไว้ซึ่งประวัติศาสตร์และสร้างสถานที่ให้มีคุณภาพ

สาระสำคัญของทฤษฎี คือ การออกแบบพื้นที่โล่งโดยมีพื้นฐานทางวัฒนธรรม การสื่อความหมาย ซึ่งสัมพันธ์กับลักษณะทางสังคมมากกว่าลักษณะทางกายภาพ ซึ่งจะประกอบกันและแสดง ออกในลักษณะของจินตภาพ (Image) ของชุมชนเมือง อย่างไรก็ดี จินตภาพดังกล่าวสามารถจำแนกออกเป็นองค์ประกอบทางกายภาพตามทฤษฎีของ Kevin lynch คือ เส้นทาง (Path) ที่หมายตา (Land Mark) ขอบเขต (Edge) จุดรวมกิจกรรม (Node) ย่าน (District)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

5.3.1.1 ข้อเสนอแนะด้านกายภาพ

1. การใช้ประโยชน์ที่ดินและการจราจร

จากผลอภิปรายผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงขอนำเสนอผังในการปรับปรุง ดังนี้

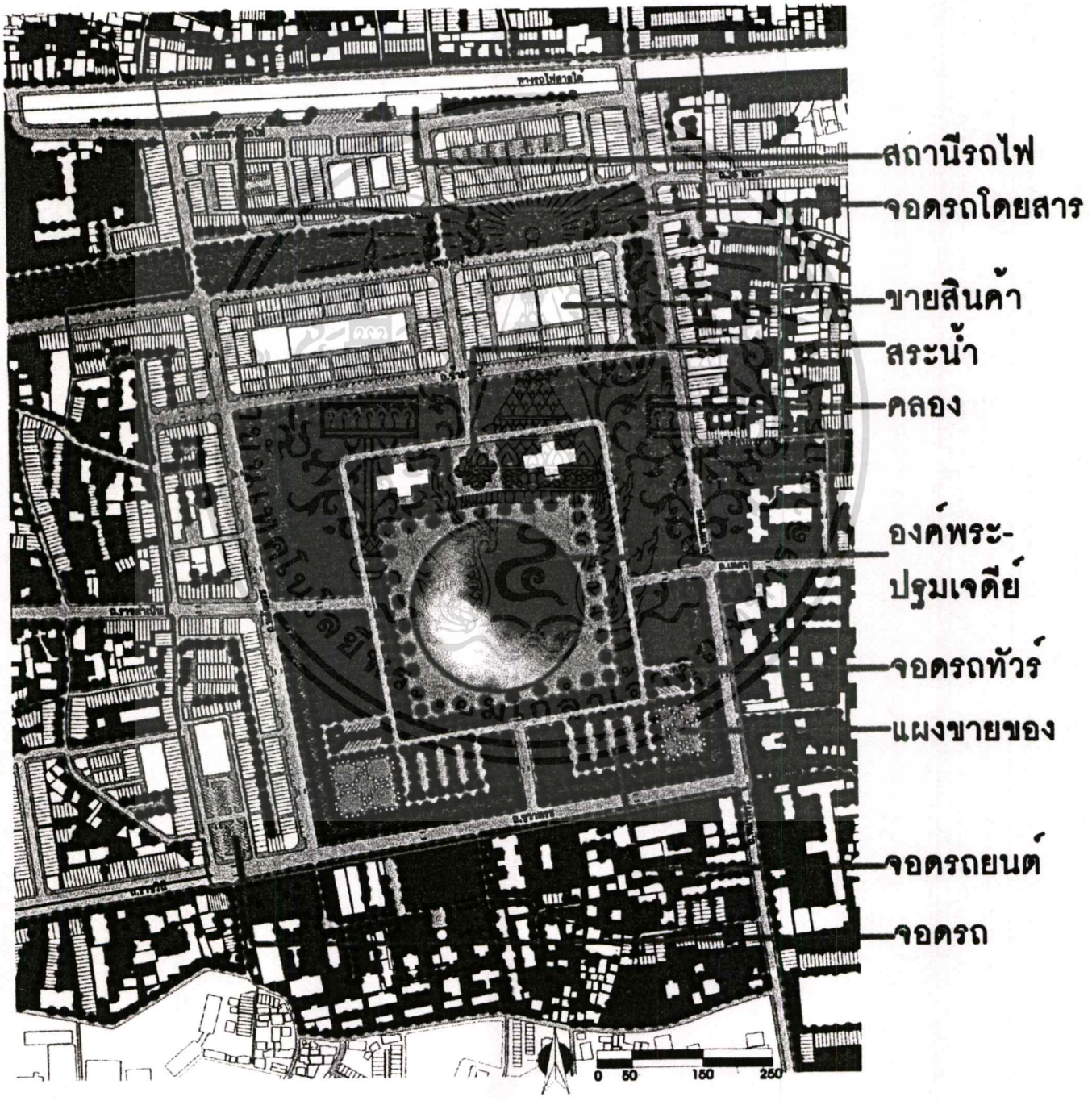

รูปที่ 5.1 ผังเสนอแนะแนวทางการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

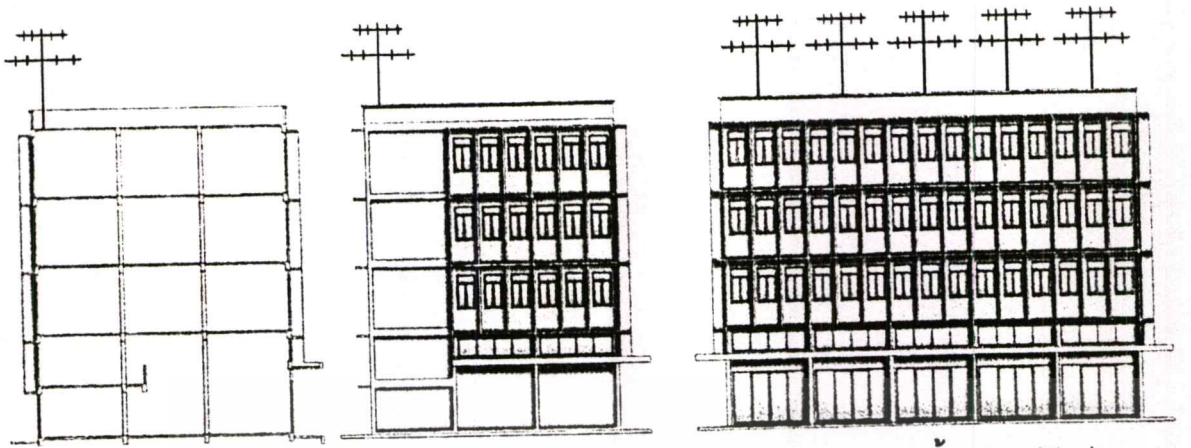

อาคาร 4 ชั้น ก่อนปรับปรุง

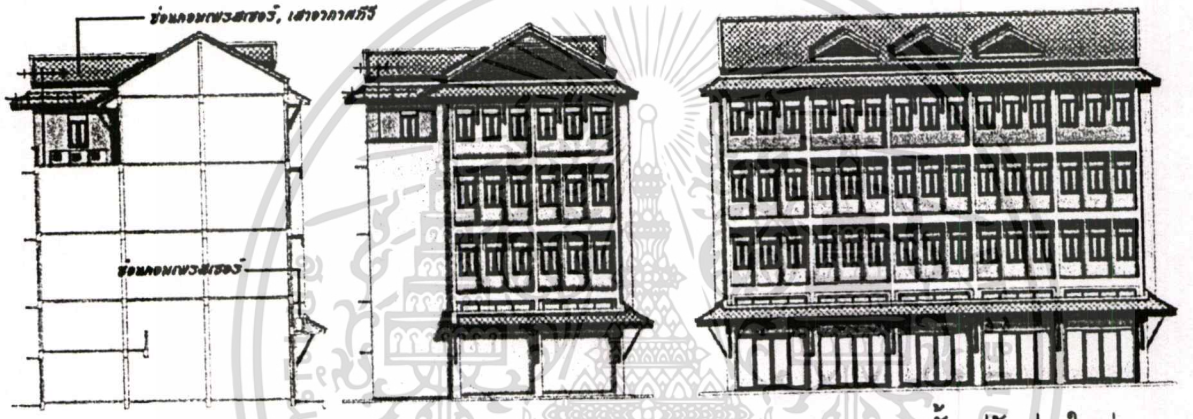

อาคาร 4 ชั้น ปรับปรุงใหม่

รูปที่ 5.2 รูปแบบอาคารเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

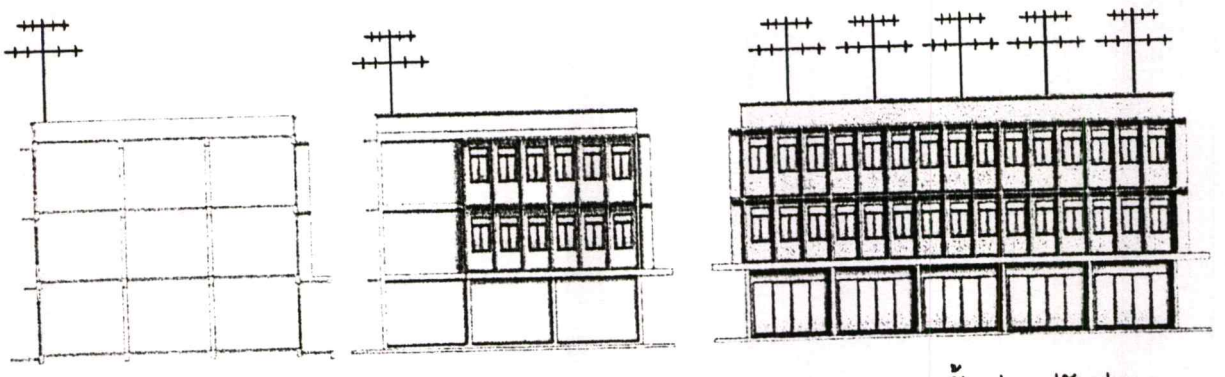

อาคาร 3 ชั้น ก่อนปรับปรุง

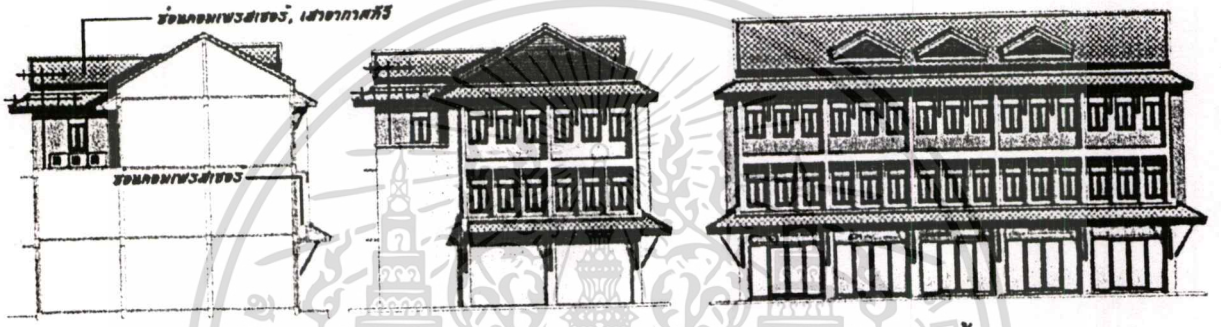

อาคาร 3 ชั้น ก่อนปรับปรุง

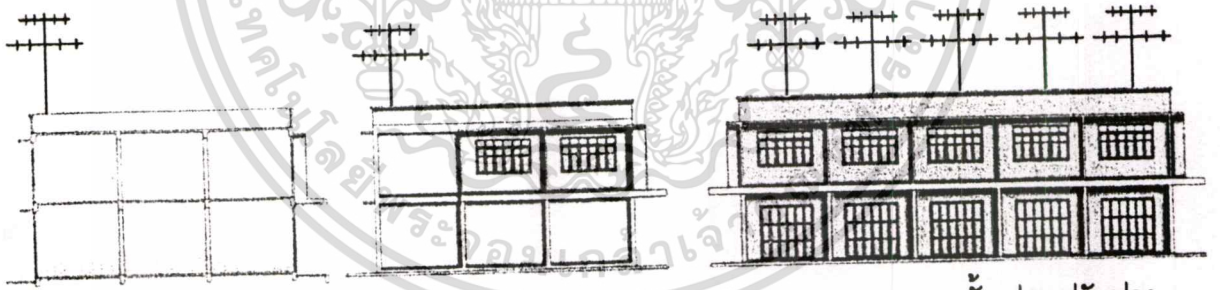

อาคาร 2 ชั้น ก่อนปรับปรุง

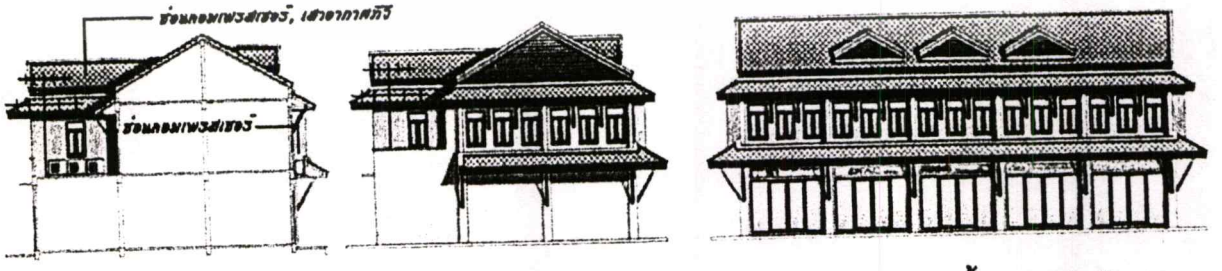

อาคาร 2 ชั้น ปรับปรุงใหม่

รูปที่ 5.2 (ต่อ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ลักษณะทางสถาปัตยกรรมและสิ่งก่อสร้าง

ลักษณะการปรับปรุงอาคาร เน้นความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ โดยการศึกษาอาคารแวดล้อม เพื่อสร้างความกลมกลืน เช่น การออกแบบจั่วด้านหน้าสามจั่ว และลักษณะของค้ำยัน ที่รับกับรูปทรงอาคาร และการกำหนดป้ายโฆษณาที่มีรูปแบบที่เป็นระเบียบ

สิ่งที่สำคัญในการสร้างความสวยงาม และความเป็นระเบียบ คือ การออกแบบที่สามารถซ่อนคอมเพรสเซอร์ และเสาอากาศโทรทัศน์ได้ ลักษณะการใช้โทนสีของอาคารใช้สีขาว และสีของไม้ สร้างความเป็นไทย กันสาดหน้าอาคาร ทำให้เกิดความสวยงามและมีประโยชน์ใช้สอยได้ ความสูงของอาคารไม่เกิน 4 ชั้น เพื่อความเป็นระเบียบและไม่บดบังองค์พระปฐมเจดีย์

3. ลักษณะทางภูมิทัศน์ของพื้นที่

ลักษณะภูมิทัศน์ ต้องคำนึงถึงองค์พระปฐมเจดีย์เป็นสำคัญ มีการปลูกต้นไม้เพื่อให้ความร่มรื่น โดยมีหลักสำคัญ คือ การปลูกต้นไม้บริเวณริมทางเดิน ต้องให้ร่มเงา แต่ไม่บดบังป้ายหน้าร้านค้า บริเวณภายในองค์พระปฐมเจดีย์ ควรมีการปลูกต้นไม้ สร้างความสวยงามและปรับปรุงคูคลอง เป็นสถานที่พักผ่อนสำหรับชุมชน

4. ลักษณะทางภูมิสัญลักษณ์ของพื้นที่

มีมาตรการในการกำหนดความสูงอาคาร เพื่อมิให้บดบังองค์พระปฐมเจดีย์ และเน้นแนวแกนในถนนที่สำคัญ เช่น ถนนจากหน้าสถานีรถไฟ ซึ่งปรับปรุงเป็นถนนคนเดิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 5.3 แสดงลักษณะการปรับปรุง เส้นทางตัวอย่าง ถนนท้ายพระ (ส่วนที่1)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

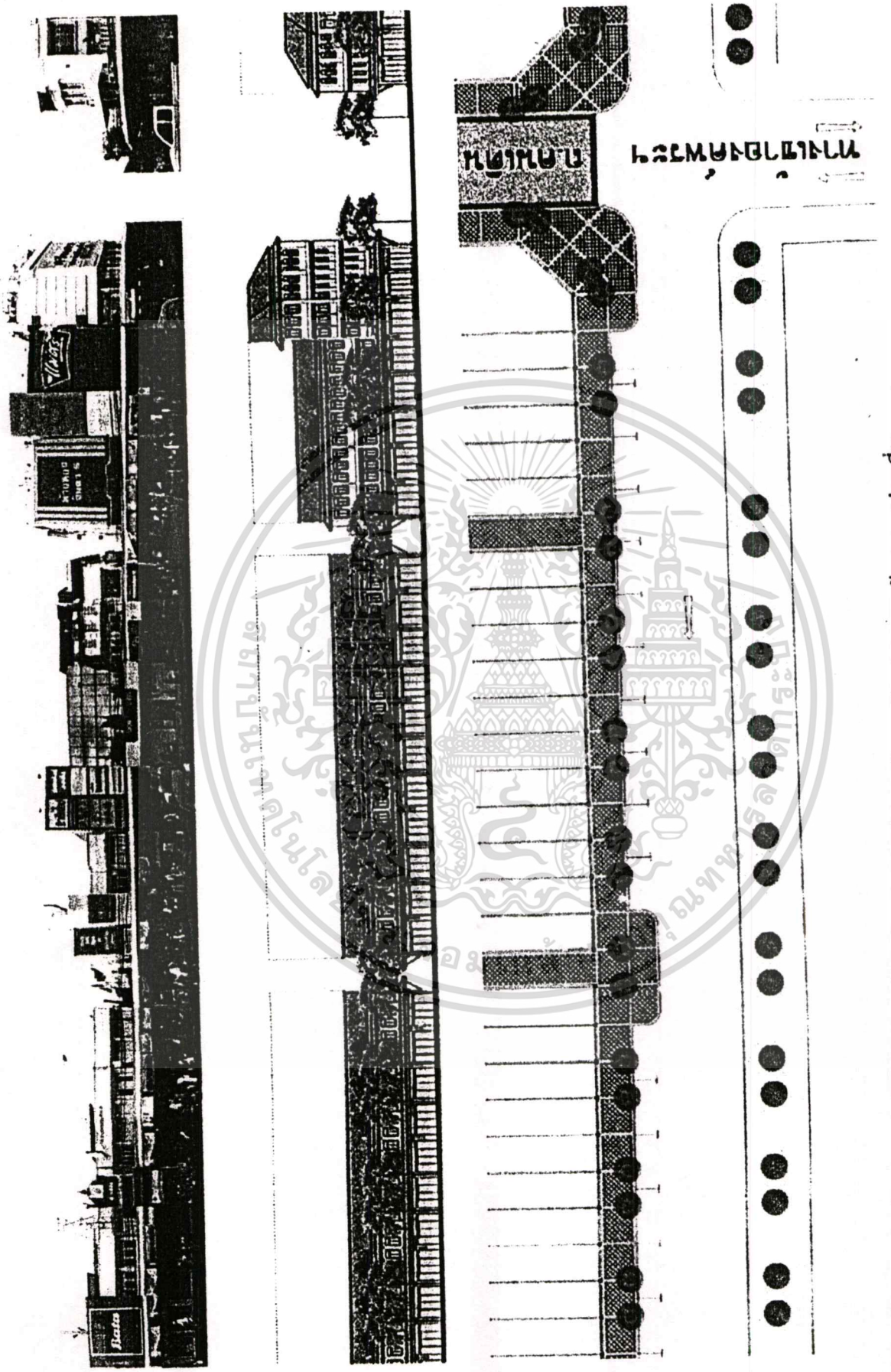

รูปที่ 5.4 แสดงลักษณะการปรับปรุง เส้นทางตัวอย่าง ถนนข้ายพระ (ส่วนที่2)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

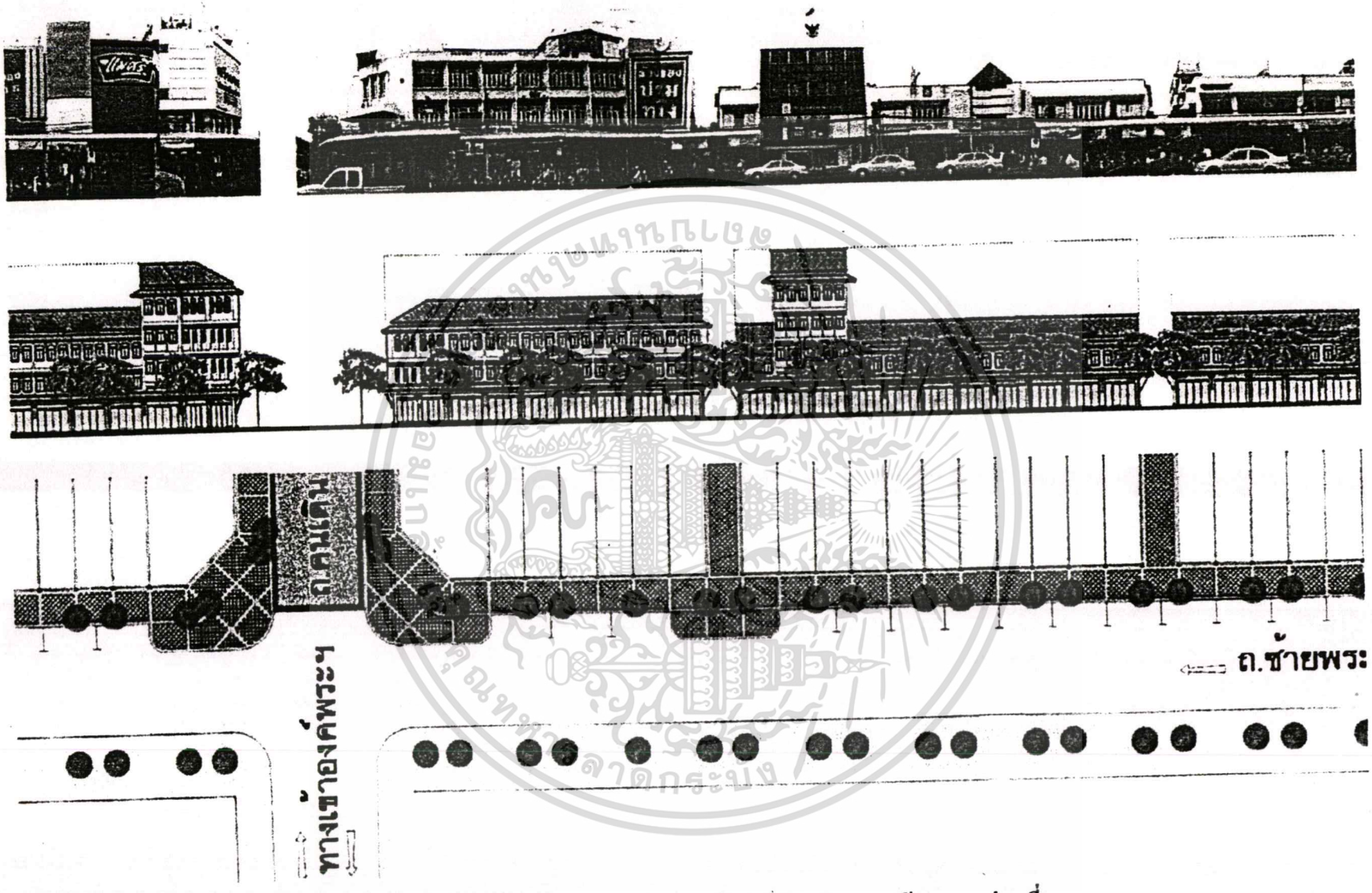

รูปที่ 5.5 แสดงลักษณะการปรับปรุง เส้นทางตัวอย่าง ถนนช้ายพระ (ส่วนที่3)

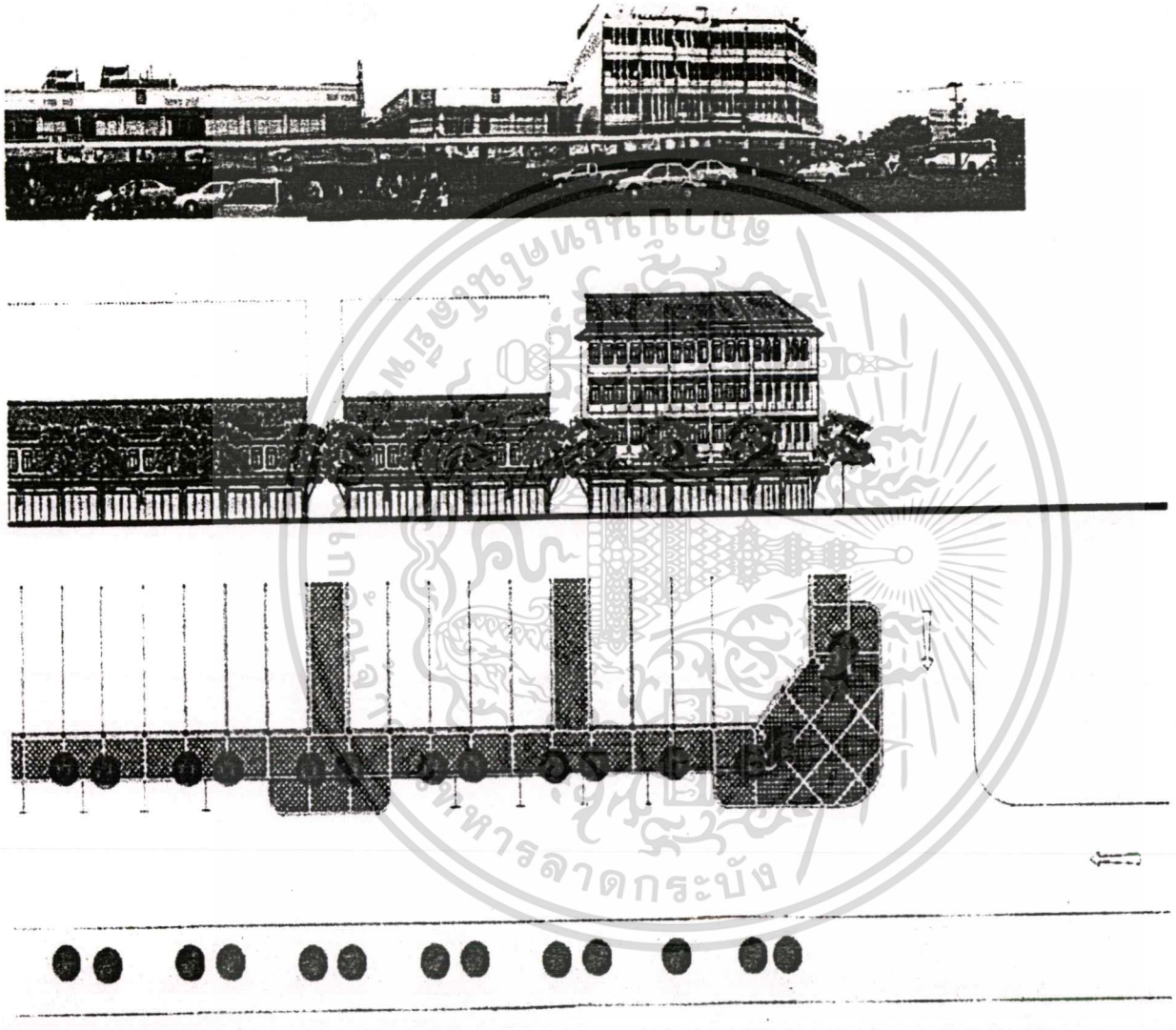

รูปที่ 5.6 แสดงลักษณะการปรับปรุง เส้นทางตัวอย่าง ถนนช้ายพระ (ส่วนที่4)

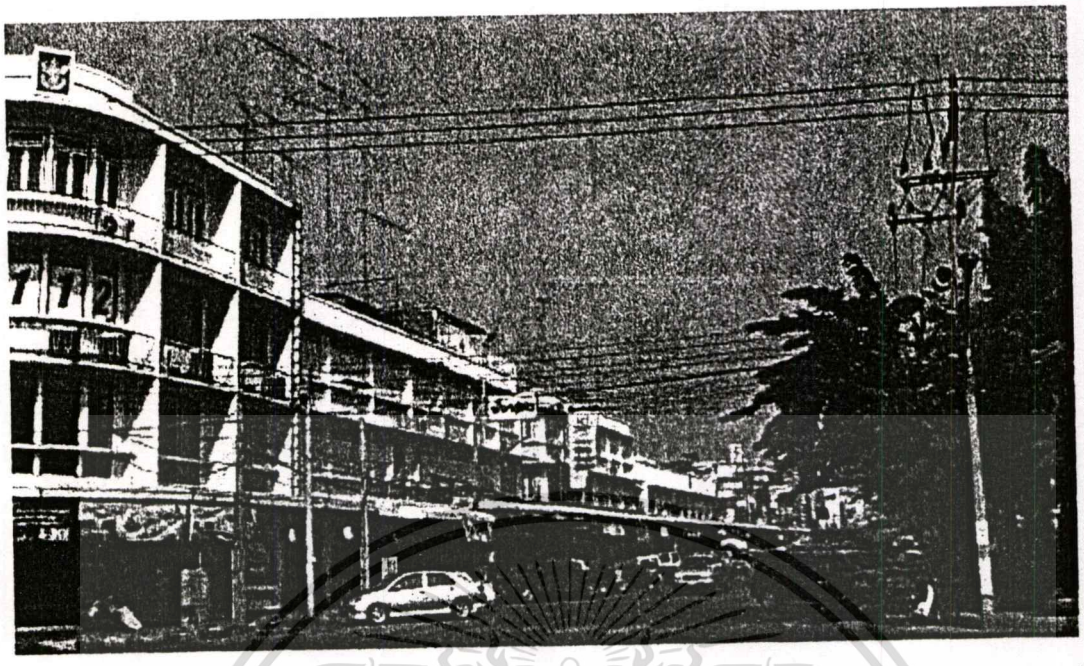

ก่อนการปรับปรุง

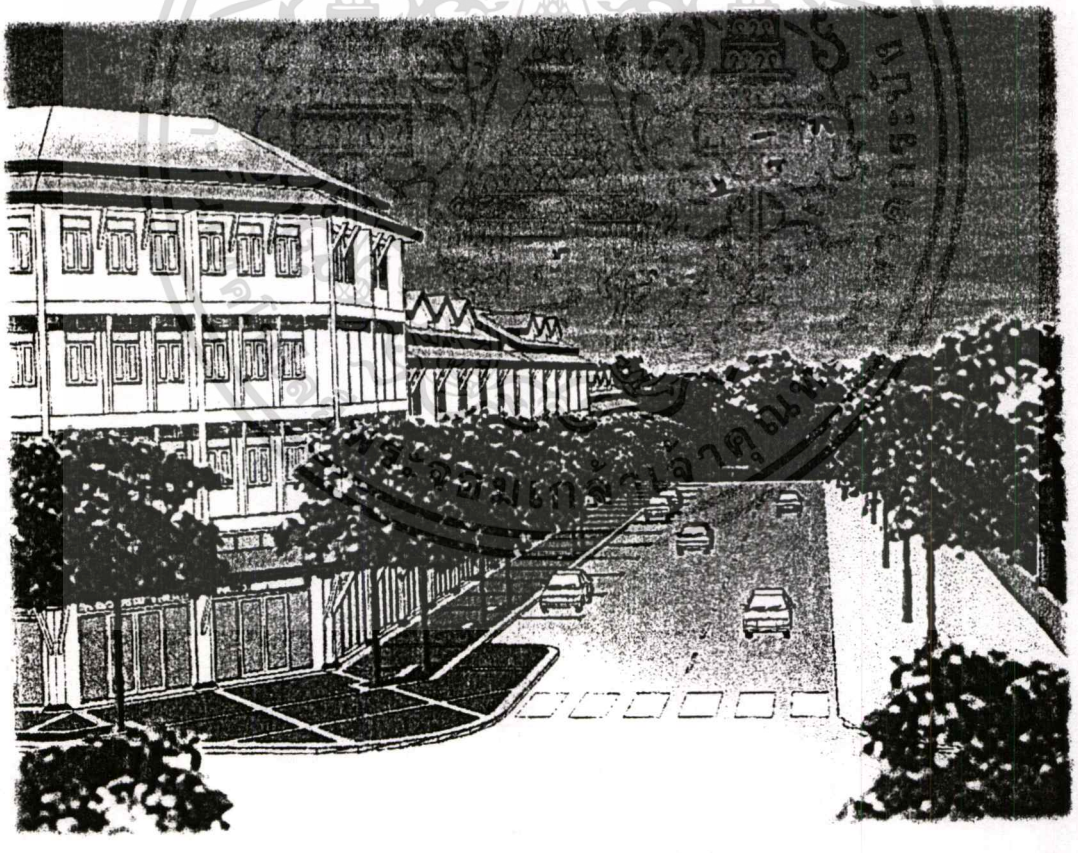

ปรับปรุงใหม่

รูปที่ 5.7 แสดงบรรยากาศก่อนและหลังการปรับปรุง ถนนซ้ายพระ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

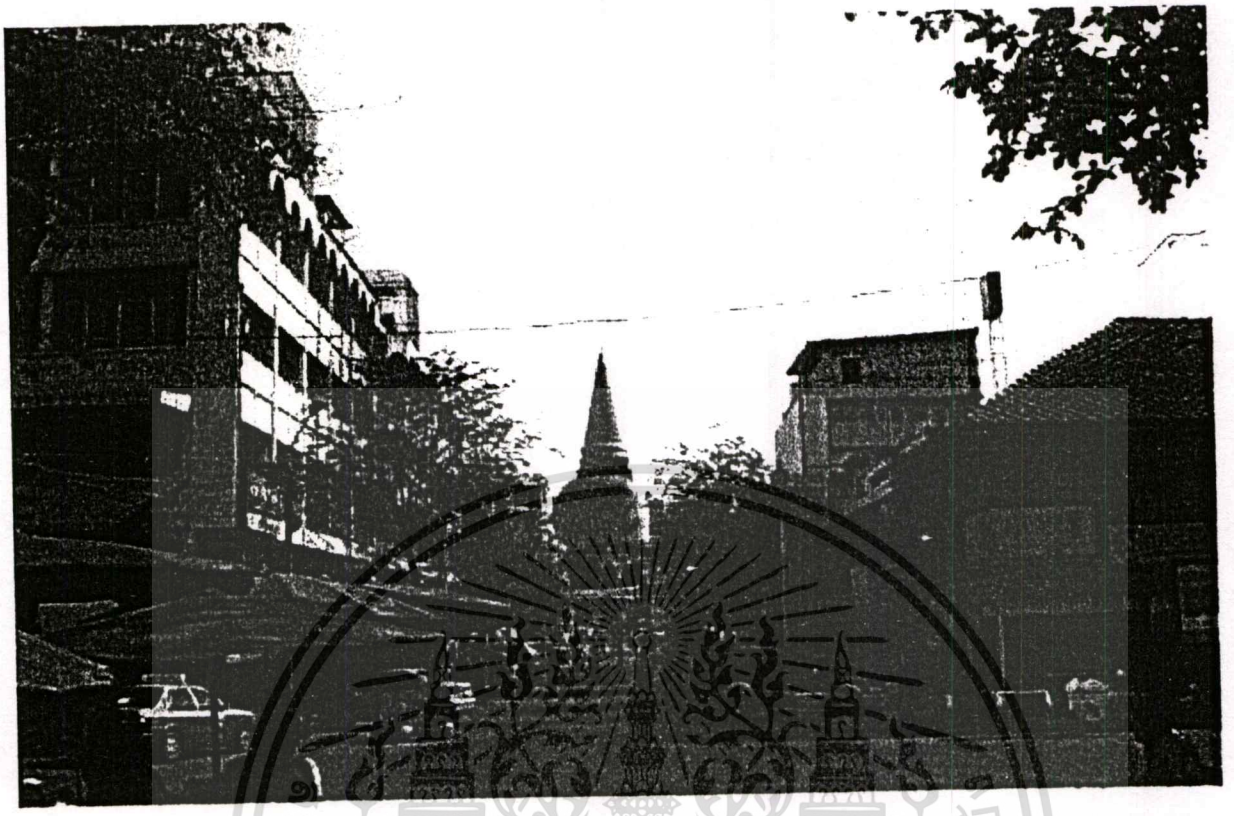

ก่อนการปรับปรุง

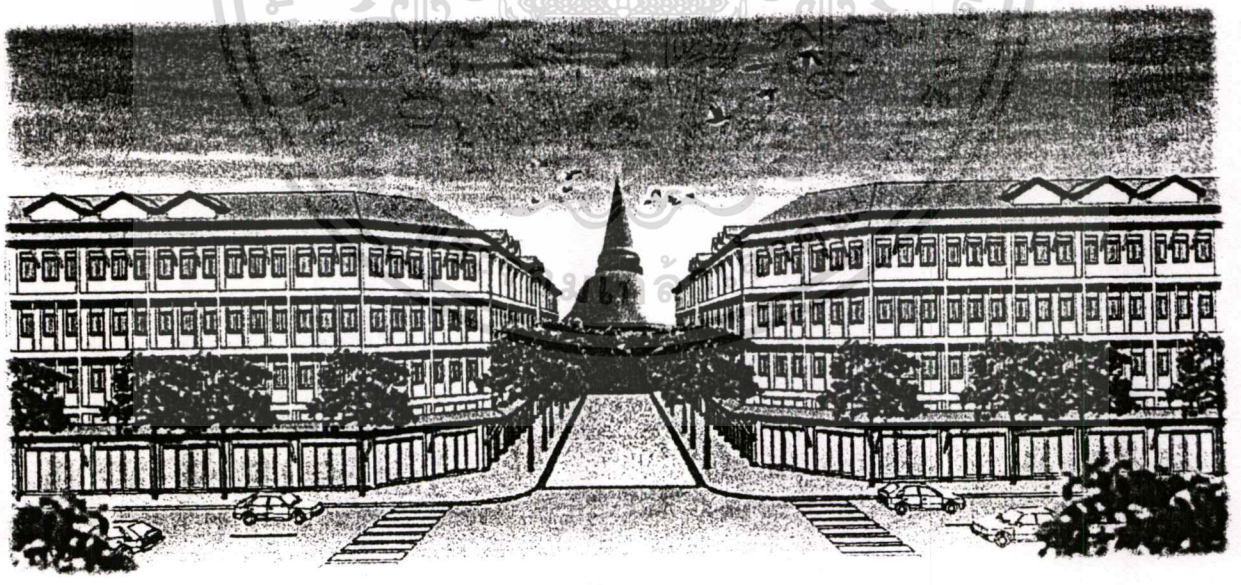

ปรับปรุงใหม่

รูปที่ 5.8 แสดงบรรยากาศก่อนและหลังการปรับปรุง ถนนคนเดิน จากหน้าสถานีรถไฟ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

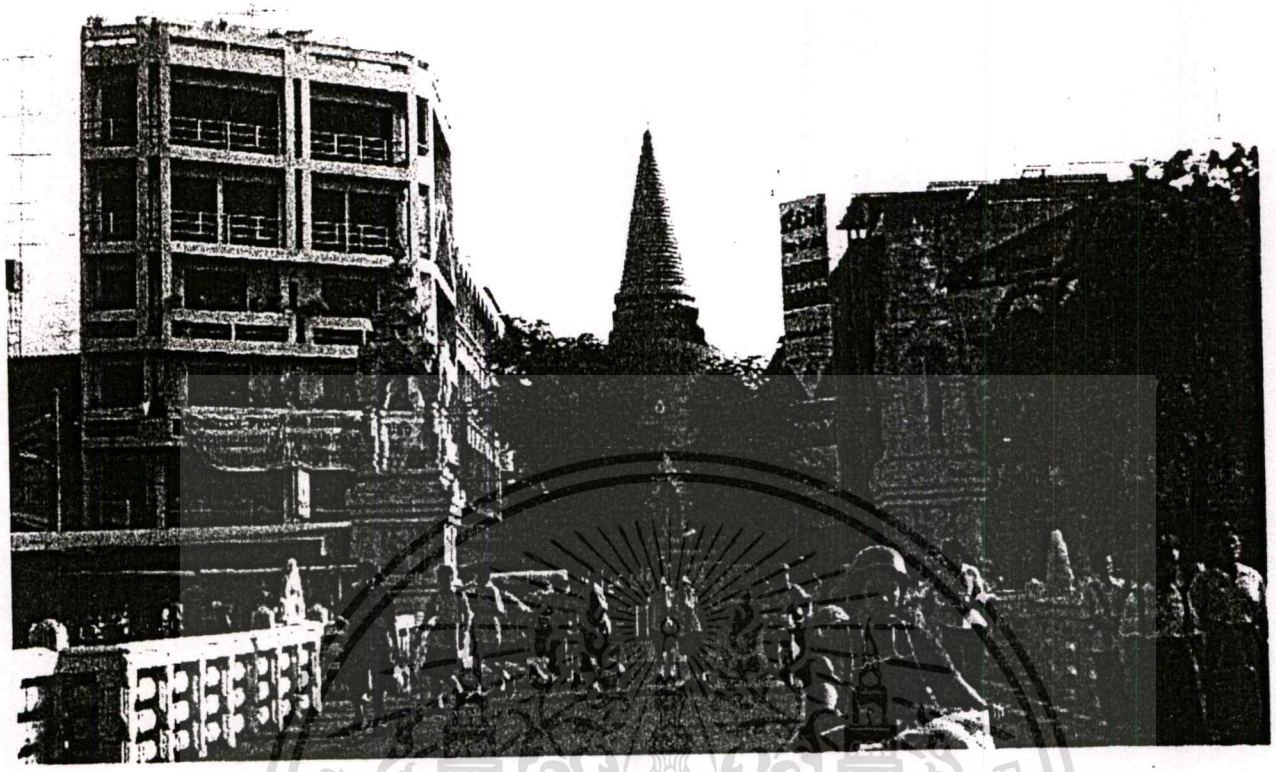

ก่อนการปรับปรุง

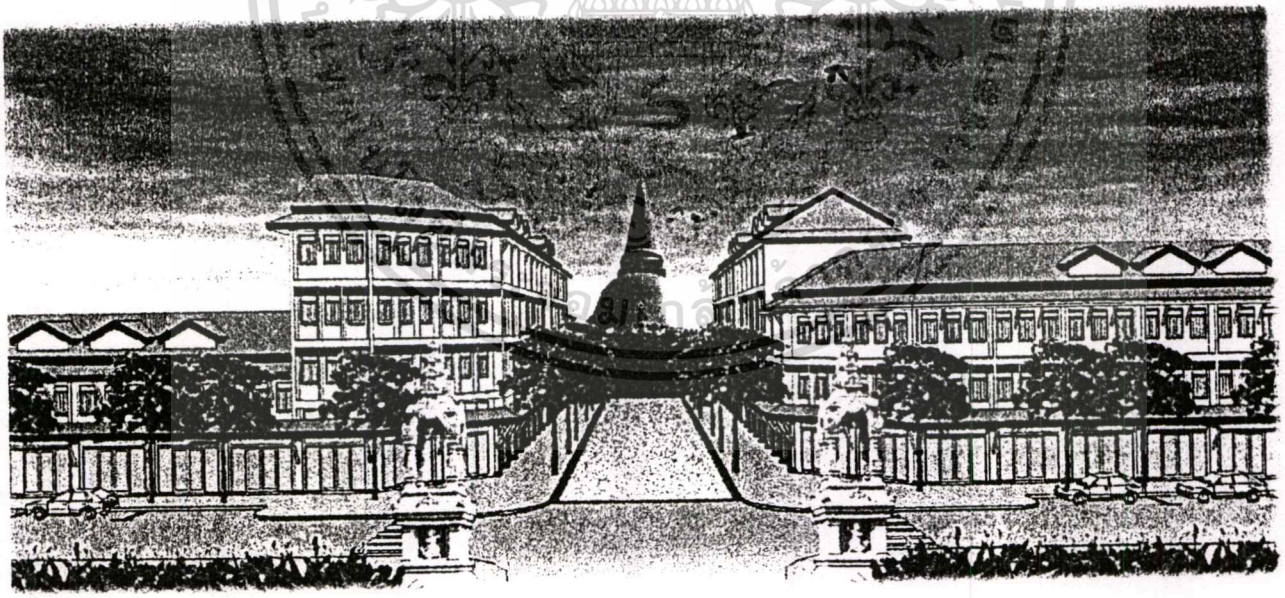

ปรับปรุงใหม่

รูปที่ 5.9 แสดงบรรยากาศก่อนและหลังการปรับปรุง ถนนคนเดิน จากคลองเจดีย์บูชา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ก่อนการปรับปรุง

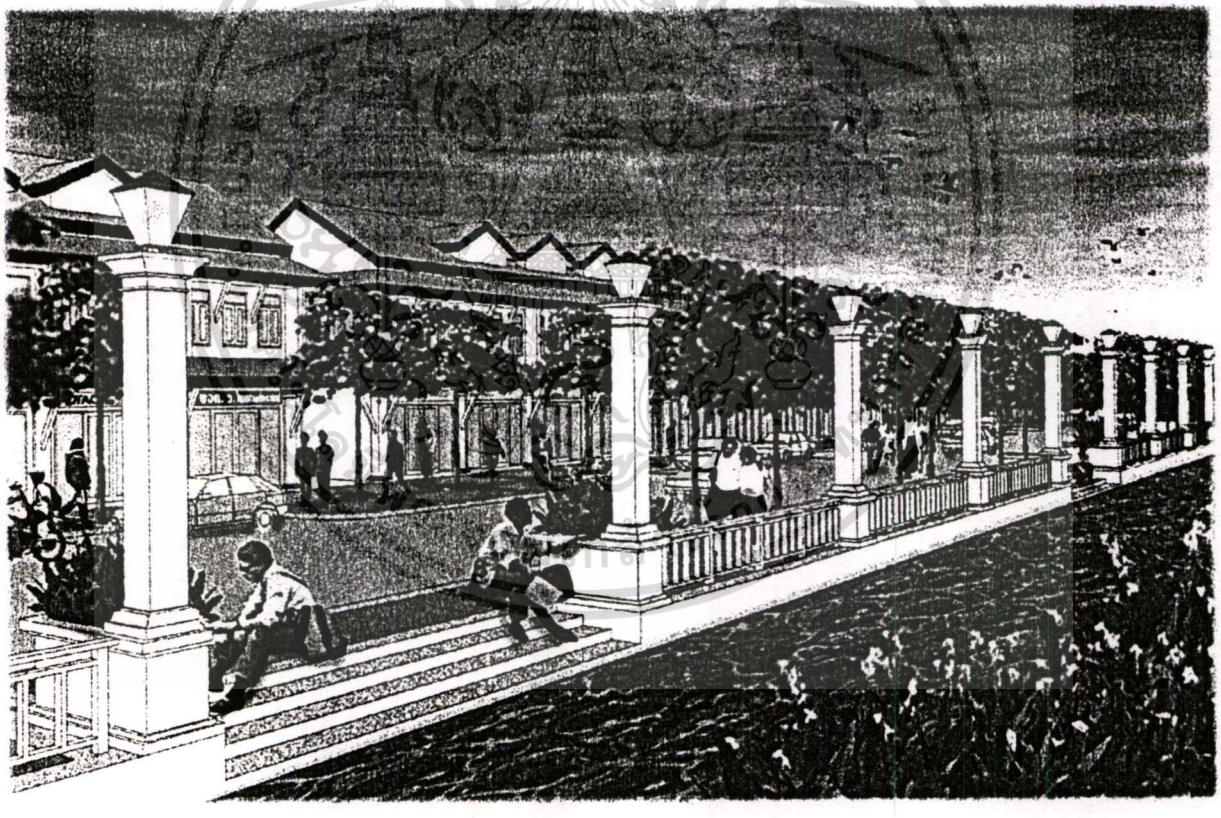

ปรับปรุงใหม่

รูปที่ 5.10 แสดงบรรยากาศก่อนและหลังการปรับปรุง คลองเจดีย์บูชา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ก่อนการปรับปรุง

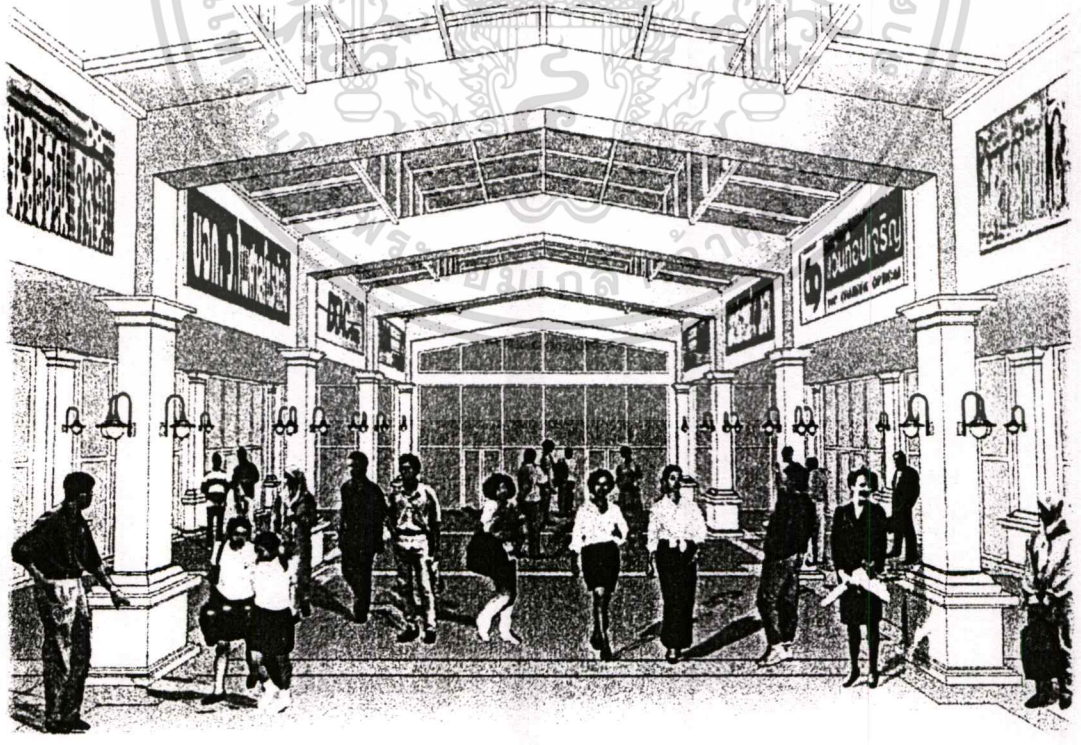

ปรับปรุงใหม่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 5.11 แสดงบรรยากาศก่อนและหลังการปรับปรุง พื้นที่ขายสินค้า

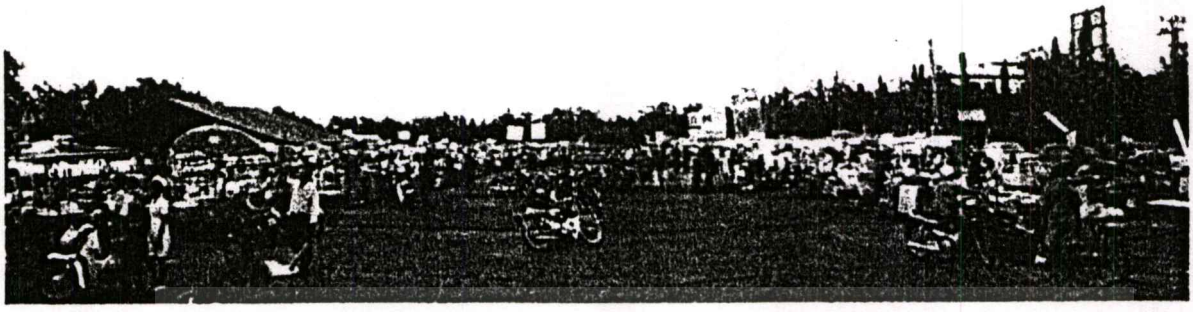

ก่อนการปรับปรุง

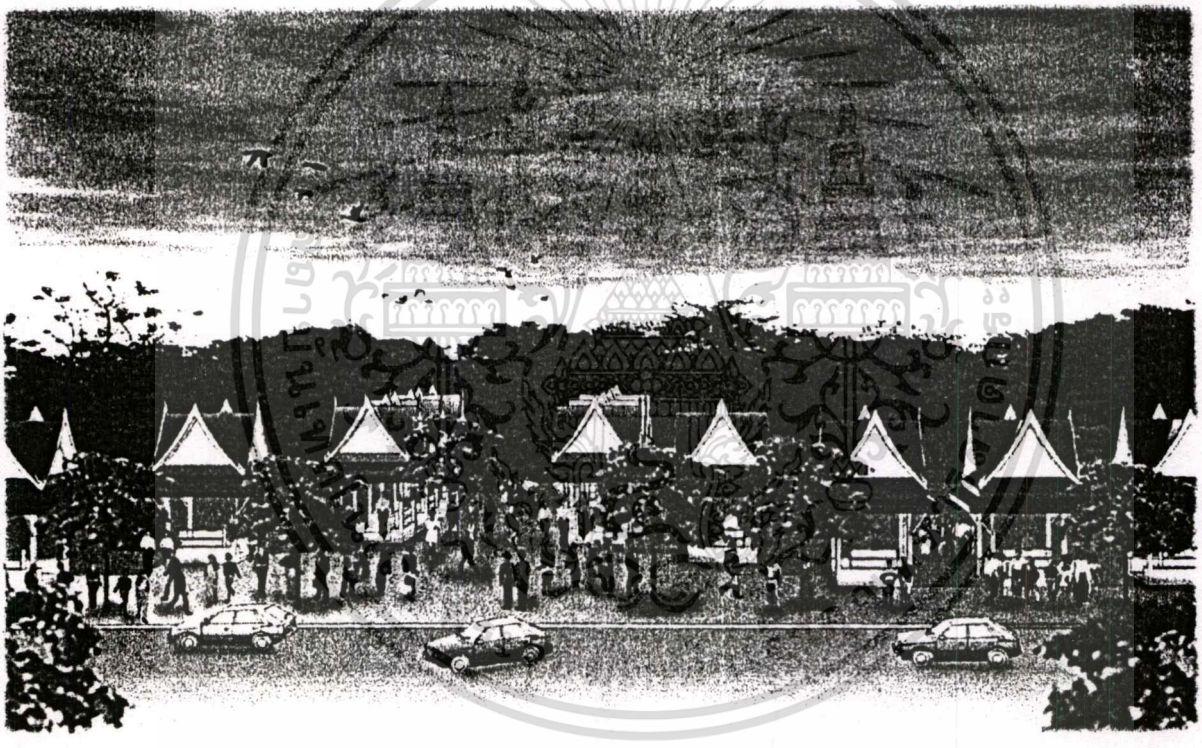

ปรับปรุงใหม่

รูปที่ 5.12 แสดงบรรยากาศก่อนและหลังการปรับปรุง พื้นที่ตั้งแผงขายสินค้าบริเวณภายใน องค์พระปฐมเจดีย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 5.13 หุ่นจำลองการปรับปรุงพื้นที่โครงการ ด้านบน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

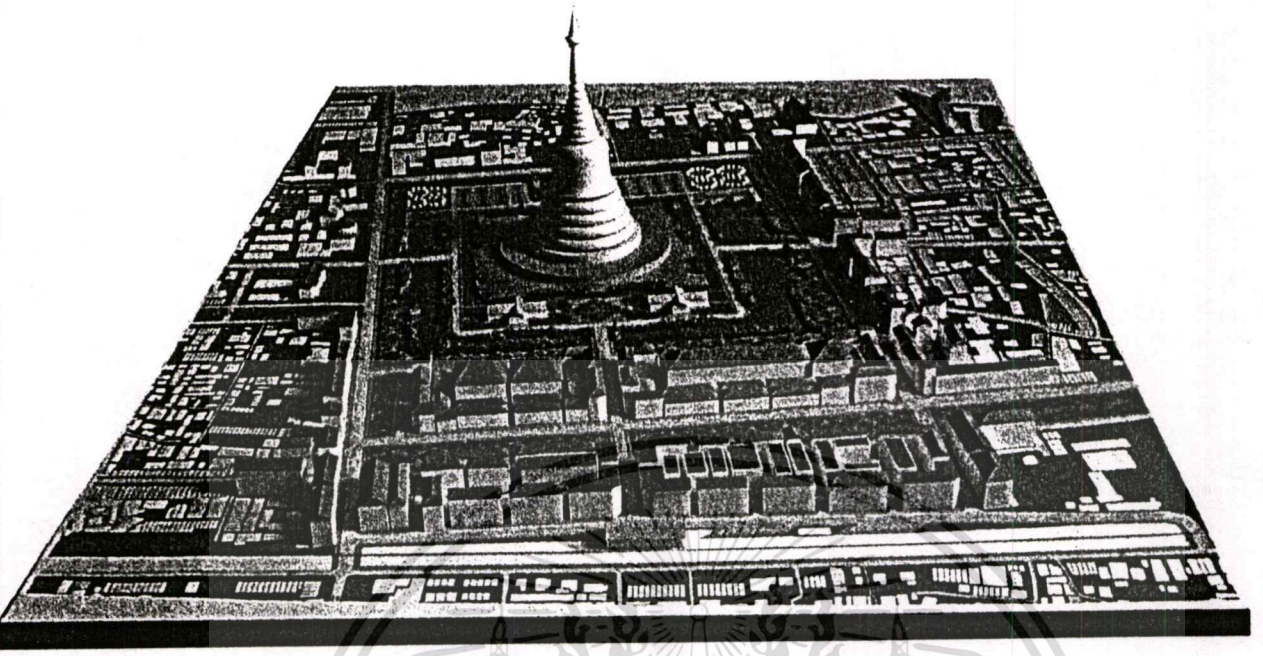

รูปที่ 5.14 หุ่นจำลองการปรับปรุงพื้นที่โครงการ ด้านทิศเหนือ

รูปที่ 5.15 หุ่นจำลองการปรับปรุงพื้นที่โครงการ ด้านทิศตะวันออก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

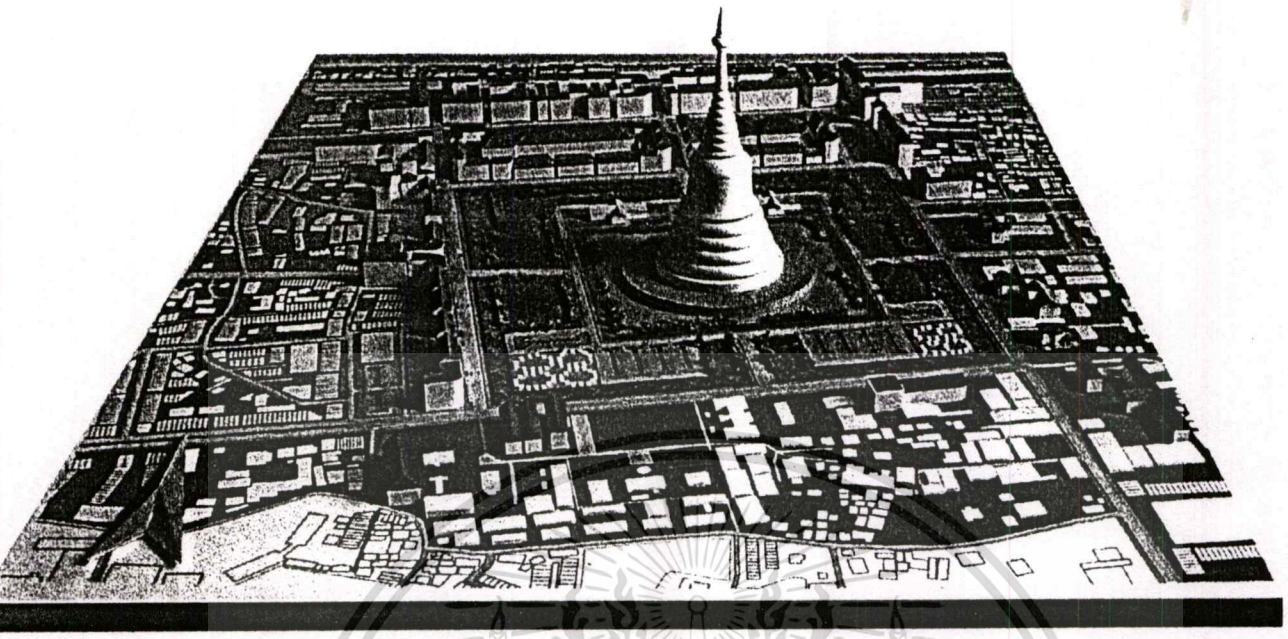

รูปที่ 5.16 หุ่นจำลองการปรับปรุงพื้นที่โครงการ ด้านทิศใต้

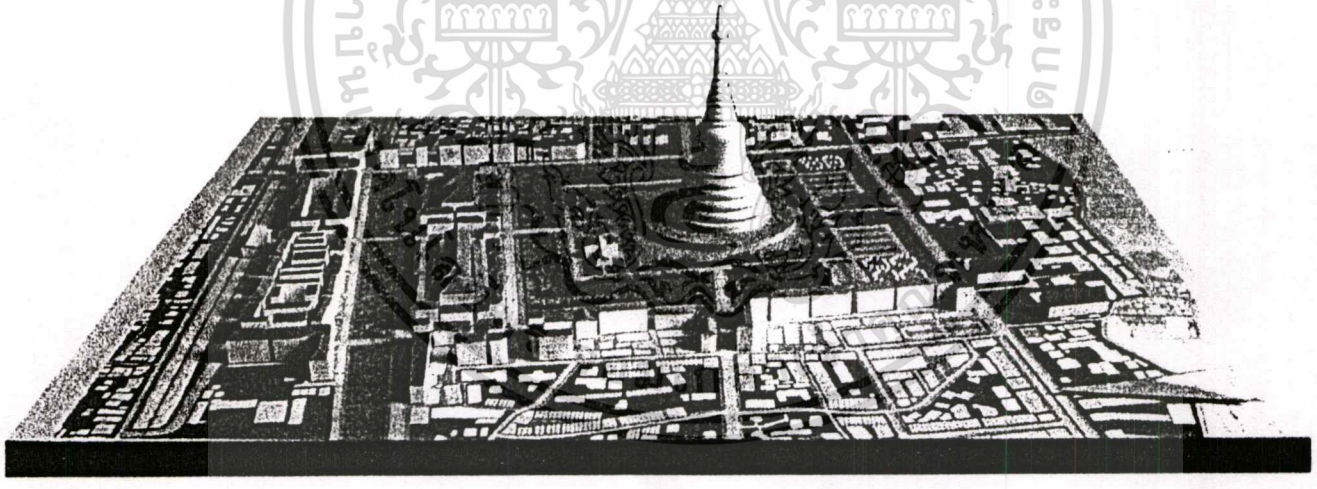

รูปที่ 5.17 หุ่นจำลองการปรับปรุงพื้นที่โครงการ ด้านทิศตะวันตก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.3.1.2 ข้อเสนอแนะด้านสังคม

1. ส่งเสริมกิจกรรมทางวัฒนธรรม มีการประชาสัมพันธ์ โดยเน้นให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วม ซึ่งภายในชุมชนมีพื้นที่ที่เป็นลานกิจกรรมที่เหมาะสมอยู่แล้ว คือ บริเวณลานภายในพื้นที่องค์พระปฐมเจดีย์

2. ส่งเสริมการลงทุนในด้านการอุตสาหกรรม การเกษตรกรรม และการผลิตสร้างกิจกรรมให้เกิดความน่าสนใจที่จะสามารถดึงดูดคนให้เข้ามาท่องเที่ยว เช่น เป็นแหล่งขายสินค้าของชุมชนเพื่อสร้างเศรษฐกิจแก่ชุมชน

5.3.1.3 ข้อเสนอแนะการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ

การนำแนวทางการอนุรักษ์และปรับปรุงไปใช้

การจัดทำแนวทางการอนุรักษ์และปรับปรุง ถือว่าเป็นการวางแผนไว้ล่วงหน้าอย่างหนึ่ง เพื่อเป็นแนวทางสำหรับนำไปใช้อีกแนวทางหนึ่ง ในทางทฤษฎี การนำแผนไปปฏิบัติให้เป็นจริงมีอยู่ 4 ลักษณะ คือ ด้วยแรงบันดาลใจ (Inspiration), ด้วยข้อตกลง (Commitment), ด้วยข้อแนะนำ (Guidance) และ ด้วยการควบคุม (Control) การนำแนวทางการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่มาปฏิบัติ สามารถกระทำได้ทั้ง 4 วิธี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความแข็งแกร่งและจิตสำนึกของชุมชน (นั่นคือหากชุมชนมีจิตสำนึกสูง การปฏิบัติตามแผนด้วยแรงบันดาลใจ หรือข้อตกลงก็กระทำได้) และอิทธิพลของรัฐ (หากรัฐเข้ามาเกี่ยวข้องมาก การปฏิบัติตามแผนมักจะอยู่ในรูปของกฎหมาย คือ การควบคุม) ทางเลือกของการนำแนวทางการปรับปรุงอาคารในโครงการนี้ไปใช้ เสนอไว้ 2 รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ 1 ไม่เป็นกฎหมาย คือ ให้เป็นข้อตกลงภายในชุมชน แล้วชุมชนมีการควบคุมกันเอง (เป็นลักษณะของ Commitment)

รูปแบบที่ 2 เป็นกฎหมาย (เป็นลักษณะของ guidance และ control) ซึ่งอาจทำได้หลายวิธี คือ เป็นข้อกำหนดในผังเฉพาะ (หากมีการประกาศ พรบ. ผังเมืองเฉพาะจริง) หรือประกาศเป็นข้อกำหนดท้องถิ่น

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ในครั้งต่อไป

การดำเนินงานให้เป็นไปตามแนวทาง โดยใช้ชุมชนมีส่วนร่วมนี้ จะสำเร็จได้จะต้องใช้ความร่วมมือ ร่วมใจจากทั้งชุมชน และหน่วยงานของรัฐ แต่เดิมรัฐมีหน้าที่เป็นผู้จัดหา และดำเนินการเพียงฝ่ายเดียว การปฏิบัติงานจึงไม่ซับซ้อน แต่ในการมีส่วนร่วมนั้น รัฐจะมีบทบาทเป็นผู้สนับสนุน ซึ่งเป็นการลดงบประมาณดำเนินงาน แต่เพิ่มภาระทางด้านการบริหารจัดการโครงการมากขึ้น

ดังนั้น ในการศึกษานี้ จึงมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานในลักษณะการมีส่วนร่วมและการทำงานร่วมกัน (Partnership) ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. การเปลี่ยนแปลงลักษณะทางเศรษฐกิจและกิจกรรมทางการค้า ต้องการความรู้ความเข้าใจจากชุมชน จึงควรมีการจัดประชุม ฝึกอบรม แนะแนวทางการเปลี่ยนแปลงให้ชุมชนได้ทราบและปรับตัวได้ทัน ให้มีความพร้อมในการเปลี่ยนแปลง

2. การปรับเปลี่ยนทัศนคติในการทำงานของภาครัฐ ซึ่งจะไม่ใช่การจัดตั้งงบประมาณและดำเนินงานไปตามงบประมาณที่ได้ขอไว้เท่านั้น แต่จะเปลี่ยนมาเป็นการทำงานร่วมกันกับชุมชน ดังนั้น การพบปะ พูดคุย การส่งข่าวสารจะมีความสำคัญมากขึ้น

3. ให้มีการปรับปรุงช่องทางการสื่อสารระหว่างรับกับชุมชนให้มากขึ้น องค์กรเอกชนพัฒนาเอกชนอาจให้การสนับสนุนในด้านนี้ เช่น การสร้างช่องทางการสื่อสาร การให้ข่าวสาร และการออกจดหมายข่าวภายในชุมชน

4. การดำเนินโครงการ จะต้องอาศัยความเข้าใจ แรงกายและแรงใจจากทุกฝ่าย การประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกันเอง และระหว่างรัฐกับเอกชน เป็นประเด็นที่สำคัญที่จะต้องไปพร้อมๆ กับการมีทัศนคติที่ดี ความตั้งใจจริง และวุฒิภาวะที่เหมาะสมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. 2527. **ประวัติวัดสำคัญทางพุทธศาสนา.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศาสนา.

เดชา บุญค้ำ และคณะ. 2531. **คู่มือพัฒนาภูมิทัศน์เมืองเพื่อการท่องเที่ยว.** กรุงเทพฯ : คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บัณฑิต จุลาสัย. 2532. "**เอกสารประกอบการสอนเรื่อง การอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและชุมชนขั้นพื้นฐาน. ภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์.**" จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประสงค์ เอี่ยมอนันต์. 2543. "**แนวทางการอนุรักษ์งานสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อม.**" เอกสารประกอบการประชุมเรื่อง มรดกทางวัฒนธรรมในเขตเมืองในประเทศไทย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2545. **การออกแบบชุมชนเมืองคืออะไร.** กรุงเทพฯ : คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2543. **โครงการรักษาเอกลักษณ์ของสถาปัตยกรรมท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อม เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว จังหวัดนครปฐม.** กรุงเทพฯ : คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

มหาวิยาลัยศิลปากร. 2543. **โครงการวางผังเฉพาะแห่งในพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ บริเวณชุมชนท่าพระจันทร์.** กรุงเทพฯ : คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

พิษณุโรจน์ พลับรู้การ. 2530. "**เอกสารประกอบการบรรยายวิชาการจราจรและขนส่ง.**" คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ภาควิชาการวางแผนภาคและผังเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. 2542. **การศึกษาโครงการวางผังเฉพาะแห่งในพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ บริเวณท่าเตียน-ปากคลองตลาด .** กรุงเทพฯ : รุ่งนภาการพิมพ์.

ยงธนิศร์ พิมลเสถียร. 2542. "**เอกสารประกอบการบรรยายวิชาทฤษฎีการอนุรักษ์ เรื่องความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับการอนุรักษ์.**" สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

ยุทธศาสตร์การพัฒนาเมือง. 2540. "**แนวทางการปรับปรุงถนนจูเชียส.**" ส่วนผังเมือง ประเทศสิงคโปร์.

รณฤทธิ์ ธนโกเศศ. 2542. **ผสานสิ่งใหม่ในสิ่งเก่า.** สำนักโบราณคดีและพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กรมศิลปากร.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วีระ โรจน์พจนรัตน์. 2540."**การอนุรักษ์สถาปัตยกรรม.**" ภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศันสนีย์ วีระศิลป์ชัย. 2540. **ชื่อบ้านนามเมือง.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน.

ศุภชัย เณรจาที. 2547. **"แนวทางอนุรักษ์และพัฒนาสถาปัตยกรรมชุมชนนางเลิ้ง."** วิทยานิพนธ์ครศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

โสภาคย์ ผาสุขนิรันต์. 2537. **การออกแบบสภาพแวดล้อมในชุมชน.** คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ. 2530. **การพัฒนาการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.

สำนักงานเทศบาลนครนครปฐม. 2546 . แผนพัฒนาเทศบาลนครนครปฐม ประจำปี 2546.

สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี. 2539. **กฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม.** สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม.

สำนักพัฒนามาตรฐานผังเมือง. 2539. **เกณฑ์และมาตรฐานการวางและจัดทำผังเมืองรวม พ.ศ.2539.** กรมการผังเมือง.

สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย. **เอกสารเรื่องเกณฑ์การวางผังเมืองรวมของสำนักผังเมือง.** สำนักผังเมือง.

สมพล ดำรงเสถียร. 2545. **"เอกสารประกอบการสอน วิชาออกแบบชุมชนเมือง."** ภาควิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

อวยชัย วุฒิโฆสิต. 2544. **การปฏิบัติวิชาชีพสถาปัตยกรรม.** คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เอื้อม อนันตศานต์. 2539. **การออกแบบผังบริเวณ.** สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุไร สิงห์ไพบูลย์. 2541. **อารามหลวงที่สำคัญและวัดประจำราชกาล.** กรุงเทพฯ : บริษัทฐานการพิมพ์.

Cohen , Nahoum. 1998. "Urban Conservation." Cambridge. Matsachuset : Mit Press.

Dobby, Alan. 1978."**Conservation and planning**" Great Britain : Anchor Press Ltd.

Feilden, Bernard.M. 1994. "**Conservation of Historic Buildings.**" Oxford : Butterworth Heinemann.

Lynch, Kevin. "**The Image of the City.**" Massachusetts : M.I.T. Press, 1960.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Urban Redevelopment Authority, 1997. **"Enhancing The Charms of Joo Chiat.."** Singapore.

Yamane, Toro. 1973. Statistic : **An Introductory Analysis 3rd ed.** Tokyo : Harpet International Edition.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ก

เอกสารราชการ / เอกสารติดต่อราชการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ อท 0524.04/ 0992

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๙ มีนาคม 2549

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรียน นายวัชรานนท์ พยัฆนันทน์

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสัมภาษณ์ เพื่อการวิจัย
2. แบบสอบถาม เพื่อการวิจัย

ด้วย นายบงการ นุ้ยเล็ก นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "แนวทางการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม" โดยมี ผศ.สมพล ดำรงเสถียร เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามดังที่แนบมาพร้อมนี้ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการตรวจของท่านจะช่วยให้งานวิจัยของนายบงการ นุ้ยเล็ก มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม)
รองคณบดี กำกับดูแลงานด้านบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา
โทร. 02-737-3000 ต่อ 3692
โทรสาร. 02-326-4325

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ศธ 0524.04/ 0992

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

6 มีนาคม 2549

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรียน นายรุสลัน โตะแปเราะ

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสัมภาษณ์ เพื่อการวิจัย
2. แบบสอบถาม เพื่อการวิจัย

ด้วย นายบงการ นุ้ยเล็ก นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "แนวทางการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม" โดยมี ผศ.สมพล ดำรงเสถียร เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามดังที่แนบมาพร้อมนี้ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการตรวจของท่านจะช่วยให้งานวิจัยของนายบงการ นุ้ยเล็ก มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม)
รองคณบดี กำกับดูแลงานด้านบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา
โทร. 02-737-3000 ต่อ 3692
โทรสาร. 02- 326-4325

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ศธ 0524.04/ 0992

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

6 มีนาคม 2549

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรียน นายพิทักษ์ คุณโณ

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสัมภาษณ์ เพื่อการวิจัย
2. แบบสอบถาม เพื่อการวิจัย

ด้วย นายบงการ นุ้ยเล็ก นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "แนวทางการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม" โดยมี ผศ.สมพล คำรงเสถียร เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามดังที่แนบมาพร้อมนี้ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการตรวจของท่านจะช่วยให้งานวิจัยของนายบงการ นุ้ยเล็ก มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม)
รองคณบดี กำกับดูแลงานด้านบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา
โทร. 02-737-3000 ต่อ 3692
โทรสาร. 02- 326-4325

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสอบถามการศึกษาวิทยานิพนธ์

เรื่อง

แนวทางการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม

คำชี้แจง

โครงการศึกษาวิทยานิพนธ์เรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเสนอแนวทางในการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม และนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาประกอบกับข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ต่อไป

ผู้ทำวิทยานิพนธ์จึงขอความกรุณาจากท่านได้โปรดตอบแบบสอบถาม ที่ตรงกับความเป็นจริงและครบทุกข้อ ซึ่งคำตอบของท่านรวมทั้งความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ ของท่าน ผู้ทำวิทยานิพนธ์จะนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาเท่านั้น ซึ่งจะไม่มีผลเสียหายต่อผู้ตอบแบบสอบถามแต่อย่างใด ผู้ทำวิทยานิพนธ์ขอขอบคุณในความกรุณาของท่านผู้ตอบแบบสอบถามเป็นอย่างยิ่ง

แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2. ข้อมูลทางด้านกายภาพและสังคมของพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

ตอนที่ 3. ความคิดเห็นในการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

สำหรับกลุ่มชุมชนภายในพื้นที่ศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

<u>สำหรับกลุ่มชุมชนภายในพื้นที่ศึกษา</u>

กรุณาตอบแบบสอบถามโดยทำเครื่องหมาย / ลงใน ( ) และเติมข้อความลงในช่องว่างต่อไปนี้

ตอนที่ 1. ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

1.1 เพศ

☐ ชาย ☐ หญิง

1.2 ท่านมีอายุ.....ปี

1.3 การศึกษาสูงสุดของท่าน

☐ ไม่ได้เรียนหนังสือ ☐ ประถมต้น ☐ ประถมปลาย

☐ มัธยมต้น ☐ มัธยมปลาย ☐ อาชีวะ(ปวช., ปวส.)

☐ ปริญญาตรี ☐ สูงกว่าปริญญาตรี

1.4 ภูมิลำเนาเดิม จังหวัด.....

1.5 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่บริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์.....ปี

1.6 ลักษณะบ้านหรืออาคารที่ท่านพักอาศัย

☐ บ้านเดี่ยว.....ชั้น ☐ ทาวน์เฮาส์.....ชั้น

☐ อาคารพานิชย์.....ชั้น ☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

1.7 ในบ้านหรือร้านของท่านมีกิจการค้าประเภทใด

☐ อยู่อาศัยเพียงอย่างเดียว ☐ ค้าขาย โปรดระบุ.....

☐ สำนักงาน ☐ งานบริการต่างๆ โปรดระบุ.....

☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

1.8 การถือครองที่ดินสำหรับประกอบกิจการหรืออยู่อาศัยของท่าน

☐ เป็นเจ้าของที่ดิน ☐ เช่า

☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

1.9 ท่านประกอบการวันละ.....ชั่วโมง (ในกรณีที่ประกอบกิจการด้วย)

1.10 ท่านคิดว่าการประกอบกิจการบริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ มีข้อดีอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ สามารถค้าขายและอยู่อาศัยได้ด้วย ☐ เป็นย่านชุมชนและมีสถานที่ท่องเที่ยว

☐ การเดินทางสะดวก ☐ ไม่ต้องเสียค่าเช่า

☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.11 ช่วงเวลาที่ประกอบการ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ เช้า ☐ กลางวัน ☐ เย็น

☐ ทั้งวัน ☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 2. ข้อมูลทางด้านกายภาพและสังคมของพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

2.1 ท่านคิดว่าสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปในปัจจุบัน บริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์เป็นอย่างไร

☐ ดีอยู่แล้ว ☐ ดีพอสมควร แต่ต้องปรับปรุง

☐ ไม่ดีเลย ต้องปรับปรุงหลายส่วน ☐ ไม่มีความเห็น

2.2 อาคารที่ท่านทำงาน/อาศัยอยู่ในปัจจุบัน ก่อสร้างมาแล้วเป็นเวลา(ประมาณ).....ปี

2.3 ท่านต้องการให้มีการปรับปรุงในด้านใดบ้าง โดยแยกความเห็นเป็นระดับของการปรับปรุง โปรดทำเครื่องหมาย / ในช่องที่ท่านเห็นควร

สิ่งที่ควรปรับปรุง	ระดับของการปรับปรุง		
	ควรปรับปรุงมาก	ควรปรับปรุง	ไม่ต้องปรับปรุง
สภาพแวดล้อมโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์			
สภาพอาคาร			
การป้องกันน้ำท่วม			
การดูแลรักษาคูคลองเก่าแก่			
สภาพถนน			
ทางเท้า			
ความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของหาบเร่แผงลอย			
ความสะอาด			
ความแออัด			
สภาพของป้ายโฆษณา			
การจราจรติดขัด			
ที่จอดรถ			
อื่นๆ			

2.4 เมื่อพูดถึงพื้นที่ย่านองค์พระปฐมเจดีย์ ท่านจะนึกถึงสิ่งใดเป็นสิ่งแรก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ องค์พระปฐมเจดีย์ ☐ ความเก่าแก่ของอาคารและชุมชน

☐ อาหาร ขนมอร่อย ☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.5 ท่านคิดว่าพื้นที่ชุมชนโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ ควรมีการปรับปรุงให้เป็นไปในทิศทางใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และศาสนา

☐ เป็นแหล่งค้าขายทางด้านเกษตรกรรมและสินค้าประเภทอาหาร

☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

2.6 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาคารรูปแบบเก่าบริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์อย่างไร

☐ สวยงาม น่าอนุรักษ์ไว้ ให้อยู่ในสภาพที่ดี ☐ เฉย ๆ

☐ ไม่จำเป็นต้องอนุรักษ์ไว้ สร้างอาคารสมัยใหม่ดีกว่า ☐ อื่น ๆ .....

2.7 ท่านคิดว่าหากมีโครงการปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ ผลกระทบที่มีต่อท่านในด้านใด อย่างไร

☐ ดีขึ้น เพราะ.....

☐ ไม่ดีขึ้น เพราะ.....

☐ เฉย ๆ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นในการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

3.1 หากมีการสร้างอาคารในบริเวณพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ ท่านคิดว่าอาคารใหม่นั้น ควรเป็นรูปแบบใด

☐ ไม่ควรปรับปรุง ☐ รูปแบบเก่าสมัยดั้งเดิม

☐ รูปแบบอิทธิพลตะวันตก ☐ รูปแบบใดก็ได้ที่กลมกลืนกับอาคารเก่าโดยรอบ

3.2 ท่านคิดเห็นอย่างไร เกี่ยวกับอาคารเก่าที่ขาดการดูแล ในพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

☐ บูรณะและซ่อมแซมให้คงสภาพเดิม

☐ บูรณะและเพิ่มเติมสิ่งอำนวยความสะดวกให้สอดคล้องกับการใช้งานอาคาร

☐ รื้อสร้างใหม่

☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

3.3 ถ้าจะมีการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร

☐ ควรอนุรักษ์และปรับปรุง เพราะ.....

☐ ไม่ควรอนุรักษ์และปรับปรุง เพราะ.....

☐ ไม่มีความเห็น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.4 หากมีการปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ เพื่อส่งเสริมมุมมองสู่องค์พระปฐมเจดีย ท่านคิดว่าควรปรับปรุงอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ปรับปรุงอาคาร สิ่งก่อสร้าง รวมถึงการควบคุมป้ายโฆษณาต่างๆ

☐ ปรับปรุงแนวแกนเส้นทางถนน เพื่อเปิดมุมมองสู่องค์พระปฐมเจดีย์

☐ ออกมาตรการควบคุมสิ่งก่อสร้างในอนาคต เพื่อไม่ให้บดบังองค์พระปฐมเจดีย์

☐ ปรับปรุงสภาพแวดล้อมโดยรอบบริเวณองค์พระปฐมเจดีย์ เช่น ทางเท้า, ถนน, คลอง

☐ การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย บริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสอบถามการศึกษาวิทยานิพนธ์

เรื่อง

แนวทางการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม

คำชี้แจง

โครงการศึกษาวิทยานิพนธ์เรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเสนอแนวทางในการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม และนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาประกอบกับข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ต่อไป

ผู้ทำวิทยานิพนธ์จึงขอความกรุณาจากท่านได้โปรดตอบแบบสอบถาม ที่ตรงกับความเป็นจริงและครบทุกข้อ ซึ่งคำตอบของท่านรวมทั้งความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ ของท่าน ผู้ทำวิทยานิพนธ์จะนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาเท่านั้น ซึ่งจะไม่มีผลเสียหายต่อผู้ตอบแบบสอบถามแต่อย่างใด ผู้ทำวิทยานิพนธ์ขอขอบคุณในความกรุณาของท่านผู้ตอบแบบสอบถามเป็นอย่างยิ่ง

แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2. ข้อมูลทางด้านกายภาพและสังคมของพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

ตอนที่ 3. ความคิดเห็นในการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

สำหรับข้าราชการภายในพื้นที่ศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

<u>สำหรับข้าราชการภายในพื้นที่ศึกษา</u>

กรุณาตอบแบบสอบถามโดยทำเครื่องหมาย / ลงใน ( ) และเติมข้อความลงในช่องว่างต่อไปนี้

ตอนที่ 1. ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

1.1 เพศ

☐ ชาย ☐ หญิง

1.2 ท่านมีอายุ.....ปี

1.3 การศึกษาสูงสุดของท่าน

☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ ปริญญาตรี

☐ สูงกว่าปริญญาตรี ☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

1.4 อาชีพ.....

1.5 สถานที่ทำงาน.....

1.6 ภูมิลำเนาเดิม จังหวัด.....

1.7 ที่พักอาศัยปัจจุบัน จังหวัด.....

1.8 ระยะเวลาที่ประกอบอาชีพอยู่ในชุมชนบริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

☐ ต่ำกว่า 1 ปี ☐ 1 – 5 ปี

☐ 5 – 10 ปี ☐ มากกว่า 10 ปี

1.9 ระยะเวลาที่ทำงานต่อวัน.....ชั่วโมง

1.10 ท่านเคยมีส่วนร่วมในการวางแผนหรือทำกิจกรรมในการปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์หรือไม่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ไม่เคย

☐ เคย ด้านใด (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2. ข้อมูลทางด้านกายภาพและสังคมของพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

2.1 ท่านประสบปัญหาอะไรบ้าง ที่เกี่ยวข้องกับบริเวณพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

☐ ไม่มี

☐ มี โปรดระบุ.....

2.2 ท่านคิดว่าสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปในปัจจุบัน บริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์เป็นอย่างไร

☐ ดีอยู่แล้ว ☐ ดีพอสมควร แต่ต้องปรับปรุง

☐ ไม่ดีเลย ต้องปรับปรุงหลายส่วน ☐ ไม่มีความเห็น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3 สถานที่ที่ท่านทำงานอยู่ในปัจจุบัน ก่อสร้างมาแล้วเป็นเวลา (ประมาณ).....ปี

2.4 ท่านต้องการให้มีการปรับปรุงในด้านใดบ้าง โดยแยกความเห็นเป็นระดับของการปรับปรุง โปรดทำเครื่องหมาย / ในช่องที่ท่านเห็นควร

สิ่งที่ควรปรับปรุง	ระดับของการปรับปรุง		
	ควรปรับปรุงมาก	ควรปรับปรุง	ไม่ต้องปรับปรุง
สภาพแวดล้อมโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์			
สภาพอาคาร			
การป้องกันน้ำท่วม			
การดูแลรักษาดูดลองเก่าแก่			
สภาพถนน			
ทางเท้า			
ความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของหาบเร่แผงลอย			
ความสะอาด			
ความแออัด			
สภาพของป้ายโฆษณา			
การจราจรติดขัด			
ที่จอดรถ			
อื่นๆ			

2.5 เมื่อพูดถึงพื้นที่ย่านองค์พระปฐมเจดีย์ ท่านจะนึกถึงสิ่งใดเป็นสิ่งแรก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ องค์พระปฐมเจดีย์ ☐ ความเก่าแก่ของอาคารและชุมชน

☐ อาหาร ขนมอร่อย ☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

2.6 ท่านคิดว่าพื้นที่ชุมชนโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ ควรมีการปรับปรุงให้เป็นไปในทิศทางใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

☐ เป็นแหล่งค้าขายทางด้านเกษตรกรรมและสินค้าประเภทอาหาร

☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

2.7 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาคารรูปแบบเก่าบริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์อย่างไร

☐ สวยงาม น่าอนุรักษ์ไว้ ให้อยู่ในสภาพที่ดี

☐ เฉย ๆ

☐ ไม่จำเป็นต้องอนุรักษ์ไว้ สร้างอาคารสมัยใหม่ดีกว่า

☐ อื่น ๆ .....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.8 ท่านคิดว่าหากมีโครงการปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ ผลกระทบที่มีต่อชุมชนหรือเกี่ยวข้องกับสถาบันทางศาสนาอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ช่วยส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมอันดีทางศาสนา

☐ ช่วยในการอนุรักษ์และปรับปรุงโบราณสถานที่สำคัญของประเทศ

☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นในการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

3.1 หากมีการสร้างอาคารในบริเวณพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ ท่านคิดว่าอาคารใหม่นั้น ควรเป็นรูปแบบใด

☐ ไม่ควรปรับปรุง ☐ รูปแบบเก่าสมัยดั้งเดิม

☐ รูปแบบอิทธิพลตะวันตก ☐ รูปแบบใดก็ได้ที่กลมกลืนกับอาคารเก่าโดยรอบ

3.2 ท่านคิดเห็นอย่างไร เกี่ยวกับอาคารเก่าที่ขาดการดูแล ในพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

☐ บูรณะและซ่อมแซมให้คงสภาพเดิม

☐ บูรณะและเพิ่มเติมสิ่งอำนวยความสะดวกให้สอดคล้องกับการใช้งานอาคาร

☐ รื้อสร้างใหม่

☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

3.3 หากมีการปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ เพื่อส่งเสริมมุมมองสู่องค์พระปฐมเจดีย์ท่านคิดว่าควรปรับปรุงอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ปรับปรุงอาคาร สิ่งก่อสร้าง รวมถึงการควบคุมป้ายโฆษณาต่างๆ

☐ ปรับปรุงแนวแกนเส้นทางถนน เพื่อเปิดมุมมองสู่องค์พระปฐมเจดีย์

☐ ออกมาตรการควบคุมสิ่งก่อสร้างในอนาคต เพื่อไม่ให้บดบังองค์พระปฐมเจดีย์

☐ ปรับปรุงสภาพแวดล้อมโดยรอบบริเวณองค์พระปฐมเจดีย์ เช่น ทางเท้า, ถนน, คลอง

☐ การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย บริเวณ โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

3.4 ถ้าจะมีการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร ในฐานะที่ท่านเป็นข้าราชการ โดยจะมีวิธีการอย่างไรในการมีส่วนร่วมในการปรับปรุง

.....

.....

.....

3.5 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสอบถามการศึกษาวิทยานิพนธ์

เรื่อง

แนวทางการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม

คำชี้แจง

โครงการศึกษาวิทยานิพนธ์เรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเสนอแนวทางในการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม และนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาประกอบกับข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ต่อไป

ผู้ทำวิทยานิพนธ์จึงขอความกรุณาจากท่านได้โปรดตอบแบบสอบถาม ที่ตรงกับความเป็นจริงและครบทุกข้อ ซึ่งคำตอบของท่านรวมทั้งความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ ของท่าน ผู้ทำวิทยานิพนธ์จะนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาเท่านั้น ซึ่งจะไม่มีผลเสียหายต่อผู้ตอบแบบสอบถามแต่อย่างใด ผู้ทำวิทยานิพนธ์ขอขอบคุณในความกรุณาของท่านผู้ตอบแบบสอบถามเป็นอย่างยิ่ง

แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2. ข้อมูลทางด้านกายภาพและสังคมของพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

ตอนที่ 3. ความคิดเห็นในการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

สำหรับผู้ค้าหาบเร่แผงลอยภายในพื้นที่ศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

<u>สำหรับผู้ค้าหาบเร่แผงลอยภายในพื้นที่ศึกษา</u>

กรุณาตอบแบบสอบถามโดยทำเครื่องหมาย / ลงใน ( ) และเติมข้อความลงในช่องว่างต่อไปนี้

ตอนที่ 1. ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

1.1 เพศ

☐ ชาย ☐ หญิง

1.2 ท่านมีอายุ.....ปี

1.3 การศึกษาสูงสุดของท่าน

☐ ไม่ได้เรียนหนังสือ ☐ ประถมต้น ☐ ประถมปลาย

☐ มัธยมต้น ☐ มัธยมปลาย ☐ อาชีวะ(ปวช., ปวส.)

☐ ปริญญาตรี ☐ สูงกว่าปริญญาตรี

1.4 ภูมิลำเนาเดิม จังหวัด.....

1.5 ที่พักอาศัยปัจจุบัน จังหวัด.....

1.6 ระยะเวลาที่ค้าขายอยู่บริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์.....ปี

1.7 ท่านขายของสัปดาห์ละกี่วัน

☐ ทุกวัน ☐ ไม่ทุกวัน ตั้งแต่วัน.....ถึงวัน.....

☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

1.8 ช่วงเวลาที่ขาย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ เช้า ☐ กลางวัน ☐ เย็น

☐ ทั้งวัน ☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

1.9 ท่านขายของวันละ.....ชั่วโมง

1.10 ประเภทสินค้าหรือบริการที่ขาย

☐ อาหาร ☐ ผักผลไม้ ☐ ดอกไม้

☐ สลากกินแบ่งรัฐบาล ☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

1.11 เพราะเหตุใดท่านจึงเลือกมาค้าขายบริเวณนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ใกล้บ้าน ☐ เป็นย่านท่องเที่ยวที่มีกำลังการซื้อสูง

☐ พื้นที่สามารถตั้งแผงได้สะดวก ☐ ไม่ต้องเสียค่าเช่า

☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

1.12 รูปแบบของการขายเป็นอย่างไร

☐ ไม่มีที่ตั้งแน่นอน ☐ มีที่ตั้งแน่นอน

☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 2. ข้อมูลทางด้านกายภาพและสังคมของพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

2.1 ท่านคิดว่าสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปในปัจจุบัน บริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์เป็นอย่างไร

☐ ดีอยู่แล้ว ☐ ดีพอสมควร แต่ต้องปรับปรุง

☐ ไม่ดีเลย ต้องปรับปรุงหลายส่วน ☐ ไม่มีความเห็น

2.2 ท่านต้องการให้มีการปรับปรุงในด้านใดบ้าง โดยแยกความเห็นเป็นระดับของการปรับปรุง

โปรดทำเครื่องหมาย / ในช่องที่ท่านเห็นควร

สิ่งที่ควรปรับปรุง	ระดับของการปรับปรุง		
	ควรปรับปรุงมาก	ควรปรับปรุง	ไม่ต้องปรับปรุง
สภาพแวดล้อมโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์			
สภาพอาคาร			
การป้องกันน้ำท่วม			
การดูแลรักษาคูคลองเก่าแก่			
สภาพถนน			
ทางเท้า			
ความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของหาบเร่แผงลอย			
ความสะอาด			
ความแออัด			
สภาพของป้ายโฆษณา			
การจราจรติดขัด			
ที่จอดรถ			
อื่นๆ			

2.3 เมื่อพูดถึงพื้นที่ย่านองค์พระปฐมเจดีย์ ท่านจะนึกถึงสิ่งใดเป็นสิ่งแรก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ องค์พระปฐมเจดีย์ ☐ ความเก่าแก่ของอาคารและชุมชน

☐ อาหาร ขนมอร่อย ☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

2.4 ท่านคิดว่าพื้นที่ชุมชนโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ ควรมีการปรับปรุงให้เป็นไปในทิศทางใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และศาสนา

☐ เป็นแหล่งค้าขายทางด้านเกษตรกรรมและสินค้าประเภทอาหาร

☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.5 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาคารรูปแบบเก่าบริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์อย่างไร

☐ สวยงาม น่าอนุรักษ์ไว้ ให้อยู่ในสภาพที่ดี ☐ เฉย ๆ

☐ ไม่จำเป็นต้องอนุรักษ์ไว้ สร้างอาคารสมัยใหม่ดีกว่า ☐ อื่น ๆ .....

2.6 ท่านคิดว่าหากมีโครงการปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ ผลกระทบที่มีต่อท่าน ในด้านใด อย่างไร

☐ ดีขึ้น เพราะ.....

☐ ไม่ดีขึ้น เพราะ.....

☐ เฉย ๆ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นในการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

3.1 หากมีการสร้างอาคารในบริเวณพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ ท่านคิดว่าอาคารใหม่นั้น ควรเป็นรูปแบบใด

☐ ไม่ควรปรับปรุง ☐ รูปแบบเก่าสมัยดั้งเดิม

☐ รูปแบบอิทธิพลตะวันตก ☐ รูปแบบใดก็ได้ที่กลมกลืนกับอาคารเก่าโดยรอบ

3.2 ท่านคิดเห็นอย่างไร เกี่ยวกับอาคารเก่าที่ขาดการดูแล ในพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

☐ บูรณะและซ่อมแซมให้คงสภาพเดิม

☐ บูรณะและเพิ่มเติมสิ่งอำนวยความสะดวกให้สอดคล้องกับการใช้งานอาคาร

☐ รื้อสร้างใหม่

☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

3.3 ถ้าจะมีการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร

☐ ควรอนุรักษ์และปรับปรุง เพราะ.....

☐ ไม่ควรอนุรักษ์และปรับปรุง เพราะ.....

☐ ไม่มีความเห็น

3.4 หากมีการปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ เพื่อส่งเสริมมุมมองสู่องค์พระปฐมเจดีย์ท่านคิดว่าควรปรับปรุงอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ปรับปรุงอาคาร สิ่งก่อสร้าง รวมถึงการควบคุมป้ายโฆษณาต่างๆ

☐ ปรับปรุงแนวแกนเส้นทางถนน เพื่อเปิดมุมมองสู่องค์พระปฐมเจดีย์

☐ ออกมาตรการควบคุมสิ่งก่อสร้างในอนาคต เพื่อไม่ให้บดบังองค์พระปฐมเจดีย์

☐ ปรับปรุงสภาพแวดล้อมโดยรอบบริเวณองค์พระปฐมเจดีย์ เช่น ทางเท้า, ถนน, คลอง

☐ การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย บริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสอบถามการศึกษาวิทยานิพนธ์

เรื่อง

แนวทางการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม

คำชี้แจง

โครงการศึกษาวิทยานิพนธ์เรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเสนอแนวทางในการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม และนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาประกอบกับข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ต่อไป

ผู้ทำวิทยานิพนธ์จึงขอความกรุณาจากท่านได้โปรดตอบแบบสอบถาม ที่ตรงกับความเป็นจริงและครบทุกข้อ ซึ่งคำตอบของท่านรวมทั้งความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ ของท่าน ผู้ทำวิทยานิพนธ์จะนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาเท่านั้น ซึ่งจะไม่มีผลเสียหายต่อผู้ตอบแบบสอบถามแต่อย่างใด ผู้ทำวิทยานิพนธ์ขอขอบคุณในความกรุณาของท่านผู้ตอบแบบสอบถามเป็นอย่างยิ่ง

แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2. ข้อมูลทางด้านกายภาพและสังคมของพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

ตอนที่ 3. ความคิดเห็นในการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

สำหรับนักท่องเที่ยวภายในพื้นที่ศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

<u>สำหรับนักท่องเที่ยวภายในพื้นที่ศึกษา</u>

กรุณาตอบแบบสอบถามโดยทำเครื่องหมาย / ลงใน ( ) และเติมข้อความลงในช่องว่างต่อไปนี้

ตอนที่ 1. ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

1.1 เพศ

☐ ชาย ☐ หญิง

1.2 ท่านมีอายุ.....ปี

1.3 การศึกษาสูงสุดของท่าน

☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ ปริญญาตรี

☐ สูงกว่าปริญญาตรี ☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

1.4 อาชีพ.....

1.5 ภูมิลำเนาเดิม จังหวัด.....

1.6 ที่พักอาศัยปัจจุบัน จังหวัด.....

1.7 เหตุผลในการมาท่องเที่ยวที่บริเวณองค์พระปฐมเจดีย์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ มาไหว้องค์พระปฐมเจดีย์ ☐ มาในงานเทศกาล เช่น เทศกาลอาหาร

☐ อื่นๆ .....

1.7 ท่านเคยมาท่องเที่ยวบริเวณชุมชนโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์กี่ครั้ง

☐ 1 ครั้ง ☐ 1 – 5 ครั้ง

☐ มากกว่า 5 ครั้ง ☐ อื่นๆ.....

1.8 ระยะเวลาในการมาท่องเที่ยวบริเวณชุมชนโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์.....วัน

1.9 โดยปกติท่านมาท่องเที่ยวบริเวณชุมชนโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ในช่วงเวลาใด

☐ ช่วงเวลาเทศกาล ☐ ไม่แน่นอน

☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2. ข้อมูลทางด้านกายภาพและสังคมของพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

2.1 ขณะที่ท่านท่องเที่ยวบริเวณพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ ท่านประสบปัญหาอะไรบ้าง

☐ ไม่มี

☐ มี โปรดระบุ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2 ท่านคิดว่าสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปในปัจจุบัน บริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์เป็นอย่างไร

☐ ดีอยู่แล้ว ☐ ดีพอสมควร แต่ต้องปรับปรุง

☐ ไม่ดีเลย ต้องปรับปรุงหลายส่วน ☐ ไม่มีความเห็น

2.3 ท่านต้องการให้มีการปรับปรุงในด้านใดบ้าง โดยแยกความเห็นเป็นระดับของการปรับปรุง

โปรดทำเครื่องหมาย / ในช่องที่ท่านเห็นควร

สิ่งที่ควรปรับปรุง	ระดับของการปรับปรุง		
	ควรปรับปรุงมาก	ควรปรับปรุง	ไม่ต้องปรับปรุง
สภาพแวดล้อมโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์			
สภาพอาคาร			
การป้องกันน้ำท่วม			
การดูแลรักษาดูดลองเก่าแก่			
สภาพถนน			
ทางเท้า			
ความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของหาบเร่แผงลอย			
ความสะอาด			
ความแออัด			
สภาพของป้ายโฆษณา			
การจราจรติดขัด			
ที่จอดรถ			
อื่นๆ			

2.4 เมื่อพูดถึงพื้นที่ย่านองค์พระปฐมเจดีย์ ท่านจะนึกถึงสิ่งใดเป็นสิ่งแรก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ องค์พระปฐมเจดีย์ ☐ ความเก่าแก่ของอาคารและชุมชน

☐ อาหาร ขนมอร่อย ☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

2.5 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาคารรูปแบบเก่าบริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์อย่างไร

☐ สวยงาม น่าอนุรักษ์ไว้ ให้อยู่ในสภาพที่ดี

☐ เฉย ๆ

☐ ไม่จำเป็นต้องอนุรักษ์ไว้ สร้างอาคารสมัยใหม่ดีกว่า

☐ อื่น ๆ .....

2.7 ท่านมีความประทับใจหรือมีความคิดเห็นว่าควรส่งเสริมให้พื้นที่บริเวณโดยรอบองค์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พระปฐมเจดีย์ เป็นไปในทิศทางใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และศาสนา

☐ เป็นแหล่งค้าขายและขึ้นชื่อทางด้านเกษตรกรรมและสินค้าประเภทอาหาร

☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นในการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

3.1 หากมีการสร้างอาคารในบริเวณพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ ท่านคิดว่าอาคารใหม่นั้น ควรเป็นรูปแบบใด

☐ ไม่ควรปรับปรุง ☐ รูปแบบเก่าสมัยดั้งเดิม

☐ รูปแบบอิทธิพลตะวันตก ☐ รูปแบบใดก็ได้ที่กลมกลืนกับอาคารเก่าโดยรอบ

3.2 ท่านคิดเห็นอย่างไร เกี่ยวกับอาคารเก่าที่ขาดการดูแล ในพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

☐ บูรณะและซ่อมแซมให้คงสภาพเดิม

☐ บูรณะและเพิ่มเติมสิ่งอำนวยความสะดวกให้สอดคล้องกับการใช้งานอาคาร

☐ รื้อสร้างใหม่

☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

3.3 ถ้าจะมีการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร

☐ ควรอนุรักษ์และปรับปรุง เพราะ.....

.....

☐ ไม่ควรอนุรักษ์และปรับปรุง เพราะ.....

.....

3.4 หากมีการปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ เพื่อส่งเสริมมุมมองสู่องค์พระปฐมเจดีย์ท่านคิดว่าควรปรับปรุงอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ปรับปรุงอาคาร สิ่งก่อสร้าง รวมถึงการควบคุมป้ายโฆษณาต่างๆ

☐ ปรับปรุงแนวแกนเส้นทางถนน เพื่อเปิดมุมมองสู่องค์พระปฐมเจดีย์

☐ ออกมาตรการควบคุมสิ่งก่อสร้างในอนาคต เพื่อไม่ให้บดบังองค์พระปฐมเจดีย์

☐ ปรับปรุงสภาพแวดล้อมโดยรอบบริเวณองค์พระปฐมเจดีย์ เช่น ทางเท้า, ถนน, คลอง

☐ การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย บริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

3.5 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสอบถามการศึกษาวิทยานิพนธ์

เรื่อง

แนวทางการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม

คำชี้แจง

โครงการศึกษาวิทยานิพนธ์เรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเสนอแนวทางในการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม และนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาประกอบกับข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ต่อไป

ผู้ทำวิทยานิพนธ์จึงขอความกรุณาจากท่านได้โปรดตอบแบบสอบถาม ที่ตรงกับความเป็นจริงและครบทุกข้อ ซึ่งคำตอบของท่านรวมทั้งความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ ของท่าน ผู้ทำวิทยานิพนธ์จะนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาเท่านั้น ซึ่งจะไม่มีผลเสียหายต่อผู้ตอบแบบสอบถามแต่อย่างใด ผู้ทำวิทยานิพนธ์ขอขอบคุณในความกรุณาของท่านผู้ตอบแบบสอบถามเป็นอย่างยิ่ง

แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2. ข้อมูลทางด้านกายภาพและสังคมของพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

ตอนที่ 3. ความคิดเห็นในการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

สำหรับพระภิกษุ, สามเณรภายในพื้นที่ศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

<u>สำหรับพระภิกษุ, สามเณรภายในพื้นที่ศึกษา</u>

กรุณาตอบแบบสอบถามโดยทำเครื่องหมาย / ลงใน ( ) และเติมข้อความลงในช่องว่างต่อไปนี้

ตอนที่ 1. ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

1.1 จำนวนพรรษา.....พรรษา

1.2 ระดับการศึกษาทางธรรม.....

1.3 ภูมิลำเนาเดิม จังหวัด.....

1.4 สถานที่จำวัดปัจจุบัน .....

1.5 ระยะเวลาที่จำวัดอยู่ในบริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

☐ ต่ำกว่า 1 ปี ☐ 1 – 5 ปี

☐ 5 – 10 ปี ☐ มากกว่า 10 ปี

1.6 ท่านเคยมีส่วนร่วมในการวางแผนหรือทำกิจกรรมในการปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์หรือไม่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ไม่เคย

☐ เคย ด้านใด (โปรดระบุ).....

.....

.....

ตอนที่ 2. ข้อมูลทางด้านกายภาพและสังคมของพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

2.1 ท่านประสบปัญหาอะไรบ้าง ที่เกี่ยวข้องกับบริเวณพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

☐ ไม่มี

☐ มี โปรดระบุ.....

2.2 ท่านคิดว่าสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปในปัจจุบัน บริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์เป็นอย่างไร

☐ ดีอยู่แล้ว ☐ ดีพอสมควร แต่ต้องปรับปรุง

☐ ไม่ดีเลย ต้องปรับปรุงหลายส่วน ☐ ไม่มีความเห็น

2.3 ท่านคิดว่าในปัจจุบัน พื้นที่บริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทางด้านศาสนาหรือวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น เพียงพอหรือไม่อย่างไร

☐ ดีอยู่แล้ว ☐ ดีพอสมควร แต่ต้องมีการเพิ่มเติม

☐ ไม่ดีเลย ต้องมีการเพิ่มเติมหลายส่วน ☐ อื่นๆ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4 วัดที่ท่านจำวัดอยู่ในปัจจุบันมีอายุ (ประมาณ).....ปี

2.5 ท่านต้องการให้มีการปรับปรุงในด้านใดบ้าง โดยแยกความเห็นเป็นระดับของการปรับปรุง

โปรดทำเครื่องหมาย / ในช่องที่ท่านเห็นควร

สิ่งที่ควรปรับปรุง	ระดับของการปรับปรุง		
	ควรปรับปรุงมาก	ควรปรับปรุง	ไม่ต้องปรับปรุง
สภาพแวดล้อมโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์			
สภาพอาคาร			
การป้องกันน้ำท่วม			
การดูแลรักษาคูคลองเก่าแก่			
สภาพถนน			
ทางเท้า			
ความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของหาบเร่แผงลอย			
ความสะอาด			
ความแออัด			
สภาพของป้ายโฆษณา			
การจราจรติดขัด			
ที่จอดรถ			
อื่นๆ			

2.6 เมื่อพูดถึงพื้นที่ย่านองค์พระปฐมเจดีย์ ท่านจะนึกถึงสิ่งใดเป็นสิ่งแรก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ องค์พระปฐมเจดีย์ ☐ ความเก่าแก่ของอาคารและชุมชน

☐ อาหาร ขนมอร่อย ☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

2.7 ท่านคิดว่าพื้นที่ชุมชนโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ ควรมีการปรับปรุงให้เป็นไปในทิศทางใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และศาสนา

☐ เป็นแหล่งค้าขายทางด้านเกษตรกรรมและสินค้าประเภทอาหาร

☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.8 ท่านคิดว่าหากมีโครงการปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ ผลกระทบที่มีต่อท่านหรือเกี่ยวข้องกับสถาบันทางศาสนาอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ช่วยส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมอันดีทางศาสนา

☐ ช่วยในการอนุรักษ์และปรับปรุงโบราณสถานที่สำคัญของประเทศ

☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นในการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

3.1 หากมีการสร้างอาคารในบริเวณพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ ท่านคิดว่าอาคารใหม่นั้น ควรเป็นรูปแบบใด

☐ ไม่ควรปรับปรุง ☐ รูปแบบเก่าสมัยดั้งเดิม

☐ รูปแบบอิทธิพลตะวันตก ☐ รูปแบบใดก็ได้ที่กลมกลืนกับอาคารเก่าโดยรอบ

3.2 ท่านคิดเห็นอย่างไร เกี่ยวกับอาคารเก่าที่ขาดการดูแล ในพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

☐ บูรณะและซ่อมแซมให้คงสภาพเดิม

☐ บูรณะและเพิ่มเติมสิ่งอำนวยความสะดวกให้สอดคล้องกับการใช้งานอาคาร

☐ รื้อสร้างใหม่

☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

3.3 ถ้าจะมีการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร

☐ ควรอนุรักษ์และปรับปรุง เพราะ.....

.....

.....

☐ ไม่ควรอนุรักษ์และปรับปรุง เพราะ.....

.....

.....

3.4 หากมีการปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ เพื่อส่งเสริมมุมมองสู่องค์พระปฐมเจดีย์ท่านคิดว่าควรปรับปรุงอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ปรับปรุงอาคาร สิ่งก่อสร้าง รวมถึงการควบคุมป้ายโฆษณาต่างๆ

☐ ปรับปรุงแนวแกนเส้นทางถนน เพื่อเปิดมุมมองสู่องค์พระปฐมเจดีย์

☐ ออกมาตรการควบคุมสิ่งก่อสร้างในอนาคต เพื่อไม่ให้บดบังองค์พระปฐมเจดีย์

☐ ปรับปรุงสภาพแวดล้อมโดยรอบบริเวณองค์พระปฐมเจดีย์ เช่น ทางเท้า, ถนน, คลอง

☐ การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย บริเวณโดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.5 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสัมภาษณ์ประกอบการศึกษาวิทยานิพนธ์

เรื่อง

แนวทางการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม

คำชี้แจง

โครงการศึกษาวิทยานิพนธ์เรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเสนอแนวทางในการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม และนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาประกอบกับข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ต่อไป

ผู้ทำวิทยานิพนธ์จึงขอความกรุณาจากท่านได้โปรดตอบแบบสัมภาษณ์ ที่ตรงกับความเป็นจริงและครบทุกข้อ ซึ่งคำตอบของท่านรวมทั้งความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ ของท่าน ผู้ทำวิทยานิพนธ์จะนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาเท่านั้น ซึ่งจะไม่มีผลเสียหายต่อผู้ตอบแบบสอบถามแต่อย่างใด ผู้ทำวิทยานิพนธ์ขอขอบคุณในความกรุณาของท่านผู้ตอบแบบสอบถามเป็นอย่างยิ่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสัมภาษณ์ประกอบการศึกษาวิทยานิพนธ์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

1. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

.....

ที่อยู่.....

.....

2. ปัจจุบันท่านประกอบอาชีพ.....

หน่วยงาน.....

3. ถ้าจะมีการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

4. ท่านคิดว่าควรมีแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ ในรูปแบบใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. ท่านคิดว่า องค์กรหรือหน่วยงานใด ควรให้ความร่วมมือและรับผิดชอบในการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. เพื่อให้การอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์ ได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ท่านคิดว่าควรมีการใช้หลยุทธ์หรือมาตรการสงเสริม ในการเสนอแนะมาตรการทางด้านกฎหมาย ซึ่งเป็นลักษณะการบังคับ และส่งเสริมมาตรการด้านการสร้างแรงจูงใจในการให้ความร่วมมือ มีความเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ค
โครงการตัวอย่าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มหาวิทยาลัยศิลปากร (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "โครงการรักษาเอกลักษณ์ของสถาปัตยกรรมท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อม เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว จังหวัดนครปฐม"

หลักการและเหตุผล

นครปฐมเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน มีการพัฒนาหลายยุคหลายสมัย ตั้งแต่ทวาราวดี อยุธยา และรัตนโกสินทร์ โดยเฉพาะในช่วงรัชกาลที่ 4-6 ส่งผลให้มีรูปแบบสถาปัตยกรรมท้องถิ่นที่หลากหลายและมีความสมบูรณ์อยู่หลายแห่ง แต่ยังขาดการส่งเสริมและวางกรอบในการพัฒนาที่ถูกต้อง หากได้มีการเตรียมพร้อมทั้งทางด้านสาธารณูปโภคพื้นฐานและการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการฟื้นฟูและรักษาศิลปวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของสถาปัตยกรรมท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อม ให้เหมาะสม ก็จะทำให้จังหวัดนครปฐมเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญอีกแห่งหนึ่ง อีกทั้งยังเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชนและรักษาวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรมที่ดีงามของชุมชนให้คงอยู่ต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

โครงการวิจัยนี้มุ่งเน้นการวิจัยในเชิงปฏิบัติ (Implementation Research) เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของภาครัฐ เอกชน และชุมชนพื้นถิ่น ในเรื่องที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ที่สามารถจะนำเอาข้อมูลต่างๆ จากการวิจัยดังกล่าวไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติได้ทันท่วงที เช่น แผนที่เส้นทางท่องเที่ยว ข้อมูลเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม สำหรับมัคคุเทศก์ เป็นต้น รวมถึงจุดประกายให้ชุมชนท้องถิ่นเข้าใจในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่มุ่งเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและบริหารการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ด้วยตัวของพวกเขาเอง

โครงการวิจัยนี้ มีเป้าหมายเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของภาครัฐ เอกชนและชุมชนพื้นถิ่น ในเรื่องที่เกี่ยวกับ การท่องเที่ยว ที่สามารถจะนำเอาข้อมูลต่างๆ จากการวิจัยดังกล่าวในแนวทางการปฏิบัติได้ทันท่วงที เช่น

- แผนที่เส้นทางท่องเที่ยว รวมถึงทรัพยากรที่มีศักยภาพในการท่องเที่ยว เพื่อเป็นทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำหรับการประชาสัมพันธ์
- ข้อมูลเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม สำหรับชาวบ้านที่ควรรู้ เพื่อใช้อ้างอิงถึงผู้ประกอบการท่องเที่ยว และมัคคุเทศก์
- ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เด่นๆ ของหมู่บ้านต่างๆ ที่ชาวบ้านสามารถนำไปใช้เสนอเป็นโครงการ ตามนโยบายของรัฐ
- ข้อมูลโครงการพัฒนาท้องถิ่นให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่ทั้งหน่วยงานท้องถิ่นและชาวบ้าน สามารถนำมาใช้เป็นแนวทาง (Guide Line) ในการปฏิบัติจริงต่อไปได้ทันที
- รวมถึงการประชุมรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่าย และอบรมสัมมนาเพื่อจุดประกายให้ชุมชนท้องถิ่น เข้าใจในศักยภาพของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของตนเอง และบทบัญญัติของ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รัฐธรรมนูญที่มุ่งเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และบริหารการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นที่มีอยู่ด้วยตัวของพวกเขาเอง โดยมีภาครัฐเป็นผู้กำกับดูแล (Monitoring) และสนับสนุนหน่วยงานบริหารท้องถิ่นอยู่ห่าง ๆ ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะทำให้ทรัพยากรท้องถิ่นเหล่านั้น ถูกนำมาใช้อย่างมีความเข้าใจอย่างถูกต้องร่วมกัน และมีมูลค่าเพิ่มในด้านเศรษฐกิจ อันจะนำไปสู่การท่องเที่ยวและการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

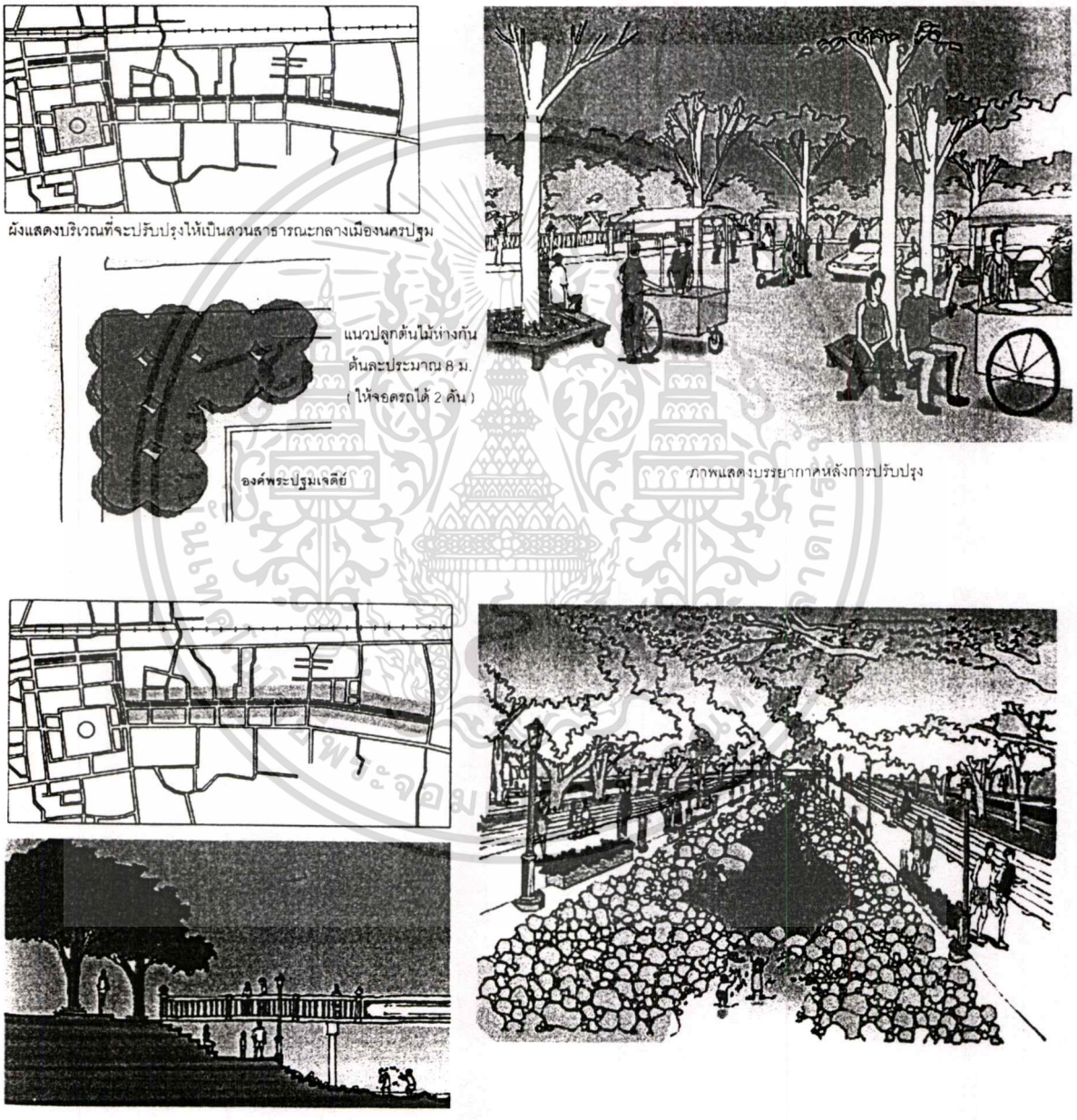

รูปที่ ค.1 แสดงแนวความคิดในการรักษาเอกลักษณ์สถาปัตยกรรมท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อม เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว จังหวัดนครปฐม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ศุภชัย เณรจาที (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “โครงการ แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาสถาปัตยกรรมชุมชนนางเลิ้ง “

หลักการและเหตุผล

ย่านนางเลิ้ง เป็นย่านพาณิชยกรรมเก่าแก่แห่งหนึ่ง ปัจจุบันจัดอยู่ในเขตกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นนอกเป็นย่านการค้าและแหล่งบันเทิงเก่าแก่มาตั้งแต่ปลายรัชกาลที่ 5 มีลักษณะของชุมชนเก่าที่หาได้ยากในปัจจุบัน นอกจากนี้ลักษณะทางสถาปัตยกรรมในย่านนางเลิ้งยังมีความต่อเนื่องกับพื้นที่ในเขตอนุรักษ์ใกล้เคียงด้วย คือมีตึกแถวประวัติศาสตร์ซึ่งมีรูปแบบกลมกลืนกับตึกแถวกลุ่มอื่นๆ ในเขตกรุงรัตนโกสินทร์ จึงถือเป็นชุมชนที่มีความเชื่อมโยงทั้งทางกายภาพเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมกับชุมชนเก่าแห่งอื่นในกรุงรัตนโกสินทร์ถือเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์แห่งหนึ่งของกรุงเทพมหานคร

สภาพย่านนางเลิ้งในปัจจุบันทรุดโทรมลงกว่าในอดีตมากทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและสภาพทางกายภาพ ทั้งนี้เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงจากพัฒนาการของเมืองประกอบกับการขาดนโยบายในการอนุรักษ์และพัฒนาที่ชัดเจน ซึ่งลักษณะเช่นนี้อาจทำให้ชุมชนถูกผลักดันไปสู่การพัฒนาแบบเมืองสมัยใหม่ได้ ดังจะเห็นได้จากในระยะที่ผ่านมามีความพยายามรื้อย้ายอาคารเพื่อปลูกสร้างอาคารพาณิชย์สมัยใหม่อยู่เนือง ๆ ความพยายามเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในย่านนางเลิ้งที่เกิดขึ้นหลายต่อหลายครั้ง สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากความต้องการฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจ

ในอดีตที่ผ่านมาย่านนางเลิ้งเป็นย่านที่ไม่เคยได้รับความสนใจในด้านการอนุรักษ์มาก่อน ในแผนแม่บทเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ก็มิได้กำหนดพื้นที่ย่านนางเลิ้งเป็นพื้นที่อนุรักษ์ ทั้งนี้นาจะเนื่องมาจากขาดการศึกษาคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของพื้นที่อย่างเพียงพอทำให้เป็นการมองข้ามความสำคัญของย่านนางเลิ้งไป ซึ่งหากพิจารณาถึงมรดกทางวัฒนธรรมที่หลงเหลืออยู่ในย่านนางเลิ้งในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นสถาปัตยกรรม ลักษณะชุมชนแล้ว นับได้ว่านางเลิ้งเป็นย่านประวัติศาสตร์แห่งหนึ่งของเมืองกรุงเทพมหานคร การอนุรักษ์เป็นการฟื้นฟูกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่ได้ทางหนึ่ง ซึ่งจะช่วยให้สามารถรักษาอาคารประวัติศาสตร์และสภาพชุมชนเก่าไว้ได้ และยังเป็นส่วนที่จะช่วยรักษา ส่งเสริมภาพลักษณ์ของเมืองเก่ากรุงรัตนโกสินทร์ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงลักษณะเฉพาะของชุมชนนางเลิ้ง
2. เพื่อศึกษากฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้อง
3. เพื่อเสนอแนวทางวางแผนอนุรักษ์และพัฒนาสถาปัตยกรรมชุมชนนางเลิ้ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รอบแนวคิดในการศึกษา

1. ลักษณะเฉพาะของชุมชนนางเลิ้ง
   - 1.1 การใช้ประโยชน์ที่ดิน
   - 1.2 โครงข่ายการสัญจร
   - 1.3 กิจกรรมทางสังคมและเศรษฐกิจของชุมชน
   - 1.4 จินตภาพของพื้นที่
   - 1.5 ลักษณะทางสถาปัตยกรรม
2. กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้อง

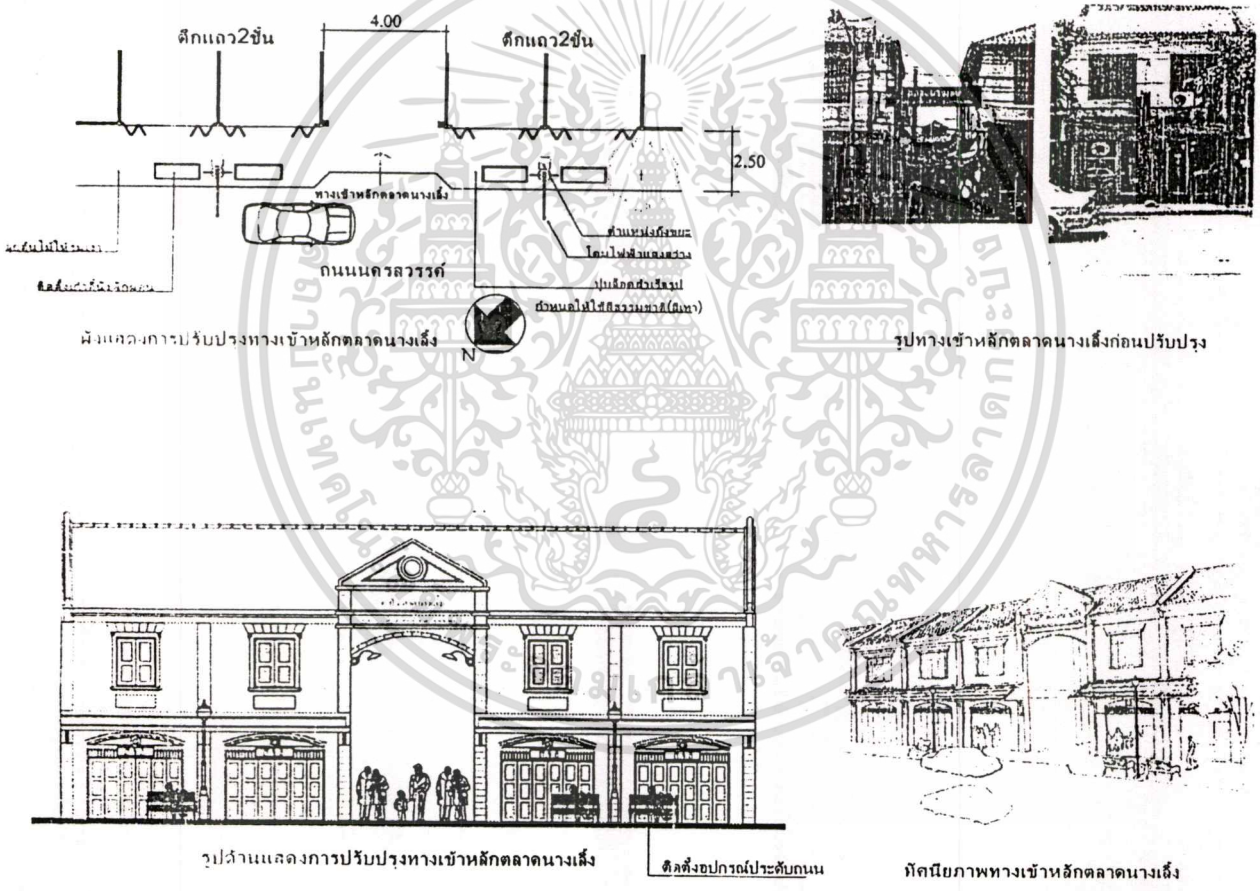

รูปที่ ค.2 แสดงแนวความคิดในการปรับปรุง ตลาดนางเลิ้ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาโครงการวางผังเฉพาะแห่งในพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ บริเวณท่าเตียน-ปากคลองตลาด"

หลักการและเหตุผล

พื้นที่บริเวณท่าเตียนและปากคลองตลาดเป็นพื้นที่ต่อเนื่องริมแม่น้ำเจ้าพระยาในเขตเกาะรัตนโกสินทร์ชั้นใน ถือว่าเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม และวัฒนธรรม ซึ่งปัจจุบันมีความขัดแย้งกันระหว่างการอนุรักษ์กับการพัฒนาค่อนข้างมาก ทั้งในลักษณะกิจกรรมและสภาพทางกายภาพ

หน่วยงานที่รับผิดชอบทางด้านนโยบายโดยตรง คือ คณะกรรมการโครงการกรุงรัตนโกสินทร์ ได้ให้ภาพรวมในการปรับปรุงเชิงอนุรักษ์ในส่วนพื้นที่ริมน้ำ แบ่งออกเป็นประเด็นใหญ่ ๆ ได้ 3 ประเด็น คือ

1. การอนุรักษ์อาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรม
2. การรื้อย้ายอาคารที่ไม่มีคุณค่าเพื่อปรับปรุงพื้นที่นันทนาการ และสนับสนุนการท่องเที่ยว
3. การเปลี่ยนแปลงกิจกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับบริเวณพื้นที่อนุรักษ์ในเมือง

แนวนโยบายดังกล่าวได้รวมถึงบริเวณท่าเตียนและปากคลองตลาดด้วย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติให้เป็นผล คือ กรุงเทพมหานคร ได้เคยมีแผนปับปรุงพื้นที่บริเวณนี้มาแล้ว แต่ไม่สามารถดำเนินงานได้ เนื่องจากมีข้อปัญหาและอุปสรรคหลายประการ ได้แก่ การขาดหลักเกณฑ์และข้อกำหนดในรายละเอียดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ปัญหากรรมสิทธิ์ที่ดินที่ซับซ้อนและเป็นตัวแปรที่มีผลต่อการพัฒนาปรับปรุงพื้นที่ ในด้านความยินยอมของผู้อาศัยและเจ้าของที่ดิน ซึ่งส่งผลถึงค่าใช้จ่ายในกรณีมีการเวนคืน การยอมรับของประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านของการจัดการกำหนดกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เหมาะสม และการรองรับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนไปของสังคม

ประเด็นปัญหาและอุปสรรค์ดังกล่าว ทำให้จะต้องมีการศึกษาโครงการปรับปรุงพื้นที่บริเวณท่าเตียน-ปากคลองตลาด อย่างละเอียดอีกครั้งหนึ่ง โดยมีเป้าหมายให้ได้มาซึ่งรูปแบบที่เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงที่หน่วยงานท้องถิ่นสามารถปฏิบัติได้จริง

ด้วยเหตุผลดังกล่าว สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร จึงได้จัดทำโครงการเพื่อเสนอแนวทางพัฒนาการปรับปรุงในรูปแบบการวางผังที่มุ่งสู่การปฏิบัติจริง โดยโครงการนี้ใช้ชื่อว่า โครงการวางผังเฉพาะแห่งในพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ บริเวณท่าเตียน-ปากคลองตลาด โดยใช้แนวทางผสมผสานระหว่างหลักการทฤษฎีทางผังเมือง นโยบายของรับและความคิดเห็นของประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับพื้นที่ ทั้งนี้เพื่อเป็นผังที่ได้รับการยอมรับจากทุกฝ่าย และแน่นอนต้องมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริงมากที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาลักษณะของอาคารในพื้นที่ด้านสภาพ จำนวนชั้น รูปแบบ และกิจกรรม
2. เพื่อศึกษาลักษณะการให้บริการและลักษณะของสาธารณูปโภคในพื้นที่
3. เพื่อศึกษาสภาพการสัญจรในพื้นที่ในทุกระดับ
4. เพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท่าเตียนและปากคลองตลาด
5. เพื่อทดสอบทัศนคติและความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาและอนุรักษ์พื้นที่ท่าเตียน และปากคลองตลาด

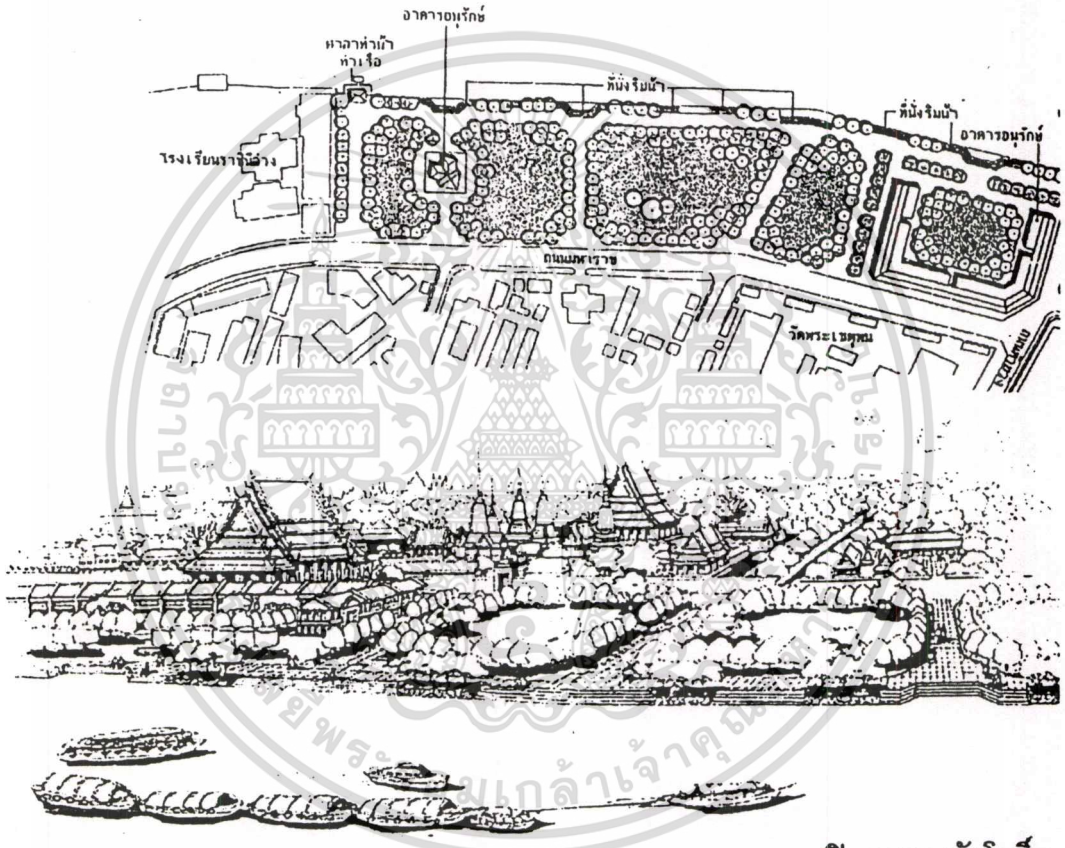

การเปิดมุมมองวัดโพธิ์

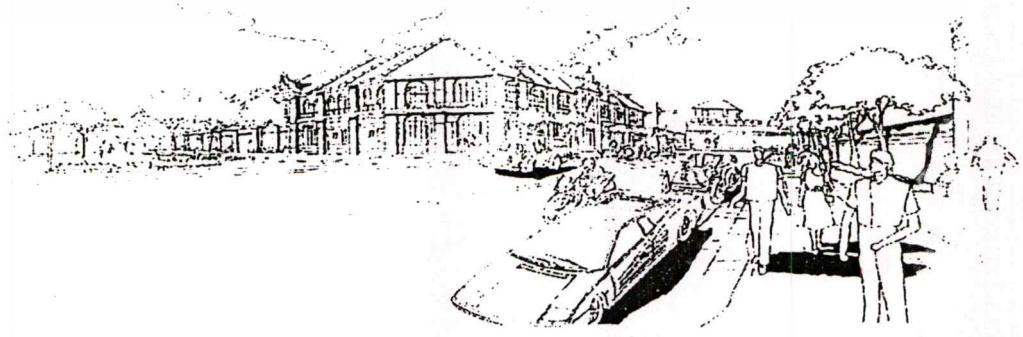

ทัศนียภาพชุมชนท่าเตียน

รูปที่ ค.3 แสดงแนวความคิดในการปรับปรุงชุมชนท่าเตียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "โครงการวางผังเฉพาะแห่งในพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ บริเวณชุมชนท่าพระจันทร์"

หลักการและเหตุผล

ชุมชนท่าพระจันทร์ หมายถึง พื้นที่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาจากถนนแนวถนนมหาราช ชุมชนท่าพระจันทร์เป็นส่วนหนึ่งของเกาะรัตนโกสินทร์ และเป็นบริเวณที่ใกล้ชิดต่อพระบรมมหาราชวังและสถานที่สำคัญอื่นๆ ตัวชุมชนท่าพระจันทร์เองก็มีพื้นที่ซึ่งมีความสำคัญเกี่ยวข้องกับทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมของชาติเป็นอย่างยิ่ง มีศักยภาพที่มีพลังมากในทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม พื้นที่หลายๆ ส่วนของเกาะรัตนโกสินทร์ ซึ่งชุมชนท่าพระจันทร์ก็เป็นพื้นที่หนึ่งที่ยังมีข้อด้อย ความทรุดโทรมของชุมชน ความไม่เรียบร้อยไม่น่าดู ปัญหาทางด้านสภาพแวดล้อมซึ่งต่างล้วนสะท้อนถึงความเสื่อมถอยลดบทบาทลงโดยรวมของย่าน

บทบาทอันเด่นชัดยิ่งของย่านที่จะมีความเกี่ยวข้องกับด้านการท่องเที่ยว การให้บริการต่อผู้คนในพื้นที่และต่อผู้คนที่ผ่านเข้าออก ต่อไปยังพื้นที่อื่นต่างต้องการดูแล การฟื้นฟูให้มีประสิทธิภาพในด้านการใช้สอยรับกับบทบาทที่มีของย่านไปพร้อมๆ กับให้มีความน่าดู ความเป็นระเบียบเรียบร้อยเหมาะรับกับการเป็นส่วนหนึ่งของเกาะรัตนโกสินทร์อันมีความสำคัญยิ่งทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศิลปกรรมของชาติ

การให้ความสำคัญของเกาะรัตนโกสินทร์อย่างจริงจัง เริ่มต้นในปี พ.ศ. 2492 โดยได้มีการทยอยขึ้นประกาศขึ้นทะเบียนสถานที่สำคัญทั้งในเกาะกรุงรัตนโกสินทร์และพื้นที่ต่อเนื่อง จนถึงปี พ.ศ.2523 จำนวน 98 แห่ง เป็นโบราณสถาน การดำเนินการที่น่าสนใจในลำดับต่อมาก็คือ ในปี พ.ศ. 2515 สมาคมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อมได้จัดทำ "โครงการปรับปรุงและอนุรักษ์บริเวณเมืองเก่าของกรุงเทพมหานคร (เกาะรัตนโกสินทร์)" การพิจารณาต่อโครงการดังกล่าวนี้ได้มีความก้าวหน้าจนถึง ปี พ.ศ.2519 กระทรวงมหาดไทยได้แต่งตั้งคณะกรรมการอนุรักษ์สิ่งก่อสร้างที่มีค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปกรรมและสถาปัตยกรรม ภายในเขตกรุงเทพมหานคร ให้กำหนดนโยบายวางแผนการบูรณะปรับปรุงให้ทันกำหนดสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี ในปี พ.ศ. 2525 ซึ่งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเสนอให้จัดทำเป็นรูปโครงการแบบผสมผสานที่มีการครอบคลุมในหลายๆ ด้าน อีกทั้งมีคณะกรรมการระดับชาติขึ้นดูแล ซึ่งก็ได้มีมติเห็นชอบแต่งตั้ง คณะกรรมการโครงการเกาะรัตนโกสินทร์ ในปี พ.ศ. 2521

ต่อมาได้ขยายพื้นที่ให้ครอบคลุมไปถึงคลองรอบกรุง หรือคลองบางลำพู พร้อมเปลี่ยนชื่อเป็น คณะกรรมการ โครงการกรุงรัตนโกสินทร์ โดยมีการดำเนินการที่สำคัญ 2 ประการ คือ

- อนุรักษ์และปรับปรุงโบราณสถาน ประวัติศาสตร์สถานศิลปวัฒนธรรม
- การวางผังแม่บทการใช้ที่ดินและกำหนดเกณฑ์ควบคุมการก่อสร้างอาคาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์ของโครงการปรับปรุงบริเวณชุมชนท่าพระจันทร์ เพื่อการพัฒนาเชิงอนุรักษ์ อันเป็นวิการดำเนินการอนุรักษ์ที่ยอมรับ ถือกันว่าได้ผล โดยเป็นการช่วยให้เขตเมืองเก่าหรือพื้นที ความต้องการอนุรักษ์ที่มีสภาวะทางเศรษฐกิจที่ก้าวหน้าได้ มีสภาพแวดล้อมที่ดี ในขณะเดียวกันก็ มีความเหมาะสมเกื้อกูลต่อสถานที่สำคัญ ตลอดจนส่วนต่างๆ ที่มีอยู่ในเขตเมืองเก่า หรือในพื้นที่ นั้นๆ ด้วย โดยมีเป้าหมายเพื่อจัดทำผลการศึกษาและแผนปฏิบัติการที่มีรายละเอียดสมบูรณ์ ซึ่งได้ ผ่านการพิจารณาจากฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ คณะกรรมการรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร ส่วนราชการ หน่วยงาน หรือองค์การที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยแผนปฏิบัติการดังกล่าวมีเป้าหมายของ การจัดทำแผนในช่วงระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี ซึ่งเป็นขนาดระยะเวลาของแผนระยะสั้น-ระยะปานกลาง

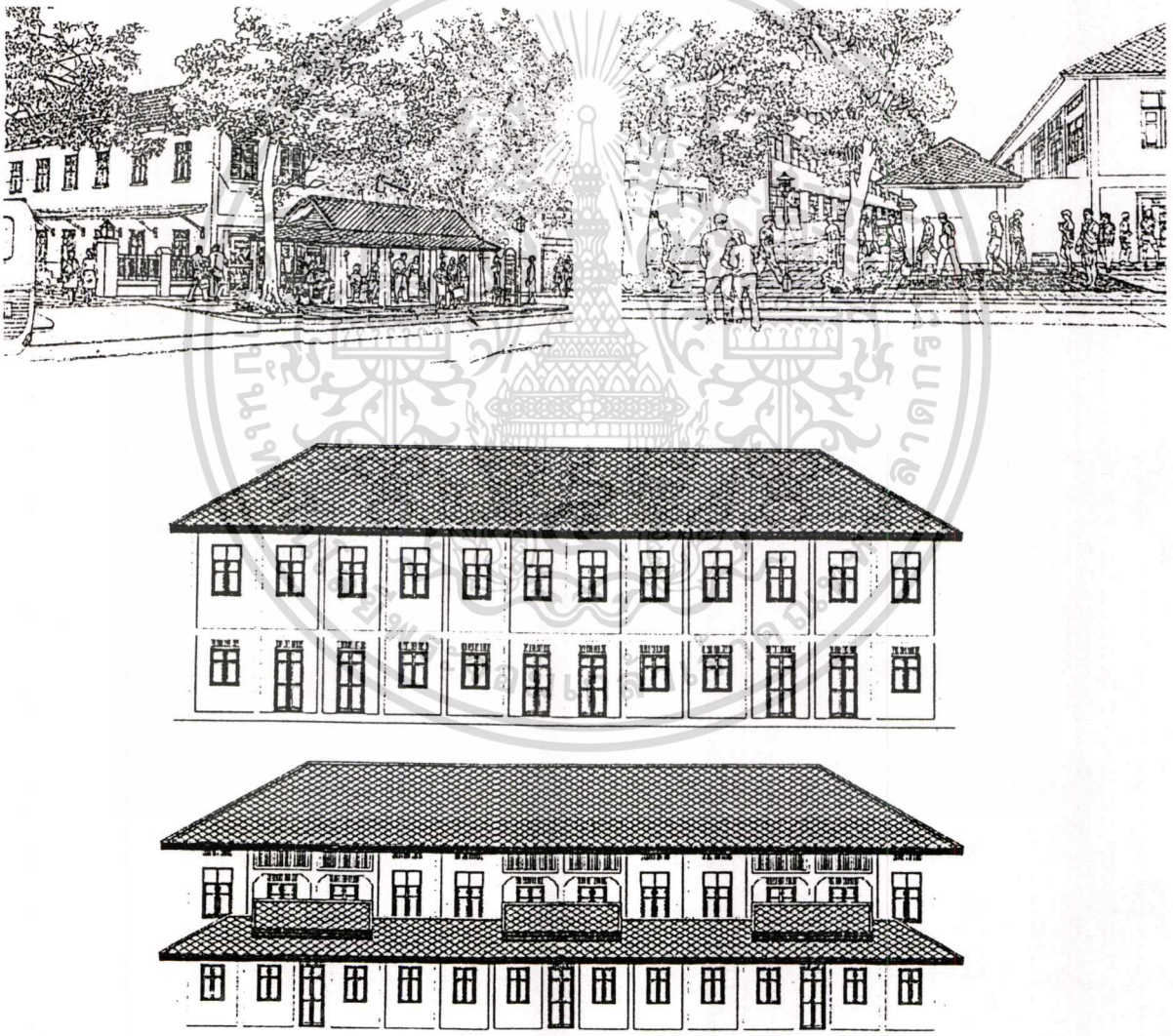

รูปที่ ค.4 แสดงแนวความคิดในการปรับปรุงชุมชนท่าพระจันทร์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ยุทธศาสตร์การพัฒนาเมือง (1997 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "โครงการปรับปรุงพื้นที่ถนน จูเชียส (Joo Chiat) ประเทศสิงคโปร์"

หลักการและเหตุผล

โครงการปรับปรุงพื้นที่ถนนจูเชียส (Joo Chiat) มีแผนงานเพื่อมุ่งเน้นการปรับปรุงและส่งเสริมสภาพแวดล้อม บริเวณพื้นที่ถนนจูเชียส (Joo Chiat) โดยเน้นการปรับปรุงเส้นทางสำหรับคนเดิน, เส้นทางสำหรับยวดยานพาหนะ, อาคารเก่าและภาพรวมของถนน (Street Furniture) และคำนึงถึงลักษณะเฉพาะของพื้นที่ เพื่อส่งเสริมให้เป็นเส้นทางการค้าขายที่มีชีวิตชีวา ดึงดูดผู้คนให้มาท่องเที่ยว

เส้นทางของถนนจูเชียส (Joo Chiat) เชื่อมต่อระหว่างพื้นที่ศูนย์กลางการค้า 2 แห่ง คือ

- เมืองเกแลง (Geylang) ทางเหนือ
- เมืองพาเรด (Parade) ทางใต้

ซึ่งเมืองเกแลง (Geylang) เป็นเมืองที่ประกอบด้วยตลาดขายอาหาร, ตลาดขายของ, แผงลอย, ร้านค้า, เสื้อผ้า, ของประดับตกแต่ง บรรยากาศดี และเมืองพาเรด (Parade) เป็นศูนย์กลางทางการค้า โดยพื้นที่รอบๆ มีทั้งอาคารสาธารณะและที่อยู่อาศัย ถือเป็นพื้นที่ริมทะเลที่มีความสวยงาม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิสัยทัศน์ในการปรับปรุง เพื่อเป็น "เส้นทางวัฒนธรรม และส่งเสริมกิจกรรมให้เป็นถนนคนเดินเพื่อดึงดูดให้ผู้คนมาท่องเที่ยว "โดยคำนึงถึงองค์ประกอบหลัก 5 ประการ คือ

1. เส้นทางสำหรับคนเดิน (Pedestrian Network)
2. การเข้าถึงของยวดยานพาหนะ (Vehicular Access)
3. รูปทรงอาคาร (Building Form)
4. ภาพรวมของหลังคา (Roofs cape)
5. ภาพรวมของถนน (Streetscape)

การปรับปรุงพื้นที่เน้นหลักการเพื่อการอนุรักษ์ เพื่อฟื้นฟูสภาพวัฒนธรรมของพื้นที่ โดยคำนึงถึงกิจกรรมการพัฒนาควบคู่กับการรักษาวัฒนธรรมเก่าแก่ คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยการนำความรู้จากในอดีต และเทคโนโลยีในปัจจุบันมาผสมผสาน เพื่อรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมดั้งเดิม โดยพยายามรักษารูปแบบเดิม เช่น ลักษณะทางเข้า (Facade) ลักษณะภายนอกอาคาร ต้องอาศัยความเข้าใจทางสถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์และการจัดการที่ดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

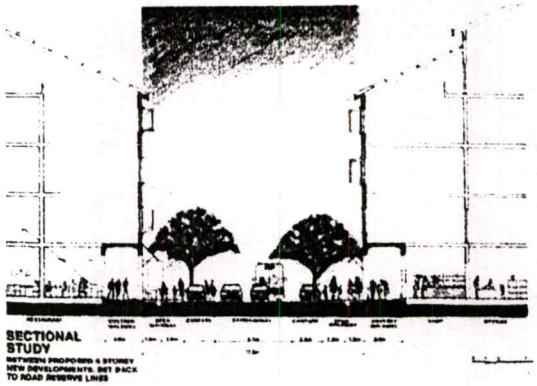

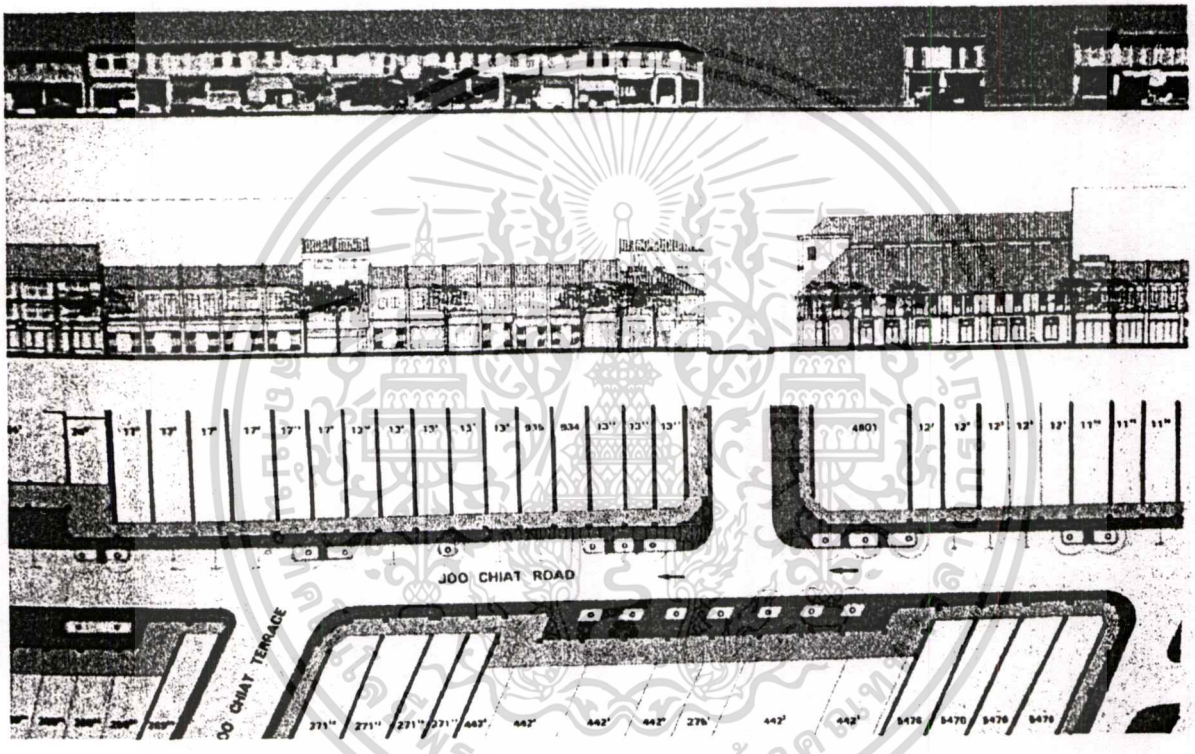

รูปที่ ค.5 แสดงแนวความคิดในการปรับปรุงถนนจูเชียส (Joo Chiat)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล	นายบงการ นุ้ยเล็ก
วัน เดือน ปีเกิด	8 ธันวาคม 2512
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	21/250 หมู่ 11 ถ.นวลจันทร์ แขวงคลองกุ่ม เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10230
ประวัติการศึกษา	ปีการศึกษา 2542 สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี วิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) วิชาเอก เทคโนโลยีอุตสาหกรรม (สถาปัตยกรรม) สถาบันราชภัฏพระนคร
	ปีการศึกษา 2548 สำเร็จการศึกษาปริญญาโท ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต (คอ.ม.) สาขาวิชา สถาปัตยกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้